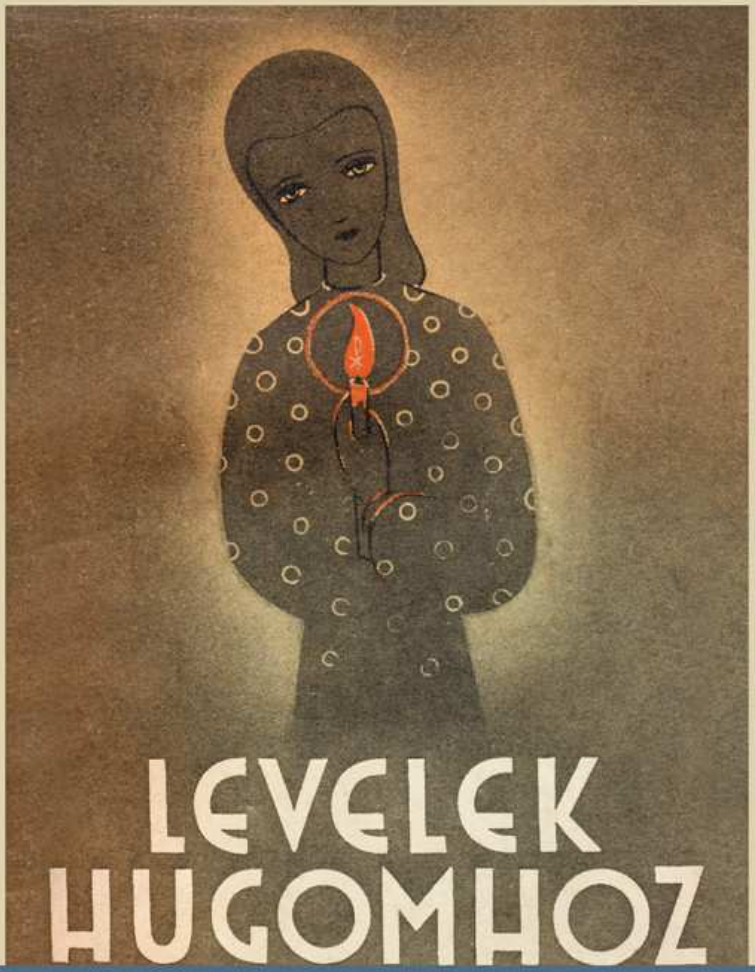

LEVELEK HUGOMHOZ

gondolatok és tanácsok katolikus leányok számára

írta: Jámbor László S. J.

JÁMBOR LÁSZLÓ S. J.

LEVELEK HÚGOMHOZ

JÁMBOR LÁSZLÓ S. J.

LEVELEK HÚGOMHOZ

GONDOLATOK ÉS TANÁCSOK KATOLIKUS LEÁNYOK SZÁMÁRA

Kapisztrán Szent János Kiadó

Budapest, 2016.

Eredetileg megjelent:
Levelek húgomhoz
Gondolatok és tanácsok katolikus leányok számára
Írta: Jámbor László S.J.
Javított és bővített kiadás
Budapest, 1941
Korda R. T. kiadása

Nr. 902|1940. Imprimi potest. Budapestini, die 10. Sept. 1940. Eugenius Somogyi S. J. Præp. Prov. Hungariæ. – Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor diœcesanus. Nr. 7002|1940. Imprimatur. Strigonii, die 9. Oct. 1940. Dr. Joannes Drahos vic. gen.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII. Csepreghy-utca 2.

A művet a címlap kivételével változatlan formában és tartalommal közöljük újra.

figyelji.de/a/levelekre-hugomhoz

Minden jog fenntartva.
© Kapisztrán Szent János Kiadó, 2016.
kapisztrankiado.hu

ISBN: 978-615-5623-51-6

TARTALOM

A) Legfőbb értékeink

Előszó az I. kiadáshoz . 3
Előszó a II. kiadáshoz . 5
1. Körözőlevél 7
2. A hit 9
3. Az istenfélelem . . . 13
4. Az életszentség . . . 17
5. A lelkigyakorlat . . . 23
6. Porból vagy! 28
7. Az élet célja 33
8. A bűn pusztítása 38
9. Bűnre vezető utak . . . 42
10. A pokol 46
11. A gyónás 50
12. Az imádság 56
13. Dolgozzunk 62
14. Mélyebb lelki élet . . . 67
15. A szentáldozás 73
16. Készület a szentáldozásra . 78
17. A mindennapi szentmise . . 85
18. Építs templomot! . . . 88
19. Emléksorok 91
20. Az állhatatosság 96
21. Jézus Szíve 100
22. Lourdesi csoda 106
23. Loyolai Szent Ignác . . 111

B) Harc a ferdeségek ellen

1. Bűnös alkalmak . 116
2. Pillanatfelvételek . 122
3. A hitetlenség . . 129

4. Minden vallás egyformán jó? . 137
5. A szépség 139
6. A divat 145
7. Divatos öltözködés . . . 148
8. A női divat 153
9. Divat és istenszeretet . . . 158
10. A korzó 163
11. A tánc 167
12. A színház 172
13. A babonaság 177
14. Szellemidézés . . . 182
15. Könnyelműség . . . 191
16. A kíváncsiság . . . 195
17. A rossz sajtó . . . 201
18. A rossz könyvek . . 207
19. Három panasz . . 212

Előszó az I. kiadáshoz

Kedves Húgom!

E levelek, amint tudod, először a „Mária-Kongregáció" hitbuzgalmi folyóiratban láttak napvilágot. Most a szétszórt leveleket összeszedtem, világoskék szalaggal, csak úgy lelkileg átkötöttem, és a legnagyobb szeretettel neked prezentálom. Fogadd szívesen e sorokat. Gondolatokat és jótanácsokat találsz bennük fiatal éveidre. Sokszor tétován, tapasztalatlanul állsz a világban, nincs kihez fordulnod. Vedd e leveleket és megtalálod a jótanácsot. És hogy mindjárt elüljáróba is jótanáccsal szolgáljak, arra kérlek, hogy e leveleket ne olvasd ám úgy, mint a regényeket: egyfolytában, hanem egy nap csak egyet olvass, két levelet egymásután ne olvass soha. Miért ne? Hát azért, mert nem szeretném, ha e levelek úgy hatnának lelkedre, mint a záporeső a földre; ez tudniillik könnyen lepereg, leszalad. De nagyon szeretném, ha e levelek mélyrehatható, kiadós, tartós esőhöz hasonlítanának, mely új ruhába öltözteti a természetet. Hát én is valahogyan úgy szeretném, ha lelked felfrissülne, ünnepi ruhát öltene magára az olvasás nyomán.

Megeshetik az is, hogy olvasás közben egyikmásik kislány majd följajdul, csakúgy, mintha tyúk-

szemére lépett volna valaki. Lehet, hogy ez megtörténik, de ennek bizonyára nem én vagyok az oka, hanem ő maga: miért tartotta oda a lábát . . .

Ezek után induljatok útnak, kis levelek! Ahol Istent és Szűz Máriát szerető, jólelkületű magyar lányokra akadtok, oda térjetek be és tegyetek soksok jót, amennyi csak kitelik tőletek. Végül mondjátok meg illendően kis húgomnak, hogy nagyon szépen tiszteltetí

Budapest, 1922 Szent József ünnepén

LACI BÁCSI

Előszó a II. kiadáshoz

A „Levelek Húgomhoz" első 5000 példánya régen elfogyott, még az ócska könyv kereskedésben sem kapható. Szülők, prézesek, intézetek főnöknői fordultak hozzánk, hogy adjuk ki újból. Húzódoztam; mert amióta elkezdtem az ugart tördelni a lányoknak szóló levelekkel, azóta sok szép, stílusos, nagy körültekintéssel és hozzáértéssel megírt mű jelent meg; hogy fognak ezek mellett az én „kócos leveleim" szégyenkezni?! De kívánják, hát jól van! Mit tegyek? Egy kicsit átfésültem a leveleket, a ládafiából még néhányat előkotorásztam és útnak indítom az én „nem kócos kis húgaimhoz". (Úgy-e, milyen udvarias tudok lenni, legalább a bevezetőben!) De szívesen mennék minden levelemmel a felszabadított Felvidékre és szép Erdélynek bérces tájaira, hogy találkozzam és megismerjem drága kis húgaimat szemtől-szembe, mert mikor én ott jártam, akkor még a világon sem voltak.

Kedves Húgom! 1940-ben üli Jézustársasága 400 éves, én meg mint Jézustársaságának tagja, 50 éves szerzetesi örömünnepemet. Engedd meg, hogy ehhez most szívem is szóljon egy rövidke szót:

JÉZUSTÁRSASÁG! Gyermekkorom óta szerettelek. Amit tudok, és ami jót tettem életemben,

Tőled kaptam, Neked köszönöm. Szép ünnepeden valamivel én is kedveskedni szeretnék. Mások jeles, tudós, szent könyveket írtak, Neked ajánlották fel. Fogadd hálám, hódolatom, tiszteletem jeléül e „kócos leveleket", amelyeket sokszor nagy munka közepette kedves húgaimnak írtam.

Kispest, 1940. Szűz Mária nevenapján.

JÁMBOR LÁSZLÓ S. J.

I. KÖTET

A) LEGFŐBB ÉRTÉKEINK

1. Körözőlevél

Kedves Korda!

Nem tudom, tetszik-e még reám emlékezni? Én volnék az a „jó Laci bácsi", aki a Mária-Kongregáció hasábjain néhány évvel ezelőtt oly barátságosan leveleztem kedves húgommal. Nagy bajban vagyok. Éveken át távol voltam a fővárostól, azt sem tudom, él-e, hal-e a kis húgom? Szíveskedjék az alábbi „körözőlevelet" közzétenni, hátha így nyomára jövök.

Előre is hálás köszönetet mondva maradok, kedves Kordánknak régi tisztelettel, híve

Laci bácsi

Körözőlevél, amelyben alulírott kis húgának pontos személyleírását adja. Ha kis húgomnak e pár sor írás kezébe kerül, jelentkezzék egy levelezőlapon! Nyomravezetők jutalomban részesülnek!

Kis húgomnak *először is* „ondolált, oroszlán haja" van. Régente, a családi hagyományokhoz híven, gyönyörű szép, hosszú haja volt. Ez szinte magától értetődött. A fiúk haja rövid, a lányoké hosszú. Igaz, hogy hébe-hóba egy-egy csipkelődő megjegyzést tettünk a hosszú hajra, de alapjában sosem kifogásoltuk. — Hogy húgom hogyan jutott a rövid hajhoz, távirati stílusban elmondom. Öcsikéje

csupa huncutságból egyszer azt mondta neki, hogy a fiúk csodálata miatt nem tud megválni a hosszú hajától. Ez a gyanúsítás oly érzékenyen érintette finom lelkét, hogy este az ágyban bánatában levágta szép haját. Hogy mi történt másnap a családban, arról most nem szólhatok.

Az én húgom *második* ismertetőjele, hogy *nincs kifestve.* Sem az arca, sem a szemöldöke, sem az ajka, sem a körme. Mi azt tartottuk, hogy a legjobb fehérítő az ártatlanság lilioma, mely a szeméből ragyog; a legszebb pirosító az üde szemérmessége, amely rosszról hallani sem akar; a leghatásosabb ajkszínező az igazmondóság és persze a jó egészség. Tehát mesterséges utánpótlásra az Isten művén nincs szükség.

Húgom *harmadik* ismertetőjele, hogy rendesen van *felöltözve.* Gondolom, erről lehet őt leghamarabb megismerni. A blúza a nyaka alatt záródik. Minden ruha felső karját rendesen betakarja, mert hiszen húgom nem készül mosónőnek. Szoknyája kis arasznyira a térde alá ér le, mert húgocskám úrilány s nem indul ballerinának. Pókhálóból szőtt, áttetsző ruhát nem szokott viselni, mert mi tartósabb, de drágább kelmét szoktunk vásárolni. Harisnyája igazi cérnából van kötve és nem a selyemhernyó vékonyka gyártmányából.

Húgom *negyedik* ismertetőjele, hogy a *modern táncokat* nem tanulta meg és nem járja. Családunk mindíg nagyra becsülte a tisztességet és a becsületet, mely az igazi, mély vallásosságból ered. Az erkölcstelen táncokat sohasem tudtuk összeegyeztetni tiszta, erkölcsi felfogásunkkal. Szemérmetlen és vad vonaglásokat, gilisztára emlékeztető gerinctelenséget elvből megvetünk, útálunk és nem éreztük magunkat jól, ahol ilyen ízléstelenség járta.

Húgom ötödik és utolsó ismertetőjele: retiküljében *olvasó* van. Mert a Szűzanyáról sohasem feledkezik meg. Szívvel-lélekkel kongreganista. Inkább az olvasót veszi kezébe, mint valami modern,

hitvány regényt vagy a romlott leányok képeslapjait.

Kérem szíves olvasóimat, ha felfedezne valamelyikük akár Budapesten, akár vidéken egy ilyen *nagyobb* leányt, akin a fenti ismertetőjelek feltalálhatók, hát az az én húgom, kérem, mondják meg neki, hogy melegen köszönti a Szűzanya nevében

Laci bácsi

2. A hit

Kedves Húgom!

Csakhogy megkerültél! Örülök, hogy élsz és nem ragadott el a világ árja. Sőt, mint írod, ma is a régi vagy. A magad fejével gondolkozol és nem álltál be a megkergült modern lányok libasorába, akik a divat parancsszava szerint vágják le ma a hajukat, holnap a szoknyájuk vagy a karjuk végét, holnapután talán a még netán megmaradt kis eszüket is. Mellesleg: jót nevettem azon, amit írtál, hogy akárhány barátnőd most a divat fordultával be nagyon szeretné, ha levágott haja úgy egy éjtszaka hirtelen szép hosszúra nőne! Sőt, hogy van, aki egy kis huzigálás által is próbálja meghosszabbítani. Csakhogy hiába, nem lehet. A hajat, sajnos, nem nyúlós, makarónis tésztából alakította a jó Isten.

A fő örömömet azonban az okozta, hogy — mint írod — lelkedben még romlatlan lángban ég a szent *hit* szövétneke. Hogy *hited szerint élő, jó katolikus leány maradtál.* Örülj hitednek te is, mert földi és örök boldogságunknak ez a hit veti meg az alapját.

Nézd a *kis gyermeket* édesanyja ölén. Kis kacsóit összeteszi szépen és hallgat. Hallja, hallgatja édesanyja szavát, aki neki a jó Istenről beszél, a kis Jézusról, a kedves angyalokról. És mikor maga is felemeli kis szemét a Jézuska s a Szűzanya képére s így imádkozik, oly szép, hogy Raffael sem festhetett volna elragadóbb angyalkát.

A hit teszi széppé, kedvessé az ifjút. Nem nagyszerű-e, mikor IV. osztályos gimnazista írja, hogy nem tudja nézni, mint züllenek a kis elemista gyerekek szülői felügyelet hiányában az utcán, hogy adjunk neki utasítást és ő megalakítja köztük a Szívgárdát? De szép a hithű, vallását gyakorló és védő *leány* is! Mily kedves lehetett a 13 éves Szent Ágnes vagy szűz Szent Katalin, midőn hitükért síkraszálltak a szívtelen, pogány zsarnokok előtt! Szépek voltak ők ifjú romlatlanságukban, egész megjelenésükben. A hit természetfeletti bájjal, kedvességgel árasztotta el őket, mely minden testi szépségnél nemesebb és kimagaslóbb.

Mi erősíti, mi támogatja *az asszonyt, a férfit,* az édesapát, az édesanyát fáradságos munkájában, kötelességének hű teljesítésében? Legfőképen a hit! Ez vigasztalja, erősíti őket a szenvedésben, megédesíti munkájukat, ez ad erőt s kitartást az élet válságos óráiban.

A hit vigasztalja az *aggastyánokat* éltük alkonyán. Ha mindenki és minden elhagyja őket, a hit hű marad hozzájuk s biztosítja őket a halhatatlanságról és az örök boldogságról.

Ha nem untatlak, kedves Húgom, ma *néhány példával* szeretném bizonyítani, mily boldogságot nyujt az embernek az igaz hit.

A mult század első felében egy *Hempel József* nevű, rendkívül gazdag protestáns ember ment el Rómába, hogy lelkének nyugalmát, boldogságát megtalálja. Hosszasan tanulmányozta a festészet, építészet, szobrászat remekműveit, de amit keresett, nem találta meg. Elpanaszolta baját egy festőművész barátjának, és ez azt tanácsolta neki, hogy menjen Máriacellbe, ott majd megtalálja az igaz hitet és lelke békéjét. A jótanácsot megfogadta, elment, de amint ment, úgy jött is vissza. Szíve hideg volt, mint a jég, kemény, mint a kő, nyugtalan, mint a tenger. Azt hitte, mihelyt belép a kegytemplomba, minden kételye eloszlik, mint a köd a napsugár előtt. Szo-

morúan távozott a kegyhelyről, ahol sokan annyi vigasztalást, annyi örömet találtak. Hazamenőben egyszer kiszállt a kocsijából, hogy gyalog menjen fel egy magaslatra. Fönt az útszélen koldusasszony ült nyomorult gyermekével. Hempel némi alamizsnát adott a szegény asszonynak s így szólt:

— De rossz bőrben van e gyermek!

— Bizony, uram, nagyon szerencsétlen vagyok vele, hülye az istenadta, még Krisztus testét sem veheti magához! — válaszolta a koldusasszony.

Ez volt a kegyelem pillanata Hempel József számára. A koldusasszony együgyű szavai hirtelen világosságot teremtettek lelkében. „Hülye, azért nem veheti magához Krisztus testét." Mint a villám hasította át elméjét a gondolat: De hiszen ez az én esetem is, csakhogy én nem testemre vagyok nyomorék, hanem lelkemre. Azért nem vehetem magamhoz Krisztus testét! A jégkéreg megtört, és Hempel József Isten kegyelmével megtalálta az utat a katolikus Egyházba s lelke megnyugodott az igaz hit kebelén.

Kedves Húgom, hány embert ismersz a világban, aki lelkének boldogságát pénzben, élvezetben, mulatozásban, sokszor tudományban, művészetben keresi, de hiába keresi, mert a boldogságot s a békét nem adhatja meg. Csak az igaz, élő hit nyujt az embernek maradandó vigaszt és boldogságot.

Erről a boldogságról tanúskodik *Stolberg Frigyes* gróf, a költő és történetíró, aki sok küzdelem árán lett a katolikus Egyház gyermekévé. Ő maga írja egyik barátjának: „A nagy lépés, amelyet (a protestantizmusból a katolikus Egyházba) tettem, végső és elodázhatatlan következménye volt hét esztendei kutatásomnak és forró imádságomnak az igazság Lelkéhez, kit hét éven át szakadatlanul segítségül hívtam ... Végre tehát elértem, amit kutattam s amiért esengtem: a nyugodt, szilárd vallási meggyőződést." „Én az Egyház keblén boldognak érzem magamat."

Ez az öröm jellemezte *gróf Schulenburg* porosz

tábornok fiát, aki hosszú küzdelmek után nemcsak katolikussá lett, hanem Szent Ferenc fiai közé is lépett és kapucinus lett. Boldogsága kimondhatatlan volt. Halálos ágyán tetőfokra hágott jókedve és utolsó percéig a Te Deumot énekelte.

A 19 éves *Esterházy Miklós* (1602) kész volt vándorbothoz nyúlni, örökre elbúcsúzni a szülői háztól, midőn az igazságot szomjazva katolikussá lett s e miatt atyja kitagadta a családból. „A keresztény hit — így olvasom életrajzában — befolyásolta minden gondolatát, szavát, tettét." „Én egyedül az Istent és a katolikus hit terjesztését tartom szem előtt, melyért véremet, életemet szívesen feláldozom." Látod, kedves Húgom, mily erőt, mekkora bátorságot ad a boldogító, igaz hit az embernek!

Jarcke K. E. a büntetőjog híres tanára volt a berlini egyetemen. 1825-ben tért át a katolikus hitre. Halálos ágyán kijelentette a papnak, aki őt szentségekkel ellátta: „Mondja meg mindenkinek, aki hallani akarja, hogy életem legnagyobb boldogságát a katolikus Egyházban találtam."

Kedves Húgom! Ha a hiú világ ezüsttálcán kínálja is neked a boldogságot, ne higgy neki! Mert egészen bizonyos, hogy Istenen és az Ő Egyházán kívül senki boldog nem lehet. Ha azt mondják neked, hogy a báltermekben találod fel boldogságodat vagy a gazdagságban, a dicsőségben, az élvezetekben, ne állj kötélnek, ne higgy a mézes-mázos szónak. Földi örömet, pillanatnyi mámort fogsz találni ezekben, de oly örömet, boldogságot, amely egész lelkedet maradandóan betöltené s amely az igaz hit nyujtotta boldogságot pótolhatná — soha!

Ezért vigyáz az okos lány a szórakozás közben is, hogy az élet apró örömei miatt a lélek legigazibb örömének forrásai el ne duguljanak számára. Most például farsang van, s ilyenkor vidáman folyik a tánc, terefere, ismerkedés. Vigyázz, kedves Húgom, többi közt arra is, hogy lehetőleg csak *katolikus társaságban* töltsd a szórakozás óráit is. Aki ok nélkül keresi másvallásúak társaságát s folytonosan

velük barátkozik, nem csodálhatja, ha aztán egy szép napon nemkatolikus fiatalemberrel szeretkezik össze, aminek eredménye aztán az a sok vegyes-házasság, amelyből ritkán fakad igazi boldogság s amely csaknem soha sincs meg az igazi vallás sérelme nélkül. Vigyázz tehát, kis Húgom, s ha már társaságba jársz, válogasd meg nagyon vallási szempontból, kikkel ismerkedel össze! „Jobb félni, mint megijedni", tartja a közmondás. Szívből üdvözöl

Laci bácsi

3. Az istenfélelem

Kedves Húgom!

Sokszor elnézegetem nyáron át a virgonc kis pillangókat, amint ugrándozva röpdösnek virágról-virágra és majd egy kinyílt rózsának, majd egy tüzes szekfűnek, majd egy illatos liliomnak éléskamrájából egy kis édes mézet torkoskodnak. Olyan könnyelmű kis teremtéseknek nézem. Csupa játék az életük. Gond nem nyomja őket. Csak a nap sugarában és szép ruháikban gyönyörködnek.

Mondd csak, kedves Húgom, nem szakasztott ilyen akárhány leánykának az élete? A jó Isten szinte tenyerén hordja, mindennel ellátja őket. És ők élik világukat, mintha semmi gondjuk, semmi kötelességük sem volna. Kacagnak, mulatnak. A nap sugarában, virágok illatában, no meg a szép ruhákban gyönyörködnek.

Szeretem, ha a leányok jókedvűek, ha vígak, ha ártatlan játékokkal szórakoznak. Csak az a baj, ha másra meg éppenséggel nem gondolnak. Légy víg, de sose légy könnyelmű. Jókedvedben sose feledkezzél meg a jó Istenről: légy *istenfélő!*

Most nem akarok hosszú teológiai értekezést írni az istenfélelem erényéről, de nagyon szeretném, ha ez az erény ott virágoznék szíved kellős közepé-

ben, ha tanulmányaid és szórakozásaid közben, ha magányodban és mások társaságában ez erényről nem feledkeznél meg.

Miben áll a gyakorlati istenfélelem? Kettőben. Először: Gondolj az Istenre! Másodszor: Féljed Istent megbántani.

1. *Gondolj Istenre!*

Amint ez az igazság: „a kör kerek", mindenütt igaz, a szobában és a szabadban, a legmélyebb bányákban és a legmagasabb hegyeken, hasonlóképen érthető és igaz ez is: Az Isten mindenütt jelen van. Ha felmész a Himalája legmagasabb csúcsára — ott az Isten. Ha leszállsz az Atlanti-óceán fenekére — ott az Isten. Ha vadász- vagy Yunkers-géppel felszállsz az ég felhői közé — ott az Isten. Ha elbújsz a házatok legutolsó zugában — ott az Isten. Menj északra vagy délre, keletre vagy nyugatra — ott az Isten. Ott találod Szibéria jégmezőin és Afrika homoksivatagján. Nincs az a hely a világon, hol ne lenne az Isten!

Itanzura, a szittyák büszke királya — így beszéli egy régi történet — halálos ellenségét, Dáriust, a perzsák királyát egyszer egy különös ajándékkal lepte meg. Három állatot küldött neki: egy vakondot, egy madarat és egy halat. Mindennek tetejébe egy mérgezett nyilat. Ugyan mit akart ezzel a szittyák büszke királya mondani? A perzsa bölcsek helyesen oldották meg a kérdést: Ha te, ó Dárius, nem bújsz a föld alá, mint a vakond, ha nem süllyedsz a tenger fenekére, mint a hal, ha nem repülsz messze idegenbe, mint a madár — akkor Itanzura mérgezett nyilával utolér téged.

Kedves Húgom, ez egy büszke király szava. De íme, az az öntelt ember is beismerte, hogy van olyan hely a világon, hová nem ér el hatalma, hová nem ér el mérgezett nyila. A szittyák királya elől volt, a mennyország Királya elől nincs menekülés. Rejtőzködjél bár a föld alá, merülj bár a vizek mélyébe, távozzál bár messze idegenbe — Isten elől nem

menekülhetsz, Isten mindent lát, mindent tud, mindenütt jelen van. Ezt vallja maga a királyi Zsoltáros, midőn így énekel: Ha fölmegyek az égbe, te ott vagy; ha leszállok a halottak országába, jelen vagy; ha a hajnalfény gyorsaságával szállok Keletről a legszélső Nyugatig, akkor is elkísérsz engem, mindenütt mellettem vagy. (Zsolt. 138, 8. 9.) Kedves Húgom, tudod mit jelent ez az igazság számunkra? Ez legalább is annyit jelent, mint amennyit a gyermek számára a szülő jelenléte, a cseléd számára az úrnőé, a diák számára a „kedves" tanáráé, a katona számára a hadvezéré. De már most mondd meg, drága Húgom, ha az elöljáróra való tekintet vissza tudja tartani az alattvalót a rossztól és a jóra képes őt serkenteni: nem fogja-e tudni ugyanezt az Istenre való gondolat is létrehozni?

Lehet, hogy hallottad a tragikus kimenetelű történetet a két kisgyermekről, akik valami rosszban sántikáltak. Lehet, hogy a szekrényben levő cukrot szerették volna megkóstolni, vagy egy kis süteménnyel farkaséhségüket csillapítani. De mielőtt tervüket végrehajtották volna, körülnéztek, nem látja-e őket valaki? Ekkor szemük a feszületre esett.

— Te, — mondja a kicsiny a picinynek — a Jézuska lát minket!

— Az igaz — mondja a másik. — Mit csináljunk?

De máris eszébe jutott; fogja a széket és odatolja a szekrényhez, hogy Krisztus keresztjét elfordítsa, arccal a falnak. Ekkor lép be édesanyjuk. Tableau! Fatális egy helyzet! Lett erre ne mulass! De íme, a gondolat, hogy Jézuska látja őket, megőrizte a még nagyobb rossztól: a bűntől.

Kedves Húgom, emlékezzél meg gyakran a mindenütt jelenlévő Istenről, és azért ne bántsd meg Őt soha!

2. *Féljed Istent megbántani!*

Istenfélelmed ne álljon pusztán szavakban, ha-

nem tettekben is. Nem fogod megbántani a jó Istent, ha a legnagyobb gonddal kerülöd a bűnre vezető alkalmat.

Kerüld azokat, akik olyanokat beszélnek, amiket még édesanyádnak sem lenne szabad meghallania.

Vesd meg az illetlen tréfákat, talányokat, zálogjátékokat. Ne énekelj és ne olvass olyasmit, amit édesanyád vagy lelkiatyád előtt felolvasni nem mernél.

Ne engedd senkitől sem rosszra csábíttatni magadat, még akkor sem, ha az előtted azt bizonygatná, hogy ez vagy az nem is vétek. Hallgass csak lelkiismereted szavára.

Istennek hála, még a felvilágosodott XX. század sem nélkülözi az *igazán istenfélő* és mélyen vallásos érzelmű, lánglelkű férfiakat. A világháborúnak egyik diadalkoszorús hőse, akire mi magyarok jogos büszkeséggel tekintünk, egy tábori levelezőlapon írta e sorokat:

„Mindig istenfélő, jó keresztény katolikus voltam, de katonáimmal együtt csak a harctéren tanultam meg igazában Isten hatalmát, jóságát és igazságszeretetét becsülni. Megtanultuk valamennyien azt, hogy sokszor, igen sokszor, midőn az emberi erő fogytán van és a mérhetetlen szenvedés szinte csüggedtté teszi az embert, *csak a Mindenhatóba vetett hit és bizalom adhatja meg az emberfeletti erőt,* mely nehéz válságokon átsegít. Hittünk, bíztunk a jó Istenben. Ő velünk volt és mindig meg is segített. Naponkint hálálkodunk érte.

Harctér, 1916 március 31.

Szurmay altábornagy."

Két egyszerű szerzetesről, P. Fáber és P. Araozról szól a történet. A két szerzetes Spanyolországban, Valladolid városában prédikált. Az emberek nem győzték őket hallgatni. Miután gyakran megfordultak az udvarnál, s ennek fényűző élvezetvágya közt is oly istenfélő és tiszta életet éltek, akár a sivatag

remetéi, tréfából-e vagy komolyan, valaki azt kezdte róluk hiresztelni, hogy van valami csodafüvük és ez kiöli belőlük a bűnre hajló vágyakat. Hallott erről II. Fülöp király is. Egy ízben aztán megemlítette ezt a két szerzetesnek. „Igaz, felség, van nekünk egy csodafüvünk, és ez nemcsak a testiség bűne ellen tesz jó szolgálatot, hanem minden bűn ellen. E csodafűnek a neve a közönséges életben: istenfélelem."

Kedves Húgom, ezt a csodafüvet szeretné lelked kertjének közepén látni

Laci bácsi

4. Az életszentség

Kedves Húgom!

Többször hallottad ugyebár, hogy a kongregáció az *életszentség* iskolája. Úgy, amint a világi iskolákban megtanulhatod a számtant, a mértant és a többi szép s „lélekemelő" tantárgyat, úgy Szűz Mária iskolájában, az ő lábainál ülve, viszont elsajátíthatod a szentek tudományát: a lélek magasabb életét.

Van-e hozzá kedved? Tudsz-e ily szép, magasztos célért lelkesülni? Ne mondd, kérlek, hogy az életszentség számodra egy megmászhatatlan, hótakarta csúcs. Lassankint, de kitartóan lépdelve még a legmagasabb hegyre is fel lehet jutni. Kitartóan küzdve, törekedve, jegyezd meg, édes Húgom, a legnagyobb hibákról is le lehet szokni és a legnagyobb életszentségre is szert lehet tenni. Piciny magból lesz a nagy fa. Vízcsöppekből áll a tenger. Gyerekből lesz a nagy ember is. És ez nemcsak a fizikai világban van így, hanem az erkölcsiben is. Aki gyermekkorában megszokja a jót, később is jó lesz; aki megszokja a rosszat, az rendesen később sem fog többet érni egy hajítófánál.

Hibáink, erényeink velünk nőnek, gyarapodnak, fejlődnek naggyá. Ismersz rossz, romlott embereket? Ismersz jó, szent embereket? Jegyezd meg: *ez mind kicsiben kezdte és senki sem lett egy nap alatt szentté,* de zsivánnyá, gonosztevővé sem.

Nézzük, vizsgáljuk csak, Húgom, ennek a tételnek igazságát. (Ne félj, nem leszek unalmas!)

I. Tanultad a Bibliában, hogy az öreg *Jákob* új köntöst csináltatott kedves fiának, Józsefnek. Az új ruha (igen, az új ruha!) szemet szúrt testvéreinek. (Hányszor fordult ez elő azóta is!) Az irígység belopódzott a lelkükbe. (Te is tapasztaltál már ilyet?) És a helyett, hogy ezt a csúnya bűnt kiűzték volna szívükből, dédelgették, nagyra nevelték magukban e szenvedélyt. Végre gonoszságukban kisütötték, hogy legjobb lesz, ha testvérüket elteszik láb alól. Szörnyű bűn: testvérgyilkosság — egy kis irígység, féltékenység miatt. S végre is hajtják tervüket, ha a legokosabbik köztük nem ellenzi a gonosz szándékot. Igy aztán beérték azzal, hogy eladták testvérüket egy rabszolgakereskedőnek. Úgy-e, jó kis testvérkék voltak? Látod, pedig ezek is csak lassankint lettek ily gonoszakká!

Júdás az Üdvözítőnek s apostolainak szánt alamizsnákat kezelte. Jézusnak bizalmi embere volt. De mi történt? A pénzt Júdás mindíg jobban megszerette és apránkint kezdte is elkezelni. Felébredt benne az üzérkedő szellem, a kincsvágy. Szörnyűségesen csavarta az orrát, hogy Mária Magdolna szagos olaját is nem gseftelhette el. A csöppenként folyó alamizsna nem elégítette ki. Gondolt egy nagyot. Eladja Mesterét! És el is adta 30 ezüst pénzért. Júdás, amint látod, kedves Húgom, szintén nem egyszerre lett Krisztus árulójává!

A szerencsétlen *Péter* sem lett egyszerre krisztustagadóvá. Először még nagyban fogadkozott, hogy ha mindenki is, ő nem hagyja el Urát. Ő nem, a világért sem. Azután — felkereste a bűnös társaságot; másodszor is csak annyit mondott, hogy ő

nem tudja, mit és kiről beszélnek. De mikor aztán mindjobban sarokba szorították, hogy ő is a Názáretivel volt, egyszerre csak kibökte a szörnyű krisztustagadást, kijelentve: „Én nem is ismerem ezt az embert!" Bűnös alkalom, bűnös társaság, — íme, ez volt a bűn kezdete.

Ismered, úgy-e, a történelemből *Johanna* nápolyi királynőt, aki Nagy Lajos királynak öccsét, Endrét meggyilkoltatta? Mit gondolsz, egyszerre lett az a nember ilyen vérengzővé? Bizonnyal nem! Ki tudja, mennyi apró szívtelenség, bűn és kegyetlenség előzte meg ezt a tettét! Hasonlókép ismerjük a történelemből *V. István* uralkodását is; tudjuk, mily romlott, erkölcstelen életet élt. Vajjon ő is egyszerre lett-e ilyen gonosszá? Dehogy! Hanem ifjúságát az elpuhult görög királyi udvarban töltötte, onnét hozta magával szilaj, féktelen természetét s mert ezt sohasem fékezte, lett rajta annyira úrrá a szenvedély. *Kún László* tettei is visszariasztók. Ő is dorbézoláson, részegeskedésen kezdte, midőn királyi méltóságáról megfeledkezve a durvalelkű kúnok közé keveredett.

Történelmünk gyászkeretű lapjaira van írva a Garaiak, Czilleiek, Szapolyaiak neve. Ezeken sem lett máról-holnapra úrrá az álnokság, gőg és kapzsiság. Valamikor ártatlan, kedves gyermekek lehettek. De a kölyökrókából vén róka lesz, éppúgy, mint a kis kofából nagy kofa. Hibáink, szenvedélyeink, ha nem vigyázunk, megnőnek velünk együtt. Sok rossz fiút, leányt, embert, asszonyt látsz a mai világban. Ez a fiú tilos úton pénzt kerít magának, elmegy a moziba, nap-nap után végignézi a leghajmeresztőbb zsiványhistóriákat. Csodálod-e, hogy benne is felébred a vágy hasonló tettek végrehajtására? Csodálod-e, hogy ily fiúk „fekete kéz"-féle bandákat alakítanak s idővel maga az állam kénytelen gondoskodni teljes ellátásukról — a javítóintézetekben vagy a börtönökben?

De a lányok csak jobbak?

Kedves Húgom, én e kérdésre „igen"-nel szeretnék felelni, márcsak azért is, hogy a jó barátság kettőnk közt fönnmaradjon. De, drága gyermekem, bocsáss meg, az őszinteség kényszerít annak kijelentésére, hogy bizony a lányok sokszor oly *meggondolatlanok,* hogy ne mondjam, hóbortosak, hogy a lassú lesiklás a rossz útra náluk még szomorúbb, mint a fiúknál.

Olyanokról szól az ének, akiknél a vallás jobbára csak külsőség, melyet a legelső szélroham lehánt a lélekről; akik egy diák-ficsúr vagy egy átutazó jókedvű katona ígéretének azonnal beugranak, akik mindenféle tacskó szerelmi nyögdécselését rögtön készpénznek veszik s egyszerre elfelejtenek mindent: Istent, Máriát, szívtisztaságot; akik egypár éve még buzgók voltak, jók, imádkozók, és ma már hátat fordítanak a „szenteskedő" életnek és a kongregációnak. A szú lassan őrli a fát, de folytonosan — és célhoz ér.

Hát a nők, a férfiak! Bizony sokan még a mai drága világban is cifrálkodnak, állásukon felül öltözködnek, vagy visszaélnek a helyzettel, nyúzzák az embertársaikat. Ezek sem lettek egyszerre ilyenek. Ki a megmondhatója, mennyi isteni kegyelmet játszottak el, hányszor állottak ellen a jó sugalmaknak, míg végre lelkiismeretük elaludt! Mária gyermeke, én most be szeretnék nézni a szívedbe: hát neked nincsenek-e szintén olyan hibáid, amelyektől félned kellene, amelyek lelkedet az örök kárhozatba dönthetik?

Itt egy kislány. Irtózatosan *hanyag* a dolgaiban. Könyvét, kézimunkáját itt, majd ott hagyja el. A kendőjét, a portörlőruhát szintén. Nem csodálnám, ha egy szép napon csupa szórakozottságból fel is cserélné e kettőt és a portörlővel a nyakában menne sétálni. Ez a hanyagság nem jó jel! Micsoda háziasszony lesz az ilyen leányból?

Egy másik leány szörnyen *mérges* tud lenni. Úgy toporzékol, mint egy fenevad. Rettenetes! Mi

lesz az ilyenből később? Egy képen láttam: egy ember keresztet vitt, csakúgy izzadt bele. A kereszten a felesége, egy fogát vicsorgató satrafa ült. Kezében a papucsot tartotta és azzal traktálta hátulról férje tarkóját. Ez meg így sóhajtozott:

„Sors keresztje, könnyebb lennél,
Ha, boszorka, rajt' nem ülnél!"

Remélem, kedves Húgom, ilyen szép titulusokra te nem pályázol.

Nos, azután vannak olyan kislányok is, akik már kiskorukban *pogányok*. Nem szeretnek imádkozni, nem szeretnek a szentségekhez járulni, de a hitetlen, könnyelmű társaság nagyon a kedvükre van. Próféta ugyan nem vagyok, de ezekről jót nem jósolhatok. Kis bűnösből lesz a nagy bűnös, mint a Jancsiból a János.

II. De, kedves Húgom, éppúgy áll az is, hogy *a kis szentekből lesznek a nagy szentek is.*

Nem egy kislány sóhajtott már föl: „Én szent akarok lenni, nagy szent, de *gyorsan!*"

Az elhatározás, hogy: „szent akarok lenni!" az életszentség mustármagja. Ilyen elhatározás ébredt sok emberben a golyózáporban, vagy a lövészárkok mélyén; ez az elhatározás érlelődik meg a szívben egy szerencsétlenség, egy-egy haláleset alkalmával; ez az elhatározás ver gyökeret a lélekben egy-egy jó prédikáció hallatára. Az elhatározást kövesse azonban *tett* is. Hányszor határozták el ellenségeink, hogy most, no most győzni fognak, de elhatározásuk sokáig nem vált tetté.

Hogy is mondta az a kislány? „Én szent akarok lenni, nagy szent, de *gyorsan!*" Úgy érezte, ha sokáig tart, nem lesz kitartása és azért jó lenne az egész életszentséget minél hamarabb „nyélbe ütni". Igen ám, de a mustármag sem nő egyik napról a másikra terebélyes fává. A kis méh sem szedi egy nap teli kaptárját. És a különféle mesterségeket is csak lassan sajátítja el az ember. Gondolj csak arra, mennyi ideig tartott, míg megtanultál jól kötni,

horgolni, hímezni. Mennyi ideig tart, míg az ember megtanul németül, franciául. (A botnyelvűek meg éppenséggel nem is képesek erre.) Mennyi verítékbe kerül, míg az iskolázott kisasszony a szakácskönyv szerint elkészíti a krémes tésztát. Rémes! Az is sokáig tart, míg a kisgyermek saját lábán megteszi az első pár lépést. Csakis állhatatos munkával lehet célt érni és életszentségre szert tenni.

Mondjuk, hogy téged felbosszantanak. Te persze elvörösödöl s lángban égsz, mint a paprika, pukkadozol, mint a pulyka, s olyat tudnál az ingerkedőnek mondani, hogy attól elállna szeme-szája. Látod: ez kitűnő alkalom az életszentség megszerzésére. Te például *nem* mondod ki a sértő, haragos szót, hanem elnyeled szépen. Ezzel a türelem, az önmegtagadás erényét gyakoroltad. Persze azért szent még nem vagy! De ha majd soha, semmi sem hoz ki a kerékvágásból, ha nyugalmadat nem veszted el a legnagyobb bajokban sem: akkor már nagy lépéssel közeledtél az életszentséghez.

Igy van ez az imádsággal, az alamizsnálkodással, a kötelességteljesítéssel.

Szent Berchmans János, az ifjúság védőszentje, életében semmi különös dolgot nem művelt és mégis szent lett. Hogyan? Miképen? Hát csak úgy, hogy kötelességeit mindenkor a *legnagyobb* pontossággal teljesítette. Igy szentté lett. Igaz, túlságos sok idő nem kellett hozzá.

Máltai Szent János már gyermekkorában megmegvonta magától a betévő falatot és a szegényeknek adta; később önmagát adta oda a szegény keresztény foglyokért. Kicsinyen kezdte a jót s nagyra vitte.

Igy volt ez valamennyi szentnél. A legkisebb dolgot is szentül lehet végezni. Egy pohár víz, melyet te a szomjas vándornak nyujtasz: a szentség forrása lehet rád nézve. A két fillér, melyet hetenkint vagy havonkint Jézus szent gyermeksége művének adsz: a szentség forrása lehet. A vámos töredel-

mes szava: „Isten, légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek", ránézve a szentség alapja, tavasza volt. A tékozló fiú vallomása: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened, nem vagyok méltó, hogy gyermekednek szólíts": a megtérés és szentség kezdete lett. A jobb lator kiáltása: „Uram, emlékezzél meg rólam, midőn országodba jösz": új élet hajnalát jelentette.

De, kedves Húgom, Mária gyermeke, ha szép, nagy, fönséges életet akarsz élni, ha életszentségre szeretnél szert tenni: ne keresd feladatodat rendkívüli tettekben, hanem járj híven az isteni parancsolatok útján, teljesítsd kötelességedet tökéletesen, és a kis angyalok fönt az égben énekszóval, gyönyörű szép koronával várnak rád! Hogy odajuss közéjük, ezt kívánja neked

Laci bácsi

5. A lelkigyakorlat

Kedves Húgom!

A régi budaiak, úgy hallottam, a Zugligetet „Sauwinkel"-nek (Disznózug-nak) nevezték, mert itt valamikor vaddisznók tanyáztak. Idővel a vaddisznók kipusztultak és a Sau-ból elmaradt az S betű és így keletkezett az Auwinkel, amely szó magyarul „Zugliget"-et jelent. Ma Zugliget Budapestnek egyik legkedvesebb „zuga", ahová a szegény pestiek sűrű rajokban rándulnak ki, hogy ózondús levegővel teleszívják tüdejüket.

1928 június 24-e óta azonban a Zugliget új jelentőségre tett szert, mert felépült a Labanc-úton a „Manréza" lelkigyakorlatos ház, melyet dr. Szmrecsányi Lajos egri érsek fel is szentelt. Most már nemcsak a pestieknek, hanem az egész ország férfivilágának módjában áll a Zugligetben testileglelkileg felújulni, megerősödni.

És most, kedves Húgom, vigyázz, nehogy a sárga irígység fogja el szívedet: e gyönyörű, erdőkoszorúzta, szép házban van az én tanyám, és ennek a háznak ügyes-bajos dolgait igazgatom. Feladatom, hogy hétről-hétre új lelkigyakorlatozókat toborozzak a házunkba. Gyönyörű munka, mert alig lehet hasznosabb dolog, mint ha másokat a lelkigyakorlatok végzésére buzdítok.

Az utóbbi években a Népleányok is építettek egy teljesen hasonló lelkigyakolatos házat a nők számára Pécelen, ahová asszonyok és leányok százával járnak az egész év folyamán lelkigyakorlatra.

Tudom, hogy míg a zárdában nevelkedtél, te is végeztél évenkint lelkigyakorlatot; szeretném, ha ezt a jó szokásodat megtartanád. Lelked javára fog válni, ha meghallgatod az *okokat, hogy miért is végezzél, éspedig jó szentgyakorlatot?*

1. Vess egy pillantást a körülötted nyüzsgő, zajgó, tülekedő *világra!* Nézd, mint küzdenek az emberek a megélhetésért. Reggeltől estig robotolnak, izzadnak, fáradnak, megalázkodnak — a kenyérért... E rövid életért!... És mit tesznek azért, hogy *örökké éljenek?*...

Nézd, mint tanulnak, tárgyalnak, spekulálnak az emberek, hogy gazdagok legyenek, földi kincseket gyüjtsenek... És mit tesznek, hogy rozsda és moly által *el nem pusztítható kincseket* szerezzenek az örök életre?

Nézd, hogy hajhásszák, kergetik az emberek a világ nyujtotta élvezeteket! Erre van pénzük, idejük, egészségük... És mit tesznek, hogy egykor az *örökké tartó örömök* részesei legyenek?

Nem kell a világ gyermekeinek attól tartaniok, hogy Cavour gróf sorsára kerülnek? Halljad e kis történetet.

Olaszországban 1860-ban az egyházüldöző piemontiak egy jezsuitát 40 napi fogságra ítéltek. Sértőnek, igazságtalannak tartotta a büntetést és azért elment a miniszterhez, Cavour grófhoz. Ez

azonnal kivizsgálta az ügyet, a páternek nem kellett börtönbe mennie. Megörült neki és Cavour grófhoz sietett, hogy jóságát megköszönje. Ez alkalommal a gróf hosszabban elbeszélgetett a páterrel és többek közt azt mondotta: hallotta, hogy a jezsuiták között nemcsak nagy tudósok, hanem nagy politikusok is vannak; szívesen járna hozzájuk iskolába.

— Édesörömest fogadjuk Excellenciádat körünkbe — felelte a jezsuita — és a kívánt oktatást is megadjuk.

— És mi lenne akkor a tennivalóm — kérdezte Cavour gróf.

— Semmi egyéb, mint néhány napi lelkigyakorlatot végezni — felelte a páter.

— Mik azok a lelkigyakorlatok? — tette fel a kérdést a miniszter.

— Krisztus Urunk egyik mondatának megfontolásában állnak: „Mit használ az embernek, ha az egész világot is megnyeri, de lelkének kárát vallja" — adta meg a választ a páter.

Nagyon elszomorodott erre a hatalmas miniszter s igen komoran csak ennyit mondott:

— Számomra már késő.

Egy év mulva ott feküdt a miniszter a ravatalon, akkor csakugyan már „későn" volt.

Kedves Húgom, mit használ a történés, a rang, az élvezet? A világ elmúlik minden dicsőségével! Mekkora kár, ha az emberek megfeledkeznek az örökkévalóságról! A lelkigyakorlat figyelmeztet bennünket: szálljunk még idejekorán magunkba, nehogy örökre elkárhozzunk!

2. Más ok, amely a lelkigyakorlat jó végzésére bírhat: a mi nagy példaképeink.

Isteni Üdvözítőnk, mielőtt megkezdette nyilvános működését, 40 napon át imádkozott és bőjtölt a pusztában. Nem elégedett meg Názáretben eltöltött 30 évi magányával, még 40 napot tölt imában, elmélkedésben. Nem intő példa ez?

Apostolainak is így szólt: „Jöjjetek külön, ma-

gános helyre!" Szükségesnek látta, hogy közbeközbe tanítványait a világ zajától elvonja; hadd hallják annál inkább Isten szavát, aki halkan, a csendben szokott az emberekhez szólni.

Az igazi nagy emberek, a szentek, szívesen keresték fel a magányt. *Szent Antal, Szent Pál, Szent Jeromos,* mint remeték, koruknak nagy embereivé váltak. A régi, nagy rendalapítók: *Szent Benedek, Assisi Szent Ferenc, Szent Norbert,* a magányban lettek naggyá. Egy *Loyolai Szent Ignác, Xavéri Szent Ferenc, Kanizius Szent Péter* a lelkigyakorlatok csendjében alakultak hatalmas vezérekké. *O'Connel Dániel,* Irország első felszabadítója, évenkint legalább 8 napot töltött lelkigyakorlatos magányban egy Jézustársasági rendházban. Hollandiának katolikus vezérférfiai, *Ruis Burenbruck* miniszterelnök és *Regout Róbert* igazságügyminiszter, az évi lelkigyakorlatból merítenek erőt óriási munkáikra. Hála Istennek, nálunk is hajnalodik. Már tizenkét éve áll fenn a Manréza, és évenkint körülbelül 2500 férfi keresi fel a csendes elvonulásra szánt kedves helyet.

És mi történik itt a lelkekben? Egy magasrangú tisztviselő írja: „Fáj a szívem, hogy erre a szent helyre csak 53 tavasz elmulta után jutottam. Megtanultam három nap alatt azt, amit öt évtized csak sejtetett velem, hogy mit jelent katolikusnak lenni. Nagy poggyásszal, roskadozva jöttem ide és pehelykönnyűséggel, egyenesen, gerincesen, szent tűzzel a szívben, acélos akarattal, meggyőződésesen, vidáman térek vissza a romlott világba. Olyan kincsekkel térek vissza, amelyekből adhatok; olyan vértezettel, amely megóv a megromlott világ mérgezésétől. Bátorságot, erős akaratot, elszántságot, hitet, nagy hitet viszek magammal."

A jó példa buzdítson téged is, kedves Húgom, a lelkigyakorlat szeretetére.

3. Erre bírjon téged egy tekintet a multba, a jelenre és a jövőbe is!

Az élet könyvét kapod kezedbe. Mily szép volt

egyszer az élet, mikor még mint ártatlan gyermek jártad kicsi életed útjait. Fényesen mosolygott rád a nap; szemedbe kacagtak a virágok, a liliomok, a rózsák; ártatlan örömben ölelt magához az Isten szabad természete. De, ah, mi történt? Jött a kísértés, valamit a füledbe súgott, egy képet, könyvet mutatott, és te többé nem tudtál oly vidáman kacagni, oly őszintén nézni, oly gyermekdeden érezni; az első bűnnel bevonult talán a te szívedbe is a kétség, a bátortalanság, a békétlenség! Az első fekete lap az életed könyvében! És bár az utolsó lenne! De hány volt azóta is! A lelkigyakorlatban a bánat könnyével kell e lapokat tisztára mosnod.

Nézz a lelkedbe! Jó vagy! Mások jónak tartanak. De vajjon ha felpattanna a szíved ajtaja, mit látnának ott az emberek? Mennyi minden akadna ott, amit bizony szégyelnél testvéreid, szüleid előtt? Mit szólna lelked állapotához az Isten? Tudod, hogy amely percben Isten akarja, már ítélőszéke előtt állasz! Isten még nem ítélt el, mert ő hosszútűrő, vár megtérésedre tán épp a lelkigyakorlat alatt.

Mit hoz számodra a jövő? Ma még olyan vagy, mint a szép ígéret, mint a nyíló rózsa. Szép, csupa életerő. Csengő hangod, szép hosszú hajad, pergő nyelved, kedves szellemességed szinte kívánatossá teszi társaságokban jelenlétedet. Azonban engedj meg egy komoly kérdést: Biztos vagy-e abban, hogy mához egy évre, mához egy hónapra, mához egy hétre még életben leszel? Hisz a holnapunk sem biztos! A lelkigyakorlat szinte kapóra jön, hogy elkészülj a számadásra, amely — sohasem tudod — melyik órában következik be.

Kedves Húgom, így fűzhetném tovább e komoly gondolatokat, ha nem félnék attól, hogy elúnod levelemet. De már az eddig mondottakból is megérted, mennyi okunk van arra, hogy szeressük s mindíg örömmel végezzük a lelkigyakorlatot. Úgy gondoltam, talán nem is volna rossz, ha egy éven át csupa lelkigyakorlatos tárgyú levelet intéznék hozzád.

Igaz, hogy az élő szó százszor többet ér, de az elmélkedő lélek a holt betűben is életet talál.

A léha, hitvány világ csábításával szemben fogadd a komoly gondolatokat szeretettel jó szívedbe!

Üdvözöl

Laci bácsi

6. Porból vagy!

Kedves Húgom!

Ott térdeltél hamvazószerdán az oltár előtt? Megérintette a pap szép, tiszta, derűs homlokodat szürke hamuval? Hallottad szavát: Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris? Ami magyarul annyit jelent: emlékezzél meg ember, hogy porból vagy és porrá leszel! Igen, ez a szép, gondozott, dédelgetett testünk, amely ma nyíló rózsához hasonlít és kikívánkozik a szobából a piacra, vagyis a korzóra, a bálterembe, a szépségversenyre, egyszer majd egy betegség áldozata lesz, összeroppan, korporsóba teszik és máris viszik a temetőbe a férgeknek táplálékul. Nem marad belőle semmi, csak egy marék por! Porból vagy és porrá leszel!

Nos, ez még csak sokára lesz, — így gondolod — és azért mit búsítsuk addig is szívünket ilyen sötét gondolatokkal? No jól van, kedves Húgom, hát ne elmélkedjünk ma a halálról, hanem inkább az életről, vagy ha jobban tetszik, az életerős *emberi testről, mint Isten remekművéről.*

1. Voltak olyan tudósok az elmúlt században, akik a mellett kardoskodtak, hogy az ember az állattól és az állatok közül is a legútálatosabbtól, a majomtól származik. Ma már a komoly tudósok jól tudják, hogy ez nem annyira a tudomány, mint inkább az ízlés dolga volt. Hogy közelebbről mi bírta őket erre, rögtön megmagyarázom.

Pozsonyban egy gazdag zsidó leány, aki mindenáron igen modern akart lenni, ölebecske helyett egy kis majmot dédelgetett. Ezt mosdatta, ruházta, fésülte, parfőmözte, mert erre a majom is rászorult. Ha elkészült a majom-toalett, akkor napsugaras időben sétálni vitte a korzóra. Persze volt nagy csodálkozás, álmélkodás, dícséret, hogy milyen szép, milyen helyes kis jószág! Egy suszterinas is odavetődött, és majd a majomra, majd a kisasszonyra néz, és egyszer csak felkiált: „Istók ucsse, hasonlít hozzá!"

Hát ez az, ami a mult század ú. n. tudósait is tévedésbe ejtette, hogy van valami hasonlatosság az ember és állat között. Ma minden ember tudja már (a szociáldemokraták kivételével), hogy *Darwin* és *Haeckel* tévedett, midőn azt hitte, hogy a majomból származik az ember, de téved, úgy hiszem, *Westerhoffer* berlini professzor is, aki 1925-ben a salzburgi embertani gyűlésen azzal lepte meg a világot, hogy kutatásai szerint nem a majomtól származik az ember, hanem megfordítva, az embertől származik a majom. Nem tudom, vajjon találkozott-e valahol a berlini professzor a pozsonyi kisasszonnyal?

2. De hagyjuk ezt, kedves Húgom, sokkal szebbet és okosabbat akarok neked mondani. A hit által felvilágosított józan eszünk mondja, hogy *emberi testünk Isten remekműve és azért becsüljük meg magunkat!*

a) A Szentírás elmondja, hogy midőn a mindenható Isten megteremtette az eget és a földet, a napot, a holdat és a csillagokat, a növényeket és az állatokat a földön, a levegőben és a vízben, végignézte munkáját, „és látá Isten, hogy jó". Végül megteremtette Isten az embert, „és láta Isten mindent, amit alkotott és igen jók valának". Érted? Ember nélkül a teremtett világ *jó* volt, az emberrel együtt azonban *„igen jó"*.

b) De *szép* is volt az ember, midőn kikerült a

teremtő Isten kezéből! Szeméből az értelem csillogott, homlokára Isten a bölcseség kerekded formáját öntötte, arcára a szeretet piros rózsáit festette, ajkára az igazmondóság mézét csepegtette, vállára hatalmát ruházta, karjainak tevékenységét kölcsönözte, egész termete, alkotása elárulta, hogy ő a földnek ura és királya. Jól mondja a Zsoltáros: Csak kevéssel kisebbítetted meg, ó Isten, az embert az angyaloknál, dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg őt! Valóban, az ember Isten remekműve, a látható világnak ura és királya.

Halljad, miként nyilatkozik az emberi testről egy *Galenus* nevű orvos, aki 150 körül élt Krisztus születése után. Egy istentagadóval vitatkozott: „Vedd figyelembe testedet és annak csodálatos felépítését és mondd meg, vajjon kételkedsz-e komolyan Isten létében? Száz évet adok neked gondolkodásra, hogy a Mester előtt, ki e testet építette, az emberi testben a legkisebb hibát is felfedezhesd és változtasd meg, ha tudod, az emberi testnek legkisebb tagját úgy, hogy el ne veszítse szépségét, használhatóságát, erejét és biztonságát. Ismerd el, hogy nincs szebb, csodálatra méltóbb szervezet az emberi testnél!" És az orvos, aki így beszélt, nem volt keresztény, hanem csak szegény pogány.

c) Hasonlítsd össze, ha kedved tartja és ha az emberi test kiválóságairól még jobban meg akarsz győződni, az ember testét az állatok testével. Az első tekintetre az ember néha talán az állatok mögött marad. Tagadhatatlan, hogy a lónak gyorsabb a lába, a sasnak élesebb a szeme, az oroszlánnak erősebb a fogazata, a nyúlnak fínomabb a hallása, a kutyának a szaglása stb., mindez azonban nem szorítja le az embert arról a magaslatról, ahová őt Isten állította, mert tudnunk kell, hogy öt érzékén kívül még értelmet is adott az embernek.

Zsenialitása, kézügyessége oly eszközöket létesített, melyekkel az állatok előnyeit messze fölülmúlja. Mit bánja, hogy a versenyló jól tud futni.

Felül az autóra, gyorsvonatra, repülőgépre és hol marad a legfürgébb paripa? Jól lát a sas? Szédítő magasságból kiszemeli áldozatát? Miért fájna ez az embernek? Távcsövet vesz a kezébe és kikutatja a csillagok útját. A vadállatok erős fogazatát bárd, szurony, fegyver pótolja. Jó füle van a nyúlnak? Az ember telefonál és hallja, mit beszél barátja Pécsett, Szombathelyen vagy Miskolcon. A háborgó óceánt legyőzi hajóival, a csillagok távolságát fényévekkel meghatározza, a levegőt repülőgépeivel és léghajóival meghódította, a villámot egyszerű találmányával elfogja és leköti, az elektromosságot hatalmába kerítette és szolgálatába állította. Az ember új és új találmányokkal lép elő, melyekkel gyönyörűen bebizonyítja, hogy Isten úrrá tette a látható világ felett, ő valóban Isten remekműve.

3. Az ember testének becsülete az égig magasztosul azáltal, hogy az *Istenfia emberi testet* öltött magára, hogy az emberi nemet megváltsa, és a Szentlélek Úristen emberi testünket templomává avatta. Hogy ez a tény mily előnyt jelent számunkra, majd az ítélet napján fog kitűnni. Szent Pál mondja: „Rothadásra vettetik el a test, rothadatlanságban támad fel. Nemtelenségben (a halálnak éktelen állapotában) vettetik el, dicsőségben támad fel. Erőtlenségben vettetik el, dicsőségben támad fel. Állati test vettetik el, lelki test támad fel", mint amilyen a feltámadott Krisztus teste volt.

Tudod, kedves Húgom, hogy mindebből mi következik? Kettő.

Először: ne csúfítsd el testedet, se külsőleg, se belsőleg. Láttam olyan leányt, akit az Isten nagyon szépnek teremtett. Szép volt a szeme, arca, ajka, haja. Ő nem volt megelégedve önmagával, szebb akart lenni. Belekontárkodott az Isten művébe. Kifestette szemöldökét, arcát, ajkát, haját meg levágatta. Ő külsőleg csúfította el magát. Arról persze most nem is szólok, hogy némelyik leányka testét csak annyiba veszi, mint a kereskedő a ki-

rakatban levő gipszfigurát, amelyre mindenféle ízléstelen, lehetetlen divatú ruhákat aggat. Szánalmas! — Belsőleg lesz csúffá az a leány, aki vétkezik. „A gyönyör tűz, mondja Shakespeare, mely az ember bensejében ég, de kívülről is meglátszik." A bűnös bensejében ég a rossz lelkiismeret, fogy az életerő, romlik a vér, sorvadnak az idegek. De erről a szomorú dologról ma nem is akarok többet írni.

Másodszor: hallgass Szent Pál apostolra: „Dicsőítsétek Istent a ti testetekben", tudniillik tiszta, szent élet által. Egy éltesebb úrinő beszélte: Svájcban egy tisztán protestáns vidéken utazott a női szakaszban. Az egyik állomáson beszáll hozzá egy kisasszony. Csakhamar beszélgetni kezdenek.

— Nemde, kisasszony, Ön katolikus? — kérdezte a hölgy.

— Igen, az vagyok, — volt a határozott válasz — de miért és hogyan kérdezheti ezt tőlem, miután teljesen protestáns kantonban (megyében) utazunk?

— Ó édes, — mondja a hölgy — a szeméből olvastam ki, hogy katolikus. A másvallásúak tekintetéből sokszor az elégedetlenséget, a nyugtalanságot olvasom ki. Meglátszik rajtuk, hogy sosem részesültek a feloldozás kegyelmében, nem hallották papnak ajkáról a lelket megnyugtató, boldogító szót: ego te absolvo — én téged feloldozlak.

Ezért is nézzük mi szívesen Szent Szaniszló, Szent Ágnes és a kis Szent Teréz képét: az isteni kegyelem sugárzik szemükből.

De most már talán be is fejezhetem levelemet, melyet Isten remekművéről, az emberi testről írtam. Heinrich Seuze, a nagy német misztikus egy szűk ösvényen egy éltesebb nővel találkozott. Kitért előtte, belelépett a sárba, míg a nő elhaladt mellette. A nő ekkor kap észbe és azt mondja:

— Főtisztelendő Uram, jó Atyám, nekem kellett volna kitérnem Ön előtt és Ön tért ki előttem!

— Hagyja el, jó Asszonyom, ezt így kívántam

tenni, mert minden asszonyban Szűz Mária képviselőjét akarom tisztelni — felelte a páter.

— Akkor áldja meg Önt, jó Atyám, ott a magas égben a jóságos Szűzanya, hogy bennünket annyira megbecsül — felelte az idős hölgy.

— Isten hallgassa meg esdeklő szavát — szólt a szentéletű pap és továbbment.

Kedves Húgom, becsüld meg magad mindenkor olyannyira, hogy benned mindenki Szűz Mária földi képviselőjét fedezhesse fel és tisztelje.

Maradok jó magam is mindenkor kiváló tisztelettel

Laci bácsi

7. Az élet célja

Kedves Húgom!

Jaj, de örülök, hogy utolsó levelem ellen nem tiltakoztál kézzel-lábbal, hanem illő komolysággal fogadtad. Fogadd hát tovább is szerető szívvel lelkigyakorlatos gondolataimat.

Ma valami nagyon fontosat akarok írni.

A mai lányok között igen sokan vannak, akik rettenetesen könnyelmű, gondtalan, jobban mondva gondolatnélküli életet élnek! Hányan törődnek a lelkükkel, Istenükkel? Hányan látják tisztán az életük célját? Pedig, ha van kérdés, amely a leányt is érdekelheti, bizonyára ez az: boldog leszek-e itt és a másvilágon, *elérem-e életem, rendeltetésem célját?* Miért is vagyok a világon? Érdemes e gondolattal kissé behatóbban foglalkozni.

Vegyük csak kissé szemügyre az életet.

Előkelő, gazdag, úri család házába lépünk. A szalonban fínom, kerek kis asztalok körül karosszékekben, ablakmélyedésekben, kandalló mellett ülnek, állnak, villanyfényben ragyognak az urak, a hölgyek, a fiúk és leányok. A nők ruhája ször-

nyen divatos, azaz: — hiányos. Egyébként van itt minden, amit az ember szeme, szája kíván. Pazar fény, ragyogó jólét, költekező gazdagság. Ezek az emberek bizonnyal azt hiszik, ez a jólét az élet legfőbb célja. Igazuk van-e? Hiszen akkor csak nagyon kevés ember érhetné el az élete célját. Mert jól tudjuk, hogy a szegény ember mindig több, mint a gazdag. Aztán meg hányszor van úgy, hogy éppen a ragyogó fényű lakásokban élnek civakodó, féltékeny házastársak, és egy-egy gyilkos vagy öngyilkos revolverdurranás jelzi sokszor, mennyire nem volt itt otthon az igazi boldogság. Nincs a világnak annyi pénze, amennyi a telhetetlen embert kielégítené. A dúsgazdag Salamon királlyal azt kell a legnagyobb gazdagságról mondanunk: „Hiúságok hiúsága és minden csak hiúság." *Nem a gazdagságért vagyunk a földön!*

Nézzünk a korzóra! Oda, ahol azokat a leányokat látjuk, akik, „kerüljön bármibe", a fiatalságukat akarják élvezni, akik, ha tehetnék, az udvarlók egész seregét gyüjtenék maguk körül. Hogyan kacagnak, hihihiznek, hogyan forgatják a derekukat a tettetett nevetésben. Vajjon boldogságra vezet-e mindez? Dehogy! Előbb-utóbb csömör, baj, csalódás a vége. Néhány év előtt az angol lapok sokat foglalkoztak *White Jamesnek,* a híres petróleumkirálynak öngyilkosságával. Ez a dúsgazdag ember egyik este Londonban 750,000 font sterlinget vesztett a kártyán és utána agyonlőtte magát. Hosszú levelet hagyott hátra, amelyben tapasztalatairól írt.

„Megútáltam az életet — írja. — Gazdag voltam és gazdagok közt éltem. Sem magam nem voltam boldog, de másokat sem láttam milliomostársaim között boldognak. *Egyik élvezetet a másik után hajhásztam, én is, ők is. Egyik sem elégített ki. A mi életünk ilyeténkép csupa bűn és csupa kicsapongás, amelybe belecsömörlik az ember.*"

Érted e szót? *Nem az élvezet az ember életének a célja!*

Gyerünk a színházba. Nézzük — nem a színdarabot, hanem a nézőket. Hány kis csacsi leány irígyli az ünnepelt színésznőket! „Ó mily boldog lennék, ha én is ilyen „művésznő" lehetnék! Ha az emberek véresre tapsolnák tenyerüket, ha a fiúk rekedtre kiáltanák torkukat az újrájukkal. Mekkora dicsőség, ha valakit így imádnak, szeretnek az emberek!"

De boldog lennék, mondja a másik, ha én is valami ilyen nagyságos, méltóságos, kegyelmes asszony lehetnék, mint a színdarab hősnője! Ha miniszterek csókolnának nekem kezet és nemcsak a vicéék szurtos kis elemista gyermeke, ha cukrot adok neki!

De boldog lennék, szól a harmadik, ha — jaj, alig merem kimondani — egy szépségversenyen győztes lehetnék, ha teleszórnák az utamat virággal, ha nekem hódolnának a legyőzöttek, ha dühében megpukkadna a csodaszép Klári!

Kedves Húgom, rövidke levél keretében el sem lehet mondani, mennyire csalódnak ezek a szegény, buksi, félrevezetett leányok, akik azt hiszik, hogy a világ öröme, dicsősége kielégítheti szívüket. A legszebb virág is elhervad, a leghangosabb taps is elnémul, a legzajosabb csiri-csáré is prózaivá kozmásodik. Aki ma fiatal, néhány év mulva vén, akit ma ünnepelnek, holnap az ócskavas közé dobják. *A világ java, dicsősége nem lehetnek az ember célja.* El sem érheti mindenki, hát már ezért sem lehetnek az emberiség célpontjai.

Hát akkor hol van, melyik az a cél, melyet mindenki, mindenütt, mindenkor elérhet? Erre Krisztus és az ő Egyháza így felel: Ember, azért vagy a világon, hogy az Istent megismerjed, szeresd, szolgáld, s ezáltal lelkedet örökre üdvözítsd!

Jaj, de erre elcsücsöríti a szájacskáját akárhány kis bakfis és azt mondja, amit Göre Gábor a Tátrában mondott, hogy: „Jaj, de magas ez a hegy!"

Ez legyen a cél: Isten *ismerete?* Pedig az ember

kutató elméjének egyesegyedül ez a magas cél felel meg.

Egyszer falun találkoztam egy asszonnyal, aki keservesen sírt, mert hogy a fia nem ismeri meg saját édesapját.

— Hát hogy lehet az? — kérdem.

Ráböki a néne:

— Azért, instálom, mert hát hülye az istenadta.

Akkor eszembe jutott, hány ilyen hülye gyermek van a világon, aki nem ismeri a mennyei Atyát! A józan ész az Istenhez vezet bennünket. A látható jókból felismerjük a láthatatlan Istent. Az Isten létének bizonyítékait itt nem sorolhatom fel, de ha kíváncsi vagy rájuk, szerezd meg P. Bangha szép könyvét erről a tárgyról: „Istenhit és istentagadás." Talán megvan a kongregációi könyvtáratokban is.

De nemcsak ismerni kell az Istent, hanem *szeretni* is. Ez már könnyebb dolog. Elmondok egy esetet, amely az intézetben történt. Találkoztam ott egy kisfiúval, úgy ötéves lehetett. Az mondták róla, hogy okos gyermek. Megkérdeztem tőle, kit szeret jobban: apukáját vagy anyukáját. Azt mondja: Apukámat. De kitől kapod a vajaskenyeret, a cukrot, a sok gyümölcsöt? Anyukámtól. Hát kit szeretsz jobban? Apukámat. Majd megrőkönyödtem a feleleten. Hát miért? Azért szeretem apukámat jobban, mert ő keresi a pénzt. Ej ni, gondoltam, csakugyan okos gyerek.

— De azért anyukádat is szereted? — kérdeztem tovább.

— Igen, — feleli.

— Mondd hát, kis öcsém, mekkora a szereteted édesanyád iránt? — tettem fel a kérdést.

A gyerek gondolkodik és kisvártatva kivágja:

— Akkora, mint ez a szoba.

— És mekkora a szereteted édesapád iránt?

A gyerek szemem közé nevet és azt mondja, akkora, mint ez a ház.

— No, ezt jól mondtad — válaszoltam neki. De

hallottad, kisfiam, hogy nekünk Istent mindenkinél jobban kell szeretnünk, hát akkor mekkora a te szereteted a jó Isten iránt?

A gyerek hosszabban gondolkodik, egy kicsit jobban buzdítom, és végül kiterjeszti két karját és azt mondja: akkora, ni! Úgy gondolta, mint az egész világ. De jól is mondta. Most már azt kérdezem tőled, kedves Húgom, te is úgy szereted-e a jó Istent, mint ez a kisfiú?

A puszta szeretet mellett azonban nem állhatunk meg, annak tettekben kell nyilvánulnia. Tettekben nyilvánul szeretetünk, amikor Istennek *szolgálunk.* Sok szó helyett hasonlatot mondok el. Egy király felnevelt egy árva gyermeket. Vajjon mivel tartozik ez az árva gyermek viszont a királynak? Ugyebár, legalább is buzgó szolgálattal. Te Isten gyermeke vagy, mindenedet neki köszönöd, tehát mivel tartozol neki? S mit érdemelnek azok a leányok, akik nem az Istennek, hanem a világnak, a bűnnek szolgálnak?

Erre te azt kérded: de hát mit kíván tőlem az Isten? Mit kell tennem?

Röviden felelek: *Tartsd meg a parancsolatokat:* éspedig valamennyit. Meg az Egyház parancsait is, mert azokat is Isten sürgeti. Vannak olyan furcsa emberek a világban, akik maguk határozzák meg, hogy majd ők hogyan és mennyiben fognak az Istennek szolgálni. Ha jókedvük tartja, elmennek a templomba. Ha nincs mit enniök, akkor bőjtölnek. Ha nincs rossz könyvük, akkor nem olvasnak roszszat. Csak akkor jók, ha muszáj jónak lenni. Ez nem öntudatos élet! Öntudatos katolikus leány akkor sem feledkezik meg Isten törvényeiről, amikor ez nehéz és áldozatba kerül. Ha miséről, ha tisztaságról, ha házasságról van szó, ha valamiről le kell mondani az Istenért, akkor is helytállnak s tudják, hogy éppen akkor kedvesek Isten előtt.

Mi lesz a jutalmuk? *Lelküket üdvözítik.* Kedves Húgom, lelkünk megmentése nélkül kárba veszett

egész életünk. „Mit használ az embernek, ha az egész világot elnyeri, de a lelkének kárát vallja." (Ki mondta ezt?) De ha lelkünket megmentjük, ha győztünk a világ, a bűn, az ördög, a testünk felett, akkor örök jutalom és végnélküli örvendezés vár reánk.

Ó mily szép és magasztos így az ember élete! Mennyire érdemes a cél eléréséért küzdeni is! Kedves Húgom, ígérd meg, hogy nem fogsz megfeledkezni életed egyetlen igaz céljáról, mindenkor harcolni fogsz, hogy drága, halhatatlan lelkedet megmentsed. Ezt elvárja tőled Isten és kívánja neked

Laci bácsi

8. A bűn pusztítása

Kedves Húgom!

A bűnről az emberek, de a leányok közül is sokan roppant könnyedén gondolkodnak. Semmibe sem veszik. Amily könnyen kapják be pénteki zsúron a sonkás szendvicset, éppoly könnyen hagyják el a vasárnapi szentmisét, olvassák Zolát és Maupassant-t és egyéb „kőbányai" irodalmi terméket.

Hogy a bűn gonoszságát megismerd, kísérd figyelemmel, mily rettenetes pusztítást visz az végbe a lélekben, *az Isten e legszebb remekművében.*

Lionardo de Vinci, akinek „Utolsó vacsorá"-ját bizonyára ismered, egyszer gyönyörű szép képet festett. Mindenki gratulált neki. Vagyont ígértek a képért, de nem adta el, egyelőre ő maga akart örülni a képnek. S mi történt a képpel? Várj csak egy kicsit, mindjárt elmondom. A Szentírásból tudjuk, hogy az Isten is képet alkotott magának: „Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra." Ez a kép gyönyörű volt, mint a legnagyobb mester legszebb remekműve. Szép volt, mint a tavaszi fény-

ben, színben, illatárban pompázó kert. Szép volt, mint a mély, titokzatos, fenséges, csillagos ég.

De mi történt Lionardo da Vinci képével? Irígy ellensége egyszer belopódzott a mester műtermébe és darabokra vagdalta a remekművet. Elgondolhatod, mennyire fájt ez a mesternek. Azonban hasonlóképp cselekszik, kedves Húgom, az ördög az Isten képével, a mi lelkünkkel. Az ördög, ez az irígy ellenség, igyekszik Isten remekművét tönkre tenni. Mint ahogy a *jégeső* minden díszétől megfosztja, leveri a tavaszi pompában illatozó kertet; mint ahogy a *féreg* elpusztítja a legszebb rózsát; mint ahogy a *betegség* lerontja a legegészségesebb szervezetet; mint ahogy a *tűz* elhamvasztja a legszebb palotát; mint ahogy az *árvíz* elsöpri, elhordja a legbővebb termést, úgy iparkodik megrontani Isten képmását az ember lelkében a bűn.

A *mennyei Atya* örömét, boldogságát leli a tiszta lélekben talán úgy, de végtelenül nagyobb mértékben, mint ahogy a szülő örül a gyermekének, a szobrász a remekbe készült alkotásnak, a tudós a könyvének.

Örömét leli benne a *Fiúisten,* mert a kegyelme által mi Jézus testvéreivé leszünk. Hogy lelkünk a keresztség szentségében ujjá születhessék, száll le Jézus az égből a földre, száll a földről a keresztre. Hogy lelkünk állandóan a kegyelem természetfölötti szépségében ragyoghasson, szent vérével tisztára mossa a gyónás szentségében. Hogy az élet küzdelmeiben lelkünk el ne ernyedjen, a legméltóságosabb Oltáriszentségben lelkünk erőssége, táplálléka lesz.

Örömét leli lelkünkben a *Szentlélekisten.* „Vajjon nem tudjátok-e, hogy ti a Szentlélekistennek vagytok temploma?" Szép az a templom, melyet művész keze alkot, bárha hideg márványból készült; de mennyivel szebb az a templom, melyet a Szentlélek épít a lelkekben, melyet az isteni szeretet tüze

hevít állandóan és amelyben nem emberek járnak, hanem Szentlélek lakik!

De figyelj csak, kedves Húgom, mit tesz a bűn a tiszta lélekkel, mely a Szentháromság gyönyörűsége?

A *mennyei Atya* gyermeke ellöki magától az istengyermeki méltóságot és olyan lesz, mint az oktalan állat. Ezt nem én, hanem a királyi Zsoltáros mondja (48, 13): „Az ember, midőn tiszteletben van, ezt figyelembe nem veszi és olyan, mint az oktalan állat." Aranyszájú Szent János, mintha nem volna megelégedve a Zsoltárossal, még tovább megy és így szól: „A bűnös még az állatnál is alacsonyabb." Hogy ezt megértesse velünk, a három ifjú énekére figyelmeztet bennünket a babiloni tüzes kemencében. Ezek, úgymond, Isten dícséretére szólítanak fel az égen-földön mindent: napot, holdat, csillagot, tüzet, vizet, jégesőt, villámot, hegyet, völgyet, állatot levegőben, földön, vízben. Csak egyet nem szólítanak fel, csak egyről hallgatnak, csak egyről nem beszélnek, — és Szent János hangja elakad a beszédben, lelke megháborodik, nyög, sóhajt, szeme könnyel telik meg, szíve majd meghasad — csak egyet nem szólítanak fel Isten dícséretére és az — te vagy, szegény bűnös! — Ime, az Isten gyermeke, ha vétkezik, alacsonyabb, közönségesebb lesz az állatnál!

A *Fiúisten* örömét is tönkre teszi a bűn. A bűnös beszennyezi és eldobja magától a keresztségben nyert isteni kegyelem köntösét és méltatlan lesz arra, hogy Jézus testvére legyen.

1910-ben történt Párizsban: egy *Graby* nevű francia káplár rablógyilkosságot követett el. A haditörvényszék halálra ítélte, a köztársaság elnöke életfogytiglani kényszermunkára változtatta át a halálbüntetést. Mielőtt a fegyházba vitték, előbb lefokozták a káplárt. Három század katona állt fel az udvaron, háromszöget alkotva. Nyolc felfegyverzett katona hozta a gyilkost. A katonák hátraléptek,

Graby pedig ott maradt szemtől-szembe Delbergues ezredessel, aki így szólt: „Graby káplár, méltatlannak bizonyult rá, hogy a francia hadsereg egyenruháját és fegyvereit hordja. A törvény nevében megfosztom rangjától." Az ezredes odalépett a káplárhoz, letépte ruhájáról a rangjelző zsinórokat, elhajította a káplár sapkáját, lemetszette zubbonya gombjait. A kísérő katonák újra közrefogták a gyilkost, elléptették meggyalázottan a három század előtt, s így kísérték vissza cellájába, ahonnan aztán a legközelebbi hajóval a gyilkos éghajlatú Cayennebe deportálták.

Ha az ember vétkezik, a bűn megfosztja a lelket a megszentelő kegyelemtől, elrabolja eddig gyüjtött összes érdemeit és megsemmisíti az érdemszerzés lehetőségét. Egyszerre oda van Jézus barátsága, Jézus testvérsége!

A lelket a kegyelem állapotában gyönyörű templomhoz hasonlítottuk, melyben a *Szentlélek lakik*. Évekkel ezelőtt a brassói „fekete templom"-ban jártam. Valamikor szép volt ez a gótstílű templom. Égbenyúló tornya, ősi cirádái a templom külsején, a megrongált fülkékben bennmaradt csonka szobrok, mind a régi szépségről beszéltek. De jöttek a protestánsok s lerombolták a szép oltárokat, letörték a díszeket, szobrokat; elrabolták a templom kincseit, aranyát, ezüstjét, elhanyagolták belsejét, külsejét, „fekete templom" lett a neve. Lelkünk temploma is így járt, amikor beléje költözött a bűn. Általa elvesztette lelkünk minden szépségét, díszét; eltékozolta a Szentlélek összes adományait, a szentek közösségét, a Szentlélek különös pártfogását, aki templomát elhagyta, és így a lélek „fekete templommá", a sötétség odujává, a bűn tanyájává lett.

Kedves Húgom, ezek után azt mondom: nézz bele a lelkedbe! Jaj, csak ott ne vigyen végbe szomorú rombolást a bűn! Csak téged is meg ne csaljon az ördög! Te is meg ne bántsd az Istent! Avagy

máris elkövetted az első súlyos bűnt? És talán azóta is vétettél? Szinte második természeteddé lett a a bűn?

Ó, akkor bánd meg, sirasd meg vétkeidet, keseregj rajtuk, mint Mária Magdolna tette, vagy a jobb lator, vagy a tékozló fiú, és fogadd meg, hogy a bűnt kerülni fogod. Ha Isten megőrzött a súlyos bűntől, adj neki térdenállva hálát és ígérd meg, hogy állhatatos maradsz a jóban.

Légy erős a bűnnel és minden kísértéssel szemben, erre kér szeretettel

Laci bácsi

9. Bűnre vezető utak

Kedves Húgom!

Csoda jó dolga van ma az emberek jórészének. Cifrálkodnak, mulatnak, táncolnak, dorbézolnak, színházba, moziba, meccsre járnak; szórakoznak, nyaralnak, fürdőznek és tudom is én mi mindent nem tesznek, mintha kutyabajuk lenne, mintha mi nyertük volna meg a háborút, és nekünk fizetne hadisarcot az angol, a francia, az amerikai, a szerb, a cseh és az oláh. Nekik nem fáj, hogy az emberek százezrei rongyoskodnak, hogy őrült drágaság alatt görnyedeznek, éheznek a családok. Ők a mai felfordult világban is „megtalálják számításaikat" és jut pénzük divatos ruhára, cigányra, pezsgőre satöbbire.

Ezek után, kedves Húgom, bizonyára azt várod tőlem, hogy felszólítsak minden épkézláb embert az ostorfonásra, hogy ezt a hitvány, siheder nációt végigkorbácsoljuk, mert egyebet úgysem érdemel. Tán nem is volna rossz (bár azzal a gyanúperrel élek, hogy az illetők nem lesznek velünk egy véleményen), de nem ez az, amit ma mondani akarok. Csodáld meg, milyen emberséges vagyok. Nem

mondok pereát-ot minden mulatságra. Nem mondom, hogy a szakajtó üssön meg minden mulatozót, hanem csak annyit mondok, éspedig nyomatékkal: *óvakodjunk a szertelen, káros szórakozástól, melyek bűnre vezetnek!* Hogy miért, rögtön megérted.

Először is vigyázz, hogy a szórakozás, mulatozás *ne ártson egészségednek.*

A szórakozásnak, mulatozásnak az a célja, hogy a testi, szellemi munkában kifáradt ember kissé megpihenjen, felüdüljön, hogy később újabb, frissebb erővel, jobb kedvvel lásson a munkához.

Szent János evangélistáról olvastam, hogy Efezusban, hol életének nagyrészét töltötte, egyízben szelídített fogollyal játszadozott. Egy vadász ment épp arra, ki nem kevéssé csodálkozott, hogy ez a nagyhírű, szent és bölcs ember ily módon szórakozik. Aki ilyesvalamit tesz, — így gondolkozott a vadász — az nem érdemli meg azt a sok dícséretet, melyet a népek reá pazarolnak. Szent János, ki megsejtette a vadász gondolatát, azt kérdezte tőle: miért nem feszíti ki az íjat, melyet kezében hordoz?

— Nehogy elveszítse ruganyosságát, ha lövésre kell — volt a vadász válasza.

— Nos, akkor engedd meg, hogy egy kissé én is lazítsam az íj húrját, hogy aztán annál nagyobb erővel végezhessem szellemi munkámat az Isten szolgálatában.

No, már most azt kérdezem, kis Húgom, helyes, okos üdülés-e, ha — mondjuk — egy eladólány oly eszeveszettül ugrál, ficánkol, táncol egész éjen át, hogy másnap olyan, mint a vert kutya vagy a leforrázott macska? Németül ezt úgy mondják, hogy Katzenjammer. Némelyik az ilyen hecces mulatságból egy kis gyomorrontást, köhögést, lázt, tüdőcsúcshurutot is visz haza emlékbe.

A multkortájban találkoztam egy ilyen jó blattal. A fiúkat e diszkrét szóval fogadta: „Szervusz, csókolom a szíved csücskét!" — Aztán táncolt, bo-

londult. Most tüdőspecialistához jár, mert attól tart, hogy a legközelebbi simit majd a csontember fogja vele járni, aki őt végül a sírba ejti.

Másodszor vigyázz, hogy a szórakozás *ne ártson a lelkednek!* Mert ebből, amint tudom, te is csak egyet kaptál az Istentől bizományba, és erről be kell számolnod. Ha egy lány elveszíti tisztelőjét, akkor azt énekli: „Gombház, ha leszakad, lesz más!" De ha egyszer elveszti lelkét, erre a nótára nem gyujthat rá, mert bizony csak egy a lelke és másikat nem kap helyébe.

Hány lány él ma a világon, aki ezzel nem törődik. Mennyi bűnt követnek el a lányok a szórakozások kapcsán! Nézzük csak!

Rendesen szombatról vasárnapra virradóra mulatnak. A szentmise „nyomós" ok miatt elmarad (a nyomós ok itt: a vánkosnyomás); kész a halálos bűn!

Egy másik jóformán minden vasárnap reggel hat órakor kirándulásra megy, pont, mikor a mise kezdődik; — kész a halálos bűn!

Egy harmadik kiöltözködik, rosszul mondtam: épp ez a baj, hogy nem öltözködik végig, így parázna viselete által közbotrányt okoz; — itt a halálos bűn!

Egy negyediknek nem elég hosszú a farsang, mindig beletáncol a bőtjbe, ádventbe; — itt a halálos bűn!

Egy ötödik úgy vélekedik, hogy ő olyan tiszta, szelíd, kedves, ártatlan, mint a galamb, és zsúrokon, bálokon csókolódzik, mint a galamb. S még ártatlan farizeuskodással kérdi: „Hát ez is bűn? Ó, te háromig olvasni sem tudó, drága kis naiva!

Egy hatodiknak, hogy végül ezt is megemlítsem, nem telik a sok cécóra, zserbóra, pirosítóra, szagosítóra, hát lop, csal, sikkaszt, kölcsönvesz részletletagadásra vagy soha vissza nem adásra, és így vétkezik.

Épp azért harmadszor vigyázz, hogy a szórako-

zás *ne ártson meg pénztárcádnak se!* Kiadásaid álljanak arányban jövedelmeddel. Addig nyujtózkodjál, ameddig a takaró ér, mert különben megfázik a lábacskád, vagy lerágják az egerek. Ne lépj fel tehát túlkövetelésekkel pénztárcáddal szemben. Elsején olyan duzzadt, vastag a pénztárca (hála a bankóprésnek), hogy alig fér be a ridikülbe, 10-ike körül már súlyát veszti, 15-én olyan, mint a sorvadásos beteg: egyre fogy, 20-ika után meg mintha már a lapos ménkű ütött volna belé. A sopánkodás azonban, hogy rettenetes a drágaság, eltart 1-től 31-ig.

Drágaság! Hát az van bőven; ez az egy, amit olcsón, sőt ingyen adnak. Dehát a jó ég tudja, mulatságra, cifraságra mindig van pénz. Egyedül Budapesten január 6-tól február 13-ig 335 bált rendeztek. Február 10-én 48 helyen táncoltak reggelig; lehettek vagy 15 ezren, akik átlötyögték, zötyögték az éjtszakát. A *Nemzeti Ujság* 1923 április 18-i száma a mulatozó Budapestről adott képet. 1922-ben vigalmi adó címén 167 millió korona bevétele volt a fővárosnak, míg az 1923. év első hónapjában vigalmi adó címén *150 millió koronát fizettek be a városi pénztárba.* 1923-ban a vigalmi adó meghaladta az *egymilliárd koronát,* ami azt jelenti, hogy Budapest népe 1923-ban több mint *12 milliárd koronát költött el szórakozásra.* Ez, úgy sejtem, pengőbe átszámítva, még ma is szép pénz lenne!

Mit gondolsz, drága kis Húgom, rendjén van ez? Ó, ha tehetném, Budapest összes harangjaival fülébe zúgnám a mulatozó világnak: Tekints, te dévaj világ, megcsonkított hazánkra, az éhezők, a rongyosok százezreire. Ha tehetném, tüzes, lángoló betűkkel írnám a Gellérthegy sziklafalára, hogy mindenki lássa: Elég volt, megállj! Ha tehetném, odaállnék az emberek elé, mint Jónás próféta Ninive pusztulása előtt, és odakiáltanám a mennydörgés megrázó hangján: Elég volt, megállj, mert különben az Isten haragja elsöpör téged, korcs, hitvány nem-

zedék, mely méltatlan vagy őseid nevére, mely nem értetted meg látogatásodnak, megpróbáltatásodnak idejét. Jaj, ha Isten megsokallja vétkünket, s elkövetkezik ránk a nagy temetési nap.

Kedves Húgom, Mária jó gyermeke! Isten megirgalmazott volna Sodoma és Gomorha városának, ha csak öt igaz találtatott volna benne. Légy hű és igaz legalább te és kongreganista társaid, és akkor reméljük, hogy Isten irgalmas lesz velünk.

Laci bácsi

10. A pokol

Kedves Húgom!

Sokat írtak a mult hónapokban a lapok egy fiatal leányról, aki nagy hős volt a tükör előtt. A púderos és a pirosítószelencével a kezében úgy értett a festészethez, mint egy felszabadított, ambícióval telt mázolólegény. De amikor aztán a körmére koppintottak a fájntos kisasszonykának, akkor egyszerre minden bátorsága a cipője magas sarkába szállt és úgy gondolta, hogy legjobb lesz, ha véget vet 14 éves életének. Leugrott a második emeletről. Szerencséjére puha hóba esett és így nagyobb kár nem esett benne.

Mi baja eshetett volna? Az, hogy meghal? Egy üresfejű divatbábbal kevesebb lett volna a világon. De sokkal nagyobb baj is fenyegette: az, hogy elkárhozik.

Borzasztó, hogy némelyik keresztény leány ezzel mennyire nem törődik. Mintha bizony babra menne a játék! Mintha nem volna a pokol minden földi kínnál rettenetesebb!

Elüti magától a pokol gondolatát. Ráfogja, hogy nincs. Szemrebbenés nélkül azt állítja, hogy a poklot a papok találták ki. Annyit még a legrövidebb hajú úrileánynak is illenék tudni, hogy a régi pogányok

is hittek a pokolban: az egyiptomiak, asszírok, perzsák, görögök. Akkor pedig még nem is léteztek katolikus papok. Hogy nem szégyenli magát a tudatlansága miatt?

Jobb lenne inkább minden léha teremtésnek arra gondolni: *mi a pokol,* és nem éretlenül okoskodni és kitenni magát a veszélynek, hogy majd a saját bőrén tanulja meg, milyen is a pokol. Jézus mondja s nekünk Ő a legnagyobb tekintély: *„A gonoszok az örök tűzre fognak menni." „Ott leszen sírás és fogak csikorgatása."* A Jelenések könyve így szól a kárhozottakról: *„Gyötörtetni fognak éjjel-nappal s nem leszen nyugvásuk mindörökkön-örökké."*

Próbáld meg, kedves Húgom, ha képes vagy, egy pillanatra beleélni magadat a kárhozottak szenvedésébe.

1. Te is úgy vagy, mint a legtöbb ember, szereted, ha a földi *életed szép és kellemes.* Ha fázol, meleg szobába mész; ha tehetnéd, a hosszú tél elől Olaszországba menekülnél. Ha meg izzadsz, akkor a Hűvösvölgybe vagy a Kárpátokba kívánkozol. Ha szomjas vagy, hideg vizet kérsz; ha éhes, kiadós reggelit, ebédet, vacsorát szeretnél. Ha szórakozni akarsz, társaságba, színházba, moziba, kirándulásra mész.

A pokolban mindebből semmi sincs! Ott nem teheti a kárhozat gyermeke életét kellemessé. Ott nem olthatja éhét-szomját: nem lát kedves, nevető, vigasztaló arcokat. Tudjuk, a dúsgazdag csak annyi vizet szeretett volna kapni, mint amennyi az ember ujja hegyén elfér és nem kapta meg. Ott nincs többé szórakozás, bál, szerelmes suttogás, szemérmetlen színdarab, érzékies film, mert a kárhozottak: „gyötörtetni fognak éjjel-nappal, mindörökkön-örökké."

2. *Ha beteg vagy,* örülsz az üdítő álomnak, a virágnak, a rádiónak, a kék égnek, a fehér felhőnek, a madárdalnak, a harangszónak. Mezőkövesden ismertem egy szegény beteget, aki hosszú éveken át

önerejéből nem tudott megmozdulni. Ahogy lefektették este, úgy találták reggel; ahogy reggel fektették, úgy találták este. Ez a szegény leány azt mondotta: „Ha kinézek ablakomon és látom, hogyan játszik a szél az ággal, levéllel, örülök; ha hosszú éjen át a fénylő csillagokat nézhetem, annak is örülök."

A pokolban még ez a kis vigasz sincs! Koromsötét éjtszaka borul e rettenetes börtön lakóira. Nincs mosoly, nincs résztvevő tekintet, nincs csillag, nincs virág, nincs ének, illat, fehér felhő, csak sírás, zokogás, keserűség és fogak csikorgatása. „Gyötörtetni fognak éjjel-nappal, mindörökkön-örökké."

3. *Rajongója vagy a természetnek?* Gyönyörködni tudsz a napfelkeltében? (Persze csak úgy, ha jó későn kel!) Gyönyörű is a napfelkelte akár az Alföldön, akár Tirol felejthetetlen hegyei között! Mint izzó, fehér, óriási cukorsüvegek állnak az ember szeme előtt a magas havasok. Örülni tudsz a harmatos reggelnek, virágos, rózsás kertekben? Mintha épp az imént mosakodtak volna a kis virágok. Örülsz, ha a hosszú tél után jön a rügyfakasztó, madárdalos kikelet? Örül a földmíves, ha fáradságos tavaszi munkája után látja a gyümölcshozó őszt? Helyes; nem is volna élet az élet, ha a természet szépségei fel nem derítenének minket.

A pokolban azonban nem kel fel a nap soha. Nincs ott virradat, nincs ott új élet, nincs ott tavasz, nincs ott ősz. Csak örök, perzselő tűz és mégis — külső sötétség. Nem örülhet ott az ember a ragyogó nyárnak, nem a télnek, mert ott csak örök iszonyat lakik. A kárhozottak pedig „gyötörtetni fognak éjjel-nappal, mindörökkön-örökké."

4. Ha itt a földön *szenvedés* éri is az embert, jön az orvos, a megfizethetetlen édesanyai szeretet, a jó ápoló, az irgalmasnővér, és mindent megtesznek, hogy segítsenek a szegény betegen. Mérik a lázát, csillapítják forróságát, hoznak vizet, orvosságot, limonádét, megigazítják az ágyát, szellőzte-

tik a szobáját. Ha operációra van szükség, még azt is fájdalommentesen végzik. (Az orvosnak biztosan nem fáj.) Ha keserű porokat adnak, még azt is ostyába takarják.

Azonban a pokolban, az utolsó ítélet napja után, midőn a test is a pokolban sínylődik, nincs irgalom, nincs részvét, nincs szeretet többé. Amikor a kárhozott minden tagján, idegén szenved, kínlódik, nincs orvos, nincs édesanya, nincs gondos ápoló, víz, új kötés, puha ágy — elhagyatva, segítség nélkül, vigasz és reménység nélkül sír, szenved, zokog a szerencsétlen. Kiálthat, ordíthat, dühönghet, káromkodhat: senki sem hallgat rája. „Gyötörtetni fognak éjjel-nappal, mindörökkön-örökké."

5. A filozófusok azt mondják, hogy az élet annyi, mint *tevékenység*. A teljes tétlenség öl. Mindenki dolgozik, ki a házban, ki a hivatalban, ki a műhelyben. Ha kifáradt a munkában, akkor játszik, szórakozik, teniszezik, kártyázik, alszik stb. Valamit tesz, mert különben az életet is megúnná.

A pokolban nincs hasznos és örvendeztető foglalkozás, nincs kenyérkereset, nincs jutalomosztás, de cél sem, nyugalom sem, alvás sem. Nincs szabadság, nincs utazás, nincs kényelmes társalgás, csak kín és szenvedés, mert a bűnösök „gyötörtetni fognak éjjel-nappal, mindörökkön-örökké."

Kedves Húgom! Ha ez így van és ezen nincs mit kételkedned, akkor kérdem, mit szólsz az olyan leányok életéhez, akik nem törődnek Isten és az Egyház parancsaival, csak a pillanatnak élnek; akiknek eszük folyton csak ruhán és hiúságokon jár, sőt akik nem rettennek vissza a bűnös, érzéki gyönyöröktől sem; akik a legerkölcstelenebb könyveket, képeslapokat olvassák; akik féktelenségükben, pajzánságukban túltesznek még a laza nevelésű fiúkon is? Ó, mily kétségbeejtő lesz ezeknek a sorsa az örökkévalóságban! Kimondhatatlanul szomorú, kisírt szemmel néznek ezek majd a messze, szürke, sötét jövőbe és végét nem látják a part és végnélküli

tűztengernek. Ha évszázadok, évezredek elmúlnak, kínjukból nem múlt el perc sem: „gyötörtetni fognak éjjel-nappal, mindörökkön-örökké."

Kedves Húgom, te ne tartozzál ezek közé! Sohase felejtsd, hogy neked nem az örök tűzben, hanem a mennyország édes örömeiben van a helyed! Kívánja is, hogy odaérj,

Laci bácsi

11. A gyónás

Kedves Húgom!

Nagyon-nagyon megörültem, mikor azt írtad, hogy a vakációban is gyakran eljártál gyónni, áldozni. Biz ebben sok leány tanulhatott volna tőled. De persze az a sok cók, meg mók, meg bók, amivel az ilyen csöpp leány a vakációját tölti, az a sok „kei csókolom", „kis nagysád", meg egyéb bolondéria, amit az ő nedvesfülű (pedig — orrút — akartam írni), amint mondom, zsenge udvarlóitól hall, tisztára elszédíti a legtöbbjét, s akkor már okos dologra nemigen marad hely a bubifrizurás fejecskékben.

Bezzeg az iskolaév végén hogyan imádkoztak! Hogyan szorongatták, nyomorgatták a kis Szent Antalkát! Mi mindent nem ígértek a jó „Istenkének" (aki mellesleg mondva nem is oly kicsiny!). És mivé lett a sok ígéret, a sok szép terv? Semmivé! Füstté! Kérdezz meg egy ilyen, egykor „sokat ígérő", később mindenről megfeledkező leánykát, hű volt-e ígéreteihez? Hányszor volt a vakációban gyónni? Meglátod, szűkölni, kertelni fog, iparkodik kitérni kérdésed elől; esetleg — az sem lehetetlen — idegesen vágja a fejedhez: „Mire is való az a sok gyónás? Furcsa szentek, akiknek annyi gyónnivalójuk van!"

Arra az esetre, ha *neked* is így felelnének kérdezősködéseidre, nem szeretnélek tanács nélkül

hagyni; szeretném, ha jól tudnád, mit kell ilyenkor felelni, hogyan kell a gyónás ellen felhozott ellenvetéseknek élét letörni.

1. Hát mit is mond némelyik a gyakori gyónás ellen? Vegyük csak rostára a szájról-szájra járó *ellenvetéseket.*

„Mire való az a sok gyónás?" — így kezdi, aki nem gyónik.

Tudod mit kell erre felelni? Egy ellenkérdést: Mire való a mosakodás? Mire való a söprés, tisztogatás? Minden okos ember azt fogja felelni rá: arra, hogy tiszták legyünk. Nos, jó: — így szólhatsz — ugyanez okból jó a többszöri gyónás is. Mennél többször gyónunk, annál tisztábbak vagyunk.

„Csodálatos szentek, akik annyit tudnak gyónni!"

Azért gyónnak, mert bár még nem szentek, de azok szeretnének lenni. És aki nem akar a szentek közé kerülni fel az égbe, hová kerül majd egyszer?

„Nekem nincs bűnöm!" — Ez éppoly igaz, mint az egyszeri zsidó szava, aki nem járt soha fürödni, mert hogy ő — úgysem piszkos!

„De gyónni, a bűnöket megvallani *szégyen!*"

Szégyen a bűnt elkövetni, de nem a bűnt bevallani. A bűnbevallás ellenkezőleg alázatosság, őszinteség, bátorság, becsületesség.

„Gyónni nehéz!"

Hát a lelkiismeret szemrehányását elviselni könnyebb? Könnyebb az ördög megszégyenítő rabigáját hordani? Elkárhozni könnyebb?

„Gyónnék, de mit szólnának az emberek?"

Azt mondanák, úgy-e, hogy „bigott" vagy. Hát jól van: ettől még nem kapsz szeplőt. És „bigottnak" lenni nem is olyan rossz, mert a „bigott" szó annyit jelent, mint „bei Gott" (Istennél lenni). Hát talán jobb, ha „beim Teufel" (ördögnél) marad valaki? Aztán meg végre is nem az a fő, mit mondanak az emberek, hanem hogy mit mond az Isten.

„De egyszer a pap úgy rám szólt!"

Hát persze, olyan halkan motyogtál valamit, hogy egy fia-szót sem értett. Hát persze, hogy rád szólt. Mert hiszen Isten előtt ő felelős a bűnökért, ha egyszer meggyónod.

Rád szólt! De azért az orrodat mégsem harapta le, ugyebár? S mondjuk, hogy csakugyan túl merev volt hozzád: mi következik ebből? Ha egy orvos nem jól bánik veled, akkor már most nem mégy egyetlen orvoshoz sem többé? Inkább belehalsz a betegségedbe? Ha egy cipész rossz cipőt csinál, hát mezítláb fogsz járni halálodig? Úgy-e, nem? hanem elmégy egy másik orvoshoz, suszterhez.

Nos, ha olyan érzékeny vagy a gyónás dolgában, hát keress magadnak szelídebb gyóntatót!

„Tőlem meg olyat kérdezett!"

Kérlek, ne affektálj! Te százszor különb dolgokat hallottál, olvastál és tán beszéltél is. Azzal, hogy kérdezett, még nem állított rólad semmit. A kérdéssel csak megkönnyítette a bűnbevallást. Nincs könnyebb gyónás, mint amelyikben csak igent meg nemet kell mondanunk.

„De ha gyónnék, meg is kellene javulnom!"

Ez az! Szent igaz! És éppen ettől irtóznak a legtöbben. Ezért nem szeretnek gyónni. Pedig a javulásra igen nagy szükségük van.

De nem folytatom ezen feleselgetéseket, nem sokat szoktak használni, mert rendesen nem az észből, hanem a *bűnös szívből* fakadnak. Nemakarásnak nyögés a vége.

2. Azonban tudnod kell még, kedves Húgom, a gyónás roppant *előnyeit* is.

a) Már az a jóleső, megnyugtató érzés is fontos, amely a jó gyónást nyomon követi.

Ha egy kis pattanás van a kezeden, nincs nyugtod, mindíg rajta a szemed, szinte várod, hogy mikor érik már meg, mikor nyomhatod ki belőle a kis genyet. Ha nagyobb a baj, akkor meg pláne, orvoshoz mész, az meg felvágja és kitisztítja a sebet. Ha kész vele, mekkora megkönnyebbülés ez számodra.

Igy állunk a bűnnel is. Pattanás, geny, seb az a te lelkeden! Ha a lelki orvos ettől megtisztított, egyszerre fellélekzel: hála Istennek, most már jól érzem magamat! A geny a szívből el lett távolítva, a lélek békéje újból visszatér.

b) De meg mily hasznos is a jó gyónás!

Ha egy kisleányt az iskolában sohasem szólítanak fel, hát az elbízza magát, ellustul, nem tanul. De ha tudja, hogy mindennap felelnie kell, akkor bezzeg nekigyürközik, és soha sincs készületlenül.

De ugyanígy vagyunk a gyónással is. Az ember természeténél fogva hajlik kissé a könnyelműségre. Ha nem vigyáz magára, sok hibát követ el. Van olyan kisleány, akinek a lelke — bár senki sem hinné róla — valóságos szemétgödör. Olyan bűnei vannak, hogy a lelkiatyának szánalomból könny szökik a szemébe, mikor hallja. De ha az a kisleány fölteszi magában, hogy gyakran gyónik, ha tudja, hogy neki például hetenkint számot kell adnia minden gondolatáról, szaváról, tettéről, mulasztásáról: akkor ugyancsak őrizkedni fog a bűntől, s napról-napra jobb lesz, már csak azért is, hogy ne kelljen olyan szörnyűségesen szégyenkeznie a lelkiatya előtt. Csakugyan hasznos a jó gyónás!

c) De meg *szükséges* is gyónni!

Mondd csak, kis Húgom, piszkos kézzel, kormos arccal, rongyos ruhában melyik leány mutogatná magát? Hogyan fut a tükörhöz, hogyan kap a vizen (meg egy kis szagos szappanon és talán még egy kis „liszten" is), akit így piszkosan lep meg a vendég, csakhogy kifogástalanul jelenhessen meg előtte! A bűn azonban minden koromnál útálatosabbá, piszkosabbá teszi az ember lelkét. Hát nem kell, nem szükséges-e itt egy kis lelki mosogatás? Egy kis szellemi kölnivíz? Akarom mondani: egy jó, irgalmatlanul őszinte gyónás?

Hát nem kár-e, hogy az emberek annyira szepegnek és „drukkolnak" a gyónástól!?

3. No még egy szót a jó gyónás *módjáról*. Van-

nak sokan, akik ezzel a móddal sehogysem tudnak tisztába jönni.

Egyiknek azért teher a gyónás, mert rém soká *készül,* sohse jön a bűnei végére. A Korda papírkereskedés összes füzeteit tele tudná írni a bűneivel, s még akkor is biztosan eszébe fog jutni utóbb vagy egy pótkötetre való. A másiknak meg fordítva, azért teher a gyónás, mert nem talál magán hibát. Lárifári! Egyiknek sincs igaza. A gyónást persze nem szabad könnyelműen venni, de túlozni, aggályoskodni szintén nem szabad. Van erre egy csoda egyszerű segítség s Mária tisztelői nem is szokták azt elmulasztani. — Az ember esténkint 5—10 percen át megvizsgálja a lelkiismeretét és akkor, ha hetenkint vagy kéthetenkint, vagy mondjuk, havonkint gyónunk is, negyedóra alatt úgy elkészülünk a lelkiismeret vizsgálásával, akár a kakukóra az ütéssel. Találunk elég gyónnivalót s mégsem aggályoskodunk, hogy „jaj, talán még a világháborút is én követtem el".

Aki azonban nem él lelki életet, az mindíg ártatlan lesz, sohasem talál hibát.

Egy emberről ismeretes volt, hogy éveken át nem gyónt, a feleségét kegyetlenül traktálta. Midőn végül szemrehányást tett neki a papja, ő a legnagyobb nyugalommal állította, hogy dehogy, ő a legjobb ember a világon. „Gondolja csak főtisztelendő Uram, a multkor egy egész óráig mentem a feleségemmel a Dunaparton és nem löktem őt a vízbe." No nézd, micsoda ártatlan emberek vannak a világon!

Egy másik megjegyzésem a gyónás *őszinteségére* vonatkozik. Vannak, akik úgy tartogatják egyik-másik bűnüket, melyet már régesrégen meg kellett volna gyónniok, mintha valami kincs volna. Meg szerették volna már gyónni százszor is, de a döntő pillanatban, hogyan, hogyan nem, az ördög betömte a szájukat. Hidd el, kedves Húgom, alig van ezeknél szerencsétlenebb teremtés a világon.

Minden gyónásuk, áldozásuk szentségtörő! Lelkiismeretük igazi kígyófészek. Volna ezek számára egy jótanácsom, de előbb hadd mondok el egy mulatságos kis történetet.

Volt Newtonnak, a nagy tudósnak, két kedves cicája. Egy nagy, meg egy kisebb. A tudós nagyon szerette a kis bestiákat, bár többször majd kihozták a türelemből. Egyik nap is, midőn délután nekiült természettudományi munkáinak, a nagyobbik macskának eszébe jutott, hogy odakünn tágasabb; de mivel az ajtó be volt téve, hát nem mehetett ki. Egy darabig nézelődött, de egyszer csak elkezdett kegyetlenül nyávogni: engedjék ki. A tudós egy darabig rá sem hederített, de végre elúnta a macska szonátáit, abbahagyta munkáját, felkelt, ajtót nyitott és kibocsátotta őnagyságát. No, rendben volnánk. De nem tartott sokáig. Jött a kisebbik cica. Ez is ki akart menni és akkuráte úgy csinálta, mint dicső elődje. Nyávog, nyávog, Newton bosszankodik, de végre, az okosabb enged; felkel, ajtót nyit, és kisurran a kis macska. No, végre szent a nyugalom. Másnap délután ismét ott ül a mi tudósunk és javában folyik a munka, midőn egyszercsak megjelenik a nagy cica és elnyávogja nótáját, a tudósnak nem nagy örömére. Ez kissé türelmetlenül felkel s ajtót nyit a kényes kedvencnek. Kis idő mulva jelentkezik a másik kis hercig is. Megint nyávogás, bosszankodás: ajtónyitás. Igy ment ez 3—4 napig. A tudósból végre kifogyott a szelídség.

— János — kiáltott öreg szolgájának.

— Mit méltóztatik parancsolni?

— Hívja el az asztalost — rendelkezett a tudós.

Az asztalos jelentkezik.

— Kedves mester uram, egy kis munkát adok önnek — szólt Newton.

— Szolgálatjára — hajlongott az asztalos.

— Tudja, van nekem két macskám — magyarázta a tudós. — Nem tagadom, nagyon szeretem a kedves kis állatokat, de engem a délutáni munkám-

ban roppant zavarnak, mert majd az egyiknek, majd a másiknak kell ajtót nyitogatnom. Hát az a jó gondolatom támadt, hogy csinálhatna ide az ajtó aljára két lyukat. Egy kisebbet a kicsinek, egy nagyobbat a nagy macskának. Akkor aztán jöhetnek-mehetnek, tehetnek, amit akarnak, nem fognak többé zavarni.

— De tudós tanár uram, engedje meg, hogy egy megjegyzést kockáztassak — szólt az asztalos.

— Nos, mi volna az? — kérdi Newton.

— Nem lenne ide elég egyetlenegy, nagyobbfajta lyuk is? Azon kimehetne a nagy macska, és ha az kint van, utána a kicsiny is könnyen kiférne — adta meg a felvilágosítást az asztalosmester.

— Hallja, mester, maga nagyon okos ember! — szólt a tudós. — Hogy én erre nem gondoltam! Csináljon hát csak egy nagy lyukat. Majd azon a nagy után könnyen kiszalad a piciny is.

Kedves Húgom, a történet hitelességéért nem állok jót, de a tanulság, helyesebben: a jó tanács a rossz gyónók számára ez: Ha valami nagy bűnöd van, amit szinte félsz bevallani, ha gyónni mész: mondd meg azt *legelsőnek;* mert ha azon túlestél, ha egyszer a nagy „dög" kint van a lyukon, a többi, a kisebb bűnök szinte játszva szaladnak utána.

Szóval, gyakorold és terjeszd csak bátran s öntudatosan mások között is a gyakori gyónás okos és üdvös szokását.

Laci bácsi

12. Az imádság

Kedves Húgom!

Ha jó akarsz lenni, ha Isten előtt kedves életet akarsz élni, akkor imádkoznod kell!

De kedves Laci bácsi, csak nem akar nekünk, modern leánykáknak az imádságról írni?

De éppen arról akarok írni, és haragszom is egy

kicsit magamra, hogy csak most írok erről a fontos és sajnos, nem modern tárgyról. Tudom, vannak lányok, akiknek „unalmas" az imádság, amint a hozzá nem értőnek unalmas a teniszjáték. De ha valaki megtanulja, akkor naponkint órákon át el tud játszadozni. Igy vagyunk az imádsággal is. Meg kell tanulni. Az édes Üdvözítő mondja: „Szükséges mindenkor imádkozni és meg nem szűnni." (Lk. 18. 1.) Azt is tudod, aki imádkozik, az még nem lesz apácává, de hallgasd Nagy Szent Terézt is: „Aki nem imádkozik, az bestiává vagy ördöggé lesz." Ezt már az emlékkönyvükbe írhatnák azok, akik az imádságot unalmasnak tartják.

Azért, kedves Húgom, ha Szűz Mária kedvében akarsz járni, *szeress imádkozni!* Egy-két okot felsorolok.

1. Imádkozni oly *egyszerű* és oly *könnyű* dolog! Erre képes a kisgyermek, a munka embere és az aggastyán. Mert mi is az imádság? Mi más, mint beszélgetés a jó Istennel, vagy az ő szentjeivel. Ha az emberekkel beszélgetünk, e beszélgetést társalgásnak, néha meg üres fecsegésnek, tereferélésnek, szószaporításnak nevezzük; ha Istennel vagy az ő szentjeivel beszélgetünk, úgy beszédünknek imádság a neve. Ebből már te is beláthatod, hogy az imádság magában véve igen egyszerű és könnyű dolog, csak beszélni kell tudni. Beszélni pedig mindenki tud, aki nem „fajanka". (Lányokhoz szólok.)

És ez a beszélgetés legjobb közlekedési mód az Istennel. Isten mindenütt jelen van, mindenütt szólhatok hozzá. Nem kell várnom, míg hí. Nem kell várnom, míg audienciát ad. Még ünnepi ruha sem kell. Csak legyen szívem, eszem. Eszem, hogy egyrészt belássam az én gyöngeségemet, gyarlóságomat, tehetetlenségemet, és másrészt legyen szívem, hogy bízni, remélni tudjak a jóságos Istenben, ki tud és akar is rajtam segíteni. És azért, kedves Húgom, ha valaki azt mondja, hogy nem tud imádkozni, az vagy azért nem tud imádkozni, mert vak-

merően bízik önmagában, mintha nem szorulna az Istenre, vagy azért nem imádkozik, mert nem hisz, nem bízik az Istenben, kétségbeesik. Kell-e ennél szerencsétlenebb lélek a világon?! Ha messze utat kellene megtennünk, hogy az Istenhez szólhassunk, ha levelet kellene írnunk, hogy az Isten tudomást szerezzen bajunkról, ha sürgönyözni vagy telefonálni kellene, hogy az Isten megértsen — ez bajos, ez nehéz, ez komplikált dolog volna. De beszélgetni az Istennel, mint ahogy a gyermek beszél édes szülőjéhez, a beteg orvosához, a szegény jótevőjéhez, valóban egyszerű és könnyű dolog.

Szeressünk imádkozni. Miért?

2. Mert az oly *szükséges* a léleknek, mint a táplálék a testnek. Mi történnék veled, ha te egyszer elkezdenél koplalni? Oly vékonnyá lennél, mint a fogpiszkáló, és átlátszóvá, mint a selyempapiros. A halál csakhamar elfújna téged. Hogy mennyire sajnálnálak, ki sem mondhatom. Azért, ha meg akarod őrizni erődet, sőt még nőni is szeretnél legalább egy gumitalp-vastagságnyit, akkor ételre, táplálékra van szükséged. Igy állunk a lélekkel is. Aki nem imádkozik, az elgyöngül, az mindíg lanyhább lesz hitében, bűnből bűnbe esik. Nézz csak szét a világban, nincs-e igazam?

Olvashattad vagy hallhattad, hogy ez vagy az a kislány fejbepuffantotta magát (de szerencsére a kis ágyú csütörtököt mondott), egy másik meg jól higított gyufaoldatot ivott (hogy túlságosan meg ne ártson). Miért tették ezt? Az egyik kis kócos csalódott „ideáljában" (harapj a nyelvedbe, hogy ne kelljen nevetned, mert hallom, hogy vannak oly csitricsetri leányok, akik azt merik mondani, hogy szinte szégyen, ha nincs), a másik meg több szekundát kapott, mint amennyit várt, csalódott tanárnőjének humanizmusában, de mind a kettő — jól jegyezd meg — az imádságot már régen a szegre akasztotta. Úgy van, csakis akkor, ha egyszer valaki elhagyja az imát, csak akkor tehet ilyen bolondériát.

Szeressünk imádkozni! Miért?

3. Mert ebben *Jézus nekünk példát adott.* Az evangélium leírja egyik napnak kezdetét: „És korán *reggel* fölkelvén, kiméne egy puszta helyre és ott imádkozott vala." (Mk. 1, 35.) Mily szép, mily megható isteni példa! Kedves Húgom, ha reggel nem végzed, vagy nem végzed jól az imádat, mondhatod-e, hogy Jézus példáját követed? — De reggel nem jutok az imához, nincs időm. Alighogy fölkelek, mindjárt a seprűt vagy a könyvet nyomják a kezembe.

Szegényke! Kelj föl korábban, akkor majd lesz időd!

De fáradt vagyok!

Lusta vagy! Bezzeg ha egy pohár vizet kapnál nyakad közé, majd fölpattannál.

Elvégeznéd reggelenkint imádságodat, ha egy pengőt kapnál érte?

Még 50 fillérért is!

Hát nem vagy te csúnya lány? A mennyei koronáért meg nem teszesz semmit!

Az evangélium beszéli, hogy Jézus *este* is imádkozott. „Elbocsátván a sereget, fölméne a hegyre egyedül imádkozni. Beesteledvén, csak egyedül vala ottan." (Mt. 14, 23.) Kedves Húgom, hogy is állunk az esti imával? az esti lelkiismeretvizsgálással?

Jaj, akkor én olyan álmos vagyok, hogy még gyufaszállal se lehetne kitámasztani a pilláimat!

Biz ez nagy álmosság. Csak azon csodálkozom, ha egy érdekes regényt kapsz olvasni, ha színdarabot kell végignézned, ha világos virradatig szabad táncolnod, vagy ha az „ő" társaságában lehetsz: akkor nem nyom el az álom. Mihelyt a jó Istennel akarsz csak öt percig is beszélni, akkor mindjárt lehúnyódik két súlyos, hamvas, fáradt szempillád. Ó! ó! ó! Hogy mit szól majd ehhez a jó Isten, azt majd később fogod meglátni. Ott aztán vakarhatod a füled tövét. Öreg hiba, hogy némely kislány többre

becsüli egy kis, tejfelesszájú gyereknek a hódoló gagyogását, mint a jó Istennel való társalgást!

Aztán mikor kell még imádkozni? Jézus *napközben* is imádkozott. „Uram, az emberek itt vannak és várnak rád." Délben mondd el az Úrangyalát és végezd evés előtti és utáni imádságodat. Némelyik ezt mindig elfelejti. Egy kis zárdanövendék épp hazautazott. A vasúti étteremben evés előtt keresztet vetett és imádkozott. Foghegyről megkérdi őt egy felvilágosult kisasszony:

— Bájos kis szomszédom, otthon mindenki imádkozik Önöknél?

— Nem, — feleli látszólag bambán a kis zárdanövendék — a kutya meg a macska sohasem imádkozik.

Csakugyan: „nem imádkozni", az állatok privilégiuma!

Ha nem úntatlak, most még csak egy-két ellenvetésre akarok megfelelni, melyeket úton-útfélen tálalnak az ember elé.

„Nem tudok imádkozni!" — így panaszkodott egy kisasszony egy utazás alkalmával.

Nos, akkor tanuljon meg imádkozni! Gyakorlat nélkül az ember nem tanul meg énekelni, festeni, nem tanul meg németül vagy franciául. Hát csak épp az angyalok nyelvét tanulja meg az ember minden fáradság nélkül?

„Nem tudok imádkozni!" — mondja egy másik is. Hát biz' én ezt nem csodálom. Sok leánynak csak a földiekre, csak a hiúságra van esze, csak az élvezetekre gondol. Földre, bűnre szegezett szemekkel teszi meg az élet útját; lélektelenül, mint az állat. Sursum corda! Fel a szívvel! Felejtsd el csak egy kicsit ezt a világot, akarj imádkozni, akkor majd az Isten kegyelmével támogat, és fogsz tudni imádkozni!

„Szórakozott vagyok!" — panaszkodik a harmadik. Egész nap nyitva a szemed, mindent látsz, minden érdekel. Csoda volna, ha nem lennél szóra-

kozott. Szent Alajosról olvassuk, hogy bárhol is járt-kelt, mindenütt az Isten volt szeme előtt. És mi lebeg, mi táncol, mi ugrál a mai kisasszony szeme előtt? Talán a bálterem tengersok léhaságával, regényének alakjai és sok egyéb haszontalanság. Aztán még csodálkozik a kis pösze, hogy nem tud imádkozni!

Még egy negyedik nehézségre akarok megfelelni.

„Minek imádkozzam, úgysem hallgat meg a jó Isten."

Miért imádkozol te? Mit kérsz tőle? Jegyezd meg, hogy földi, mulandó javakért csak föltételesen imádkozhatunk, ha ugyanis azok bírása nem áll ellentétben az Isten akaratával. Lelki javakért, kegyelmekért föltétel nélkül imádkozhatunk és biztos meghallgatásra számíthatunk, ha azok személyünkre vonatkoznak.

„Isten nem hallgat meg!" — hallom újból.

Én erre azt felelem, hogy is kívánhatja azt valaki, hogy Isten őt meghallgassa, teljesítse a kérését, ha szíve telve van bűnnel, ha ő maga nem teljesíti az Isten parancsait. Hol van az a szülő, aki hazug, engedetlen gyermekének a kérését teljesíti?

„Hiába imádkozom!" — mondja a kislelkű.

A beteg arra kéri orvosát, hogy engedje felkelni. Az orvos nem engedi. Lehet-e ezt az orvost keményszívűséggel vádolni? Ha valaki, hát ő tudja, mi válik a beteg egészségére, miért nem hallgatja meg a beteg kérését. Ezen hasonlatból a következtetés nem nehéz. Isten tudja legjobban, mi válik üdvödre. Kérésed nem volt felesleges, mert ha nem is adja meg pont azt, amit kérsz, ad neked más kegyelmet, amellyel célhoz érsz.

Kedves Húgom! *Sailer*, a nagynevű német püspök azt mondja: „Az imádság tömjénfüst, amelytől az ördögnek megfájdul a feje." Ezért nekünk nincs mit búsulni. Kérlek, ne tartozzál azok közé, akiknek gyorsan megfájdul a fejük, mihelyt imádkozni, egy

kis lelkiismeretvizsgálást vagy lelki olvasást kell tartaniok, egy misét kell hallgatniok.

Zárva soraimat, kérlek, imádkozzál néha értem is.

Laci bácsi

13. Dolgozzunk!

Kedves Húgom!

Épp most jövök egy ifjúsági kongregáció évzáró ünnepélyéről, melyen egy kis V. osztályos gimnazista mondott beszédet a vakációi teendőkről. Gyermekajkakról ritkán hallottam oly meggyőző erővel, annyi természetességgel, lélekbekapó retorikai kérdésekkel fűszerezett, szép beszédet. „A nagy idők, amelyekben élünk, — így mondotta körülbelül a kis szónok — komoly munkásságra szólítanak minket. Kikért folyik a harctereken oly régóta az ádáz küzdelem? Nem miérettünk? Nem a mi jövőnkért? S ha miérettünk, a mi jövőnkért küzd annyi millió hős a fronton, csak mi ne dolgozzunk? Mária országa ezekben a szomorú napokban minden fiától, de elsősorban Mária gyermekeitől kíván áldozatokat. Cselekedjünk tehát!" Azután a lelki élet gondozásáról, majd meg az apostolkodásról szólt; kifejtette, hogy a lelki életben nincs vakáció, a parancsok mindig érvényben maradnak. Megmagyarázta, mit tehetnénk Jézus Szíve tiszteletének terjesztésére, a sajtó, a misszió, a Népszövetség, az épülő templomok érdekében; végre így fejezte be lelkes kis beszédét: „Mutassuk meg a vakációban is, hogy kongreganisták vagyunk!"

Kedves Húgom, így gondolkozik egy ideális lelkű fiú, Szűz Mária tiszta leventecsapatának lelkes tagja. Ő még a vakációban sem akar henyélni, hanem dolgozni. Szeretném, ha te is így csinálnál, húgocskám, ha megértenéd, hogy manapság még a

kisleányoknak sem szabad semmittevéssel agyonütniök a drága időt. És azért, ha nem veszed rossznéven, felsorolok egypár *indítóokot,* mely téged a kitartó testi-lelki *munkásságra* ösztönözzön.

1. Mindennapi munkánk apostoli jellegű, hogy jól fejezzem ki magam: a lelkipásztor munkájához mintegy hasonló legyen. Munkatért nem jelölök ki számodra, légy magad is egy kicsit körültekintő és találékony, meg azután egy kis utasítást a fenti fiúcska is adott már.

2. Munkásságra teremtett minket az Isten, az már egyszer bizonyos. A paradicsomot Ádámra bízta, „hogy művelje és gondozza." És midőn el kellett ősszüleinknek hagyniok a paradicsomot, így szólt Isten Ádámhoz: „Arcod verejtékével keresd kenyered!" Az tehát igazságtalanul jut kenyérhez, aki lusta, hanyag, renyhe, aki nem teljesíti kötelességeit. „Aki nem dolgozik, ne is egyék!"

3. Úgy-e, őszinte csodálat tölti el szívünket, midőn a művészetnek évezredekre szóló remekeit szemléljük, vagy leírásukat olvassuk. Egy kölni, egy milánói dóm, egy Szent Péter-bazilika bámulatba ejt minket; Rafael, Murilló ecsete valóban csodákat művelt, nem győzünk betelni egy Dantenak, Shakespearenek, egy Calderonnak mesteri költészetével; s hidd el, húgocskám, hogy e lángelméknek összes művei nem csupán istenadta tehetségük gyermeke, hanem vasakaratuk, hangyaszorgalmuk, kitartó munkásságuk eredménye. Ha bemegyünk a könyvtárak emeletes termeibe és látjuk a nagy tudományos készültséggel megírt művek légióját, be kell vallanunk, hogy ezek is mind hangyaszorgalomról, türelmes munkásságról tanúskodnak.

4. Ugyan mire ösztönözzön bennünket mindez, ha nem kitartó, szorgalmas munkára? Rég megmondotta a Szentírás: *„amint a madár repülésre,* úgy az ember munkára van teremtve."

5. De, kedves Húgom, hagyjuk el a tudósok csarnokait, lépjünk profánabb földre: egy modern

gyártelepre, talán oda, ahol most készítik a fegyvereket, repülőgépeket, ágyúkat a katonáknak, vagy a gőzekéket, cséplőgépeket a magyar gazdáknak. Ezer és ezer kéz végzi napról-napra a kijelölt munkát, és munkafelosztással, beosztással, páratlan szorgalommal megbecsülhetetlen eredményt érnek el.

6. Nézzük a szorgalmas földművesek munkáit! Mily szép, ha rendben állnak tavasz felé a földek, kertek. De nem is henyélnek a jó népek. Kora reggeltől késő estig dolgoznak, fáradnak, szántanak, vetnek. Igaz, hogy sok verítékükbe kerül, hogy megdurvul a tenyerük, de ugyanabban az arányban megdagad az erszényük is.

7. Nézd a jó cselédet! Dolgozik reggeltől estig, hogy körme alól kiserked a vér. Nézd a szegény napszámost, már öreg ember, és mily nehéz, fárasztó munkát végez, hogy kis unokáinak a legszükségesebbeket megszerezze.

Mondd, Mária drága gyermeke, nem hirdetik-e ezek beszéd nélkül is hangosan a munka törvényét? Nem bűn-e ezekkel szemben a tétlenség? Nem gondolod-e te is, hogy csak úgy állhatjuk meg helyünket e nagy, válságos időkben, ha mi is alaposan kivesszük részünket a munkából?

8. Jó gyermekem, én a földről a mennybe szeretnélek most vezetni és be szeretném neked a szentek társaságát mutatni. Nézz végig azon az előkelő, dicső seregen és tudd meg, hogy egyetlen egy sincs ott, aki henyéléssel szerezte és érdemelte volna ki a mennyei koronát. Mennyit fáradoztak az apostolok, az *egyházatyák:* Szent Ágoston, Szent Ambrus, Szent Jeromos, Szent Gergely! Mit dolgoztak a nagy és szent *rendalapítók:* Szent Benedek, Szent Domonkos, Assziszi Szent Ferenc, Szent Bernát, Szent Ignác, Páli Szent Vince? Mekkora munkásságot fejtettek ki, hogy *a nagy misszionáriusokról* ne is szóljak, csak a XIX. század apostoli lelkületű férfiai: Vianney Szent János, az arsi plébános, Hofbauer Szent Kelemen, Bécs apostola, Don Bosco, a szalé-

ziánusok alapítója, P. Damján, a bélpoklosok szerető angyala? Mennyit dolgoztak, vesződtek a *szerzetesnők?* Egy Szent Teréz, egy Chantal Szent Franciska, egy Pelletier, egy mère Barat?

Valóban, kedves Húgom, mi csak épülhetünk a mennyország lakóin, s ami a fő, okulhatunk a példájukon. A mennyország erőszakot szenved, és ha mi, kedves testvérkém, nem akarunk erőszakot használni, nem jutunk oda. Ez pedig nagy baj lenne!

*

De gyere, most nézzük meg, mit is dolgozik egynémely úrilány a vakáció idején. Ha akarod, szívesen bemutatok neked egynéhány beszélő illusztrációt.

Egy 12—15 éves lányról van szó. Reggel 9 órakor végre nagynehezen cihelődik.

Oly korán?

Hallgatsz mindjárt? Durcásan odaszól a cselédnek, pedig ugyanavval a fáradsággal szépen is megmondhatná: „hozza már azt a kávét" és úgy összeráncolja homlokát, hogy akár gyufát is lehetne rajta gyujtani. Aztán öltözködik, olvas, beszél...

Hát nem imádkozik?

Azt elfelejtette. Hanem helyette félóra hosszat zongorázik.

Hát ezt is tud?

Hogyne tudna. Minden lány tud. Aztán képes ujságot néz, majd félredobja, veszekszik egy keveset, sokat unatkozik, kinéz az ablakon...

Ha eljön a barátnője, akkor ez a nemes szórakozás duettben folyik tovább; de nem csupán ez; akkor még hozzájön a megszóló, rágalmazó, hiábavaló, hazug, sikamlós, meggondolatlan, üres beszéd, lárifári...

Mit gondolsz, húgocskám, *nem tehetnének ezek valami okosabbat is?*

De hisz pihenni is kell. És az a kislány annyit tanult az iskolaévben, hogy — majd megbukott.

Az igaz, a vasárnapokat szerette a legjobban.

Ha hetenkint három lett volna, azt se bánta volna. Akkor tovább aludt, szépen öltözködhetett, meg jobb ebédet is kapott. És most mindennek tetejébe lustálkodik.

*

A kislányból nagylány lesz. (Ez a másik fénykép.)

Hány éves?

Azt nem illik kérdezni. 18-tól fölfelé... A képzőt kijárta és most otthon várja, várja... a szerencséjét. De bizony a háborús világ miatt ez is késik. Szidja az angolt, meg a németet. A szegény azt sem tudja, mit kezdjen. Ő ezt drasztikusan így szokta kifejezni: „Hogy üssem agyon az időmet?" Mintha bizony az idő egy vén kandúr lenne, melyet zsákba kötve agyon kellene ütni!

Sajnálatraméltó teremtés! Az igaz, hogy az iskolát kijárta. De mit tud a háztartásból, kertészetből, takarításból? Semmit, vagy nagyon keveset. Hej, pedig senkit sem kerít az ördög oly hamar karmai közé, mint azt, aki tétlenül tölti óráit, napjait, éveit, aki azt kérdezi: „Hogy üssem agyon az időmet?"

Aki unatkozik, örömmel kap minden szórakozás után, a nélkül, hogy megfontolná, nem veszélyes-e. Únja magát a szegény gyermek, csoda-e hát, hogy minden könyvben, regényben, ujságban mentő kart lát, amelyre meggondolatlanul rábízza magát.

Mentő kar még: a látogatás és a látogatással eltöltött hosszú, drága, egyszer és mindenkorra elveszett idő.

Mentő kar: az öltözködés. Reggel jó a pongyola, de délelőtt már matiné kell; vizitre a látogatóruha szükséges, de ebédre az kényelmetlen; korzóra csak kosztümben lehet menni, színházba pedig estélyi toalettben. Mindig más és más kell. Miért? Ezt persze az én szegény eszemmel föl nem érem, de úgy rémlik, mintha ez lenne a válasz arra a kérdésre: „Hogy üssem agyon az időmet?"

Szomorú valóság: üres beszéd, léha játék, érzéki mulatság, hiú és bűnös szórakozás tölti ki sok nagylánynak azt a drága idejét, melynek Isten valamikor minden percét számon fogja tőle kérni.

Édesanyja is azt szeretné, hogy ha már egyszer itthon van, hát akkor segítene is valamit. De az iskolázott kisasszony erre nem kapható, mert attól tart, hogy a durva házimunka feltörhetné az ő selymes kis kacsóit.

*

Septimus Severus, római hadvezér, egyszer betegen feküdt Britanniában. A szolgálatot tevő tribunus elébe lépett és jelszót kért a katonák számára. A haldokló hadvezér nagy fáradsággal felült ágyában és törött, fátyolozott hangon kiadta a jelszót: *Laboremus: dolgozzunk!*

Kedves Húgom, Mária jó gyermeke, ha kis munkaprogrammodat megírnád, nagy örömet okoznál nekem.

Laci bácsi

14. Mélyebb lelki élet

Kedves Húgom!

Úgy mondom el, amint van. Mi katolikusok az utóbbi évtizedekben ritkán voltunk megelégedve a közállapotokkal. Sok minden nem tetszett, de nem is tetszhetett. Ha most felsorolnám a minket ért sérelemeket, akkor oly bizonyos, mint kétszer kettő négy, felekezeti türelmetlenségről, sőt felekezet elleni izgatásról vádolnának engem.

Hagyjuk, nem teszem.

De, kedves Húgom, bármily rosszak is az idők, bármily szomorú is a kilátás, azt mondom: már roszszabb idők is jártak nemcsak Magyarországra, de az egész világon a katolikus Egyházra. Gondolj azokra az időkre, midőn a tizenhárom éves *Szent Piroská-*

nak szaváért: „Én keresztény vagyok és készebb vagyok minden földi kínt kiállani, mint Krisztust és annak hitét elhagyni", fejét kellett veszítenie. Gondolj *Szent Teklára,* kit csak azért, mert a keresztény hitre tért, vadállatok elé dobtak, de mivel ezek nem bántották, sőt szelíden lábait nyaldosták, karddal kivégezték. Mennyit kellett első keresztény testvéreinknek szenvedni Néró, Domicián, Dioklécián zsarnoksága alatt, mennyit az angol katolikusoknak a hírhedt Erzsébet uralkodása idején, mennyit az erdélyi és felsőmagyarországi katolikusoknak Bethlen erdélyi fejedelem pápistagyűlölete miatt!

Mindebből megértheted, kedves Húgom, hogy volt egyszer már *szomorúbb* világ is itt a földön. De nem! Nem jól mondtam! Szomorúbb a mai világnál aligha volt! Mert lásd, abban a szomorúnak nevezett világban volt a keresztények között valami nagyon vigasztaló, és ez a keresztények élő, eleven hite, mély lelki élete. És mivel ma ezt csak ritkán látom, azért vagyok hajlandó a mai világot még szomorúbbnak mondani a réginél. A régiek tisztában voltak azzal, mit, miért és hogyan kell hinni, de hányan vannak ma a lányok között, akik ezt tudják és a mélyebb lelki élethez csak valamelyest is konyítanak?

De, drága testvérkém, mivel mindíg jó szívvel voltam irányodban, és viszont te is szívesen hallgattál rám, azért megírom, ha röviden is, ki él, kit tartok képesnek *a mélyebb lelki életre?*

I. Mélyebb lelki életre csak az képes, *aki a hitből él.*

1. Aki a hitből él, az *nem fogja a mulandó dolgokat többre becsülni az örök javaknál.* És nem tapasztaljuk, hogy az emberek nagyrésze a gazdagságot, hírnevet, dicsőséget, a pillanatnyi gyönyört, boldogságot többre becsüli az örök boldogságnál? Ha a világnyujtotta örömöket a hit szemével nézzük, akkor csak annyiba vesszük azokat, mint a gyermek játékszereit a játékszobában. Azok csak a

gyermek szemében értékesek. Emelkedjünk a magasba, a csillagok fölé, nézzük e világot minden csillogó cafrangjával az örökkévalóság látószögéből, és megértjük, hogy az, amit a világ hajszol, kerget, csak szappanbuborék, mely ma van, holnap nincs, ma gyönyörködtet, holnap undort, bánatot, keserűséget okoz. Érdemes ezért a semmiségért szaladni, fáradni? *Szent Pál* a világ fényét, pompáját szemétnek tartotta. *Assziszi Szent Ferenc* lemondott atyai örökségéről és boldognak érezte magát, *Szent Alajos* megvetette a hercegi koronát, jogart, és a keresztben, önsanyargatási ostorban találta boldogságát.

Nézz szét a lányok között! Oly szívesen elhinném róluk, hogy a mennyországot többre becsülik a földnél. De ha látom, hogy egy kirándulás kedvéért elhagyják a vasárnapi szentmisét... hogy tessenek, úgy öltözködnek, hogy mindenüket látni lehessen... hogy férjhez mehessenek egy reformátushoz, elhagyják egész életükre a gyónást, áldozást, akkor minden illúzióm elvész, minden megbecsülésem velük szemben cserben hagy.

2. Aki a hitből él, az *nem fogja lebecsülni felebarátját.* Szeresd felebarátodat, így szól az isteni törvényhozó, akkor is, ha az szegényebb, tudatlanabb náladnál, ha az nem oly szép, nem oly kedves, nem oly bájos, nem oly szimpátikus, mint te azt szeretnéd. Szeresd felebarátodat és ne merd kimondani azt a bűnös, büszke szót: nem társalgok magamnál alacsonyabb sorsúakkal, elveimnél fogva nem adok alamizsnát a koldusnak; mert Krisztussal gyűlik meg a bajod, aki szerette a szegényeket. Aki a hitből él, tudja, hogy azért a szegényért is Jézus drága Vérét ontotta, hogy az is hivatva van arra, hogy egyszer a kis angyalokkal játszadozzék az égben, hogy Krisztus azt, amit a legutolsónak teszünk, úgy tekinti, mintha neki tettük volna.

Némelyik leánynak nincs felebarátja, hanem csak vetélytársa. Szól hozzá, barátkozik vele, míg hasznát látja, de ha csalódott, vagy nem kap annyit,

mint amennyit remélt, otthogyja, kineveti, még meg is rágalmazza.

3. Aki a hitből él, az nem beszél sorsról, véletlenségről, a természet szeszélyiről, hanem *isteni gondviselésről.* Mennyire kívánta az édes Jézus, hogy mi is így gondolkozzunk! Arról biztosít bennünket, hogy mennyei Atyja tudta nélkül egy veréb nem esik le a tetőről, nem egy hajszál a fejünkről; hogy az Isten, aki gondoskodik a fák madárkáiról, az erdők, mezők liliomairól, bennünket sem fog cserben hagyni. Értelmetlenek előttünk az Isten intézkedései? Nem fér a fejünkbe, hogy miért megy egyiknek jól a sora, miért rosszul a másiknak? Már *Szent Ágoston* figyelmeztet bennünket a kézzel szőtt szőnyegre. Ha alulról nézzük a szőnyeget, csak kúszált szálakat látunk, ha felülről, akkor látjuk a művész munkáját a legszebb díszben. Előfordult már a te életedben is, kis Húgom, hogy szinte megkövülten álltál az élet útján és azt kérdezted, miért ért pont engem ez a nagy veszteség? Miért nem teljesedett épp az én reményem? Miért mondott csütörtököt csak az én számításom? A szőnyegnek kúszált felét látod. A dió héjját érzed, az kemény, de türelem, eljutsz a magvához, az édes. Mi hiszünk az Isten szerető gondviselésében. Ha ez nem elég, az örökkévalóságban megkapod a bőséges választ súlyos kérdéseidre, és ezért aztán hálásak leszünk Istennek és áldani fogjuk az ő szent nevét. De tovább kell sietnem, nehogy az álom elnyomja hamvas pilláidat.

II. Mélyebb lelki életre csak az képes, aki *céltudatosan küzd a hibák ellen.* Sok leánynak a lelki élete csak az istenadta természetes jó hajlamon, az egyelőre még romlatlan szíven épül fel. Gyönyörű, csodás világ az! De, édes Húgom, ez az ártatlan, jó szív csak futóhomok. Jön az eső, jön a szél, jön a kísértés és minden romba dől. Már beköszönnek a bűnök és ezek sokszor nem is oly kicsinyek, hanem már nagy, csúnya bűnök. Szabad ezekkel a bűnök-

kel cicázni, játszadozni? Itt az ideje, ha komoly, mélyebb lelki életet akarsz élni, hogy a leghatározottabban és céltudatosabban küzdj ezen hibák ellen.

Azért először is keresd, kutasd, *állapítsd meg a főhibáidat.* Ne áltasd magad! Tán büszke vagy, önfejű, haragos, kíméletlen, irígy, lehet, hogy a tisztátalanság bűne szeretne szívedbe férkőzni, vagy a lanyhaság, szeretetlenség akar rajtad erőt venni. Jöjj először tisztába önmagaddal.

Másodszor *keresd össze az okokat,* amelyek miatt ezt a főbűnödet kerülnöd kell. Mily csúnyává tesz az Isten, embertársad, önmagad előtt? Hová vezet ez, ha nem távolítod el szívedből? Mi lesz belőled, ha nem küzdesz céltudatosan ellene? Jegyezd fel ez okokat, hogy mindíg szemed előtt legyenek.

Harmadszor *kezdd meg* imádsággal és önuralommal a *küzdelmet.* Reggel kérd Istent, őrizzen meg a bűntől! Napközben légy óvatos! Délben, este vizsgáld meg lelkiismeretedet, vajjon hibáztál-e vagy sem? Ha igen, hányszor? Jegyezd fel hibáid számát egy kis noteszbe megszégyenítésedre. Igy tégy komolyan naponkint, és főhibád elmarad. Nem örülnél ennek?

III. Mélyebb lelki életre csak az képes, aki *hitünk mélyebb ismeretére tesz szert.* Nem tagadható, hogy manapság sok leánynál bizonyos szomjúság észlelhető a műveltség, az önkiképzés után. Vannak, akik tévesen a regényekből akarják műveltségüket meríteni. Ezeknek a lelke olvasmányuk után ítélve, sok hitványsággal, léhasággal, felületességgel telik meg. Mások okosan szaktudományokkal foglalkoznak. Az egyik nyelvekkel, a másik szociológiával, egy harmadik történelemmel, orvostudománnyal foglalkozik. Ezt szeretem, ez dícséretreméltó. Vannak aztán ismét olyanok, akik kellő keresztény filozófiai előkészület nélkül ellenséges bölcseleti műveket, vallástudományi könyveket kezdenek olvasni. Olvassák Schopenhauert, Kantot,

Fichtét, Hegelt, Freudot, Renant, Einsteint stb., de a *mi* könyveinket, *katolikus* tudósok könyveit, hittudományi műveinket nem olvassák. Kedves Húgom, P. Pesch S. J. „Az istenes élet" című imakönyvében 25 sűrűn nyomtatott oldalon csak ilyen könyvek címeit sorolja fel. Katolikus intelligenciánknak halvány sejtelme sincs, hogy mily értékes könyveink vannak. Ha a közelgő hitcsatákban nem akarnak hátul kullogni, akkor igen jól tennék, ha már most olvasgatnák az igazán „legjobb könyveket". A Szív szerkesztősége, a Szent István-Társulat és a Korda könyvkereskedés, Katolikus Kölcsönkönyvtár bőséges árjegyzékkel áll rendelkezésedre.

Némelyik kislány komolyabb könyvek olvasása nélkül is nagyon műveltnek, nagyon okosnak tartja magát. Egy ilyen félműveltkis fruskának az üres fecsegését megsokalta egy okos fiatalember:

— Mondja meg, kis Hölgyem, — így szólt hozzá élesen — milyen iskolába járt.

— Én?... Elemibe és azonkívül még tánciskolába! — felelte szerényen pirulva a mi modern lányunk.

Ne így, kedves Húgom! A felületességet minden téren és így a lelki élet terén is száműzzük magunktól. Világosan álljon előttünk természetfölötti életcélunk. Tudjuk meg, hogy hibákkal megrakottan, mint egy szemeteskocsi, erények nélkül, koldusszegényen, nem jutunk a szentek közé. Sőt tovább megyek: necsak azon legyünk, hogy mi jussunk a mennyországba, hanem alapos hitismereteink révén legyünk másoknak is kalauzai a mennybevezető úton, a mélyebb lelki élet terén.

Van-e erre kedved? kérdi

Laci bácsi

15. A szentáldozás

Kedves Húgom!

Sok jó ember indokolatlanul fél a gyakori szentáldozástól s azt hiszi, hogy csak nagyritkán s nagy előkészülettel szabad Krisztus Urunk szeretetlakomájához járulnunk.

Mint Mária hű követője, te már jóideje gyakran áldozol s azóta bizonnyal százszorosan tapasztalod magadon a gyakori áldozásnak édes és becses gyümölcseit. De hogy e jó szokásban kitarts és másokat is rá tudj venni a gyakori áldozásra, megírom neked, miért tartom nagyon fontosnak, hogy *minél több* jó kisleány áldozzék *minél többször,* lehetőleg naponta is.

Miért menjünk gyakran áldozni?

Először azért, mert erre maga az édes Üdvözítő *invitál.* Ő mondja: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradtok és terhelve vagytok, és én megenyhítlek titeket." Ha téged csak a jegyzőék vagy orvosék is meghínak egy kis tereferére, egy kis uzsonnára, kérésüket nem tudod megtagadni. De ha ez így van, hát akkor képes volnál visszautasítani a Királyok Királyának szíves meghívását e mennyei lakomára? Pedig ő nemcsak meghí, hanem fontos *ígéretet* is tesz neked. Halld csak ígéretét: „Aki e kenyérből eszik, annak örök élete leszen." Ha pedig valaki még ezen édesgetés után is vonakodnék hozzá közeledni, azt bizony *meg is fenyegeti:* „Ha nem eszitek az Ember Fia testét és nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet tibennetek." Kedves Húgom, ha van bennünk szív és érzelem, hit és szeretet, akkor kitárt karokkal, vágyó szívvel kellene az oltárhoz repülnünk minden reggel: itt vagyok Jézusom, hadd egyesüljek veled!

Néha arról panaszkodol, hogy *oly hideg, oly lanyha a lelked,* hogy semmi buzgóság nincs benned, és nem tudsz úgy imádkozni, mint talán valaha.

Drága gyermekem, ha valaki sokáig ott marad a meleg, izzó kályha mellett vagy a forró nap tüzében, mit gondolsz, nem fog-e az előbb-utóbb mégis fölmelegedni? Jézus az Oltáriszentségben a szeretet lángoló tűzhelye; az ő tüzénél új buzgalomra fogsz hevülni te is: közelíts hát hozzá! Mégpedig kitartással!

Sokszor nekibuzdulsz az erényes életnek, néha egy hétig, néha egy hónapig, sőt egy-két évig is minden oly szépen rendjén megy; de egyszer csak érzed, hogy elgyöngülsz, ellanyhulsz, hideg lész. Hát nézd csak. Ugyebár, ha tíz órakor elgyöngülsz, hát akkor nem éred be a reggeli után az ebéd kivárásával, hanem tízórait is tartasz; kérsz egy kis kenyérkét mézzel vagy vajjal. Szóval: többször étkezel. Jézus az Oltáriszentségben a lelki élet legédesebb s legtáplálóbb kenyere. Hát erősítsd általa gyakran a te lelkedet! Havonkint, hetenkint, naponkint, amint körülményeid megengedik.

Sokszor oly szomorú, levert vagy, beteg a szíved, a lelked. Jézus az Oltáriszentségben a betegek orvosa, menj hozzá gyorsan, gyakran, állandóan, bizalommal!

Tudom, kedves Húgom, hogy az ilyen kis biztatásra egyik-másik felvilágosult úrleány olyan arcot vág, mintha azt mondtam volna neki: menjen a zárdába apácának. És rögtön kész egész szekérre való *ellenvetéssel,* hogy így meg úgy, őtőle ilyet nem lehet követelni. Pedig éppen itt a tévedés. A gyakori áldozás nemcsak apácáknak való. Mi persze senkit sem kergetünk vasvillával, ostorral a menyországba, és éppígy a szentáldozáshoz sem. Csak egy igen szép, üdvös, hasznos meghívásról van szó, amelyet könnyelműségből szélnek ereszteni hiba volna, s amelyre éppen a világban élő leánykáknak volna nagyon is égető szükségük. No de halljuk az ellenvetéseket.

„Akik gyakran mennek a szentáldozáshoz, azok *egy cseppet sem jobbak a többieknél!"*

Te, mintha ez amolyan kis megszólás lenne! Igaz, a lónak négy lába van, mégis megbotlik, hát akinek csak két lába van! Bizony a gyakori áldozók is hibázhatnak, és szó ami szó, hibáznak is. De aki sohasem hibázik, majd az dobja az első követ rájuk. És igaz az, hogy ők tényleg nem volnának jobbak a többieknél? Akkor elgondolhatod, milyen rosszak lennénk, ha egyáltalában nem járnánk a szentáldozáshoz! De adná Isten, hogy a napi áldozóknál soha rosszabb emberek ne lennének a földön! Akkor paradicsom volna a föld.

„De ha én gyakran járulnék a szentáldozáshoz, akkor nekem mindig *komolynak* kellene lennem, roppantul kellene vigyáznom magamra és mindig szomorúan, lehorgasztott fővel, csukott szemmel kellene járnom."

És még mit? Nem kellene tán még vaknak, sántának, púposnak is lenned? Bizony, a naponkénti szentáldozás mellett te még nagyon jókedvű, vidám, tréfás gyermek is lehetsz. Ez a kettő sehogysem zárja ki egymást. Ilyen jókedvű, vidám, örökösen tréfáló kedélyű volt az újkor egyik legnagyobb eucharisztikus hősnője is, tiszteletreméltó *Droste-Vischering Mária* grófnő, akinek boldoggáavatási pöre most folyik Rómában, s akinek ösztönzésére szentelte XIII. Leó pápa az egész emberiséget Jézus szent Szívének. — A gyakori áldozás csak egyet követel: hogy jókedvünkben se feledkezzünk meg Isten parancsairól és mindig mértéket tudjunk tartani. Az ártatlan szórakozás tehát ne tartson vissza a szentáldozástól, hanem egyedül a bűn. Igen, aki súlyos bűnt követett el, az járjon szomorúan, az legyen rosszkedvű, az ne áldozzék, mert az botot érdemel, sőt mást is: örök kárhozatot! De más ne féljen!

„De én nem vagyok ám *olyan szent*, hogy a szentáldozáshoz oly gyakran járulhatnék."

Nos, kis Húgom, e miatt sem kell aggódnod. Aki naponként áldozik, az nem tartozik föltétlenül

a szentek közé. Ellenkezőleg: annak kell gyakran áldoznia, aki gyenge s erőtlen. De az ilyen éppoly kevéssé tartozik a szentek közé, mint a galamb az énekesmadarakhoz. A gyakori áldozó csak *akar* szent és tiszta életet élni; erre pedig mindenkinek törekednie *kell,* mert a mennyországban csupán szentek, üdvözültek számára lesz hely.

„De én mindíg úgy érzem, hogy én erre nem vagyok *méltó.*"

Ám ki méltó arra, hogy az ég és föld Urát szívébe fogadja? Ha egy hónapig, ha egy évig vársz, hát akkor méltóbb leszel? Nem azért áldozunk, mert méltók vagyunk, hanem azért, hogy méltók legyünk, s hogy ezt elérjük, szükségünk van a szentáldozásra. Nem azért áldozunk, mert mi jók vagyunk, hanem azért, mert az Úr Jézus jó. Azért is mondjuk mindíg, valahányszor hozzá közeledünk: „Uram, nem vagyok méltó . . .!"

„De ha megvolna is bennem a jóakarat, az *időm* nem engedi, hogy gyakrabban áldozzam."

Kedves Húgom, ha az Úr Jézus személyesen hívna, akkor is azt mernéd mondani neki, hogy „nem érek rá"? Persze, arra, hogy a barátnőiddel órákhosszat eldiskurálj, arra van időd. Vizitekre, regényolvasásra, színházra van időd? A tükör előtt álldogálni, tízféleképen próbálni fel ugyanazt a kalapot, úgy-e, erre van időd? Ne mondd, hogy nincs időd; vagy ha már mindenáron akarsz valamit mondani, akkor mondd ki inkább egyenesen: lusta vagyok, nincs buzgóságom, nem szeretem az Úr Jézust és nem törődöm szegény erőtlen lelkem javával.

Mallinckrodt, a német katolikusok nagynevű vezére, óriási munkát végzett. Sokszor egész nap dolgozván, egész éjen át utazott, de reggel már mindíg ott volt valamely templomban és megáldozott. Mikor egyszer nagyban ünnepelték és gratuláltak neki a berlini parlamentben elért sikereihez, ő megrázta a Szent Hedvig-templom jelenlévő plébánosának jobbját s így szólt: „Főltisztelendő Uram,

ezt Önnek köszönöm!" — mert ő áldoztatta meg minden reggel.

„De én hiába járok a szentáldozáshoz; én mindíg a *régi maradok.*"

Nonono, most meg túlságosan szerény vagy. Igaz, hogy a szentek glóriája még nem ragyog körül, de azért kötnivaló se vagy! És ha nem lehet is kilókkal meg zsinórral mérni, hogy nohát hetenkint, hónaponkint mennyivel lettél jobb, elég, ha tudod, hogy mégis csak javultál, jobb, erényesebb, érdemekben gazdagabb lettél. Nehéz megmondani, mikor lesz az éjtszakából nappal, de egyszer mégis itt van a világos nappal.

„De ha az ember oly komolyan veszi a szentáldozást és annyira iparkodik javulni, hisz akkor már *nem is lesz mit gyónnia.*"

Hát hisz ez volna a legkisebb baj. S bár így volna! Hiszen azért járulunk a szentségekhez, hogy hibáink száma kevesbedjék. Baj lesz-e az, ha száz meg száz hibával kevesebbet követünk el? Ha dicső Szent Pál apostollal rövidesen mi is elmondhatjuk majd, hogy: „Élek én, de már nem is én élek, hanem Krisztus él énbennem"?

Kis Húgom, Mária gyermeke, szeresd a szentáldozást: a legszebbet és legjobbat szereted meg benne. Sehol oly gazdag, oly szép, oly előkelő nem vagy, mint az áldozópadnál a percben, mikor Jézust magadhoz veszed! Ne fázzál, ne félj, ne húzódjál soha a szeretet e Szentségétől.

Befejezésül halljad csak, hogyan buzdított már *Szent Ambrus* e szentség vételére. „Járuljatok Jézushoz és ki fogtok elégülni, mert ő a mi tápláló kenyerünk. Járuljatok hozzá és világosságot nyertek, mert ő a mi világosságunk. Járuljatok hozzá és szabadok lesztek, mert ahol Isten lelke, ott a szabadság. Mindenünk megvan nekünk Krisztusnál az Oltáriszentségben. Járuljon hozzá az, aki gyenge az erényben és aki erős és hős. Gyógyírt kérsz sebeidre? Jézus a legméltóságosabb Oltáriszentségben a legjobb

gyógyszer. Erős láz gyötri lelkedet? Jézus hűsítő forrás. Segélyre van szükséged? Jézus a támasz. Félsz a haláltól? Jézus az élet. A menny után sóvárogsz? Jézus az odavezető út. Félsz a sötétségtől? Jézus a világosság. Táplálékot keresel? Jézus lelkünk eledele. Izleld csak meg és lásd, mily édes az Úr!"

Még csak egyet, kedves Húgom! Arra kérlek, amikor az Úr Jézus a szívedben van, ajánlj neki egyszer-egyszer engem is; viszont ugyanezt érted én is megteszem. Jó lesz?

Laci bácsi

16. Készület a szentáldozásra

Kedves Húgom!

Magam csodálkozom azon legjobban, hogy eddig még nem írtam neked *a méltó szentáldozás*ról. Pedig e tekintetben már régen megérdemelted volna a dícséretet. Oly szép és épületes volt, mikor még kislánykorodban és később, mikor megnagyobbodtál (nem akarom írni: bakfis voltál), a reggelivel a táskádban, naponként járultál a szentáldozáshoz. Végtelenül örülök annak, hogy a szép szokásodat, amennyire körülményeid engedik, megtartottad és szívesen járulsz ma is a szentáldozáshoz. Az áldoztatókorlátnál nem vagy egyedül. Mennyi jó cseléd, derék munkás, gondos háziasszony, előkelő úr és hölgy, jó leányok és fiúk, éltesebb emberek és aszszonyok fogadják naponkint az édes Üdvözítőt szívükbe!

Ó, de okosan, de jól teszik! A világ telve van jajjal-bajjal, szenvedéssel, kísértéssel, gyűlölettel, szeretetlenséggel, hát hova is menjen az ember lelki erősítésért, ha nem az isteni Üdvözítőhöz, aki ma is így szól hozzánk: „Jöjjetek hozzám mindannyian, kik fáradtak és terhelve vagytok, és én megenyhítelek titeket!"

Te úgy érzed, édes Húgom, mintha az őrzőangyalod minden reggel téged is keltegetne és biztatna, mint valamikor Illés prófétát a pusztában: „Kelj föl és egyél, mert nagy út áll előtted!" Az élet útja telve sok kísértéssel és megpróbáltatással. Mi természetesebb, mi józanabb, mint hogy mi élünk az alkalommal, s azért gyakran és méltón vesszük az Élet Kenyerét.

A mai levelemben megírom, *mit kell tennünk, ha mindenkor méltóképen akarunk a szentáldozáshoz járulni.*

Jó lesz egyszer e tárggyal egy kicsit komolyan foglalkozni. De nehogy megfájduljon a fejecskéd, hát majd én előtted gondolkozom, te csak gyere utánam.

I. Egy szót az *előkészületről.*

Elsősorban szükséges, hogy Szent Ágoston szavát valóra váltsuk életünkben: „Úgy élj, hogy naponként áldozhass!" Tehát a *súlyos bűntől* úgy fogsz irtózni, mint egy Szent Szaniszló, vagy az a sok szűz és vértanú, akik készebbek voltak inkább meghalni, mint Istent megbántani.

Vezéreljen bennünket a szentáldozáshoz a *jószándék.* Ezt a gondolatot X. Pius pápa hangoztatta, és én úgy gondolom — de most ne haragudj meg: — a leányok miatt. Mert vannak leányok, akik nem ritkán az emberi tekintetek rabjai: az egyik nem mer a templom előtt keresztet vetni, mert mit szólnának az emberek; a másik nem meri ellökni magától a Színházi Magazint, ha valaki odatolja az orra alá, mert attól fél, hogy szentesnek tartják. De megfordítva is előfordul: egyik csak azért jár a kongregációba, hogy a prézesnek kedvében járjon és jó osztályzatot kapjon; egy másik talán — és ezt félve írom le — azért megy a szentáldozáshoz, hogy őt a kedves nővér *lássa.* Ez hiba lenne! Jézus iránti szeretet vezessen bennünket a szentáldozáshoz, és épp azért igen jól tesszük, ha ezt a lelkiatyánkkal megbeszéljük. Csak ennyit az előkészületről.

II. Mily lelkülettel, úgy is mondhatnám, mily *hangulattal* menjünk a szentáldozáshoz?

Mielőtt erről szólok, értsd meg, hogy egy munkát különféleképen csinálnak meg más és más emberek. Egyik kényszerűségből, a másik jókedvvel dolgozik. Másként végzi otthon a munkát a háziasszony és másként a könnyelmű cseléd. Másként szolgál ki az üzletben a kereskedő és másként a segéd. Másként tanul egy jeles és másként egy lusta diákkisasszony. Azt akarom mindezzel mondani: Az egyiknek ott van az esze, szíve, akarata: a másiknak csak a teste, keze, lába van ott; esze, szíve akarata, tudja a jó ég, hol kószál?

Hasonló dolog fordulhat elő a szentáldozásnál. *Jézus bejön az ember szívébe és nincs otthon senki!* Esze, szíve akarata hol van? Beszélni kellene Jézussal, de mintha ott sem lenne, teljesen megfeledkezik róla. Mily gyümölcsöt fog teremni az ilyen szentáldozás?

Még egyet említek. Egy és ugyanazon munkát egy ember is különféleképen végezheti. Ez rendesen a hangulattól függ. Ha egy festő kellő hangulatban van, akkor minden ecsetvonása plasztikus, kifejező, helyénvaló lesz; ha nincs, akkor csak egy vásznat fog telemázolni. Ha egy zeneszerzőnek megvan a kellő hangulata, akkor minden kottája: dallam és melódia, ellenkező esetben lehetetlen zűrzavar. Ha egy színészben, költőben, szónokban nincs meg a hangulat, akkor üres szalmacséplés, hatásnélküli szófecsérlés az, amit művel; ha pedig jó hangulatban van, magával ragadja hallgatóságát. Nos, így gondolom valahogyan, hogy a szentáldozás előtt nekünk is kellő hangulatra, lelkületre kellene szert tennünk! Ehhez tartozik, hogy

1. *eleven hittel járuljunk a szentáldozáshoz.*

A keresztény ókorban az Úrfelmutatás után a diákónus a hívek felé fordulva azt mondta: „Mysterium fidei" (hitünk titka). Hitünk titka előtt vegye le kalapját a bölcsész és ismerje el, hogy ő még

a köznapi életben sem tudja a dolgok lényegét kellőképen megmagyarázni. Ha így van, akkor hajoljon meg az Oltáriszentség előtt, ha korlátolt emberi ésszel nem képes felfogni e Szentség titkát. Vegye le kalapját a természettudós, térdeljen az oltár lépcsőjére, és ha nem tudja nékem megmagyarázni az oltáron lévő virág életét, illatát, akkor ne csodálkozzék, hogy nem érti fel a szentségházban illatozó csodavirág lényegét. Mi Szent Ágostonnal, Szent Ambrussal, Jeruzsálemi Szent Cyrillel, Aquinói Szent Tamással térdrehullva imádkozzuk: „Tantum ergo Sacramentum veneremur cernui: Azért ezt a nagy szentséget leborulva imádjuk." Hitünk legfenségesebb titkával állunk szemben! Hiszem, Uram, hogy itt vagy, mert te mondtad!

Valaki egyszer így gondolkozott, lehet, hogy te voltál, kedves Húgom: bár éltem volna akkor, amikor Krisztus járt a földön! Mily jó volt az apostoloknak, a jó asszonyoknak, akik Krisztus közelében lehettek, Vele beszélhettek!

Kedves Húgom, ugyanaz a Jézus, aki ezelőtt 19 századdal élt, itt van az Oltáriszentségben! Nem látod Őt?

Ha valaki egy fényképezőgép elé áll, annak külalakját, körvonalait örökíti meg a gép. Ha röntgen elé áll, akkor csontjait, belső részeit veszi fel a lemez. Ha kikelőfélben lévő tojásra tekintünk, olyan mint a többi, de belsejében mégis már megvan a kis csibe. Bocsássa meg az édes Üdvözítő gyenge hasonlataimat, de valamiképen úgy van: természetes szemünk fényképezőgépével csak külsejét látjuk a Szentostyának, de röntgen-szemünkkel Őt magát látjuk. Hitem mondja: Ő ott él, megért engem, hallja szavamat, imádkozik értem, áldozatot hoz, kegyelmet ad, csodát művel. Érzem közelségét, odaülhetek lábaihoz, hallgathatom Őt, beszélhetek Vele. A Zsoltáros azt mondja: *„Izleljétek meg és lássátok, mily édes az Úr!"*

2. Ha bennünk megvan ez az eleven hit, akkor

kívánkozni, vágyakozni fogunk Jézus után. Ezzel a *vágyakozó lelkülettel,* hangulattal *menjünk a szentáldozáshoz.*

Krisztus maga, mikor az Oltáriszentséget szerezte, így szólt: „Vágyva vártam e húsvétot megenni veletek!" E szó számunkra annyit jelentett: „Alig tudom bevárni, hogy e kenyér színe alatt magamat lelki táplálékul nektek átadjam." És mi mit feleljünk erre? Édes Üdvözítőm, én pedig alig tudom bevárni, hogy Téged a kenyér színe alatt lelki táplálékul magamhoz vegyelek." Ez a vágyakozás!

Ha az ember éhes, szomjas, mit tesz? Kérdezd a koldust, a vándort a munkanélkülit! Vágyakozik étel, ital után. Krisztus teste *étel,* vére *ital!* Tehát miként a *koldus* kenyér után, a munkanélküli állás után, úgy kell vágyakoznunk Krisztus után. Ez a hangulatos vágyakozás.

Nézd ezt egy eleven példában. Egy berlini hitoktató beszéli, feltűnt neki a második padban egy kis, vézna, sápadt leányka, aki a legnagyobb figyelemmel hallgatta, midőn a szentáldozásról beszélt. Óra után a katedrához jött és megmondta, hogy ő még sosem gyónt, sosem áldozott, mert édes szülei szabadgondolkodók és nem engedik őt soha a templomba. (Jaj a szabadgondolkodó mellett annak, aki szabadon mer gondolkodni!)

— Kislányom, — mondta a pap — kérd ismételten édes szüleidet, és ők előbb-utóbb megadják az engedélyt a szentáldozásra.

A gyermek egy kis reménysugárral távozott. Eljött a gyermekek ünnepe: a fehérvasárnap. Sokan voltak ott, de a mi kislányunk nem volt az áldozók között. Legközelebbi órán a szentáldozás boldogságáról beszéltem — mondja a hitoktató — és buzdítottam a gyermekeket, hogy máskor is jöjjenek. Kislányom szemében a második padban nagy könnyek csillogtak. Az óra végével szomorúan szólt:

— Szüleim nem adták meg az engedélyt, és én többé nem is kérem őket.

— Nem jól kérted őket — dorgálom a leányt, de ezt azonnal meg is bántam.

— Bárhogy is kértem szüleimet, válaszuk bot, verés volt és tegnap is véresre vert édesanyám.

— Lányom, igazat mondasz?

— Igazat. — Megsajnáltam a leánykát és buzdítottam, hogy imádkozzék a Szűz Anyához, az megsegíti őt. A legközelebbi órán azt kérdezte a leányka, hogy még aznap délután fél 2-kor eljöhetne-e hozzám a kápolnába gyónni. Iskola után egy nagyobb útat kell megtennie édesanyja számára, de ő majd siet, hogy időt nyerjen vele. Fél 2-kor nyílt a kápolna ajtaja és ő már ott várt. A gyónás után nem győztem Isten jóságát csodálni, hogy ezt a gyermeket, szomorú körülményei között, oly szépen, oly tisztán, oly ártatlanul megőrizte. Amikor a gyónás után azt mondtam neki, hogy siessen haza, tágranyílt szemekkel azt kérdezte:

— Hát a Jézuskát nem kapom?

— De hisz, kislányom, tudod az iskolából, hogy aki evett, nem áldozhatik!

— De, lelkiatyám, én még ma nem ettem, a kávémat kiöntöttem, mikor édesanyám nem látta, a kenyerem meg itt van a zsebemben.

— Akkor jöjj, édes gyermekem, megtartjuk az első szentáldozást!

Égő gyertyát adtam a kezébe és szerettem volna, ha láthattátok volna, mily vágyakozással vette magához az édes Jézust!

Kedves Húgom, *hittel és vágyakozással* járuljunk a szentáldozáshoz.

III. Még egy szót a *szentáldozás hasznáról.*

Sokszor hangzik el a gyakori áldozók ellen a panasz, hogy ők sem jobbak a többinél. Az ilyen panasznak akkor van súlya, ha magának a panaszkodónak van súlya, tekintélye. Ha a panaszt az emeli, aki maga sosem szokott még a templomba

sem járni, akkor annyit adjunk rá, mint amennyit a cigány igazmondására adunk. Ha a panaszt az emeli, aki bennünket jól ismer, akkor helyénvaló lesz, ha egy kissé magunkba szállunk és gondolkozunk, hátha igaza van? Rosszul áll a gyakori áldozó ügye, ha hétről-hétre, évről-évre olyan izgatott, ideges, szertelen, összeférhetetlen, rátartós, csak azért is természetű, ha nincs semmi javulás! Szomorú, ha naponként az alázatos és szelíd Isten Bárányát viszi haza a szívében, de otthon ő maga meg úgy viselkedik, mint egy makrancos csacsi! Ennek nem volna szabad előfordulni! Legyen meg bennünk, ha szentáldozáshoz megyünk, *a javulási szándék,* azaz a szándéknál sokkal több: a hozzá való *akarat!* Mi szegény gyarló emberek vagyunk — tudjuk; tudja ezt a jó Isten és lelkiatyánk, de ezzel a dolog még nincs elintézve! Nekem az Úr Jézustól nap-nap után erőt kell kérnem gyarlóságom leküzdésére és őszintén szent ígéretet kell tennem, hogy igazán megjavulok.

Jobban, világosabban szólva, Tőled mint kongregánistától még ennél is többet szeretnék követelni. *Törekedjünk Krisztus képét lelkünkben kialakítani.* Milyen volt Krisztus? Szent Pál apostol mondja: telve jósággal és emberszeretettel: „Üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete megjelent!" A napi áldozó is legyen telve a jósággal és emberszeretettel. Légy tehát mindenkihez szíves, jó, szolgálatkész, barátságos, akkor Krisztusnak a becsületére válsz, és a gyakori szentáldozás üdvös hatásának élő reklámja leszel.

Végül ismét arra kérlek, ha Jézust szívedbe fogadod, ajánld irgalmába szegény lelkemet. Érted is imádkozik

Laci bácsi.

17. A mindennapi szentmise

Kedves Húgom!

Panaszkodtál, hogy Anyukád nem szívesen látja, hogy Te, hacsak módját ejtheted, még *hétköznap is eljársz a szentmisére.* Néha még egy kicsit füllentened is kell, ha el akarsz oda jutni. A füllentésben nem értek veled egyet, mert ha mindjárt a genfi népszövetségi palotát is ígérik neked ajándékba, még akkor se hazudjál.

Kedves Húgom, te még fiatal vagy és íme, máris tapasztalod, hogy vallásod gyakorlata nehézségekbe ütközik, hogy főképen a szentmise hallgatásában és a szentáldozásban akarnak megakadályozni.

Csodálkozni fogsz, ha azt mondom, hogy én ennek *örülök.* Miért? Azért, mert ha minden kívánságod szerint történnék, te még azt hihetnéd, hogy majd szép, síma, aszfaltos úton juthatsz be a mennyországba. Szó sincs róla! *Szűk a kapu és göröngyös az ösvény, mely az életre vezet!*

Ha Anyukád nem csinálna neked némi nehézséget, lehet, hogy te úgy ellanyhulnál, mint ezer más katolikus, akik mindennap majd belebotlanak a templomba, de azért nem mennének be, de talán még akkor sem lépnék át a templom küszöbét, ha ott vőlegényeket osztogatnának!

Az a kis ellenállás, amelyet Anyukád kifejt, javadra válik, mert *acélosítja akaratodat, öntudatossá teszi hitedet.*

1. Örülök, hogy küzdened kell a misehallgatásért és a gyakori szentáldozásért, mert így készülsz a jövő harcaira. *Ki tudja, mi vár reánk?* Nézz csak Nyugatra. Milyen megpróbáltatásoknak vannak a katolikusok hitük miatt kitéve! A fiúkat, lányokat pont akkor viszik egy erdei vagy ligeti kirándulásra, mikor a szentmisére beharangoznak. Ha e fiúkban, lányokban nincs annyi áldozatos lélek, hogy korábban keljenek és elmenjenek a szentmisére, akkor a

szentmiséről lemaradnak, leszoknak. Hogy mi lesz ennek a következménye, azt Szovjet-Oroszország szomorú képe elég élénken sejteti velünk.

2. De nemcsak Nyugaton, köztünk is élnek olyanok, akik a szentmisét fölöslegesnek tartják. Egy modern katolikus hölgy mondta gyermeke vallásos nevelőjének: *„Nem szeretem a külsőségeket!"* Ugyan mit értett ezen? Nem szerette a szépen, csinosan berendezett lakást, a divatos ruhát, a lehetetlen alakú kalapokat? Ó, nem ezekre gondolt. Bántotta, hogy a nevelőnő minden vasárnap elment a szentmisére és a szentáldozáshoz járult. Bántotta, hogy 7—8 éves gyermekével elvégezte a reggeli és esti imádságot. Mi lett volna, ha a nevelőnő is elfogadja úrnőjének az elvét: „Nem szeretem a külsőségeket", és azt mondja a kis gyermeknek: „Mimike, többé ne köszönjön se reggel, se délben, se este Anyukájának, se kezet ne csókoljon, mert „Anyuka nem szereti a külsőségeket!"

3. Nem tudom, hallottál-e valamit *Szent Genovévá*ról. Párizs védőszentje. Anyja szükség nélkül vissza akarta őt tartani a vasárnapi szentmisétől. „Édesanyám, én ma nyugodt lelkiismerettel nem maradhatok el a szentmiséről s azért kész vagyok inkább szüleimet megszomorítani, mint a jó Istent megbántani!" Az anyja megharagudott és arcul ütötte leányát. Abban a pillanatban — ez volt Isten büntetése — megvakult. Két évig viselte vakságát. Hibáját később belátta és kérte leányát, imádkozzék a jó Istenhez, hogy szemevilágát ismét visszanyerje, ami aztán csakhamar meg is történt.

Kellemetlen és fáj neked, kedves Húgom, hogy éppen anyukád nem látja szívesen, ha elmész a templomba, holott épp az ő részéről kellene a legmelegebb támogatásban részesülnöd. Igazad van, de azért *ne ítéld el édesanyádat,* hanem imádkozzál érette, hogy a Szentlélek őt is fölvilágosítsa, és értse meg, mily nagy kegyelem, ha valaki naponta elmehet a szentmisére és a szentáldozáshoz.

4. A szentmise jelentőségét megértették az *első keresztények*. „Állhatatosak valának a kenyérszegés közösségében." (Ap. Csel. 2, 42.) Amint tudod, itt hitünk legszentebb titkáról van szó. A jómódú és buzgó hívek szerencséseknek tartották magukat, ha lakásukat e magasztos célra átadhatták. Az üldözések ideje alatt pedig, amint Eusebius egyházi történetíró mondja, a hívek az erdőkben és a homokbányákban jöttek össze, csakhogy a szentmisén résztvehessenek. A szentmise és szentáldozás miatt most neked is némi üldözést kell szenvedned, ha ugyan ez üldözésnek mondható. Nem tudod eltűrni? Halljad! A *medvéről* azt beszélik: ha egyszer a mézet megkóstolta, nem törődik egy egész méhraj szúrásával, ha ismét mézhez juthat. Igy kell neked is tenned, kedves Húgom. Ha az emberek nyelve fulánkká lesz, ne törődjél vele, mint az öreg mackó; örülj, hogy a méznél is édesebb Jézushoz jutottál. Ő megéri, hogy egy kicsit szenvedjünk is érte.

5. A szentmise jelentőségét megértették, örök dícséretükre legyen mondva, az *angol katolikusok* a XVII. században. A véreskezű Erzsébet angol királynő halálbüntetést szabott a papokra, ha szentmisét mertek mondani, de a legkegyetlenebb büntetéssel sujtotta a világiakat is, ha a papokat befogadták, vagy házukban a szentmise végzését megengedték. A szigorú tilalomra fittyet hánytak a buzgó katolikusok. Egyszerű emberek és előkelő családok egyforma buzgósággal keresték az alkalmat, hogy egy-egy szentmisén résztvehessenek.

6. Meg kell említenem, hogy az *újkorban*, a messze missziókban az áttért keresztények nem sajnálnak 40, 50, 70 kilométernyi utat megtenni, hogy a szentmisén legalább vasárnap megjelenjenek. És most, a nyáron akadtak olyan derék mezőkövesdiek Németországban, akik még a csendőrök szavára sem mentek vasárnapi munkára, hogy a szentmisét el ne mulasszák.

Kedves Húgom, e néhány felsorolt példa buzdít-

son téged tovább is a szentmise hallgatására és a szentáldozáshoz való járulásodban. Komoly időket élünk, Krisztusra mindannyian rászorulunk!

Erőt kér számodra

Laci bácsi.

18. Építs templomot!

Kedves Húgom!

Tudom, hogy az év elején arról kellene írnom, hogy most elég volt a vakációzásból; tégy lakatot nyelvedre, köss kötényt magad elé és láss a tanuláshoz! Nos igen, tudom, hogy most mindenféle üdvös tanácsokkal kellene téged ellátnom e szorgalmi évre, de őszintén bevallom: másfelé jár az én eszem is.

Ha nem hallottad volna, megmondom: Nekem Kispesten Jézus Szíve tiszteletére a szegény proletárok negyedében egy templomot, Szövetségi Otthont és egy rendházat kellene építenem . . .

Most a kedves Szerkesztő úrral attól félsz, hogy jónéhány pengő erejéig megsarcollak. Nem teszem, bár semmi rosszat nem látok abban, hogy a kongreganisták egyenkint vagy összesen egy épülő templomra némi alamizsnát adjanak. Mint szegény szerzetes, csak így tudok templomot, rend- és kultúrházat építeni. (Csekkszámunk: 38,716. Jézustársasági Rendház, Kispest.) Amint én teszem, — *építs te is templomot!* Lelked templomára gondolok.

Mi kell hozzá?

1. *Készíts egy szép tervrajzot!* E nélkül nem lehet megindulnod. — Most az iskolév elején csakugyan nem árt, ha az ember egypár percig, vagy egy délután azzal foglalkozik: mi is az én feladatom? Mit kell nekem elvégeznem, ha nem akarom, hogy az év kárba vesszen? De necsak a sok tudományra gondolj, hanem lelkedre is! Most a nyáron némelyik kisleány levizsgázott. Azt gondolta, hogy így, úgy

meg fogja állni a helyét, aztán egy dinnyehéjon mégiscsak elcsúszott. A dinnyehéj a reggelig tartó mulatság volt... Egy *kivihető* jó tervet készíts!

2. *Ásd meg a templom fundamentumát!* De vigyázz, ne úgy csináld, „mint a bolond ember, — ezt Jézus mondja — aki házát fövenyre építette, és szakadt az eső, jött az árvíz..., összedőlt, és nagy volt romlása". (Mt. 7, 26.) Ezek azok, akik ma mindenféle újsütetű mendemondáknak felülnek és azt hiszik, a világ csak most kezdődik. A kavarodást az ördög már a paradicsomban megkezdte, Sztalin és mások folytatják. *A mi hitünk* (ez a fundamentum) ama kőszálon álljon, amelyen a pokol minden megveszekedett ördöge és csatlósa sem fog erőt venni. „Tene, quod habes!" Két marokra fogd a szent hitedet és semmiféle csábító ígéretnek fel ne ülj, mert „mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja?"

3. *E fundamentum fölé négy falat kell emelned.* A négy sarkalatos erényre gondolok. Lelked eleven templomáról van szó.

a) *Légy okos!* Mindenkor és mindenben helyesen, célravezetően járj el, és ne tégy úgy, mint az az ember, aki télen jégre építette házát. A többit már elgondolhatod...

b) Légy *igazságos!* Add meg Istennek, ami az Istené és felebarátnődnek, ami őt megilleti! Tisztelet, becsület! Ezt kapod vissza.

c) *Légy erős!* Hisz ez ellenkezik a női természettel! Voltak és vannak erős nők. Ha érzed gyengeségedet, kapaszkodjál, mint a folyondár, Krisztus keresztjébe! Állja a vihart ez, pedig ma más keresztet szeretnének egyesek meghonosítani.

d) Légy *mértékletes!* Önuralmat gyakorolj testeden, lelkeden! Ha az ember ezt a mesterséget Isten iránti szeretetből nem tanulja meg, akkor kiállhatatlanná válik és messze esik a lelki embertől. Azért fékezd étvágyadat és szomjadat, még likőrök tekintetében is!

4. *A templomnak tornya is legyen!* Még a szertartástanból tudod, hogy minden torony azt kiáltja feléd: Sursum corda! Fel a szívekkel! Isten közelében, Istennel egyesülten éljünk! Úgy véled, kedves Húgom, hogy számodra ez a megmászhatatlan Gaurizankár? Komoly tanulmányaid gátolnak ebben? Szent Alajos csakugyan a nagyon komoly filozófiát tanulta és nem tudott úgy meglenni, hogy ne gondolt volna az Istenre. Ellenkezőleg. Még a $2 \times 2 = 4$ is az Istenre vezethető vissza, mint minden rendnek, matematikai igazságnak és tökéletességnek a forrására.

5. *A templom felszereléséről szólok.*

a) Ide tartozik a *főoltár.* Ami egy rendezett országban a király, csillagrendszerünkben a nap, az a jól épített templomban a főoltár. Minden oda irányul, minden oda vezet. Hisz ott van Jézus, az ég és föld Királya! — Szíved gyönyörű kis szentségház. Maga a pap helyezi oda havonkint, hetenkint, vagy tán naponkint az Úr Jézust. Van-e boldogabb teremtés nálad, mint akit az Úr ily isteni módon kegyel! Reá irányuljon minden figyelmed! Róla le ne vedd szemed!

b) A templom felszerelésének egy másik fontos része a *szószék.* Jelentősége mérhetetlen! „Aki az Egyházra nem hallgat, legyen előtted, mint a pogány!" Hamis próféták járnak körül, szegény megtévedt emberek, akik abban a hiszemben, hogy jót tesznek, valami új vallást hirdetnek. „Ha az ég angyala valami mást hirdetne, — mondja a nemzetek apostola — mint amit mi nektek hirdetünk, átok alatt legyen." (Gal. 1, 8.) Ennél keményebb szóra nincs szükségünk. Tehát, ha nekünk valaki mégoly kenetteljesen is szól „az Úrról", de nem szól a gyónásról, áldozásról, Szűz Máriáról, az nem az igaz hit hirdetője. — Kedves Húgom, légy te hitünk derék védelmezője!

c) Még egy jelentős berendezés van a templomban: a *gyóntatószék.* Jaj, de kemény a fája! Jaj de

nehéz oda, főkép megrakottan, betérdelni! Hogy a gyóntatószék mennyi áldásnak, vigasztalásnak, örömnek, békének, új lelki életnek forrása, az csak az ítélet napján fog kitűnni. Ne legyen lelked kárára, hanem üdvösségére!

d) Az *örökmécses* hűségedet, kiolthatatlan szeretetedet, síron inneni és síron túli ragaszkodásodat jelezze Jézus iránt! Most kenyér színe alatt — egyszer színről-színre fogjuk látni. Szeretetünk tüze soha le ne lohadjon!

Kedves Húgom! Míg az én szegény híveimmel a kőből faragott templomot építem, (a rend- és kultúrházra is nagyon várom az alamizsnát), addig a legnagyobb gonddal építsd fel lelked szép templomát.

Jó munkát!

Laci bácsi

19. Emléksorok

Kedves Húgom!

Bizalmas kérésednek, hogy a lelkigyakorlatok végeztével egy sorocskát írjak „Emlékkönyvedbe", eleget akarok tenni. Úgy-e, ez kedves tőlem? Lám, ilyen is tudok lenni! Tudom, többször megfeledkezel e könyvről, de itt-ott mégis előveszed a selyemmel bélelt, illatos skatulyából és elmélázva lapozgatsz benne, visszaemlékezve a „régi-régi szép időkre".

Hit, remény és szeretet
Kormányozza éltedet!

Ó mily kedves!

A Dunában sok a harcsa,
Éltedet az Isten tartsa!

Ó mily megható!

Néha, midőn e szellemes, sokszor mélabús rigmusokat olvasod, valld csak be, el is érzékenyülsz,

és titokban könny szökik szemedbe, majd hogy búskomorságba nem esel. Csak ettől őrizkedjél, drága kis Húgom, mert akkor még az eget is bőgőnek nézed.

Nos, a sok szellemes és érzelgős mondás után engedd meg, hogy tekintettel lerombolt, lerongyolódott szegény országunkra, *Kölcsey* aranynál többet érő, de a sok diákdolgozatban elcsépelt szavát jegyezzem be: *„Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül!*

Azt hiszem, kedves Húgom, nincs Szűz Mária gyermekei között egy sem, ki a nemzeti újjáépítés nagy munkájában ne akarna, ne szeretne tevékenyen résztvenni. Hogy és miként? Rögtön meghallod, Kölcsey régi szavára új ruhát adok.

Azt te is tudod, hogy hazánk neve, fénye, dicsősége a világháború alatt a sok sikkasztás, csalás, árdrágítás és egyéb galíciai erény következtében, a háború után pedig a forradalmak miatt teljesen elhalványult, sőt mondhatnók, elsötétült. De ha elsötétült a sok szenny miatt, amely reá tapadt, akárcsak egy hosszú út után a vasúti kocsi ablaka, akkor gondoskodnunk kell, — legalább így vallja a magyar ember — hogy a szennyet eltakarítsuk és a magyar név újra „fényre derüljön". A fényesítőszer ez alkalommal nem a kereskedésekben, hanem, szerény véleményem szerint, e három szónak tettreváltásában rejlik: Hass! Alkoss! Gyarapíts!

Most bizonyára attól félsz, kedves Húgom, hogy ezt a három szót valami nagyon tudományos szószszal fogom felönteni vagy leönteni, és azt nem bírná elviselni kényes gyomrocskád. Nos, ne félj ettől, egészen közérthető, egyszerű szavakkal fűzöm tovább gondolataimat. Fülelj csak!

Hass! Ez a szó két s-sel íratik, de teljesen félreértenél, ha itt a „hatás" szónál a divatos „hatásvadásznékra" gondolnál, akik szép, napsütéses napokon a korzón libegnek-lebegnek idestova — lilacipőben, lilaharisnyában, lilaruhában, lilapúderozott

ábrázattal, lilaplörőzös kalapban, lilagondolattal s bizonyosan Lili, Lila, vagy, ami majdnem egyre megy, Liba névre hallgatnak is. A hatás ezeknél biztos, akárcsak a Nivea krémnél, vagy Csillag Anna hajtöbbtermelő szereinél! — Minden ficsúr, minden „ficslány" majd kitekeri a nyakát, úgy néz utánuk. Tudom, kedves Húgom, hogy te nem törekszel ilyen hatásokra. Sőt, valahányszor azt látod, hogy a rossz példa és a rossz beszéd milyen romboló hatással van az emberekre, akkor bizonnyal első és legfontosabb feladatodnak tekinted, hogy mind példáddal, mind rábeszéléseddel a szépet, jót, üdvöset, hasznosat mozdítsd elő. (De csak aztán úgy ne járj, mint Zala megye egyik kis községében a demokrata szónok, aki alig kezdte beszédét és az emberek már „megindultak" — az udvarból kifelé. Mindenesetre nem várt „hatás!")

Példáddal, rábeszéléseddel arra kell törekedned, édes Húgom, hogy főkép a lányok között a *vallásos, erkölcsös* életet megszilárdítsad. Egészen biztosan merem állítani, hogy a hírhedt kommunista uralom 131 napja nem okozott annyi kárt az anyagiakban, mint főleg a lelkiekben, a hitben, erkölcsben. Hány szegény leány szenvedett hajótörést! Minél gyengébb, minél éretlenebb és tapasztalatlanabb volt valaki, annál könnyebben ment lépre, esett áldozatul az ördögi csábítóknak. Ezek a szerencsétlen csipcsap fruskák azt hitték, hogy ha egy királyi trón felborul, akkor már mindjárt az Isten trónja is megdől és a világi törvények állítólagos bukásával az Istennek tízparancsolata sem érvényes többé. Hát még mit? No de persze, a rossz példa ragadós, akár a „koldustetű" (a növénytanból ismered!) s az öblös szavakra sok ember úgy beadja a derekát, mintha esze a csizma sarkába süllyedt volna.

Nos, mi lesz hát a feladatod? *Páli Szent Vince* azt ajánlotta, ha jól akarjuk végezni dolgainkat, kérdezzük meg magunktól, hogyan cselekedett volna helyünkön a Boldogságos Szűz Mária? A Szent ezzel

azt akarta mondani, hogy Szűz Mária példája *döntő hatással* lesz cselekvésünkre. *Ilyen hatást* igenis iparkodjunk elérni példánkkal és beszédünkkel a vallás és az erkölcs védelmére.

Alkoss! Kedves Húgom, ha ezt a szót hallod, nem kívánom tőled, hogy rögtön menyecskésen kösd fejedre kendődet, hogy könyökig tűrd fel ruhádat, hogy zsákkötényt köss derekadra. Országra- világraszóló tetteket úgy sem vár tőled senki sem. Nem kívánja tőled senki, hogy lapot szerkessz, hidakat építs, villanyszerkezetet találj fel, színműveket írj, operadarabokat komponálj, országos egyesületeket alakíts; de igenis mindenki elvárja, hogy már most, életed hajnalán vedd ki részedet az *alkotásból,* hogy szerény erődhöz képest végy részt a neked való *női tevékenységben.*

Nem lehet lelki gyönyörűség nélkül nézni a különböző jól megszervezett női intézmények működését a katolikus közéletben. Ott vannak mindenekelőtt a női *szerzetek!* Mennyi jót tesznek, hogyan alkotnak, építenek azok Jézus Krisztus művén! Mit tesznek ezek az árvaházakban, a kórházakban, az elmegyógyintézetekben, az aggok házában, tan- és nevelőintézetekben! Akiknek senkijük, semmijük nincsen, azokról gondoskodnak az apácák. Azután ott vannak a jól vezetett *kongregációk!* Mennyi apostoli alkotás eredt már azokból! Az irgalmasságnak testi-lelki cselekedeteit karolták fel. A modern lelkipásztoroknak ők képezik a jobbkezét. Mit tettek a sajtó terén? Ki győzi érdemeiket felsorolni? Azután tekints az egyesületekre, például a Szociális Missziótársulatra, a Szociális Testvérekre, a Jézus Szíve Népleányaira, a Mártákra, a Kloszra, a Katolikus Háziasszonyok Szövetségének munkaterére! Bámutos, mily lelkes szorgalommal szervezik a női társadalom különféle rétegeit. De tudd meg, hogy mindazok, kik ily munkát végeztek, már előzőleg *szívük, lelkük* kiképzésére nagy gondot fordítottak. Ha lehet, kedves gyermekem, nyitva tartod szemedet hű

megfigyelésre, szívedet igaz, mély vallásosságra, értelmedet komoly tanulásra, akkor jövő működésed számára tág tér nyílik, hol istenadta tehetségeidet nagy haszonnal gyümölcsöztetheted, hol maradandó műveket alkothatsz. Szűnj meg tehát csak szórakozni, csacsiságokkal, értéktelen hiúságokkal foglalkozni, és főleg céltalanul *ábrándozni*, amiről Vörösmarty oly helyesen mondja, hogy

Ábrándozás az élet megrontója,
Mely kancsalul festett egekbe néz.

Gyarapíts! Azt gondolom, a jó öreg félszemű Kölcsey e szóval azt akarta mondani, hogy szorgalmas munkáddal gyarapítsd az ország gazdagságát.

A reformáció idejében történt. Egy igen előkelő, nemes úrhölgy arra kérte egyízben a nagytudományú *Eck Jánost*, hogy a hölgyek számára előadást tartson valamely tudományos kérdésről. A jeles hittudós a felszólításra válaszul egy *rokkát* küldött. Hogy mi történt a rokkával, azt nem tudom, bár sejtem, de annyit tudok, hogy Eck jelezni kívánta, hogy a nő hivatása elsősorban a *házimunkák végzése*.

Ne tartozzál, kedves Húgom, azok közé a blazírt, üreslelkű, *üresfejű leányok közé*, akik ebben a lerongyolt, építésre váró világban sem tudják hazafias kötelességüket, s most is éppoly nagykésőn cihelődnek fel ágyukból, éppoly soká öltözködnek, épp annyi regényt olvasnak, épp annyit vizitelnek s járnak színházba, orfeumba, hangversenyre, bálba, egyik szórakozásból a másikba, mintha nem is égett volna le körülöttünk a világ, s mintha nem volna az ő bűnük, ha mellettük összeroskad a cseléd a munkában, ha rongyokban járnak a szegény kis árvák, ha tudatlanságban nőnek fel az oktatásra szoruló gyermekek.

Ó mily szép lenne, ha az okosabb, képzettebb leányok egy-egy nagyobb bérháznak vagy utcának a gyermekeit összegyüjtenék és azokat tanítanák

imádságra, írásra, olvasásra, kézimunkára, egy-egy énekre, kis műveltségre.

A gonosz emberek tönkre tették, kifosztották, koldusbotra juttatták Magyarországot. Nekünk, kedves Húgom, a romok helyén új hont kell építenünk. Ha az árvíz elsodorta házunkat, nem maradhatunk hajléktalanok, új házat kell építenünk. Ha tűz emésztette fel csűreinket, hamúvá égette asztagainkat, a szántás-vetéstől nem szabad elállanunk. Ne tartozzunk ama szerencsétlenek közé, akik semmit sem tanultak, semmit sem okultak. Tartsuk szemünk előtt Kölcsey mondását:

Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül!

Nem így gondolkozol? Isten veled!

Laci bácsi

20. Az állhatatosság!

Kedves Húgom!

Erős a meggyőződésem, hogy benned és a többi leánykákban igen sok jó tulajdonság lakik. Vannak köztetek olyanok, akik nagyon szeretnek imádkozni, és ha szerét tehetik, imádkoznak még akkor is, ha nem látják őket. Mások tiszta, ártatlan életet élnek, egy rossz képre a világért sem tekintenének, és ha valaki előttük egy kétértelmű, sikamlós szót ejt ki, azt készek volnának oldalba ütni, vagy örökre faképnél hagyni. Vannak köztetek lányok, akik olyan jók, mint a piskóta, édesek és könnyen olvadók, haragudni nem tudók. Végre vannak olyanok, akik egy-egy lelkigyakorlat vagy misszió alkalmával telve vannak tűzzel, hévvel és készek volnának hitükért akár meg is halni. Ó, de vigasztaló dolog, ha az ember ily lelkes, minden szépre, jóra kész leányokat lát.

De, kedves kis Húgom, — és most ne haragudjál meg mindjárt reám — ha nem jön mind e jóság

tetejébe az *állhatatosság erénye,* mindez nem ér egy fakovát sem. Szép, ha szelíd és türelmes vagy, de sokkal szebb, ha a szelídség és türelem erényét *állhatatosan* gyakorlod. Szép, ha alázatos, szolgálatkész, engedelmes vagy, de az örök jutalmat csak akkor fogod megkapni, ha az erények gyakorlatában *állhatatos* maradsz. Ha úgy bőjtölsz is, hogy csontjaid zörögnek, de hűtlen leszel a jó Istenhez: kárbaveszett minden bőjtölésed. Ha úgy imádkozol is, hogy fejed körül már a szentek dicsfényét véled ragyogni és vállaidon angyalszárnyat érzesz, de aztán végkép fölhagysz az imával: kárbaveszett minden törekvésed. Ha naponkint járulsz is a szentáldozáshoz, de később a bűn útjára lépsz: csak nagyobbítod felelősségedet Isten előtt. A keresztény élet összes erényeivel, összes önmegtagadásaival csak akkor ér valamit, — és ezt jól jegyezd meg — ha az állhatatosság erénye tetézi, koronázza. *Az erények koronája az állhatatosság.*

Mit ér az, ha valaki elkezd valamit tanulni, teszem azt, franciát, de két lecke után becsapja a könyvet és azt mondja: vesződjék a franciákkal, akinek kedve tartja, én nem. Mit ér az, ha valaki hozzálát egy ház építéséhez, de mikor már megásta a fundamentumot, tovább áll? Mit ér az, ha a turista nekiindul a hegynek, de mikor fele úton van, visszafordul? Mit ér az, ha valaki megkezdi a csatát, de amikor megszólal az ágyú, illa berek, nádak, erek, szedi írháját?

Ó, kedves Húgom, bár ne volna igazam! Mondd csak, nem szakasztott így tesz-e számtalan leány? Talán te is ismertél egyet-kettőt. Beiratkozott a kongregációba, de mikor aztán arra került a sor, hogy magát kongreganistának mutassa, megijedt, mint a kis nyúl a falevél zörgésétől, és feledte jóféltételeit. Hallottam egy olyan lánykáról, aki naponta járult a szentáldozáshoz, de jött egy református udvarlója, elhagyta a szentáldozást, föl se vette az Egyház tiltakozó szavát és református templomba

ment esküvőre. Hogy milyen lélekkel, azt ő tudja. Van, nem is egy, de száz, aki komolyan veszi a vasárnapi szentmisét, a heti gyónást, a pénteki bőjtöt, de belekerül egy hitetlen kompániába, ahol tréfálkoznak, gúnyt űznek a vallásból és a kisleányt leveszik a lábáról. Egy másik minden kísértés dacára határozott küzdelmet fejt ki a tiszta életért, de íme, kezébe kerül egy rossz ujság, egy rossz könyv, vagy kísérőül ajánlkozik egy léha fiatalember — és mi történik? Eleinte közömbös, majd nem illő, később frivol dolgokról hall, először némi útálattal, később örömmel, aztán kedvteléssel — és oda a szív legszebb virága. Hol itt az állhatatosság? Hol a jóban való kitartás?

De mondd csak, kedves Húgom, hol gyökeredzik a lányok állhatatlanságának az oka? Vagy én mondjam meg? Nos jó, hát halld! *A szívben!* Igen, a szív az oka mindennek! Hogy-hogy? Amily fogékony a lányok szíve a szépre, jóra, nemesre, éppoly fogékony, vagy még fogékonyabb a rosszra, bűnre, a könnyelmű életre. Tudja ezt mindenki. Szívetek olyan, mint az „írósvaj", és valamint a várnak leggyengébb pontját, úgy titeket is szívetek oldalán támad az ellenség. A szív, a kedély, az érzelem, — ez fejlődött ki nálatok leginkább, erre hallgattok, ez után indultok, és ezért áll be nem ritkán egy-két hónap, sőt egy-két óra alatt a soha eléggé meg nem siratható lelki katasztrófa.

De ha a szív olyan gyenge, mint a csecsemőé, oly ingatag, mint a nádszál, mit kell tenni? Van-e mód, eszköz a megerősítésére?

Első eszköz. Ne a szív legyen a kormányosod, hanem az *értelem*. A hit nem a szívnek, hanem elsősorban az értelemnek dolga. A hit igazság, az igazság pedig az értelem tárgya. Csak ha beláttad az igazságot, csak ha látod az igazság fényét, csak akkor lobogjon szíved lángja, akkor lelkesedjél érte, csak akkor légy kész érte küzdeni, és ha kell, meghalni. Azért kell, hogy a hitben alaposan kiképezd

magad, kell, hogy öntudatos lelki életet élj, hogy igazi, nem pedig „virágházi" erényekre tégy szert.

Másodszor, ha állhatatos akarsz maradni a jóban, állandóan *imádkoznod* kell. Az állhatatosság kegyelmét csakis imádság által érheted el. Az édes Üdvözítő szenvedésének előestjén ezt kötötte tanítványainak lelkére: „Vigilate et orate", virrasszatok és imádkozzatok. És ha az apostolok ezt megtartották volna, nem lettek volna hűtlenek Jézushoz. Ha hitedben oly erős akarsz lenni, mint egy Szent Ágnes, egy Szent Cecília — lehetsz! Légy állhatatos az imádságban! Ha oly jószívű szent akarsz lenni, mint egy Szent Erzsébet, egy Chantal Szent Franciska — lehetsz! Légy állhatatos az imádságban! Ha oly lángoló szeretetre akarsz szert tenni Jézus szíve iránt, mint egy Alacoque Szent Margit, mint egy Pazzi Szent Magdolna, — ezt is elérheted! Csak légy állhatatos az imádságban!

Ha állhatatos akarsz maradni a jóban, — ez a harmadik eszköz, amit ajánlok, — *nézz minél gyakrabban gyönyörű példaképeinkre!* Nézz mennyei jó *Anyádra!* Mily állhatatosan kitartott Jézus mellett a kereszt tövében! A loretói litániában Szűz Máriát a „vértanúk királynéjá"-nak nevezzük. És Szűz Mária, bár nem szenvedett vértanúi halált, ezt a nevet valóban mégis megérdemelte. Ott állott ő a kereszt tövében mozdulatlanul, mialatt a föld ingott és remegett. Ott állott és végignézte szent Fia halálát, melyet a nap sem tudott végignézni. Mária gyermeke, légy állhatatos!

Tekints magyar kongreganista testvéreinknek, a kassai vértanúknak példájára, elvakult kálvinisták áldozatára. Mind a hármukat az állhatatosság erénye jellemezte.

Az egyiket kezeinél fogva a szoba gerendájára kötik és égő fáklyákkal perzselik. Ó, ha ez a férfi nem marad állhatatos: *Pongrácz Istvánunk* nem volna az égben. Minden erénynek koronája az állhatatosság!

Buzogánnyal verik, karddal vagdalják, a földre sujtják, megcsonkítják, fáklyákkal égetik a másikat. Ó, ha ez hitének árulója lesz, ha elpártol Krisztus zászlójától, az égnek nincsen Boldog *Kőrösije.* De Szűz Mária bátor leventéje tudja: minden erénynek koronája az állhatatosság, azért hitéért meghalni tud, de hitének ellenségeivel megalkudni képtelen.

„Légy kálvinista és fájdalmaidnak vége lesz", így szól az embertelen hóhérhad. De a harmadik vértanú feleli: „Gyötörjetek, kínozzatok, amennyit akartok, de hitemben meg nem ingattok!" Miért mondod ezt, Boldog *Grodecz?* Mert minden erénynek koronája az állhatatosság!

Ó, kedves Húgom, tudom, nem könnyű dolgot követelek tőled, de hidd el, ez erény nélkül mi nem üdvözülhetünk, nem juthatunk a mennyországba. Világosak Krisztus Urunk szavai: „Aki kitart mindvégiglen, az üdvözül." (Mt. 10, 22.) „Légy állhatatos mindhalálig és neked adom az élet koronáját." (Apoc. 2, 10.)

Erre kér és buzdít téged

Laci bácsi

21. Jézus Szíve

Kedves Húgom!

Jó szívedet örömmel, boldogsággal szeretném eltölteni, és azért egy nagyon szép levelet akarok írni *Jézus szentséges Szívéről.*

Egyetlen kongreganista előtt sem ismeretlen a Szent Szív tisztelete. Alig hiszem, hogy akadna kongreganista, aki ne végezte volna el a szentséges Szív tiszteletére az ú. n. nagykilencedet a jó halál kegyelmének elnyeréséért. Nem hiszem, hogy Mária igaz tisztelői között volna csak egy is, aki Jézus Szíve iránt ne viseltetnék kiváló szeretettel, és ne

pihent volna a szentáldozás után a legédesebb lelki örömök között e szentséges Szíven.

Mai levelemben párhuzamot szeretnék vonni az emberi szív és Jézus isteni Szíve között, hogy a szentséges Szív tiszteletében és szeretetében mindjobban növekedjünk.

Figyeld meg *az emberi szívet.* Kicsiny szív ez, telve hibákkal és nagy porció önzés lakik benne. Nem igaz-e?

Kicsiny az emberi szív? Ha valamikor, úgy manapság meggyőződhetsz róla. A nagy *Szent Ágoston* szerint: „Az embernek olyan a szíve, mint az, amit szeret." Ha Istent szereted, isteni vagy, ha a földet, földi. Ha szép, nagy, fönséges, magasztos dologért lelkesülsz, ilyet szeretsz, ezután vágyódol, akkor szép, nagy, fönséges, magasztos vagy; ha hitvány, üres, léha, érzékies dolgokért hevülsz, te is csak ilyen vagy. Nézz körül, kedves Húgom, ha kedved tartja, miért lelkesednek ma a leányok és abból ítéld meg, hogy milyen a szívük.

Naca vágyainak a netovábbja a legújabb divat. Bocsáss meg, hogy már megint a divatról szólok. De ennek nem én vagyok az oka, hanem Naca. Eddig elég szerény volt öltözetében, de most megúnta a rettenetes szolídságot és az ádámcsutkájától lefelé látni lehet a nap színező ereje szerint a fokonként süllyedő erkölcsi süllyedés zónáit. Most már annyira haladt, hogy a siófoki (zsidófoki) hölgyekkel kezet foghat. Hogy az ilyen Nacáknak milyen a szívük, nem nehéz kitalálni: érzékies, alacsonyrendű.

Nézz Jucira. Tegnapelőtt Nórával veszett össze, tegnap Ducival, de hetek óta nem beszél testvérével, mert hogy... azt jobban kedvelik. Hát milyen Juci szíve? Türelmetlen, féltékeny, kicsinyes.

S az emberi szív tele *van hibákkal.*

Nézd az egyiknek száját! Nincs, akin ő kifogásolni valót ne találna. A zsémbes, a folyton duru-

zsoló, örökké kritizáló kisasszony „nagyon csúnya kisasszony!"

Nézd a másik leányzó kezét. Hogy kézimunkázna, segédkezet nyujtana a házidolgok körül, eszében sincs. Ej, dehogy piszkítja a kezecskéit ilyesmivel. A fő, hogy karmocskái hegyesre legyenek vágva, a vadhús el legyen távolítva és rózsapiros színre legyen gondosan kifényesítve. Ha konyhából, szobából minden kiált is utána, ő süket, mint a bot, szíve tele hiúsággal.

Nézz egy harmadik leány szívébe. Szegény, tudatlan gyermek lakik mellette; rongyokba burkolt, sokgyermekes anya fölötte; éhező úricsalád alatta s ő ezekről tudomást sem vesz, tudna rajtuk segíteni, de nem segít. Ej, talán nincs is szíve, talán egy darab hideg kő fekszik a szíve helyén?

S e hibák alatt, mint érdemtelen őslakó ott terpeszkedik, basáskodik *az önzés.* Önző már a karonülő kisgyermek is. Ha akar valamit, addig fészkelődik, izeg-mozog, ordít, míg meg nem kapja. Önző az iskolába járó kisleány.A szebbik ruhát, a szebbik hajszalagot ő akarja. És a nagyleány? Van olyan szerénytelen, hogy mindenben édesapja által szolgáltatja ki magát. És ha férjhezmegy — mert bizony alig várja ennek az idejét — úgy gondolja, hogy akkor ura szakajtóval hordja neki a pénzt, ő meg majd elkölti. Hogyis lehessen ez másképp? (Nohát csak lesse.)

S amint a leányoknál, úgy mutatkozik az önzés, sőt — vigasztalásodra legyen mondva — még nagyobb mértékben a nagyreményű ifjaknál, de még a felnőtteknél is. Ha figyelemmel kíséred azt a nagy tülekedést a befolyásosabb állásokért, a képviselőségért, miniszteri tárcákért, félreismerhetetlen gyönyörűségben ragyog majd a szemed előtt az önzés. Mindenki — ha kell, mások el- és legázolásával — csak a saját érdekét, boldogulását űzi, keresi, hajhássza.

S most fordítsuk, kis Húgom, a szemünket az

isteni Szívre. Ez a szent Szív az emberi szívvel ellentétben mindenekelőtt igazán nagy, minden erénynek mintaképe és mindig tele van önzetlenséggel.

Mily nagy e Szív! A saját ajkáról hangzott el a szó: Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradtok és terhelve vagytok, s én megenyhítelek titeket." Igy nem szóltak és nem szólhattak a bölcsészek: nem Platón, nem Aristoteles, nem Sokrates; így nem szóltak és nem szólhattak az uralkodók: egy Cyrus, egy Nagy Sándor, egy Cézár; így nem szóltak s nem szólhattak a világ leggazdagabb krőzusai, Amerika pénzarisztokratái; így nem szóltak s nem is szólhattak a világhírű egyetemek legnevesebb professzorai; így csak az szólt és szólhatott, aki egymagában képes kielégíteni és boldogítani a tudósokat és tudatlanokat, az uralkodókat és alattvalókat, szegényeket és gazdagokat, a betegségben sínylődőket és a viruló egészségnek örvendőket.

Nagy az Úr Jézus isteni Szíve, mint *a Nap!* A Nap csillagrendszerünknek középpontja, mely fényt, melegséget, termőerőt bőkezűen szór a földre. És vajjon az isteni Szív nem napként világít-e értelmünkben, nem küldi-e bő sugarait jéghideg szívünkbe, nem növeli-e akaraterőnket?

Nagy az Úr Jézus isteni Szíve, mint egy kiaknázhatatlan *bánya!* Évszázadok, két évezred óta e bányából hozza és osztja az Egyház az ő legszentebb kincseit, kegyelmeit a szegény, bűnös emberiség számára. De ha sokezer esztendeig áll még a világ, és a föld legnagyobb bűnösei szorulnak az isteni jóság és irgalom csodás erőire, a bányát kiaknázni nem leszünk képesek soha.

Nagy az Úr Jézus isteni Szíve, mint a leggazdagabb, legdúsabb *forrás!* Ott a kereszten nyitotta meg Longinus e forrást lándzsájával, és azóta a kegyelem árjai szünet nélkül csörgedeznek. Ebből merítettek bátorságot, fárasztó útjaikon erőt az apostolok, ebből hősi küzdelmeikre a vértanúk milliói, ebből tisztaságot a hitvallók és szűzek seregei, ebből bölcsesé-

get a századok nagy hittudósai és szentjei, ebből merítsünk kegyelmet mi is, szegény bűnösök, mert Jézus Szíve nagy és dúsgazdag mindazok iránt, akik hozzá folyamodnak.

Az isteni Szív, így mondottam előbb, *minden erénynek mintaképe.* E képet tanulmányuknak tárgyává tették az igazi nagy művészek, a szentek. Ezt tanulmányozta egy *Szent Pál* apostol és felfedezte abban Jézus Szívének világot átölelő szeretetét, és így ő is mindenkinek mindene, hogy mindenkit megnyerjen Krisztusnak. Az isteni Szívet tanulmányozta *Szent Bernát* és ez úgy tűnt fel előtte, mint egy méhkaptár, mely a lélek számára a legédesebb mézet tartalmazza. Ezzel szívta tele szívét és szíve bőségéből szólt a „mézajkú" szent a népek százezreihez. Az isteni Szívet tanulmányozta *Xavéri Szent Ferenc* és látta, miként ég, lángol az a halhatatlan lelkekért és ő is bejárta a félvilágot, hogy a lelkek megszámlálhatatlan seregét vezesse Jézushoz. Az isteni Szívet tanulmányozta *Szalézi Szent Ferenc,* kinek szelídségét, alázatát bámulták még az eretnekek is. Róla mondotta Páli Szent Vince: „Ha már Ferenc szíve ily jó, mily jó lehetett Jézus Szíve, melyet Ferenc tanulmányozott"? De maga *Páli Szent Vince* is az isteni Szívet tette tanulmánya tárgyává. Látta, mily részvéttel volt Jézus a betegek iránt és erre kórházakat létesített, hol sajátkezűleg ápolta a betegeget. Látta, miként szerette a gyermekeket és erre ő is az utcán prédikált a gyermekeknek; az elhagyottakat, árvákat magához vette és árvaházakat készített számukra. Ha szentjeink erényei csodálatunkat keltik fel, tudnunk kell, hogy minden nagyságukat Jézus Szívétől nyerték.

És Jézus Szíve színig telve van *önzetlenséggel.* Sohasem kereste a saját kényelmét! Erről meggyőz egy pillantás *életére.* Harminc évig ismeretlenül élt a munkának. Közönséges ácsnak nézték. Mikor pedig megkezdte nyilvános működését, sohasem kereste saját kényelmét, előnyét, hanem az emberek

javát, boldogságát. Ezért tanított a zsinagógákban, a pusztában, a tengerparton, a hegyen, az előkelő farizeus asztalánál és az útszéli kútnál. Ezért gyógyította a betegeket úton-útfélen, nyilvános tereken és házakban. Ezért művelte az irgalom csodáit a szegény bűnössel szemben. Mindezt megtette, bár jutalma csak hálátlanság lett. Folt, homály jellemét nem érintette. Nyugodtan mondhatta ellenségei szemébe: „Ki vádolhat engem közületek a bűnről?" Még az a szerencsétlen tanítványa is, akit az ezüst fénye megvakított, kénytelen volt az írástudók és farizeusok előtt bevallani: „Én ártatlan vért árultam el." Kihallgatta Jézust Pilátus, a római jogban jártas bíró és kénytelen volt kijelenteni: „Én bűnt nem találok benne." És iparkodott a felelősséget magától elhárítani, midőn kezét mosva kimondotta: „Én ártatlan vagyok ez igaznak vérében."

Ha Jézus önzetlenségét figyeljük, elsősorban *szenvedésére* kell pillantanunk. A szenvedést elkerülhette volna. De nem! Elfogatja magát, tűri, hogy börtönbe vessék, megostorozzák, rettenetes töviskoronával megkínozzák, és végre keresztre feszítsék. Tűrte ezt akkor, mikor egy szavára az angyalok légiói álltak volna szolgálatára . . .

De kell-e ennél több, szebb, fényesebb bizonyíték Jézus Szíve önzetlenségéről? Kedves Húgom, most már röviden fejezem be levelemet. Jézus Szíve ilyen . . . *Hát a tied milyen?*

Ezen gondolkozzál az Oltáriszentségben jelenlevő Szent Szív előtt!

Olykor-olykor ajánld az én szegény lelkemet Jézus irgalmas Szívének. Erre kér

Laci bácsi

22. Lourdesi csoda

Kedves Húgom!

Nyár elején (1939-ben) Svájcban járván, Zug városában kis vicinálisra szálltam. Ülök-üldögélek, hát csak benyit a fülkébe két leány. Barátságosan biccentettek a fejükkel: „Grüss Gott!" Én meg visszabiccenték szintén: „Grüss Gott!" Leülnek, csevegnek, kacagnak. Egy darabig hallgatom, de alig értek egy szót is beszédükből. Tanulmányúton voltam, minden iránt érdeklődtem és azért azt mondtam nekik, hogy engem ugyan svájci németségükkel akár el is adhatnának.

— Olyan veszedelmesek éppen nem vagyunk, — szól az egyik most már tiszta német nyelven — de nagyon jókedvünk van.

— Látom; hová utaznak?

— Schönbrunnba!

— Lelkigyakorlatra?

— Igen, kis barátnőm odamegy, én a tanítónők lelkigyakorlatán voltam. — Majd hozzáteszi: — Kis barátnőmmel májusban Lourdesban csoda történt.

— Csoda? — kérdezem — ez érdekel.

Rögtön elő is adják a részleteket. A leánykát Lischer Lídiának hívják, 23 éves, Perlenben született.

— Mi baja volt?

Betegsége vakbélgyulladással kezdődött. 1924-ben Zugban a kórházban megoperálták. A seb alig akart begyógyulni. Utána orvostanácsra Davosba került tüdőtuberkulózis miatt. Csak félévig volt ott, mely idő alatt állandóan láz gyötörte. Gyomorvérzése miatt haza kellett mennie. 1927-ben se térdét, se derekát nem tudta hajlítani, és csonttuberkulózis miatt gipszágyba került. 1928-ban agyhártyagyulladást kapott, 14 napig nem volt eszméletén, kilenc hétig semmit sem látott. Erre kilencnapi ájtatosságot kezdett a lourdesi Szűzhöz és a kilencedik napon, a

lourdesi vízzel való mosdás után, ismét látott. A csonttuberkulózis a genyedő sebekkel, tovább is megmaradt. Az orvosok spondilitis tuberculosának mondták. Jobblába felső combján nagy seb tátongott, a többi sebek kisebbek voltak. Hátcsigolyái kimozdultak helyükből, púpos lett. Közben hashártyagyulladást is kapott.

— Hisz akkor Ön az öreg Jób felesége is lehetett volna, mert az volt ennyi nyomorúsággal megáldva — tréfáltam.

— És meddig volt beteg?

— Tizenhatéves koromban szolgálni mentem, de nemsokára betegeskedni kezdtem. Az utóbbi három évet gipszágyban fekve töltöttem. Sokszor igen roszszul voltam, és a plébános a szentkenet szentségében is részesített.

— Hogyan tudta a szenvedést elviselni?

— Néha bizony sokáig tartottak az álmatlan, kínos éjtszakák, de mikor megtanultam, hogy a szenvedés minden óráját más-más célra lehet felajánlani, azóta jóval megrövidültek az éjtszakáim. Nem is sokat törődtem azzal a kis bacillus-állatsereglettel, mely ott nyüzsgött-forgott, dolgozott a csontjaim körül.

— Hogyan jutott el Lourdesba?

— Egy évvel ezelőtt felvetették betegágyamnál a kérdést, nem mennék-e el Lourdesba, a Szűzanyához? Nagyon szívesen mentem volna, hisz a lourdesi víznek köszönöm, hogy látok. De édesatyám gyári munkás, testem legyöngült, csont és bőr voltam, az orvos és a plébános úr is úgy gondolták, hogy rajtam már nem lehet segíteni, hisz az utat sem bírom ki. Megnyugodtam. Az idén svájci nemzeti zarándoklatot terveztek május elején. A jóságos orvos, ki évek óta kezelt, szüleimmel megbeszélte a dolgot, mindenről gondoskodott, és május 6-án gipszágyammal együtt betegszállító autóba tettek és kivittek a vasútra. Zürichben a hordárok az ablakon át ágyastul együtt tettek át a zarándokvonatra. Hogy mi lesz

velem, nem tudtam. Uram, legyen meg a Te akaratod!

— Nem viselte meg ez a sok herce-hurca?

— Az első éjjel nagyon rosszul voltam a vonaton. Egy órakor nagy fájdalmaim miatt eszméletemet elvesztettem. Hívták az orvost. Morfiuminjekciót adott. A pap kis imát mondott a fülembe és feloldozott. Útitársaim közösen mondták az olvasót és kérték a Szűzanyát, hogy élve jussak Lourdesba.

— A hosszú, aggasztó éjtszaka elmúlt — vette át a szót a tanítónő. — Lídia reggelre jobban lett. Panaszszó nem hangzott el ajkáról. Ha meg kell halni, legyen az Isten akarata. Nagy megnyugvást szerzett neki az is, hogy az utazóbőröndje alján nagy boríték volt és abban volt a temetési költség, ha útközben meg találna halni. Szegény szülei nem akarták, hogy mások terhére legyen. Május 8-án végre Lourdesba érkeztünk és — elég csoda volt ez is — Lídia még élt!

— Talán harminc orvos is megvizsgált — vette át a szót ismét Lídia. — Látták, hogy végem van. Mégis, mihelyt állapotom engedte, elvittek a fürdőbe. Hat ápolónő ráfektetett egy arra készült hordágyra. Körülöttem mindenki imádkozott. A fürdő előtt százan és százan mondották, kiáltották: „Jóságos Isten, Szűzanyánk tiszteletére és a bűnösök megtérésére gyógyítsd meg betegünket!" Aztán lebocsátottak a vízbe, de rögtön ki is emeltek.

— Az én Lídiám nem gyógyult meg — szólt a tanítónő. — Tisztogatták, kötözték sebeit. Mindhiába. Irtózatos fájdalmakat szenvedett, úgyhogy a szíve erősítésére injekciót is kapott. Utána némi enyhülés állt be. A következő három napon újból és újból elvitték a barlanghoz a fürdőbe, de csak mosogatták a csodás vízzel, nem engedték bele többé. Lídia ezzel is megelégedett.

— Kisasszony — szólt ekkor hozzá valaki. — Önnek bizonyára nagyon rosszul fog esni, hogy betegen kell hazamennie!

— Nem, nem! tiltakozott Lídia — legyen, amint Isten akarja! — És szemét a jóságos Szűzanya képére emelve imádkozott azokért, akik imáiba ajánlották magukat.

Május 12-e a svájci zarándoklat utolsó napja! Mi lesz Lídiával? A zarándoklat vezetői, világiak, papok, ápolónők csendben tanácskoznak. Ugyan miről? „A szegény gyermek nem bírja ki az utat haláig. Vegyük meg sírjára a fejfát." Megvették. E tanácskozásokról Lídia nem tudott.

— Vigyenek mégegyszer a fürdőbe! — esengett Lídia alázatos, kérő hangon környezetéhez. Összenéztek; a leány kérését nem tudták megtagadni. Lídiát kis tolókocsiján a fürdőbe szállították. Egy nagyszakállú olasz orvos előzőleg megvizsgálta a beteget. Orvosi csiptetőjét a felsőlábszár genyes sebébe mártva, le a szétroncsolt csontig: „Csoda, hogy él, számára nincs már segítség" — jelentette ki.

Délután három óra volt. A szolgálatban levő hat önkéntes ápolónő a legnagyobb óvatossággal ráteszi Lídiát a hordágyra és mindnyájan buzgó imádságban Istenhez fordultak, hogy a jóságos Szűzanya tiszteletére és a bűnösök megtérésére gyógyítsa meg a szegény beteget. Míg Lídia lázgyötörte testét, melyen a kór millió bacillusa rágódott, a hideg vízbe eresztették, lelke Istenhez emelkedik: „Istenem! Tégy velem akaratod szerint"... Lídia úgy érezte, mintha élete utolsó pillanata következett volna be; őrjítő fájdalom vonaglott végig egész testén. De aztán hirtelen — *vége is minden kínnak!*

— Jól vagyok!... Egészen jól — kiáltotta, szinte önmagán megrémülve. — Felkelek, járni akarok!

— „Csoda!" — zúgott végig a tömegen, és mindenki látni akarta Lídiát. Lídia örömtől, boldogságtól szótlanul sírt és mosolygott; kezével integetett, mutatja, hogy mozogni tud. Viszik az orvosok elé.

Azok megállapítják: a súlyos beteg pillanat alatt meggyógyult.

— Lehetetlen, — mondja az olasz orvos — engem nem lehet félrevezetni! — És orvosi csiptetőjét a mély, genyes sebbe akarta mártani. Ám genyes sebnek nyoma sincs többé. Fínom, friss hús és bőr födi az előbb még sebes testrészt. Látja, a leány mosolyog, örül, és megtörve mondja az orvos: *„Most már én is hiszem, hogy van Isten!"*

Két óráig tartott még ezután a kínosan pontos orvosi vizsgálat, melynek eredménye így hangzott:

„Megállapítjuk a csodás gyógyulást, melyet mi, orvosok megmagyarázni nem tudunk. Látható, kézzel fogható anatómiai elváltozások történtek hirtelen. A púp eltűnt, a genyes sebek hirtelen begyógyultak."

Öt órakor körülfogta Lídiát a zarándokok serege. Ruhát, harisnyát, cipőt adnak neki, felöltöztetik, virágokkal elhalmozzák, gratulálnak, fotografálják. A meggyógyult boldogan jár-kel a nép között. Pirosodó arcán végiggurulnak a könnyek. Nem győz hálát adni az Istennek. Közbe-közbe a hátán járatja kezeit. „Hát igazán, még a púpom is eltűnt? Pedig ez akár megmaradhatott volna. De lám. Istennél semmi sem lehetetlen. Tudom, nem miattam művelte Isten e csodát, hanem Szűz Mária tiszteletére és a bűnösök megtérésére."

Május 13-án Lídia segítség nélkül szállt a vonatba, mely őt a szülői házba, édesanyja ölelő karjai közé vitte. Otthon a fejfát virágos oltárkája mellé helyezte. Jó étvágya volt és lassan megerősödött.

Megérkeztünk a Zug feletti Schönbrunnba. Arra kért Lídia, hogy ne mondjam el a lelkigyakorlatra egybejött leányoknak, hogy mi történt vele, mert akkor alig tudna jó lelkigyakorlatot végezni. Hát én nem is szóltam egy szót sem. De mikor a lelkigyakorlatos páter a lelkigyakorlat végén a jóságos Szűzanyáról szólt, nem kellett messze országból, messze városból bizonyítékot hoznia, hogy Szűz

Mária tud a gyermekein segíteni, csak Ldiára kellett mutatnia, aki alázatos szívvel elmondhatta: „Nagyot cselekedett velem az, aki hatalmas."

Kedves Húgom, levelem végére értem és úgy érzem, hogy tulajdonképen most le kellene vonnom az elmondott esetből a tanulságot. Rövid leszek. Csak hármat mondok.

Első: Nagyon, nagyon szeresd és tiszteld a Boldogságos Szűz Máriát! Ez az első.

A második: történnek ám csodák a XX. században is. *Ezek a mi szent katolikus hitünk mellett bizonyítanak.* Jó úton járunk tehát, ha Szűz Máriát tiszteljük, ha az Oltáriszentségben hiszünk, ha szentgyónásunkat elvégezzük, ha szentmisére járunk. Szomorú ellenben, nagyon szomorú, akik ily csodás jelek ellenére is úgy élnek, mintha nem is léteznék örökkévalóság, s egy kis földi dínomdánomért odadobják örök üdvüket, mennyei koronájukat!

A harmadik: úgy-e, nagy szerencse érte a beteget, akit Isten emberileg gyógyíthatatlan bajából egy perc alatt kigyógyított? De *téged,* kis húgom, *még nagyobb szerencse ért,* amikor Isten ilyen és sok egyéb más bajtól eleve *megóvott!* Hát ezért is légy hálás a jó Isten iránt!

Kedves Húgom, hitünktől, Szűzanyánktól ne szakítson el minket soha senki, semmi!

Úgy-e, így lesz? Szeretettel

Laci bácsi.

23. Loyolai Szent Ignác

Kedves Húgom!

Örömmel olvastam kedves leveledben, hogy az idén is elvégezted a lelkigyakorlatokat. Tettedért nem tudlak eléggé dícsérni. A lelkigyakorlatok alatt hallottál valamit Szent Ignácról, de Szent Ignác életét nem ismered. Nos, ha nincs meg ez életrajz

kongregációtok könyvtárában, addig noszogasd a könyvtárost, míg meg nem hozatja a Kordától. De addig is szívesen teszek eleget kérésednek, és írok egy pár sort Szent Ignácról és általa alapított rendjéről.

Lojolai Szent Ignác neve a világtörténelemben nem ismeretlen. Amint egy Szent Bernát, egy Assisi Szent Ferenc, egy Szent Domonkos korának útmutatója, apostola volt, hasonlókép volt Loyolai Szent Ignác a XVI. század apostola.

Kitűnt *életszentsége* által. V. Károly császárnak büszke vitéze, Pampelona várának bátor kapitánya Krisztus katonája lett, de a legjavából. Kitűnt *vezeklése* által. Az egykor oly hiú, nagyravágyó katonatiszt leteszi fényes spanyol lovagöltözetét és koldusruhába öltözködik, a manrézai barlangba vonul, imádkozik, elmélkedik, bőjtöl és ostorozza magát. Kitűnt *alázatossága* által, mert az egykor oly előkelő spanyol nemes a kórházba megy és a szegény betegeket ápolja, 33 éves korában odaül az iskolás gyermekek közé és a latin nyelvtant kezdi tanulni. És ebből a „kis" diákból nagy diák lett. Ott látjuk előbb a szalamankai, majd a párizsi egyetemen komoly bölcseleti és hittudományi tanulmányokkal foglalkozni. Vallásos életéből nem tágított, lángbuzgalma nem csökkent. Ott az egyetemen toborozza össze társait, akikkel „Isten nagyobb dicsőségére" egyszer nagyot akar művelni. Ott ismerte meg *Xavéri Ferencet,* a bölcselet tehetséges fiatal tanárát. Elgondolta, ha ez akkora hévvel munkálná lelke üdvét és dolgoznék mások lelke üdvén, Istennek mily nagy szentje lehetne, mennyi embert térithetne az Istenhez! És a szentéletű „véndiák" hozzálépett a fiatal tanárhoz, beszélgettek a lélek értékéről és közben Jézus szavát ismételgette Ignác: „Mit használ az embernek, ha az egész világot is megnyeri, de lelkének kárát vallja?" És Xavéri Ferenc Ignác vezetése alatt lelkigyakorlatokat végzett, Ignác társa lett és később Indiának és Japánnak

nagy apostola, ki százezreket térített az Istenhez. Ott a párizsi egyetemen szegődött hozzá Lajnez, Salmeron, Bobadila, Rodriguez, Le Fèvre, akikkel alapját vetette a Jézustársaságnak. 1538-ban a nagybőjt elején Rómában társaival együtt fogadalmat tett, és véglegesen megalapították a Jézustársaság rendjét, melyet III. Pál pápa 1540-ben szeptember 27-én megerősített.

Ezen rendnek örültek a *hívek* ezrei, százezrei. Ők a jezsuitákban megtalálták gyóntatóikat, szónokaikat, tanácsadóikat. *Macaulay* angol protestáns történetíró mondja: „Ahol egyszer jezsuita prédikált, a templom szűk volt a hallgatóság befogadására." Hogy más világrészekről, országokról, városokról hallgassak, megemlítem, hogy csak Nagyszombatból kiindulva, 25 eretnek községet és körülbelül 40,000 eretneket vezéreltek vissza az Anyaszentegyházba. Igy történt, hogy a XVII. század végén országunk nagyrésze, mely szomorú körülmények miatt Luther és Kálvin tévtanítóinak esett áldozatul, ismét katolikussá lett.

Ezen rendnek örült *az ifjúság*. Amint egykor Jézus, úgy ők is maguk köré csoportosították az ifjúságot és minden tudományban és jó erkölcsben kiképezték. És hogy ismét hallgassak a világban elszórt tudományos intézményekről, megemlítem, hogy itt Magyarországon övéké volt a nagyszombati (a mostani budapesti) egyetem, a kassai és kolozsvári akadémia, 10 szeminárium, 7 konviktus, 42 gimnázium. Magyarország intelligenciája mind a jezsuiták iskolájából került ki és az iskolán kívül is vallásos életével tűnt ki.

Örülhettek e rend alapításának a szegény *pogányok*. India, Kína, Japán, Amerika ott látta maga körül a feketeruhásokat, akik lemondtak minden európai kényelemről, lemondtak a szülői házról, jóbarátokról, ismerősökről és a szegény vadak közé mentek és életük kockáztatásával hirdették Isten országát. Az előbb említett Xavéri Szent Ferencen

megismétlődött az apostolok csodája, mert prédikációját minden nyelvű nép megértette. India és Japán beszél csodaműveiről. Egy P. Ricci a kínai császár udvarában mint csillagász szerepel, és ilymódon hinti el az igazság magvait a rengeteg birodalomban. Egy Kláver Szent Péter Dél-Afrikában lesz a rabszolgák rabszolgája, hogy őket Istennek megnyerje. Egy P. Brébeuf és egy P. Jogues Észak-Amerikában a nagy tavak környékén az irokézeket térítik az igaz hitre.

Örültek a rendnek a római *pápák. XV. Gergely* magasztalta, mert e rendben az Egyház új apostolokra, „a vallás új védelmezőkre talált Luther, Kálvin és minden más tévtanítással szemben." *III. Gyula* pápa kijelentette még a Szent életében, hogy Ignác példás életében és erkölcseiben csak „elismerésreméltó jámborságot és életszentséget talál". *II. Marcell* pápa mondotta, hogy „még sehol sem olvasta, hogy az apostolok ideje óta egy férfi annyira láthatta volna még életében munkásságának gyümölcsét, mint Ignác láthatta."

Örültek e rendnek mindazok, akik a híres *lelkigyakorlatokat* komolyan elvégezhették, amelyeket Isten kegyelmével Szent Ignác szerzett. Ezren és ezren neki köszönik örök üdvüket. Ezren és ezren ebből merítettek erőt emberfeletti, isteni munkára. E lelkigyakorlatok nyomán újult meg a föld színe. Ez hatotta át a jezsuiták lelkét és ez a lélek viszi őket a nagy munkára. Ki tudja megmondani, számokban kifejezni, mit művelt és művel a lelkigyakorlat az emberek lelkében?

A pampelonai hős kapitány az Isten kezében eszköz volt, hogy milliók lelkét megmentse. Eszköz erre az általa alapított Jézustársaság. Azért tisztelet és becsület illeti a katonaembert, aki egy népeket boldogító, megszentelő eszméért minden képességét, egész akaraterejét latba vetette. Ez volt Loyolai Szent Ignác.

Imádkozzál, kedves Húgom, hogy e nagy Szent rendalapítónak méltó fia lehessek, és minél több jóravaló és tehetséges fiatalember szegődjék zászlója alá.

Laci bácsi

B) HARC A FERDESÉGEK ELLEN

1. Bűnös alkalmak

Kedves Húgom!

Egy görög bölcs leánykája barátságot akart kötni egy könnyelmű kisleánnyal. A görög bölcs ellenezte e barátságot.

De édesatyám, nagyon gyerekesnek tartasz engem, ha azt hiszed, hogy annak a leánynak a társasága nekem megárthat.

A bölcs nem szólt semmit, hanem lehajolt a kemencéhez és kivett egy darabka kialudt szenet.

— Tartsd csak, kislányom, nem éget meg.

A leányka engedelmeskedik, de egyszer csak észreveszi, hogy a szén kezét is, ruháját is bepiszkította. Szemrehányólag szól atyjához:

— Nézd, apa, a szén befeketítte kezemet, ruhámat!

— Látod, lányom, — felelte a bölcs — a szén nem égetett meg, de bepiszkított. A szomszéd lányával való társalgás is, lehet, hogy lelkedet nem égeti meg, de bepiszkíthatja — én pedig ezt sem szeretném.

Kedves Húgom, sok mindenféle van a világon, ami ha nem égeti is meg a lelkedet, de bepiszkíthatja s lelked tisztaságát veszélyezteti. Engedd meg, hogy mai levelemben azokról a veszedelmekről, vagyis bűnös alkalmakról szóljak, amelyek a hétköznapi életben lelkedet nem ritkán fenyegetik.

1. Első mindjárt a fent tisztelt *barátkozás* veszélye. A régiek azt mondták: amicus cognoscitur

amore. A jó barátot *szeretetéről* ismered meg. De ha te e mondatnak utolsó latin szavát tagolod, akkor három újabb latin szót nyersz: *more, ore, re*, és ez annyit jelent: a jó barátot nemcsak *szeretetéről*, hanem *viselkedéséről, beszédéből* és *tettéből* is megismerheted. Ha tehát valaki mindezekben meg nem felelő, akkor ne is kezdj ki vele, mert félő, hogy csak magadnak fogsz ártani vele.

A jó barát nem a saját boldogságát keresi, hanem a barátjáét. A jó barát hű — számíthatsz rá; hallgatag — megbízhatol benne; okos — jó tanácsot adhat; erényes — példát vehetsz róla; gyöngéd — veled búsul-örül; őrzőangyalod — kitart veled egész a halálig.

A rossz barát — kihasznál. Jó, míg ajándékot adsz neki; hízeleg — bűnre vezet; ravasz — mint a macska; hozzád ragad — mint a szamárrózsa. És tudod mi a legfőbb baj? Amilyen a rossz barátod — olyan leszel, majd meglátod.

2. De nemcsak a rossz embereknek a barátsága lehet veszélyedre, hanem még a velük való *ismeretség* is. Nem okos dolog például, ha egy magadfajta kisleány örökké fiatalemberek közt szeret lenni. Persze, az ilyen kis hiú, buksifejű lány örül neki, ha mennél több cingár tacskó csapja neki a szelet. Pedig régi igazság: ha tűz és szalma összekerül, a szalma lobot vet, a tűz meg föllángol, pláne, ha fujtatják. Ne haragudjál meg! A fiatalember a tűz, te meg a szalma vagy, az ördög pedig a fujtató.

Nem azt mondom, kedves Húgom, hogy egyáltalán ne járj társaságba — eszemben sincs. Csak nézd meg jól, kivel, mikor, miről és hogyan társalogsz. Nehogy úgy járj, mint a — falevél. Figyeld meg: egész nyáron át enyeleg, játszadozik vele, csalogatja, simogatja szél úrfi. Végre ősszel mit csinál? Lekapja őt a lábáról, jobban mondva az ágáról. Viszi, táncol, mulat, forgolódik vele a levegőben, aztán pedig elengedi a szegénykét és az ott fekszik a sárban, a mocsárban. Szél úrfi pedig vígan fütyö-

részve könnyelműen tovább nyargal s ismétli ezt a könyörtelen játékot még sok kis levéllel...

Kedves Húgom, sok ilyen könnyelmű csábító sürög-forog a világban... és a csalódott, elhagyott, póruljárt lányok száma is — légió!

Ha komoly kilátásod van arra, hogy *férjhez menj*, rendben van, nézd meg jól, kivel akarod összeakasztani az életed ekéjét. De az eszecskéddel nézd, — ha van — és ne csak a szemeddel meg a bohókás, csacska szíveddel. Ne hamarkodd el a dolgot. Kérj, hacsak teheted, komoly, elfogulatlan emberektől, jóakaróidtól tanácsot. De aztán ne úgy tégy, mint az a lány, aki elment a plébánoshoz és elmondta neki, hogy ő férjhez szeretne menni.

— Kihez? — kérdi a pap.

A lány megnevezte szíve bálványát.

— Édes lányom, az az ember csakugyan nem neked való.

— Miért nem, atyám?

— Mert özvegyember.

— De hisz magam sem vagyok már gyereklány. Mit csináljak egy tejfelesszájú legénykével?

— Aztán idős is!

— Úgy állja meg a helyét a munkában, mint akár a fiatalja.

— Úgy tudom, több gyermeke is van.

— Igaz, de én szeretem a gyermekeket és így legalább kész házba megyek.

— De ő az első házastársával sem élt békében.

— Na igen, mert az nem tudott vele bánni. Majd ráncbaszedem én, ha kell.

— De a családjára sem tud eleget keresni.

— Annyit csak keres, amennyi éppen nekem kell.

— A templomban sem látni soha.

— Majd kikúrálom én és azután velem jön.

— Úgy tudom, az italt is szereti.

— Ne irígyelje tőle, plébános úr, rászolgál, megérdemli.

— De hát, édes lányom, miért akarsz mindenáron hozzámenni?

— Hát kérem, plébános úr, nekem mindegy, akárki legyen, csak már egyszer főkötő alá jutnék!

És meg lett a házasság, kezdődött a boldogság. Rá se hederítettek többé a papra.

Egyszer csak hívják a papot egy asszonyhoz. A fiatalasszony haldoklott. Részeges ura annyira megverte, hogy a halállal vívódott.

Kérj tanácsot, de ne azzal a szándékkal, hogy *úgysem* követed azt!

3. Aztán van még valami, amitől egy kevéssé óvni szeretnélek. Az oktalan, mértéktelen *tánctól.* De erről hallgassak úgy-e? Ne vegyem el a kedvedet? No, ne félj. A tánc magábanvéve nem vétek. Vannak tisztességes mulatságok, amelyekben jó lányok is résztvehetnek, de *soha* a szülők vagy közeli felnőtt rokonok felügyelete nélkül. Tisztességes család gyermekei sohasem vesznek részt egyedül valamilyen táncmulatságban. A „gavallér", akár tetszik neked, akár nem, nem a megfelelő kísérő, igen sok esetben csak „kísértő".

Tapasztalat szerint a tánc maga is sok veszéllyel jár. Ezt még a pogányok is elismerték és ezért a lakomák alkalmával meg sem engedték a táncot. A tánc ellen nem idézem a *szentek szavát,* pedig ez könnyű lenne, hanem egyedül a te *saját tapasztalatodra* hivatkozom.

Valld be csak őszintén, mi megy végbe a szívedben a tánc *előtt?* Napokon, heteken át mire gondolsz? Nem folyton piperén, ruhán, hiúságon jár-e az eszed? És milyen vágyak szántják lelkedet? Ha szíved vágyait, lelked gondolatait le lehetne fényképezni, megmutatnád-e azokat a képeket nekem vagy édes szüleidnek? Mindíg?

És mit gondolsz a tánc *alatt?* Ment vagy-e minden érzéki ingertől? Hisz sokak előtt épp ez teszi a táncot oly élvezetessé. Úgy-e, jobb szeretnéd, ha akkor az Isten téged nem látna, nem hallana? Mennyi

illetlen, kihívó tekintet, gondolat, kívánság, érintés fordul ott elő? Mennyi idegen bűnnek leszel részese a mélyen kivágott, áttetsző ruhák révén?! Valóban jól mondják: a táncterem a sátán temploma, az ártatlanság temetője, a szerénység koporsója. (Ismétlem: nem *minden* táncról és nem minden táncosnőről áll ez. De *sokról.)*

És mi történik a tánc *után?* Az a „hazamenet" nemritkán „halottas menet". Meghalt, elveszett az ártatlanság, a szívnek legszebb lilioma és csak az őrangyal sír az élő halott fölött...

Bizonyára nem kerülte el figyelmedet, hogy minden táncszezonnak megvan a szenzációs tánca. Sokszor egyik erkölcstelenebb mint a másik. Egypár év előtt igen sokat beszéltek a tangóról és sokan vannak, akik ezt a táncot még ma is tanulják. Hát én kereken kijelentem, ha te az erkölcstelen táncokat járod, én többé neked egy sort nem írok! Ha azt kérdezed, hogy miért vagyok oly határozott ellensége ezen táncoknak, megmondom. Mert ez illetlen, piszkos, parázna tánc. Ilyet végigjárhatnak az indiánok és minden szeméremtől, nőiességtől megfosztott leányok; de művelt, jó család gyermekei sohasem. Beszélhetnek nekem *„finom tangó"*-ról akár ítéletnapig, én igen sok világi ember nézetére támaszkodva, akik éppen nem állnak klerikális hírben s akik elfogultsággal se vádolhatók, meg fekete pápaszeműeknek se mondhatók, azt állítom, ezt a táncot az ember bűnös érzelmek nélkül még csak végig sem nézheti. Azért hát pfuj; el vele!

4. És még nincs vége. Mi lehet még lelked ártalmára? Mindenesetre a rossz *könyvek és ujságok* is. Persze, azzal menthetnéd magad, hogy nem élhetsz analfabéták módjára! Csak kell valamit olvasni! Igaz, kedves Húgom, szellemi táplálékra az embernek szüksége van, akárcsak a gyermeknek a cukorra. De mit szólnál ahhoz, ha az éhes ember azt mondaná: adjatok ennem, ha mindjárt mérget

is! Eszelősnek tartanád. Pedig hányan vannak, akik ugyanígy tesznek szellemi táplálékukat illetőleg!

A rossz sajtó, rossz ujság, rossz könyv *veszedelmesebb* a rossz barátnál. Hogy-hogy? A rossz sajtó mindennap, minden órában, minden helyen vár, leselkedik rád. Könyvtárak, utcai bódék, vasúti könyvárusítók egypár fillérért árulják a csábító című, nem jót sejtető regényeket. Pirulás nélkül, ékes nyelven állandóan készek mérgezni lelkedet. Ily mértékben még a rossz barát sem működik. De különben is vannak írások, kedves húgom, amelyeket ismerni is szégyen, amikkel szemben egyetlen kötelesség: az ignoráló megvetés.

5. Szólnom kellene végül, kedves Húgom, egy oly intézményről, mely mai formájában sikerrel dolgozik a lelkek megrontásán, bepiszkításán: *a színházról.* Hány leány van manapság, aki ártatlan szórakozás, kellemes időtöltés örve alatt lelkileg kárt szenved, sokszor végleg tönkre is megy! Hány, aki a műveltség, szalonképesség posztulátumának tekinti a *mai* színházat. Hány, aki ha Pestre jön, a színházat el nem mulasztaná. És ha abban a darabban oly csúnya szellemtelenségeket és szemérmetlenségeket adnak is, hogy még a falak, meg a székek is belepirulhatnának, ő megnézi. (Olvasd csak el a mai „divatos" színdarabok kritikáját a Magyar Kultúrában. Hiszen ma alig van darab, amelybe tisztességes leány elmehetne!) De ők elmennek oda, megnézik a darabot és megfizetik azokat, akik a hitet gúnyolják, az erkölcsöt fölrúgják. Fizetik a jegyet, fizetik a szennyet, fizetik hitük csúffátételét, fizetik lelkük megrontását. Hát nem őrület ez?

De most már igazán elhallgatok, mert még utóbb megharagszol rám. Nem szeretném pedig, ha azt mondanád, hogy „Laci bácsi, örök harag és magázás", „nekem ne mondja többé, ‚húgom', hanem — ‚kisasszony'," gondolom, a haragodat ki se bírnám két hónapig.

No de félre a tréfával. Megreszkíroztam egy kis

nyiltságot, mert tudod, úgy fájna nekem, ha mindezt csak — későn tanulnád meg. Pá!

Laci bácsi

2. Pillanatfelvételek

Kedves Húgom!

Olykor-olykor alig akarok hinni a fülemnek. Lépten-nyomon, úton-útfélen mondogatják, hogy a lányok ma fényesen bebizonyítják, hogy ők a *gyönge* női nemhez tartoznak. Kár értük fáradozni, kár nekik írni, nem érnek egy hajítófát. Ugyan mi rosszat tettek? Míg kisebbek, jók, — így szól tovább a panasz — mihelyt megnőnek, tán még ki sem kerültek az iskolából, meggabalyodnak; az ember még a legjobbakban is csalódik. Kár vesződni velük, kár nekik beszélni, kár jó Laci bácsinak a tollát rágnia miattuk, nincs azokban szilárdság, kitartás, állhatatosság, jellem annyi sem, mint tej a tehén szarvában.

No, kedves Húgom, ennyi fínomtalanságot már rég nem hallottál. De ne essünk kétségbe, hátha csak ráfogás, pletykabeszéd az egész.

De ni csak, ni! A szomorú tétel bizonyítására egy csomó pillanatfelvételt tesznek elém a lányok életéből, hogy végkép elvegyék a kedvem a levelezéstől. Mivel nincsenek kliséim, ha tudni akarod, miről van szó, kénytelen vagyok a képeket gyenge szavaimmal eléd festeni.

Első pillanatfelvétel:

Egy leányka megdöbbenve, szájtátva nézi rossz bizonyítványát... Rettenetes!... Szörnyűség!... Szent Antal sem segített!... A szégyent ki nem bírom. Megyek a Dunának!

Hallod a hírest? Nem tanult semmit, mindíg fiúskodott, most meg már a Dunába szeretne ugrani.

(Ez meleg nyáron nem is rossz!) Szent Antalnak nagy öröme lehet jeles tisztelőjében. Ebből láthatod, hogy a lányok a szélsőségeket szeretik. Vagy no, ne általánosítsunk. Mondjuk úgy: vannak lányok, akik a szélsőségeket szeretik. Egyszer, pláne ha szorul a — selyemharisnya, csodabuzgók, máskor meg mindent elhagynak: csapot, papot.

Második pillanatfelvétel:

Két kiöltözött fruska vasárnap délelőtt tizenegy órakor beállít közös barátnőjéhez:

— Gyere korzózni!

— De én most készülök a tizenegyes misére.

— Ugyan, nem kell oly szentesnek lenni, mi sem hallgatunk ma misét.

És a három fruska együtt kacsázik a Dunakorzón fél 1-ig. Kedves Húgom, őszintén szólva, hajmeresztő, hogy ezek az ostoba kis kacsák mily könnyen veszik egy misének elmulasztását. Tudják ezek, mi a halálos bűn? És mi az örök kárhozat? Egy ostoba korzózás miatt érdemes-e elveszíteni az Isten kegyelmét, Jézus szeretetét?

Harmadik pillanatfelvétel.

Vidéki vendégleányka ott ül, épp egy pénteki napon az asztalnál. A városiak húst szervíroznak. Azt mondják, hirteleniben nem kaptak mást. (Mese!) Mit tegyen a gyermek? Ingadozik. Kisegítik a háznépek: „Akkor bőjtölünk majd, édes, ha nem lesz mit enni!" S a mi kis „vidéki" vendégünk azt gondolja, hogy városban a jó Isten jogai szögre vannak függesztve, és nehogy „megsértse" vendéglátó gazdáit, inkább ő sérti meg a jó Istent.

Nem lehetett volna ezeknek a pénteket megtartani? Szeretik ezek a keresztrefeszített Jézust, akinek emlékére tartjuk a bőjtöt? Félek, hogy az evangéliumi dúsgazdag sorsára jutnak. Majd akkor máskép gondolkoznak az életről. De akkor már késő lesz a bánat.

Negyedik pillanatfelvétel.

Leányok tereferélnek.

— Olvastad már Zolát?

— Nem! Hisz az egyházi tilalom alatt van!

— Baj is az, olvasd csak, ennél érdekesebbet még nem olvastál.

És elolvassa. — Mondd csak, kis Húgom, mit érdemel az ilyen leány? Később majd panaszkodni fog, hogy rossz gondolatai vannak, hogy elveszti lelke tisztaságát. Csodálatos együgyűség!

Ötödik pillanatfelvétel:

— Megnézted már a „Hotel Imperial"-t vagy a „Noé bárkáját"-t?

— Csak nem gondolod, hogy amit a „Magyar Kultúra" úgy leszól, végignézem?

— Hisz a Dusi meg a Nusi, a Lonci meg a Smonci mind megnézték. Elvégre modern úrilány nem maradhat el a világtól stb., stb., stb.

És a hosszú haj rövid ész kis fruska szintén nem akar elmaradni a világtól, amelyet a penész és a láp virágai neveztek el ennek, s így gondolkozik:

— No, ha azok megnézhették, akkor én is megnézhetem, mert utóvégre nem tűrhetem, hogy a legközelebbi zsúrunkon kinevessenek: hogy én még azt sem láttam.

És a kis cinege elmegy a piszkos darabba, ha lármáz is ellene a lelkiismerete. Ballagi Aladár protestáns vallású egyetemi tanár az idén a katedráról kijelentette: „A mai színház az erkölcstelenség melegágya." Kár, hogy ezt nem a miniszteréknek mondja meg. Ezreket vezet félre a mai üzletszínház.

Hatodik pillanatfelvétel:

Nagy uzsonna Szabadiéknál. Három karpaszományos. Sok leány. Igazi kávé és sok miegymás. (Nem is hihetné az ember, hogy Csonkamagyarországban szegényen élünk, ha nem hangoztatnák minden fogásnál.)

— Játsszunk! — szól az indítvány egy hadiérettségis ajkáról.

— Igen, játsszunk! — hangzik a leánykórusban.

— Mit játsszunk? — kérdi naívul a másik.

— Zálogosdit — válaszol a harmadik.

— Jó, jó! — szól kórusban a refrén.

— Én leszek a zálogbíró! — jelenti ki egy karpaszományos, akinek a pohár aszú kipirosította az arcát.

— Én nem játszom, — jelenti az egyik leány határozottsággal, mert tudom, hogy mit akartok.

— No már, micsoda kedvbontó vagy; bizonyára apácának készülsz.

— Az nem leszek, de azért mégsem játszom.

— De biztosan annak mész — ingerkedik vele az előbbi.

És hogy bebizonyítsa, hogy nem megy apácának, játszik, sőt, amikor a zálogbíró azt rója rá, hogy csókolja meg az egyik fiút, ezt is megteszi. Tiltakozik ugyan ellene a lelke, de valaki azt mondta felháborodásának lecsillapítására: „A játékban mindent szabad."

Kedves Húgom, hol itt a jellem, az adott, a kimondott szó komolysága? Szent Alajostól egyszer egy zálogosdi játéknál azt követelték, hogy csókolja meg egy hölgy árnyékát a falon. Ő nem volt rá kapható s otthagyta a díszes társaságot mindenkorra. Ez tán több volt a szükségesnél, de amaz meg kevesebb a kelleténél.

Hetedik pillanatfelvétel.

— Maga engem boldoggá tehetne.

— Minket a vallás választ el.

— Nem élhetek Ön nélkül.

— Mondtam már, vegyesházasságra nem léphetek.

— Akkor elpusztítom magamat. Hát lelkére veszi halálomat?

— Juj, ne mondjon ilyet, én nem szeretem a halált meg a temetést. Beszéljen a mamával.

Van ennek a lánynak egy csöpp emberismerete? A szegény készpénznek veszi a szimpla ugratást.

Nyolcadik pillanatfelvétel:

Ketten sétálnak a ligetben: Ő meg egy fiatal katona. (Békében elsőéves joghallgató.) A mama észrevett valamit és komolyan eltiltotta a céltalan ismeretséget. A leány annál könnyelműbben vét az anyai és lelkiismereti tilalom ellen.

— Én kinőttem már a gyerekszoknyából! — mondogatja a maga megnyugtatására.

Nem tudja a szegény, hogy ha szikra esik a kócra, meggyullad. Ki lesz oka bukásának?

Kilencedik pillanatfelvétel:

Magános, fehér szobában keservesen sír, zokog egy leány. Megtört szavak hallatszanak ajkáról: A gyalázatos . . . csalódtam . . . itthagyott . . . a szégyenben. És veszi az apja revolverét és halántékon lövi magát.

Az öngyilkosság a legrövidebb út a pokolba. Az öngyilkos vagy őrült, vagy szam . . . De ne folytassuk.

Volna itt még sok ilyen kép, de tán ez is sok volt már.

De mondd csak, drága Húgom, mit tartson az ember az ilyen lányokról? Ezek tisztességes, művelt, jónevelésű, tán még vallásos lányoknak is tartják magukat? Miért? Mert új ruhájuk, új cipőjük, új imakönyvük van? Mert fínoman tudják hajukat kunkorítani, frufrujukat elrendezni, lóbálni? Ezeket tisztelje, becsülje az ember? Hisz ezek *nádszálak,* melyek a környezet fuvalmára majd jobbra, majd balra, majd előre, majd hátra hajlonganak. Ezek *játékszerek,* akiknek egyetlen értékük a ruha, amit viselnek, a pénz, amit elköltenek, a bőrük színe, amelyet hamisítanak, a nem maguk szerzette külső

értékek, a belsejük pedig pudva és kóc és hitvány semmiség! Ezek félénk *nyulak*, akik a haraszt zörrenésére megijednek, *gerinctelen* puhányok, akik saját meggyőződésüket a velük beszélőnek a koponyájában hordják! Tehetetlen *gyerekek*, akik egy csípős megjegyzésre, egy gúnyos tekintetre, egy lekicsinylő mosolyra, egy félrehúzott ajakmozdulatra cserbenhagyják elveiket, nevelőiket, az Istent, és elállnak mindattól, amit eddig jónak, helyesnek, üdvösnek tartottak.

Hej, kedves Húgom, más tésztából gyúrják az igazi lányokat, más kőből faragják az igazi jellemeket, más tűz lobogott a mi szűz vértanúinknak a szívében!

Szent Ágnes csak 13 éves volt, de szívét már Jézusnak ígérte oda. A római helytartó fia feleségül kéri, de Ágnes nem tágít. Gazdag ajándékokkal halmozza el: kirakott gyűrűkkel, nyaklánccal, drágakövekkel, karperecekkel, virággal, de Ágnes hajlíthatatlan. Hol van az a leány, aki ma ily csábító partiról le tudna mondani? No, de Szent Ágnes jellem volt!

A kikosarazott pogány ifjú nem tudta elviselni a kudarcot, gyűlöletből Dioklécián elé állíttatja a szűzet. A rettenetes zsarnok hiába próbálta a gyermeket hitétől eltántorítani. Hízelgés, fenyegetés nem használt. És midőn sürgette a házasságot, Szent Ágnes így felelt: „Én már más jegyesnek vagyok odaígérve!" A vérszomjas zsarnok halálra ítélte. Szent Ágnes örömmel áldozta fel fiatal életét, mert liliom akart maradni egész holtáig. Ó mily erős volt szíve tisztaságának védelmében, mily erős volt hitében!

Szent Júlia karthágói főnemes szülőknek a leánya. A vandálok pusztítása idején Szíriába, később Korzikába kerül rabszolganőnek. Szeretetből a megfeszített Jézus iránt mindent eltűrt. Egyszer arra akarták kényszeríteni, hogy a hamis isteneknek áldozzon. „Én keresztény nő vagyok, — hangzott a

válasz — s csak az egy igaz Istennek áldozom!" A sziget ura megígérte neki, ha áldoz az isteneknek, visszanyeri szabadságát. „Én meg vagyok elégedve szolgai állapotommal s nem keresek semmi földi szerencsét vagy boldogságot." Erre kegyetlenül megostorozták és keresztre feszítették. Szent Júlia örült, hogy Krisztushoz hasonlóan a kereszten fejezhette be életét. Ez úgy-e, gyémántjellem volt?!

Tirolban, Hall városka mellett, kis emlékkápolnát láttam. Egy duhaj fiatalember megtámadott az úton egy jóravaló leányt. Eleinte hízelgéssel próbálta megtántorítani, később fenyegetéssel. Ha nem teszi, hát itt öli meg azonnal. „Soha, de soha!" volt a leány válasza, és ezért a szaváért csakugyan az életét kellett feláldoznia. Az ő emlékére emelték a kápolnát. Bár teremtene az Isten sok ily vértanúlelkű leányt napjainkban is!

Egyik rendtársam írja: Egy iskolaigazgatónak szemet szúrt a tanítónő vallásossága.

— Miféle holmit visel kisasszony a nyakláncán? — kérdezte egyszer kellemetlenkedő hangon.

— Igazgató úr, — hangzott a lelkes válasz — ez az én Mária-érmem. Ha ön nem restel egy Bismarck-képet, egy kutyafejet, egy négylevelű lóherét a láncán hordani, sokkal kevésbbé van rá okom, hogy Mária-érmemet elrejtsem.

Talpraesett választ adott!

Miért is szégyelnék a kongreganisták Szűz Mária képét, ha ma nem szégyenlenek a lányok egy tányér vagy legalább is egy tenyér nagyságú brostűt hordani valamilyen gólyanyakú, borzasfejű, kokott alakkal?

Kedves Húgom, most arra kérlek, kezdd el gyakorolni az *erősség erényét*. Hogy azonban ebben a gyakorlatban ki ne fáradj, menj minél gyakrabban az erősség forrásaihoz. Az egyik forrás *Jézus*, a legméltóságosabb Oltáriszentségben. Ha őt veszed magadhoz, olyan erős leszel, Aranyszájú Szent János ismert szavai szerint: mint a tüzet lehelő

oroszlán. Menj tehát hozzá teljes bizalommal, szeretettel. Az erősség második forrása: a *Boldogságos Szűz* gyermeki tisztelete. Miért áll fenn a mai napig annyi ellenség dacára szép hazánk? Szent őseink Mária tisztelői voltak. Mi is azok legyünk egész életünkön.

Maradj mindenkor jó Mária-gyermek! Isten veled!

Laci bácsi

3. A hitetlenség

Kedves Húgom!

Lárma, izgalom volt országszerte a világháború elején a kolera, tífusz és egyéb járványos betegségek miatt. A miniszterek, a fő- és alispánok, a szolgabírák és a jegyzők, a csendőrök és a rendőrök intézkedtek, rendelkeztek, parancsoltak, plakátoztak, dorgáltak, sürögtek-forogtak, meszeltek, hogy a fenyegető ragályos veszélynek útját állják. A közegészség- és közigazgatásügyi közegek óvintézkedéseket tettek, az orvosok étrendi tanácsokat adtak, a kórházakban mindenre elkészültek. Féltek a betegségtől és annak terjedésétől. Az intézkedések helyeseknek bizonyultak, a gondosság nem volt hiábavaló, a ragály nagymértékű elterjedésének gátat vetettek.

Azonban, kedves Húgom, a testi betegségek járványai mellett a koleránál, tífusznál sokkal borzasztóbb betegség pusztít világszerte az országokban és százával, ezrével szedi áldozatait. A betegségnek neve: *hitetlenség.*

Ó, hogy ez ellen az ország nem kiált segítségért, hogy az ország vezetői nem tesznek óvóintézkedéseket ennek a nemzetsorvasztó lelki betegségnek meggátlására! Meg van mételyezve nemcsak a Duna—Tisza-köze, hanem az egész ország levegője,

a Kárpátoktól az Adriáig, kelettől nyugatig. Be kell ismernünk, jól dolgoztak a szabadkőmívesek és a szociáldemokraták, de jól dolgoznak a harcias istentelenek is csatlósaikkal együtt. Nemcsak az egyetemi tanszékeken találunk hitetleneket, a falvakban is; nemcsak az üzletekben és gyárakban, hanem az ásóval, kapával dolgozó nép között is; itthon és a harctereken, férfiak és nők, ifjak, és ami most téged és engem a legfájóbban érint, a *lányok* között is akadnak hitetlenek.

Kedves Húgom, mielőtt a következő kérdésre megfelelnék, hogy honnan vagy *miért van annyi hitetlen ember a világon,* egy megjegyzést teszek. Tudnod kell, hogy hitbeli kételyek itt-ott még a legjobb ember lelkét is megszállhatják. Ez magában véve nem bűn, csak kísértés. Mit kell ilyenkor tenni?

Ha egy légy száll az arcodra, nemde, elűzöd? Hasonlóképen járj el, ha hitetlen gondolat száll az eszedbe. És ha ez a gondolat akaratod ellen mindíg újra vissza is tér, mint egy szemtelen piaci légy, űzd mindannyiszor vissza!

Ha aztán a hitetlen gondolattól éppenséggel nem tudsz szabadulni és az neked már lelki nyugtalanságot is okoz, kérj felvilágosítást a lelkiatyádtól, vagy a kongregáció prézesétől, vagy más okos, hozzáértő embertől. Szerény kérésedet senki rossznéven nem veszi, a felvilágosítást akárki szívesen megadja. Hitünk észszerű, értelmi alapjai szilárdak és biztosak; épp ezért kell tudnunk számot adni róla.

Ha nincs alkalmad kérdezősködni és a kételyek ott ülnek lelkedben, akkor azt mondom, nézz utána, olvass, tanulmányozd alaposabban a kérdést, mely téged nyugtalanít, nézd meg, mit ír róla *Szuszai:* Hitvédelmében, *Ségur:* Feleletek korszerű ellenvetésekre című könyvében, *Nilkes:* Hitvédelmi fegyvereiben, *Kováts Sándor:* Alapvető hittanában, vagy nézz meg más hasonló művet. Jó szolgálatot fog

tenni *P. Bangha* kétkötetes műve: Krisztus és a modern társadalom, vagy a „Világosság felé" című füzetsorozat. *Prohászka* püspök műveit (Isten és a világ, Diadalmas világnézet stb.) melegen ajánlom.

S most lássuk a kérdést: Miért van annyi hitetlen ember a világon?

A hitetlenség első oka, forrása: *a vallási tudatlanság.* Lehet, kedves Húgom, hogy a hitetleneknek nem is igen tetszik, ha azt mondjuk róluk, hogy tudatlanok, hogy rendesen egyiptomi sötétség uralkodik a koponyájukban, s a legtöbb ellenvetésük a kérdés félreértésében és félremagyarázásában gyökeredzik. Pedig így van. S ha egy szép napon kikérdeznők a hittanból azokat az urakat és hölgyeket, akik a társaságokban, vendéglőkben, kávéházakban leghangosabban lármáznak a vallás és a papok ellen, ha meghallgatnók azon feleleteket, amelyeket itt-ott ujságírók, képviselők, sőt különben nagyműveltségű egyetemi tanárok adnának a katekizmus kérdéseire, nem kételkedem, az elemi iskola harmadik és negyedik osztálya is hangos kacagással fizetné ki őket.

— Halljad, hogy csak egy példát hozzak fel — minő sületlenségeket állít hitünk tanairól a „mindentudó" tudomány egyik leghangosabb képviselője, *Haeckel,* a német bölcsész. Szerinte „Szűz Mária a katolikusok negyedik istensége". Szerinte a katolikusok „a szenteket alárendelt istenségekként imádják". Szerinte a katolikus ember azt hiszi, „hogy régi ruhák és viaszbábuk imádásában áll a kereszténység gyakorlata, amihez még misék és rózsafűzérek gondolkozás nélkül való ismétlése járul". Szerinte a Szentírásban az áll, hogy a Nap kering a Föld körül s a mennyország kék deszkákból álló égboltozat mögött van. Micsoda rettenetes ostobaság! És ez az ember a jénai egyetem tanára volt!

Az emberek manapság tanulmányuk tárgyává teszik, mit hittek a régiek: a görögök, a rómaiak,

az indusok, a perzsák, de hogy mit tanít az Egyház, melynek ők is tagjai, azt nem tudják pontosan. Minden iránt érdeklődnek a világon, a színházak előtt agyonnyomják egymást, de a keresztény vallást ismertető könyveket nem olvassák, a templomok majdnem üresen állnak, a vallás iránt közömbösek.

Boyer, a híres szulpiciánus tudós egyszer együtt utazott egy hölggyel, aki egész idő alatt azzal hencegett, hogy ő nem hisz semmit, mert ő sokat olvasott, és majd eldől a felvilágosodottságtól. Boyer csak hallgatott; végre mikor már megsokallta az úrhölgy tudálékos kelepelését, ezzel a kérdéssel tapasztotta be a nagyhangú száját:

— Asszonyom, ön, úgylátszik, olvasta a leghíresebb vallástudományi munkákat: Bossuet-t, Bourdalou-t, Fénélon-t, ugyebár?

— Nem, — hebegett a nő — ezeket nem olvastam.

— Nem olvasta? — hangzott a csodálkozó válasz. — De hiszen akkor, asszonyom, ön nem nevezheti magát hitetlennek! „Nem?" Bocsánat, ön inkább tudatlan, mint hitetlen.

Bizony, édes Húgom, bátran elmondhatod ugyanezt a legtöbb „hitetlen" ficsúrnak és ficsleánynak, aki az egetverő felvilágosodottságával kérkedik.

A hitetlenség második oka, forrása: *a gőg, a kevélység.* Vagy nem a fölfuvalkodottság beszél-e abból a műveletlen szociáldemokratából vagy szabadgondolkodóból, aki tele torokkal kiáltja: „mi nem hagyjuk ám magunkat a papok által butítani", de ugyanakkor nagyon szívesen butíttatja s vezetteti magát attól a jobbára zsidó vezérkartól, amely persze nem alázatos önfegyelmezést, hanem gőgöt és érzékiséget hirdet. „Tehettek, amit akartok — így mondogatják neki — s olyanok lesztek, mint az istenek!" Nem a büszkeség szól-e abból, aki az Istennel is szembeszáll és azt mondja: hogyan lehet

az emberi észt arra kényszeríteni, hogy olyasmit elfogadjon vagy elhiggyen, amit nem lát be, nem ért meg? Vagy nem kevélység-e, ha egy bakfisleány fennhéjázva így prüszköl: én már kinőttem a gyerekszobából, a gyerekszoknyából, nem hagyom magam tovább a hit által korlátoztatni!

Sokaknál abban áll ez a gőg, hogy különbek akarnak lenni másoknál, mindegy, hogy miben. Úgy tesznek, mint a régi Efezusban *Herostratus* tett. Ez a hányaveti suhanc cimboráival fogadott, hogy rövid idő alatt oly híressé lesz, amilyen még senki sem volt. Mit tett? Egy éjtszaka fölgyujtotta *Diana istennő* templomát, amit becsületes ember nem mert volna megtenni. Ezen tette által oly híressé, jobban mondva hirhedtté lett, hogy neve még most is él, és minden művelt ember tudja, mit értünk „herostratesi dicsőség" alatt. Ime, erre a dicsőségre pályáznak azok, akik hitetlenesdit játszanak s gúnyolódva beszélnek oly dolgokról, amelyek előtt náluk tízezerszer nagyobb elmék térdreborultak!

Tudod, kedves Húgom, ha ily szerénytelen beszédet hallok, szinte kedvem volna az embereknek odakiáltani: Kissé több szerénységet kérek és kevesebb képzelgő öntúlbecsülést!

Vagy hát oly megmérhetetlen nagy az az emberi ész, hogy annak éppenséggel mindent meg kell érteni, mindent be kell látni, s ami abba bele nem fér, az nem lehet igaz? A naív parasztgyerek azt hiszi, ami az ő falujában nincs, az sehol sincs!

Nos, te lángész, végy a tenyeredbe egy kis almamagot, olyan kicsit, hogy ha odatartod egy kis baba szája elé, az is el tudja fújni; és most gondold meg, mit is tartasz a kezedben? Ebben a kis magban hatalmas, barnakérgű, széleságú fának az alapja, csírája van letéve. A fa levele zöld lesz, virága színes, illatos; gyümölcse piros, zöld vagy sárga; íze majd édes, majd savanyú; alakja majd kisebb, majd nagyobb, és a sok száz és száz almában megint számtalan ilyen kis mag lesz elrejtve, mint amilyen

a tenyereden fekszik. Millió és millió sejt fejlődhetik belőle. Érted ezt? Fel tudod fogni? Belátod? Nos, ha még ezt sem kapiskálod, hát akkor ne légy büszke, ne légy gőgös, hanem légy szerény, s ha már a természet tele van titkokkal, ne csodálkozzál, kedves Húgom, ha a hit is tár eléd, amit te nem vagy képes megérteni.

Ugyebár a csillagásznak is lehetnek olyan gondolatai, számításai, melyeket más, mint csillagász meg sem érthet. Mi következik ebből? Hogy a csillagásznak nincs igaza? Dehogy. Ebből csak a mi korlátoltságunk következik, és azért, ha nem is értjük számításait, mégis jogosan hihetünk neki. Hasonlókép áll a dolog hitünk igazságaival.

Sőt mi több, a hit minden tudománynak az alapja. Mikor te az első elemibe jártál és a tanítónéni megmutatta, hogy melyik az „i", meg az „a" betű, te azt *elhitted* neki, különben még ma se tudnál olvasni és i-á lenne a neved; és midőn azt mondta neked, hogy $2 \times 10 = 20$, meg hogy a tengeren túl van Amerika, te elhitted és nem mondtad, hogy nem hiszed, amíg ki nem sütöd magadtól. És amint a kisgyermek hisz a tanítónőjének, a gyermek szülőjének, úgy hisz az ember embertársának, egyik tudós a másiknak. Ha az illető igazmondása bizonyos, akkor ebben nincs semmi észszerűtlen. Sőt a nélkül nem lehetne tudós, mert nincs ember, aki a tudomány minden ágában magától vizsgálhatna felül mindent s egyforma jártassággal bírna mindenben. A nyelvész *hisz* az orvosnak, az orvos a csillagásznak, a csillagász a történésznek, a történész a jogásznak. Ha az ember csak azt akarná hinni, amit ő maga belát, amit a saját tapasztalatából tud, akkor például a történelemből vajmi keveset tudnánk. A fénytan nem millió, hanem billió rezgésről beszél egy másodperc alatt, te azt elfogadod úgy-e? A fény sebességét is? Pedig nem magad mérted meg a fény sebességét sem a Foucoult-, sem a Fizeau-féle módszerrel.

Ime, kedves Húgom, a tudomány arra kényszeríti az embert, hogy sok olyasvalamit elhiggyen, amit ő maga nem lát be. És éppen csak a mi szent hitünk legyen olyan szimpla, hogy ne szárnyalja túl egy szociáldemokratának, egy nyálasszájú fecsegőnek vagy egy sületlen bakfisnak, vagy akár a „mi tudósok"-nak az eszecskéjét? Az Istenben ne volnának titkok, amelyek túlhaladják a mi véges és korlátolt elmekészségünket? S ha azokat az Isten kinyilatkoztatja, vajjon akkor szégyen-e az, ha az ember hisz is az Istennek?

Előfordul, — így ír *Bougaud*, a jeles apologéta — hogy egy 14—15 éves gimnazista mindent elvet, amit egy Ampère, Bossuet, Euler, Dante, Kepler, Kopernikus, Lavoisier, Newton, Pasteur, Volta elfogadott; a 6000 éves vallásos hit, a 19 százados kereszténység és e hitből származott csodaművek előtte csak hazugság, ostobaság, babonaság. Gyönyörűséges fiúk! Átszaladtok valamilyen könyvtáron és elítélitek, amit egy Aquinói Szent Tamás igaznak tartott, amiért milliók áldozták fel életüket, vérüket.

Botot érdemel az a gyerek, aki kineveti a felsőszámtan tanárát, s a felsőszámtant — amelyhez persze nem ért — gyerekségnek mondja. De botot érdemel az az ember is, aki az Isten szavával szembeszáll s azt mondja rá, hogy ő azt csak gyerekségnek tartja s csak azt hiszi el, ami az ő kobakjába belefér!

A hitetlenség harmadik forrása: az *erkölcstelen élet*. Egy jeles író azt mondja: ha a hitetlen azt állítja: „Nem tudok hinni", ez rendszerint nem őszinte beszéd. Nem a Credo-ban, nem a Hiszekegyben van a nehézség, hanem az azt követő tízparancsolatban. Ó, ha a parancsok, de különösen ha a 6. parancsolat nem szabna határt az ember szenvedélyeinek, ha az ember a hit mellett is bűn nélkül elégíthetné ki minden vágyát, jaj be sok hitetlen lenne hívővé egyszeriben! Egyszerre csőstül jönné-

nek a templomokba, a gyóntatószékekbe az uzsorások, részegesek, tolvajok, leánycsábítók, lumpok és egyéb emberi fenevadak. Mindjárt megbékülnének a pappal, csak mondaná az nekik, hogy „szabad minden, csak higgyetek". Luthert is azért követték annyian 400 évvel ezelőtt, mert szóról-szóra ezt hirdette.

„Csak azért lettem hitetlen, — így vallotta be halálos ágyán *Boucher,* a híres francia költő — mert erkölcseimben megromlottam."

Ezt vallotta a franciák ünnepelt költője, *Coppée* is, midőn megtért s megírta megtérésének történetét, mely egy évben 75 kiadást ért el. „Ami engem jámbor érzületemtől eltántorított, — ezek Coppée szavai — az nem volt egyéb, mint ifjúkorom vétkei és a félelem bizonyos bűnök bevallásától (a szent gyónásban)."

És Coppée-nál még sokkal nagyobb férfiú, aki hasonlóan végigélte a hitetlenség lélektanát, a nagy *Szent Ágoston* szintén ezt írja: „Nemo incredulus, nisi impurus": senki sem hitetlenkedik, csak a tisztátalan.

Ha a hit azt mondaná, hogy ember, élj a kedved szerint, ne tagadd meg magad semmiben, élvezd ki fiatalságod bűnös hajlamait, egyél, igyál és légy szemtelen, ha kedved van rá: akkor minden rendben volna. De minthogy a hit *tükör,* mely a bűnöst bűnének gonoszságára, lelkének útálatosságára, életének hitványságára figyelmezteti: a legtöbb bűnös ember úgy tesz, mint az egyszeri bolond, aki miután meglátta, hogy milyen csúnya, ezer darabra törte a tükröt. A hit-tükör is megmutatja, hogy kiben mi lakik.

Kedves Húgom, ha egy fiatal leány azt mondja, hogy ő még fiatal, nem akarja legszebb éveit „szomorúságban" (értsd: keresztény önfegyelmezésben és szeplőtelen tisztaságban) tölteni, az előbb meggyilkolja lelkiismeretét, ezt a belső titkos tanácsost, nehogy annak intését hallja, s aztán behúnyja

szemét a hit előtt, hogy ne kelljen a kellemetlen igazságot látnia. Az ilyen aztán könnyen a vallás ellenségévé lesz. Dühöng, ha valaki előtte imát, papot, gyónást említ, méreg eszi, ha templomot lát, dühbe gurul, ha pappal találkozik. Bántja, támadja a vallást, mert annak csendes szemrehányását nem bírja elviselni.

Mária kedves gyermeke, ha egy hitetlen leánykával kerülsz össze az életben, sajnáld őt nagyon. Látszólagos boldogságát ne irígyeld meg, mert szent és igaz: a hitetlen nem boldog. Őrizd meg legszebb s legdrágább örökségedet: azt a szent hitet, amely Istentől ered s Istenhez emel fel, amely biztos igazságon alapul s lelkednek szárnyakat ad az igazi nagyság s az örök boldogság felé! Erre kér

Laci bácsi

4. Minden vallás egyformán jó?

Kedves Húgom!

Szívesen teszek eleget kérésednek. Másvallású és hitükkel nem törődő, közömbös katolikusok is minden gondolkodás nélkül szajkózzák a régi frázist: *„Minden vallás egyformán jó!"*

Hogy mennyire nincs igazuk, e levélkéből rögtön megérted.

1. Mondd meg, kérlek, annak, aki ezt állítja, hogy e szerint a katolikus vallás is jó. Jó tehát a szentmise, jó a szentgyónás, a szentáldozás, az imádság. Ha ezt hallja, tiltakozik ellene és azt mondja, hogy ez nem jó. — Mondd meg neki, hogy a baptistáknál nem kell gyónni, nem kell áldozni, nem kell misére járni, akkor ez csuda jó vallás lesz számára. Tehát csak a szájával mondja, hogy minden vallás egyformán jó, a valóságban azonban teher számára a katolikus vallás és ez nem kell neki. Ebből már láthatod, hogy kivel van dolgod!

2. Ha minden vallás egyformán jó, akkor az Isten egyformán szereti a keresztényt, aki Jézus Krisztust Istenként imádja és a zsidót, aki csalónál nem lát egyebet Jézusban. Akkor Isten egyformán szereti azt, aki Jupitert, Marsot vagy Vénuszt, meg azt, aki a Szentháromságot imádja. Akkor egyformán jó Föníciában a gyermekeket Moloch nevű bálványnak áldozni, vagy nálunk Istennek szentmisét bemutatni.

Nohát, ha ezek az egymással ellenkező dolgok mind kedvesek Isten előtt, akkor lehetetlenség, hogy Isten legyen, mert a józan ész mondja, az igazság és a hamisság, az istenimádás és az istenkáromlás nem fér egymással össze, csakúgy, mint a tűz meg a víz.

3. Ha mindegy az, akármit is hiszünk, akkor az édes Üdvözítő teljesen felesleges dolgot művelt, midőn a bűnös földre jött. Kár volt neki a betlehemi istállóban fagyoskodnia, kár volt 33 évig itt e földön fáradnia, az embereket az igaz Isten imádására tanítania, a bűntől óvnia, érettük csak egy csepp vért is ontania. Hisz az emberek hit nélkül is üdvözülhetnek! Csakugyan?...

4. Ha minden vallás egyformán jó, akkor bizony, kedves Húgom, nem is tudjuk megérteni, miért is mentek szét az apostolok az egész világba, miért is mennek még ma is a misszionáriusok a vad népek közé Ázsiába, Afrikába, Amerikába, Ausztráliába? Ha mindegy az, hogy mit hiszünk, akkor kár a pogányokat bolygatni, és az apostolok is jobban tették volna, ha nem hagyják el halászmesterségüket, ha nem követik Jézus Krisztust. De akkor a vértanúknak is kár volt meghalni hitükért, egyszerűen azt gondolhatták volna a mai templomkerülőkkel, kálvinistákkal, lutheránusokkal és babhitűekkel, mindegy, akármit is hisz az ember, mert minden vallás egyformán jó.

Már most az a kérdés, hogy kinek higgyünk: a hitetlen embereknek, akik csak káromkodnak, része-

geskednek, semmi jót nem tesznek, nem imádkoznak, vallási dolgokról még helyesen gondolkozni sem tudnak, vagy a sokezer és millió vértanúnak, szentnek, egyházatyának, nagy tudósnak, akik Szent Pállal azt tartják, hogy „hit nélkül lehetetlenség üdvözülni!?" Kinek higgyek, Krisztusnak, aki számtalan csodáival, kereszthalálával és dicső feltámadásával bebizonyította, hogy Isten Fia, hogy igaz az, amit az utolsó percig szavával és tettével hirdetett, vagy higgyek azoknak, akik az élet könnyebb végét fogják, élik világukat és az örökkévalósággal nem törődnek? Akinek egy szikra józan esze van, annak nem nehéz döntenie.

Kedves Húgom! Amint a vízözön idején csak egy mentőbárka volt a pusztuló emberiség számára, úgy ma is csak egy igaz hit létezik a világon, amely által az emberek üdvözülhetnek. Aki ezt az egy igaz hitet jobb belátása ellenére nem követi, nem él annak tana szerint, annak félnie és remegnie kell, mert életének kis hajócskája nem fog az örök boldogság révpartján kikötni.

Kétszer kettő nem lehet négy is, meg öt is. Beszéljenek az emberek amit akarnak, az igazság csak egy, és az egész igazság csak a katolikus Egyházban van!

Maradok segítségedre mindíg kész

Laci bácsid.

5. A szépség

Kedves Húgom!

Mesével, mégpedig hindu hitregével kezdem soraimat. „Kezdetben teremtette Tvastri isten a világot. Amikor pedig meg akarta teremteni a nőt, látta, hogy az egész anyagot a férfi megalkotására fordította és a nő alkatrészeire nem maradt semmije sem. Tvastri sokáig gondolkodott és amikor végiggon-

dolta a dolgot, a következőképen cselekedett. Vette a hold gömbölyűségét, a kígyó hullámvonalait, a fű remegését, a nád karcsúságát, a virág puhaságát, a falevél fínomságát, az őz tekintetét, a napsugár játszi vidámságát, a felhők könnyét, a szél állhatatlanságát, a nyúl bátortalanságát, a páva hiúságát, a pehely lágyságát, a gyémánt keménységét, a méz édességét, a tigris kegyetlenségét, a tűz melegét, a jég hidegét, a szarka csacskaságát, a gerlice turbékolását és mindebből aztán megalkotta a nőt."

Kedves Húgom, ezzel akár be is fejezhetném a levelet: volna elég gondolkoznivalód rajta. Mondhatom, ritkán olvastam a nőnek találóbb, sikerültebb jellemzését. Feltaláljuk benne a nőnek fény- és árnyoldalait. Csakhogy lássad, mennyire nem akarlak a fenti leírással sérteni, itt most egy fényoldalról akarok szólni, mégpedig arról, amit sok leány a legfőbb női tulajdonságnak tart, a *szépségről.* Annyira magukénak tartják ezt a tulajdonságot a nők, hogy a nő mind a „szép nemhez" tartozik, akár szép, akár nem, a férfiak meg nem tartoznak oda, pedig azok sem mind madárijesztők.

Megmondom, hogyan jutottam arra a gondolatra, hogy a szépségről írjak. Az elmúlt hónapban a Szeplőtelen Szűz ünnepét ültük és róla azt énekli az Egyház: „Tota pulchra es, Maria . . . Egészen szép vagy, ó Mária és makula nincs tebenned", és a Mária-Kongregációnak egy szép cikke így végződött:

A bűnt legyőzni indulunk,
Mi örökszépek maradunk!

Most már érted választásomat? Egészen úgy kezdem, mintha csak iskolában volnék: kétféle szépséget különböztetünk meg: a testi és a lelki szépséget. És folytathatnám: amennyivel a lélek értékesebb a testnél, annyival kell többre becsülnünk a lélek szépségét a testi szépségnél.

Sajnos, erről a sarkalatos igazságról igen sok kislány megfeledkezik. Főgondjuk a test szépsége.

Mindegyik csak testileg akar szép és még szebb lenni. „Szép akar Ön lenni?" — így kérdik a drogisták — és egy szívvel, egy lélekkel kiált reá az egész leányvilág: „Igen, igen!"

S mekkora áldozatokat nem hoz némelyik a szépség elnyeréséért. Hogy szépek legyenek, némelyek az első hóvízzel mosakszanak; mások festik arcukat, ajkukat, hajukat, szemöldöküket, szempilláikat és karmaikat. Hallom, hogy egy a szépségért rajongó édesanya még a bölcsőben fekvő gyermekének körmöcskéit is festette! Vannak, akik hogy szépek legyenek, gőzölik, masszírozzák ábrázatukat, irtják pattanásaikat, kenőccsel, rizsporral kenikfenik, majd pirosítják arcukat; mások, hogy szépek legyenek, kungorgatják, fodorgatják, sütik, égetik, rakosgatják, tömik, bélelik igazi és kóc-hajukat; hogy szépek legyenek, hallatlan összegeket áldoznak divatos kalapra, jóízlést pofozó ruhára, tyúkszemcsináló cipőkre és még sok legendás miegymásra. *Hetty Green,* Amerika leggazdagabb asszonya meg azt mondja, hogy ő szépségét a hagymaevésnek köszöni s azóta nem múlik el nap, hogy nehányszor ne élvezné e félreismert csemegét. Jóétvágyat!

Kedves Húgom, én megértem sok leánynak a síma arcért, a szépségért való erőlködését, mert bizony egyiknek se válik előnyére, ha orrhegyén akkora bibircsók ül, mint egy potrohos keresztespók, vagy ha egyiknek akkora bajusza van, mint egy obsitos huszárnak, vagy ha szépséges arcán annyi a szeplő, mint égen a csillag. Akivel a természet ily mostohán bánt, akinek a szépsége ily erős mesterséges támogatásra szorul, énmiattam, ha örökös gyönyörű álarcban jár, azt se bánom.

De — úgy gondolom — minél *komolyabb,* minél *okosabb,* minél *szentebb,* szóval: lelkileg *szebb* valaki, annál kevesebbet fog az ilyen hiú, mulandó dolgokkal bibelődni. És minél *világiasabb, érzékiesebb, felületesebb, könnyelműbb* valaki, annál többre fogja becsülni a múlandó, hiú szépséget.

Mária kedves gyermeke, én úgy szeretném, ha a testi szépség nálad nem játszana főszerepet. Az okaimat azonnal előadom.

A szépség bizonyos határig *relatív fogalom,* azaz meglehetősen az egyéni nézőtől és ízléstől is függ. Az egyiknek ez, a másiknak az tetszik. *Kongóban* szépnek tartják a nőt, ha bogárfekete a haja, duzzadt az ajka, rézsútos az állkapcsa, lapult az orra, hátradőlő a homloka. A *botokud* azt tartja, hogy ferdén álló szeméhez kiválóan szépen illik a fülcimpába és az alsóajakba fűzött fakarika. A *tatuzott maóri* abban a meggyőződésben él, hogy szépség dolgában akármelyik festett szépséggel kiállja a versenyt. Az *amerikaiak* a vörös hajszínt szeretik legjobban. Számos női társaságban magad győződhettél meg legjobban, mily eltérők az ízlések a ruhára, kalapra és általában a toalettekre vonatkozólag. Azért, ha egy kislány mindenkinek akarna tetszeni, akkor akár meg is kergülhetne, mert egy este százféleképen is öltözködhetnék. S lehet, hogy ami egyiknek tetszeni fog rajta, pont azon fog nevetni s mérgelődni egy másik. Már ezért se túlságosan okos dolog tehát a külső szépséget annyira hajhászni.

De még más okból sem szeretem nagyon, ha valaki a fősúlyt a szépségre helyezi. Ha valaki a tudományára büszke, azt még csak megértem valahogy, mert hát azért fáradt is eleget. Megértem azt is, ha valaki ügyessége miatt rátartós; sőt még azt is fel tudom fogni (igaz, hogy csak nehezen), ha valaki a pénze, a gazdagsága miatt többnek tekinti magát a szegény flótásnál, mert esetleg kitartó törekvést fejtett ki a pénz megszerzésében vagy megtartásában. De sehogysem értem, hogyan lehet valaki arra büszke, amihez ő alig járult hozzá valamivel is, ami egyenesen az *Isten ajándéka.*

Hisz ha egy kislány szép, nem a jó Istennek köszönheti-e azt? Sőt még vigyáznia is kell, nehogy ez az ajándék *Pandóra szelencéje* legyen számára. Erről a szelencéről azt tudom, hogy abban a lágyan

fujdogáló zefír, meg a fagyos bórás szél is benn volt. Bizony, így vagyunk a szépséggel: jó is lehet, meg rossz is. Isten csak azért adhatta, hogy általa az embert minden szépség forrásához, magához a jó Istenhez emelje. De ó, a bűnös ember ellenkezőleg, még a testi szépséget is a bűn eszközévé süllyeszti, s hány lélek jutott a pokolba egy-egy testi szépség bűnös, túlságos szeretete miatt! Azért, ha szép vagy, légy okos is és okosan értékeld ezt a veszedelmes ajándékot.

Aztán nem kár-e arra a szépségre, amely *múlandó*, túlságos sok gondot vesztegetni s mellette elhanyagolni a lelki szépséget, mely maradandó. Megilletődéssel látod, ugye, hogyan vesztik el ősszel a fák díszeiket, miként hervad el a legszebb virág is! Te is virág vagy, kedves Húgom, feslő, szép rózsa és liliom, de elvirágzol te is, miután az örök ifjúság titkát még mai napig sem találták fel az emberek. Nézd azt a törődött, zsémbes, aszottképű, ezer barázdájú óhölgyet, akire — hogy Stolz Albánt idézzem — ha csak ránéz a pap, hálát ad az Istennek, hogy a papi nőtlenség által megszabadította az ilyen életedesítőtől: lásd, ez is kedves, lenge, fiatalos szépség lehetett valamikor. És így lesz egykor — de ne haragudjál meg érte — talán teveled is. A te szépséged is előbb-utóbb hervadásnak fog indulni, igen, maholnap te is — alig merem leírni — ráncosképű nénike leszel!

Egy öreg zsidóasszony nem akart ilyen maradni és ezért valami csínosító operáció útján nem egészen szép képéről a nyaka tövébe húzatta lityegő bőrét. Mit gondolsz, érdemes volt? Hebron fonnyadt rózsájából nem lesz szép Heléna soha.

Az esztétika és a szépség azonban szóba kerül majd az *Isten ítélőszéke* előtt is. És bizony az Úristen nem azt fogja kérdezni, hogy testileg szép voltál-e, hanem azt, hogy lelkileg milyen voltál. És rettenetes lesz az a remegés, félelem, aggodalom, amit a világnak egykor dédelgetett, elkényeztetett

szépségei ott majd végbevisznek. A szirénák rút macskajaja csak gyerekjáték lesz ahhoz a jajhoz képest, melynek vége nem lesz soha.

Jaj, drága gyermekem, én bizony azt hiszem, hogy kevésbbé előnyös külseje miatt alig jutott még valaki a pokolba, de hogy a testi szépség rosszrafordítása miatt sokan, igen sokan odajutottak, azt nagyon, de nagyon valószínűnek véleményezem.

Hiszen kezdjük a felsorolást akár magával Luciferrel. Szebb volt a bukott angyal a vétke előtt a mező minden liliománál, tündöklőbb az ég minden csillagánál. Szépségében elbizakodott. Az Isten trónja fölé akart emelkedni... És mint a villám, úgy szállott a mennyből a kárhozat füstfelhőibe. S vajjon hányan követték azóta ezen az úton?

Hány leányt kímélt volna meg a csábítás, hány csábítóval lett volna kevesebb, ha a külső szépség nem játszanék a bűnalkalom terén olyan nagy szerepet? Bezzeg az ördögnek lesz kit kijózanítani a kárhozatban!

A világ persze nem így gondolkodik. Két kézzel, bőkezűen szórja a bókokat a megnyerő külsejű leányok felé. S a leányok legtöbbje oly szívesen veszi készpénznek ezeket az ostoba és sokszor hazug bókokat! Kérlek, kis Húgom, legalább te ne ülj fel azonnal holmi jött-ment hízelgőnek!

Szép akarsz lenni? Semmiféleképen ne hanyagold el külsődet. Legyen rendes, tiszta, ápolt arcod, hajad, szemed, kezed, ruhád. De tudod: van szépség, mely után csakugyan még jobban szabad és illik törekedned: ez a *lelki szépség!* A lelki szépség a szív tisztaságában, a jellem szilárdságában, a gondolatok fenköltségében s a szív nemességében áll. Ezt a szépséget csak ápold magadban, növeld és gondozd, mert ez teljes értékű, maradandó s hervadhatatlan. Minél inkább törekszünk ezt elérni, annál inkább fogunk hasonlítani ahhoz, akiről az Egyház így szól: „Egészen szép vagy, ó Mária, és semmi folt sincs Tebenned!"

Tudod-e, mivel ápolhatod ezt a te igazi, lelki szépségedet? A komoly, okos, beható lelki élettel. Mennél többet s mennél melegebben imádkozol, mennél jobban szereted a jó Istent, mennél tisztább szívű vagy, annál fehérebb, ragyogóbb, tündöklőbb a lelked. Mennél többször mélyed a szemed az Úr Jézus szemébe ima és áldozás közben, annál szebb, ragyogóbb a lelked szeme. Mennél mélyebben merül el szíved Jézus Szívébe, annál nemesebb, jobb, mennyeibb lesz a szíved: tele békességgel s derűvel, angyali jósággal s paradicsomi boldogsággal. Látod: a földi szépség csak annyit ér, mint a vonalak, színek, idomok s arányok szépsége. Ez a por csillogása, míg amaz az Istenhez hasonló léleké.

A szép szeretet Anyja, a „szép Szűz Mária" tegye széppé a te lelkedet is!

Laci bácsi

6. A divat

Kedves Húgom!

A divatról írok neked. A divat, akármennyire fölötte állunk is, mindnyájunkat érdekel, leginkább persze Éva anyánk lányait, nem is oly megvetett maradékait: falun, városban egyaránt. Divat még a négereknél is van, pedig azoknak a toalettje ugyancsak nem áll sokból, de még ők is váltogatják a kötényeik színét, a hajdíszüket, a fülbe-, ajkba- és orrbavalóikat. Akkora uralomra azonban a divat sehol sem vergődött, mint a mi modern asszonyainknál és leányainknál.

Mi a divat? Nehéz volna meghatározni. A korszakok szerint változó szeszély az öltözködésben s a társadalmi élet külső szokásaiban. Egyszer az a divat, hogy sötét színben járjunk, másszor az, hogy fehérben a cipőnk hegyéig; egyszer szűk szoknyában bukdos mindenki, másszor öles átmérőjű krino-

linban; egyszer búbos sipkát viselnek, mint a cirkuszi bohócok, vagy kétszarvú piros sapkát, mint a kölyökördögök, vannak akik tisztes dézsakalapokat hordanak, rajta egy egész állat- és növénytani múzeummal. A férfiak sem jobbak. Divatoznak nyakkendőkben, zsebkendőkben. Egyszer bő nadrágban járnak, másszor szűkben, harmadszor rövidben, mint egy ötödikes elemista vagy egy tiroli hegymászó.

1. A divatról mindenekelőtt azt kell tudni, hogy nem magától csinálódik, hanem élelmes üzletemberek találják ki s változtatják azon célból, hogy az ember, főleg a nők, ne hordhassák sokáig ugyanazt a ruhát vagy kalapot, hanem hogy kénytelenek legyenek minél többször újat csináltatni vagy vásárolni, ha a divatban nem akarnak lemaradni. Az egész divat voltakép a kelme-, ruha- és kalapkereskedők lelkiismeretlen, kapzsiságon épült, jól sikerült fogása, hogy a közönséget minél nagyobb pénzfecsérlésre kényszerítsék, ők maguk pedig meggazdagodjanak. Ezért íratnak a lapokba „divatleveleket" s nagyvárosokban sokszor ingyen adnak vezető színésznőknek stb. új toaletteket, rendeznek divatrevűket, csakhogy ezáltal az új „divat" — divatba jöjjön. S a közönség nagyrésze beugrik ennek a cselvetésnek, s mint a békák, ha egyikük a pocsolyába bukik, valamennyi utána ugrik, nyakra-főre s boldogan vásárolják az újdivatú ruhákat. Megy ki a rengeteg pénz a divatcsináló üzérek zsebébe, s hány családban éheznek odahaza, csakhogy a lelkem kisasszonyka a legdivatosabb ringyrongyot akaszthassa magára! Ugye milyen bolondok az emberek! Szegényre, templomra, jó sajtóra nem telik, itt 10 pengő is sok; de keszkenőre, tollra, prémre, boára, új kalapra csak úgy ömlenek a százasok!

2. A másik, amit a divatról tudni kell, az, hogy a divatot nem éppen keresztény érzelmű emberek csinálják s nem is azok hozzák — divatba, hanem

sokszor nagyon kétesértékű emberek s nagyon kevéssé tisztességes nők. Igy például az a divat, hogy a nők és leányok nemcsak a nyakukat hagyják szabadon, hanem még a mellükből is egy jókora karéjt, hogy áttetsző szövetekkel és nem éppen illő szabással lehető érzékiesen öltöznek s csaknem többet mutogatnak magukból, mint amennyit elrejtenek — hát ez bizony sem a női méltósággal és tisztességgel meg nem fér, sem a keresztény szeméremmel. Hogy nem szégyeli magát akárhány tisztességes leány is úgy menni végig az utcán s úgy jelenni meg társaságokban is, mintha éppen fürdeni készülne! Hová lett itt a fínom, előkelő, keresztény érzés, a tisztaság és istenfélelem érzéke? Arról még beszélni sem akarok, hogy némelyek azt hiszik, hogy az uszodában nyáron minden meg van engedve s oly fürdőruhát használnak, amely pogány nőkön jól állhat, de kereszténveken — borzalom.

3. A divatnak ezen kinövéseit kétségtelenül a keresztényellenes szellem terjeszti készakarva, hogy ezáltal is észrevétlenül ledöntse a keresztény erkölcs uralmát a társadalmi életben. Persze, számít vele, hogy asszonyaink, leányaink nagy része oly — csacsi, hogy egy kis hiú tetszésvágy kedvéért akármi ostobaságra s pogányságra képes és még csak észre sem veszi, hogy ő ezzel voltakép a modern pogányságnak tolja a szekerét. Hisz van olyan is, aki a legvakmerőbben kivágott ruha fölött — Mária-érmet visel!

Hát neked, kis Húgom, mit tanácsoljak a divat tekintetében? Nézd, nem leszek sem zsémbes, sem fukar. Azt mondom: öltözködjél szépen; nagyon szépen, ha akarsz; légy kedves, tetszetős, rendes megjelenésű; a divathoz is alkalmazkodjál, amennyiben nem bűnös és nem esztelen. De a túlzástól óvakodjál s ne feledd, hogy az egyszerűség is dísz, a szerénység is ékszer, a takarékosság is széppé teszi a lányt. És még egyet ne feledj: azt, hogy a legszebb divat mégis a Szűz Mária divatja; az,

amelynél a belső tisztaság, istenszeretet és erényesség ömlik el a külsőnkön is, s amelynél a főszabály az, hogy mindenekelőtt a lelkünknek kell csillogóan szépnek, ragyogó tisztának, erénygyöngyökkel ékesnek lennie! Így szeret látni téged is:

Laci bácsi

7. Divatos öltözködés

Kedves Húgom!

Általánosan elfogadott igazság, mely bizonyításra nem szorul, hogy minden emberben többkevesebb hiúság, tetszvágy és feltűnési viszketegség lakik. Úgylátszik, az emberi nemnek erre a gyöngéjére építik számításaikat és a üzleteiket a kereskedők is. A ékszerészek fényes, ragyogó kirakataikban bemutatják csillogó-villogó drágaságaikat, és nem egy családapa bánta meg, ha kisleánya szemét egy ragyogó gyűrű, csinos karperec vagy fénylő fülbevaló elkápráztatta. A drogisták hangos reklámot csapnak, s íme — halomszámra kelnek el a porok, rúzsok, száj-, zsebkendő- és ruhaillatosító parfőmök, pipereszappanok, a Margit-krémek és számnélküli szépítőszerek; a divatárukereskedések gombamódra szaporodnak, és ami legcsodálatosabb: valamennyi boldogul! Hány leányka áll meg kirakatuk előtt és nézi epedő, irígy szemmel azokat a viaszarcú hölgyeket, akik csaknem minden héten más-más ruhában vonják magukra az emberek figyelmét. Hogy a tetszésvágy mennyire lábrakapott, azonnal látjuk, ha csak az utcán végigmegyünk. Akaratlanul is szemünkbe ötlik az a sok *„sétáló kirakat"*, akarom mondani, fiatal leány, aki éppen hogy rá nem kiált a járókelőkre: Ni, itt vagyok, *vegyetek meg!* Úgy csinálnak ma a leányok, mint az egyszerű falusi leány, aki nagyon szépen kiöltözködött, midőn bement a városba.

— No megnéztek? — kérdezték tőle cimborái, midőn hazajött.

— De meg ám, — felelt a mi Cifra Pannánk — úgy megbámultak, mint egy címeres ökröt!

Kedves Húgom, Mária gyermeke! Ugye te nem akarsz ezek közé tartozni? Engedd meg tehát, hogy ezúttal a *divatról* írjak egy-két szót. Nem írok a divat *ellen*, mert ez kárbaveszett munka lenne. Szegény leányok, ti sohasem fogtok tudni eleget tenni a kritikusoknak. Ha nagy kalapot tesztek a fejetekre, malomkeréknek mondják; ha kicsit, fecskefészeknek csúfolják; ha köcsögöt raktok a fejetekre, nem jó; ha virágoskertet, ez se jó. Igazán nagy bajban vagytok. S mégcsak azután következnek a kifogyhatatlan kifogások a blúzok ellen.

De én erről sem akarok beszélni. Csak egyet mondok: ha el akarjátok az embereket bolondítani, ha másokat bűnre akartok ingerelni, ha idegen bűnökben akartok bűnrészesekké lenni, akkor csak rajta, vágjátok ki azt a blúzt minél mélyebben, vegyetek hozzá minél átlátszóbb szövetet, lyukaszgassátok át minél jobban, és biztos sikerre számíthattok. „Ahol a test vagyon, oda gyűlnek a sasok is", mondja isteni Üdvözítőnk. (Mt. 24, 28.) Minden magyar jól tudja: dögökre mennek a varjak! Ott lesznek a bűnök és a bűntársak. Jól tudom, mit hoznak föl mentségül ezek a hiányos öltözetűek. Nem tudnák kiállani a szegények a rettenetes hőséget; megfulladnának, elájulnának. Hogyne, bele is halnának, ugye? Ez csak affektálás, komédia. Mert bizony, ha a varrónő két ujjnyival többet hagyna meg a szövetből, abba még nem fúlna meg senki; ha a lyukakat bevarrnák mások kutató tekintete elől, attól sem fordulna fel senki.

A Minnesota-állambeli santpauli hölgyek rá üzentek az összes szabókra és divatárusokra, így olvastam még a régi „Alkotmány"-ban, ne merjék továbbra is gyártani a „legújabb divat" nagyszerű ujdonságait: a felül bő, alul szűk és oldalt hasított

szoknyát, a testhezálló, tapadó szövetből való, rövidujjú és kivágott blúzt; a vakmerő zászlótollal ellátott, egyik oldalt szembehúzott és más oldalt magasra csapott kalapot! Mert — jegyzik meg az önálló és bátor minnesotai asszonyok — az efféle divatcikk csak könnyelmű és feltűnni vágyó hölgyek számára való, akikben több a hiúság, mint a szemérem, és akik jobban vágyódnak az olcsó hódítások, mint a tisztelet és a megbecsülés után.

Van igazság ezeknek az asszonyoknak a szavában. Az öltözködés célja a test illedelmes betakarása és védelme. Vétkeznek tehát azok, akik e céllal ellenkezőleg öltözködnek. Az olyan leány, aki szemérmetlenül öltözködik, szemérmetlen. Szent Ciprián, a nagy karthágói püspök-vértanú mondja: „Csak minden szemérmet levetkőzött leányok s egészen romlott erkölcsű nők nem átallanak szerfölött cicomázott öltözékben és túlságosan nagy piperében díszelegni, s e mellett termetük bájait és testük formáit nyilvánosan mutogatni." Jogodban áll, édes Húgom, kedvesen öltözködni és illendően ékíteni magadat, ez nem bűn; de a túlzás vétek!

„De hát az ember nem öltözködhetik oly egyszerűen, mint egy hamupipőke!" Tudom, hogy mi a bajotok. Ti lányok látszani, érvényesülni akartok, és sokszor azért nem győznek benneteket az édes szülők ruhával. Szükséges ez nektek? Ti sokszor úgy tetszetek nekem, mint az a bizonyos festőinas. Mestere gyönyörű szép képet festett. Az inas sokszor nézte és neki is megtetszett a kép. Mesésen szép volt. Midőn aztán a mestere elment, ő szebbíteni akarta a festményt. Fogta az ecsetet, és mivel az alak ujjai szépek voltak, meghosszabbította az ujjakat. Szempillái is gyönyörűek voltak, tehát meghosszabbította a szempillákat is. Igy kerültek sorra azután a fülek, az orr stb. Hasonlóképen tesznek a lányok is. Mindenfélét magukra akasztanak és azt gondolják, hogy így szebbek. Hol marad az a szent egyszerűség, az a természetes báj, amely a

nőnek, de főleg a leánynak örökre a legszebb varázsa volt.

„De ha az ember nem öltözködik szépen, — így szólt egy leányka — akkor figyelembe sem veszik." Avagy úgy?! Ettől fáj a fejed! Félsz, hogy hoppon maradsz? Nono, értelek! Nem tagadom, a fiatalemberek rém könnyelműek. De hidd el, ha egyszer egyik komolyan kezd gondolkozni, — és én most nem gondolok holmi bajusztalan alakokra, akik ezt a neked szánt levelet is ki tudja, milyen kíváncsisággal olvassák — mondom, ha egy végzett, önálló, házasulni akaró fiatalember komolyan kezd gondolkozni, az nem fog arra nézni, hogy kinek milyen a ruhája, ki hogyan tud táncolni, zsúrokon forgolódni, flörtölni stb. — ez őt legföljebb aggodalommal tölti el; hanem, ha igazán okos, majd inkább arra néz, kiben van meg nagyobb mértékben az egyszerűség és kedves háziasság erénye!

Bocsáss meg, kedves Húgom, hogy megint beleestem régi mesterségembe, a prédikálásba. Mintha hallanám is az ellenvetést: „Hiába prédikál, Laci bácsi a lányoknak, azoknak ez úgysem használ." Lehet, hogy igazad van; én sem tudok mindíg úgy prédikálni vagy írni, hogy csakugyan használjon a szavam. Jó volna, ha én is úgy beszélhetnék, mint egy édesanyáról hallottam, aki pompásan tudott beszélni — baltanyelven. Nem hallottad? Leányainak kelmét adott, hogy házikötényt készítsenek maguknak. „De egyszerű szabású legyen!" — ez volt az utasítás. A lányoknak nagyon megtetszett a kelme és addig okoskodtak, addig szabdaltak rajta, míg egy kis modern, vagy reform, vagy tudom is én milyen kötény került ki a kezük alól, de mindenesetre olyan, amilyet az édesanyjuk nem akart. „Adjátok csak ide a kötényeket", s azzal fogta a baltát és apróra vágta a kész remekműveket. Kaptak más, egyszerűbb kelmét, és a rendes kötény most egy-kettőre megvolt. Oh, ha az édesmamák ilyféleképen tennének, mily hamar rászoktatnák gyermekei-

ket az egyszerűségre! De persze, baltanyelven nem tud mindenki beszélni!

Én azt tartom, *mindenki öltözködjék állásához mérten.* Egy szegény napszámosnak vagy iparosnak a lánya ne öltözködjék úgy, mint egy gazdag kereskedőnek vagy előkelő hivatalnoknak a lánya. Egy hivatalnoknak a lánya ne akarjon úgy öltözködni, mint egy grófkisasszony. Azaz mégis, öltözködjék csak úgy, mint az igazi előkelő, vallásos grófi családoknak a gyermekei szoktak. Többször láttam, tapasztaltam: ezek előkelőségüket nem azzal mutatják ki, hogy cifrán öltözködnek, hanem szép, szerény, tartózkodó viseletük által. Római Szent Franciska, bár módjában lett volna, mégis mindig egyszerű gyapjúruhában járt. Magyarországi Szent Erzsébet tehette volna, mégis mindig a legegyszerűbben öltözködött.

Kedves Húgom, Mária gyermeke, de örülnék, ha te is szívből megútálnál minden esztelen s főleg minden Mária-leányhoz nem illő túlzást, s megszeretnéd a nemes egyszerűséget! Beh örülnék, ha mindenegyes új ruháddal legelőbb is odaállnál égi Anyád elé és azt kérdeznéd tőle: Anyám, hogy tetszem neked így? De örülnék, ha ilyenkor néhány percig komolyan gondolkozva ezt kérdeznéd magadtól: nem sérti-e az én ruhám a legtisztább Szűz szemeit? Megfelel-e a jó erkölcs kívánalmainak? Nem emelhetne-e joggal kifogást ruháim ellen az alázatos Szent Szűz?

Gondolkozzál e felett egy kicsit, tekints lelkedbe és ruháidra, és cselekedjél lelkiismereted szerint. Erre kér

Laci bácsi

8. A női divat

Kedves Húgom!

Mult év május havában a német Mária-Kongregációk lapja a következő kérdést vetette fel: *„Hogyan küzdhetnek a kongreganisták leghatásosabban a női divat kinövései ellen?"* A beérkező válaszokra megfelelő jutalmat tűzött ki.

Mielőtt a válaszokat közlöm, azt szeretném megvitatni, vajjon helyesen járt-e el a szerkesztőség, midőn a divatot szóvátette, vagy talán inkább hallgatott volna?

Mindenesetre hallgathatott volna is, hisz ez kényelmesebb. Mit veszekedjék az ember a túlérzékeny olvasókkal? Ha az ember annyit megengedne magának írásban, amennyit a nők a divatban valósággal megengednek maguknak, akkor úgy vágnák az én szelíd báránykáim a földhöz ezt a könyvet, hogy csak úgy porzanék. Darázsfészekhez nyúlni nem tanácsos.

De azért hallgatnia sem kellett a szerkesztőségnek, mert hiszen ma mindenki beszél a divatról. És szegénység ide, szegénység oda, mindenki áldozatot is hoz a divatért. Maguk a kongreganisták két tűz közé kerültek. Egyrészt a világ, másrészt a katolikus erkölcstan szorongatja őket.

Jómagam, kedves Húgom, bizony azt hiszem, jó és kívánatos dolog, hogy e kérdést a kongregációban is szóvá tegyük és napirenden tartsuk. Miért?

Először mert *katolikusok* vagyunk. Hogy sok mást ne említsek, ismerjük XI. Pius pápa véleményét. A szentévben, de azóta is, senki sem mehet hozzá, ha nincs nyakig felöltözve. XI. Pius pápa 1929-ben ülte papságának 50 éves évfordulóját. Gratuláltunk neki. Szép. De a legszebb gratulálás az lett volna, ha az összes nőkongreganisták, mint egy ember, lemondtak volna a divat szertelenségeiről. Ennél nagyobb örömet aligha tudtunk volna neki szerezni!

De *kongreganisták* is volnánk. Közel állunk a Boldogságos Szűzhöz. Nem érezzük-e azt, hogy nekünk jobbaknak, különbeknek kell lennünk, mint az átlag világi nőknek?

Ezek után lássuk hát, hogyan gondolkoznak a jó bécsi kongreganisták és *milyen eszközöket javasolnak a szertelen divat elleni küzdelemre?*

1. Az egyik, igen helyesen, azt ajánlja: *„Imádkozzunk* külön és közösen a gyűlések alkalmával e lelki veszedelem elhárításáért. Az imádsággal kettőt érünk el: először biztosítjuk Isten segítségét e mozgalomra, másodszor minden kongreganista már ezzel is figyelmessé lesz a szélsőséges divat bűnös voltára." Igaza van. Ártatlan dolognak a megszüntetéséért nem imádkozunk. — Egy másik kongreganista tovább megy. „Ajánljuk fel e célra gyakori szentáldozásunkat. Ha ugyanis minden kongreganistában Krisztus él, akkor testük ruházata is Krisztus szerint fog igazodni." Nagyon szép, helyes gondolat. — Egy harmadik naponkint más-más csoportot szeretne a szentáldozáshoz vezetni e szándékra. — Annyi bizonyos, hogy imádság nélkül jelentős lelki eredményt nem érhetünk el.

2. De az imádságon kívül okvetlenül szükséges *a jó példa.* „A kongreganisták adjanak jó példát!" Nagyon igaz. Németországban *Krisztina Friderika* szász hercegnő védnöksége alatt asszonyok és lányok külön ligát alapítottak a nemesebb divat érvényesítésére. Szóval és példájukkal akarnak utat törni a helyesebb felfogásnak, a jobb és szebb divatnak. Minden kongreganista nézzen végig önmagán, kérdezze meg bizalmasan barátnőjét, nincs-e kifogásolni való az öltözködésén? Nagyon jó lenne, ha legalább a szertelen divat elleni küzdelemben egyetértenének a kongreganisták és egyöntetű lenne felfogásuk és eljárásuk.

3. Míg a német püspöki kar jobbadán csak azt mondotta meg, milyen *ne legyen* a nők ruhája, a

bécsi kongreganisták útmutatást adnak, *milyen legyen* a nők ruhája!

a) A ruha legyen *ízléses*, a szépség törvényeinek megfelelő. A ruha a nőnek külső dísze, de benső szépségének kisugárzása is. Ennek a következtetésnek valójában csak az a ruha felel meg, amely a keresztény szerénység határait nem lépi túl. Azért igen bölcsen hangoztatja egy kongreganista: „A kongreganista ruhája értelmesen magyarázza meg a világnak: A divat szépségében, előkelőségében csak nyer azáltal, hogy az *ízlés határai között marad.* Az így öltözködő kongreganista kijózanítólag fog hatni környezetére és minden bizonnyal követőkre is fog akadni." — Egy másik a következő szép gondolattal lelkesíti testvéreit: „Legyen érzékünk a szép és nemes iránt! Oly szép, tiszta s előkelő legyen a ruhánk, hogy nyugodtan bízhassuk rá testünket, a Szentléleknek e templomát. Az egyszerű ruha is lehet előkelő. Szűz Mária szegény volt, de ruhája bizonnyal nemes volt, s mindenkinek szeme tetszéssel nyugodott rajta."

b) A kongreganista ruhája nemcsak ízléses, hanem *modern* is legyen. De nem lehetetlenség ez? Hogy lenne, kedves Húgom! A „modern" szó magában véve még nem jelent szükségkép rosszat. Modern legyen a kongreganista is! Aki a modern társadalomnak apostola akar lenni, nem járhat uszályos, abroncsos, régimódi ruhában. Mindenki kikacagná! De jól jegyezd meg, a modern jelzőt a szó nemes értelmében a ruha csak akkor érdemli meg, ha az esztétika, az erkölcs és Isten törvényeinek megfelel. Nemcsak azok hoznak szégyent az Egyházra, akik utcán, színházban, hangversenyeken, sőt templomokban is a szertelen divatnak hódolnak, hanem azok is, akik az ókori divatnak szeretnék meghódítani a világot.

4. Nagyban előmozdíthatnák, sőt diadalra juttathatnák az erkölcstelen ruházat elleni küzdelmet *a tanítónők, a szülők és a varrónők.* A katolikus

varrónők, főleg ha kongreganisták, ne féltsék annyira kenyerüket; mondják, mutassák meg, mi illő, szép és nemes! Párizsban a párizsiak illendően öltözködnek, még az arcukat is csínján, diszkréten festik. Ha valaki Párizsban illetlen, mélyen kivágott, átlátszó, rövid ruhában jár és feltűnően van bemázolva, az bizonyosan idegen. Szóval: a túlmodern divat csak a balekeknek való! — A tanítónők és a szülők iparkodjanak a gyermekekben a természetes szemérem érzetét ápolni, őket illő öltözködésre szoktatni. Jaj a szülőnek, aki gyermekét hiúságra neveli és ezzel ezer bűnnek lesz az okozója. Ilyennek az Úr szán egy nyakravalót. Ékkövet? Nem! Malomkövet. De meg is érdemli.

De maguk a leányok is, akik a férjhezmenetelre gondolnak, tudják meg, hogy a cifra lányok jók lehetnek játékbabának, időtöltésnek és még hitványabb mulatságnak, de komoly ferfi szemében nem méltók sem szeretetre, sem megbecsülésre. És ha ilyen leányok néha mégis gyorsan férjhez mennek (mert utóvégre minden zsák megtalálja a maga foltját), legtöbbször nincs sok köszönet ezekben a házasságokban. Sokszor amily gyorsan egybekapcsolódtak, oly gyorsan szét is válnak. Tehát a leányok is beláthatnák, hogy az erkölcstelen divat nem alapítja meg boldogságukat. Okosan tennék, ha ők is felvennék a harcot a szertelen divat ellen.

5. Igen jó lenne, mondja végül egy szemes bécsi leány, ha a *férfivilágot* mozgósítani lehetne a szélsőséges divat ellen. Ha a férfiak az ilyen nőkkel, lányokkal szemben nemtetszésüknek adnának kifejezést, ha nem kérnék meg a kezüket, akkor csakhamar megváltoznék a helyzet! Nem lehetne erre nézve mozgalmat indítani az ifjak, egyetemi hallgatók és az urak kongregációjában?

Erre a kérdésre válaszol egy főiskolai kongreganista. Tüzes lélekkel szólítja tettre, harcra társait. „Ifjú, mondom neked, kelj föl!" Ezt a szót intézte Jézus a holt naimi ifjúhoz és életre keltette.

Ezt a szót szeretném én is, kongreganista testvéreim, a fületekbe kiáltani, hogy felébredjetek és küzdjetek a mai szemérmetlen női divat ellen. Holtak voltunk eddig, meg sem mozdultunk. Itt az ideje, hogy frontot alkossunk a gyalázatos női divat ellen, mely minél modernebb, annál alacsonyabb. Azt gondolom, a „katolikus akciónak" tekintélyes részét megoldanók, ha minden férfi-kongreganista a női ruházatban elérendő jobb erkölcsökért szállna síkra. Nem kételkedem, hogy sokan a kongregáción kívül állók közül is követnének bennünket.

Gyakorlatilag tehát: Mit tehetnének az érettebb ifjak? A mexikói vértanú kongreganista, Silva Joákim, némi útmutatást ad erre. Ő ugyanis még édes nővérével sem ment az utcán, ha ruháját nem látta teljesen kifogástalannak. Ha a férfiak ezt az elvet tartanák szem előtt és nem is beszélnének az ilyen lányokkal, aszonyakkal, báli mulatságok alkalmával petrezselymet árultatnának velük s az ilyen lányokat hoppon hagynák, akkor azok egy-kettőre a bokájuktól a fülük búbjáig úgy beburkolnák magukat, mint egy eszkimó! Kötözni való bolond az a férfi, aki olyan lányt vesz feleségül, akinek nincsen annyi *esze,* hogy belássa, mennyi gondolati bűnre, vétkes kívánságra ad alkalmat hiányos ruházatával, vagy amelyiknek nincs *füle,* hogy meghallja a sok figyelmeztetést, melyet a pápa, a püspökök és lelkiatyák intéznek hozzá.

Egy amerikai pap látva, hogy kérése, figyelmeztetése nem ér célt, egyszer igen rövid, de hatásos prédikációt mondott. A szokásos hirdetések után így szólt: „Buzgó imáitokba ajánlom azoknak a hölgyeknek a megtérését, akik hiányos ruhákban jelentek meg közöttünk. Amen." Szólt és lement a szószékről. A szószék alatt megszégyenülve pironkodtak a bűnösök.

Kedves Húgaim! Bár ébrednének legalább a kongreganista nők hivatásuk fenségére! Erre a szándékra imádkozzunk mindketten! Ugye megteszed?

Laci bácsi

9. Divat és istenszeretet

Kedves Húgom!

Csonka országunk egy virágzó mezővárosában szépen fejlődő földmívesleány-kongregáció áll, amely a város lakosságának épülésére szolgál. De van ezeknek a leányoknak nagy és veszedelmes hibájuk — és ez a *kiállhatatlan öltözködésben* nyilvánul. „Sír a lelkem, — írja tudósítóm — ha látom a fürdőruhaszerű öltözeten a szép Mária-érmet. Hosszabb idő óta töröm a fejemet, hogy miként lehetne e szomorú állapoton segíteni, de be kellett látnom, hogy személyes fellépésem kudarccal végződnék. A kongregációban semmi sem vagyok. Nagyszerű gondolatom támadt. Irok kedves Laci bácsinknak. Kérem, készítsen számunkra levelet, melyet prefektánk felolvas. Milyen nagy örömet szereznénk az édes Szűzanyának, ha ezáltal megváltoznék a leányok öltözködése! Kedves Laci bácsi, nagyon szépen kérem, kegyeskedjék segítségemre lenni!"

Igy és tovább szól a búzavirágos, sárgakalászos, liliomos szívből fakadó szép levél.

Kedves Húgom, e levél kapcsán *két* igazságot szeretnék megállapítani. Az első az, hogy tényleg igaz, hogy az esztelen, szemérmetlen, bűnös divat faluhelyen is megkezdte hódításait. Egyszerű falusi leányok selyemharisnyában, kivágott ruhában, festett pofikával korzóznak a főutcán. Kapálásra napernyővel járnak. A másik igazság az, hogy ezen segíteni nem tudok, ha mégoly szépen kér a fent meg nem nevezett kis húgom, mert — ó, leányok, meg ne haragudjatok reám — „a butaság ellen, — így írta az egyik nagy német költő — még az istenek is hiába harcolnak". Küzdhetnek ez ellen velem együtt a jó barátok, írhatnak komoly pásztorleveleket ez ellen a lelkeket megmenteni vágyó püspökök,

felemelheti ez ellen tiltakozó szavát Krisztus helytartója, maga a római pápa: „Gegen Dummheit kämpfen selbst de Götter umsonst!"

Tudom, hogy szavam csöppet sem hizelgő a leány- vagy akár az asszonyi világra. Lehet, hogy egy-két hölgyecske e miatt egy kicsit meg is orrol. (Ez úgy történik, hogy az illető hölgy ég felé tolja az orrát.) De ebbeli viselkedésük engem különösebben nem bánt. Nagy a szerencséjük ezeknek a hölgyeknek, hogy a XX. században jöttek a világra. Mert hacsak egy századdal hamarább méltóztattak volna áttört, kivágott és hasított ruháikkal, pókhálóból szőtt harisnyás lábacskáikkal a süppedő perzsaszőnyegre, akarom mondani e hepe-hupás világra lépni, és ha ők esetleg Tirolban pillantották volna meg a kedvesen ragyogó napvilágot, könnyen találkozhattak volna *Hofer András* hős katonáival, akik pillanatig sem késlekedtek volna a hölgyek zsiráfnyakát, mely félderékig ér le, kikent ábrázatukkal együtt az utca sarával bemaszatolni. Mert azok a tiroli vademberek, akiket Napoleon sem tudott legyőzni, ily kurucul bántak el a divatos hölgyekkel. Göre Gábor erre azt mondta volna: melyhez hasonló jókat kívánok. De a divatot még ezek a tiroliak sem tudták volna jobb irányba terelni. A divat ördöge ott ül, terpeszkedik, kacag, basáskodik a cifra leányok, asszonyok szívében. Fittyet hány a barátoknak, püspököknek, pápának. Tiltakozzanak a hitvány ruhák ellen, még nem értük el Pompadour, Cleopatra divatját! Az ördög, mint egy drabális *mészároslegény*, százezrével hajtja kiszemelt áldozatait a vágóhídra és odafordul a kíváncsiskodó publikumhoz: mi tetszik? Eleje vagy...?

Kedves Húgom, ez nem tréfa, ez nem kacagni való, hanem végtelen szomorú dolog. Mit gondolsz, ki fog a mai erkölcstelen divatnak véget vetni? *Meddig fog a divat ördöge korlátlan hatalommal uralkodni?* Ime, erre a fontos kérdésre szeretném mai levelemben megadni a választ, mely röviden így

hangzik: *Addig fog a divat ördöge korlátlan hatalommal uralkodni, míg az isteni szeretet tüze nem fog lángot a női szívekben!*

Ha értenék hozzá, megkísérelném egy rövidke levél keretében a leányok szívét Isten iránti szeretetre hevíteni, hogy talán ennek következtében józanabb divatot kezdenének. Tudom, hogy a magam erejéből semmire sem vagyok képes, de ha Szent Ágostonnak Isten szeretetétől lángoló szívével bírnék, talán el tudnám érni, hogy legalább a jó leányok szíve szeretetre gyulladna Isten iránt.

Betlehembe vezetném a leányokat. Megmutatnám nekik azt az elhagyatott, rozoga istállót, amelyben az édes, kicsi Jézus született; megmutatnám az egyszerű, durva jászolt, amelybe, aranyos bölcső hiányában a Szűzanya a kis Jézust fektette. Nézz, kis Húgom, így szólnék, nézz a drága Gyermek szemébe, oly édesen, oly lebilincselően néz rád; arcocskáján a szeretet pírja ég; szívében, mint egy kohóban, a túlvilági, boldogító, üdvözítő szeretet forr; kis ajka mintha azt mondaná: szeress engem! E jászol fölött örömdalokat énekelnek az angyalok, ujjal mutatnak rá a csillagok, e Gyermek fölött nyílt meg az ég, és a mennyei Atya így szólott: „Ez az én legkedvesebb fiam, kiben nekem kedvem telik, őt hallgassátok, őt szeressétek!"

Szent Paula, előkelő római patriciusi család sarja, hallotta, tudta mindezt. Szívében kigyulladt az Isten iránti szeretet és elzarándokolt Betlehembe. Midőn a barlangba ért, hol Jézus született, leborult és így kiáltott fel: „Ó én gyarló teremtmény, hogy érdemeltem meg a kegyelmet, hogy csókjaimmal illessem azon helyet, hol Megváltóm született?" És lemondott a világ minden hiúságáról, minden pompájáról, a divatos ruhákról és egyedül Jézusnak élt.

A szeretet lángja még jobban nőne a mi szívünkben, ha legalább gondolatban elkísérnők Jézust *nyilvános élete* útjain. Ha látnók, mily szeretettel bánik a kis gyermekekkel, a szegényekkel, a bete-

gekkel, a bűnösökkel. Ő az irgalmas szamaritánus, a jó Pásztor, a tékozló fiúnak és leánynak Atyja. Élete a szeretet ezernyi mozaikkövéből áll. Csodálkozzam ezek után *Szent Pál* apostol szaván, aki e szeretet láttára felkiáltott: „Krisztus szeretete űz, hajt, hevít minket?"

De ha látni akarod Jézus szeretetét még szebb megvilágításban, akkor menj fel lélekben a Golgota magaslatára (erre igen csendes, elvonult imádságban leszel képes!), nézd Jézusod a kereszten! Tudd meg, ő ártatlan. Sem Júdás, sem ellenségei nem tudtak semmit sem rábizonyítani. Pilátus egyenesen kijelentette: „Semmi vétket nem találtam benne." És ő mégis szenved — bűneinkért, bűneidért, mert szeretett... E gondolatokba merült el Assisi Szent Ferenc és oly érzés hatotta át szívét, amelytől órákon, napokon, éveken, egy életen át nem tudott szabadulni, amely őt arra bírta, hogy a világot minden gazdagságával, pompájával, hiúságával egész szívéből megvesse. „Én Istenem, Mindenem!"

Az isteni szeretet legmagasabb fokáról, melyet Jézus az *Oltáriszentségben* tanúsít irántunk, nem is szólok. *Szent Mechtild* mondja: „Ha tűzön s lángokon át kellene a szentáldozáshoz jutni, egy percig sem vonakodnék ezt is megtenni."

„Ha ezen gondolatokat, kedves Húgom, magunkévá tennők, mily gyorsan gyulladna ki szívünkben az Isten iránti szeretet!

„Ha egy ház égni kezd, — mondja *Szalézi Szent Ferenc,* akinek nézetét követem — *akkor minden bútort kidobnak az ablakon.* Igy áll a dolog az Isten szeretetével. Ha egyszer az igazi istenszeretet bement a szívbe, minden, ami nem Istenre vonatkozik, frivolnak látszik és iparkodnak azon túladni."

A nagy Szentnek igaza van. Loyolai Szent Ignácot, Xavéri Szent Ferencet valamikor a vágy fűtötte, éltette, hogy hírnévre, dicsőségre tegyenek szert a világ előtt. De útjukban megállította őket Jézus: Mit használ az embernek, ha az egész világot is meg-

nyeri, de lelkének kárát vallja? És *Szent Ignác,* megértve az isteni szót, szívében kigyúlt az isteni szeretet, megvetette a világot, letette fényes tiszti ruháját, Szűz Mária oltárára függesztette kardját, és azután már csak Isten nagyobb dicsőségére akart dolgozni. *Xavéri Szent Ferenc* az isteni szeretet illetésére otthagyja a párizsi egyetemi katedrát és csak egyet kér Jézustól: Adj nekem lelkeket, és az egész világot, minden hiúságával, sallangjával távolítsd el tőlem! Hasonlóképen cselekedett *Római Szent Franciska,* midőn szívét az isteni szeretet tüze érintette. Nemesi rangjához, állásához illő fényes ruháit letette, hogy annál alázatosabban, odaadóbban szolgálhasson jóságos Istenének. Igy tett *Limai Szent Róza,* aki levágta gyönyörű szép aranyos hajfürtjeit, nehogy ez meggátolja őt vagy mást az Isten szeretetében. A szentek élete a legfényesebben bizonyítja állításom igazságát.

Jól mondja *Néri Szent Fülöp: „Ha egyszer legalább kevés jámborság férkőzik az emberek lelkébe, önmaguk fogják a hiúságukat feláldozni* (amelyért azelőtt óriási áldozatokat hoztak) *és többet fognak tenni, mint amennyit tőlük a gyóntató kíván."*

Nem bizonyítja ezt fényesen a történelem? Midőn Kapisztrán Szent János, Regensburgi Berchtold, Boldog Avilla János prédikáltak, ezren és ezren hozták a főtérre elégetésre azon tárgyakat, amelyeken azelőtt oly rendetlenül csüngtek. A férfiak odadobták a kártyákat, játékkockáikat, a nők tükreiket, szépítőszereiket, divatos ruháikat, hitvány könyveiket, ezek égjenek, de az ő szívük többé ne égjen a rendetlen szenvedélyek tüzétől.

Látod, kedves Húgom, mit tesz az Isten iránti szeretet? Ó, de boldog lennék, ha az isteni szeretetnek csak szikráját is látnám a kongreganisták szívében, de boldog lennék, ha ez lángra lobbanna, akkor egyszerre megváltoznék a leányok öltözete Szűzanyánk örömére.

De most már nem írok, leteszem a tollat. Nem

mintha eleget tettem volna; ellenkezőleg, úgy érzem, hogy e tárgyról nem tudnék sohasem eleget írni, beszélni. A drága Jézusra bízlak és a jóságos Szűzanyára, ők végezzék el szívedben azt, amire én képtelen vagyok. Végül arra kérlek, mondd el legalább nap-nap után e kis röpimát: „Jézusom édes Szíve, add, hogy téged mindig jobban és jobban szeresselek."

Megteszed?

Laci bácsi

10. A korzó

Kedves Húgom!

Nem tudok elképzelni ártatlanabb szórakozást, közömbösebb mulatságot egy jó sétánál. Kell a gyermeknek, fiúnak, leánynak mozogni, járni-kelni, sétálni, futni, szaladni. Amikor még 1905-ben mint nevelő működtem, a futball szabályait magyarra fordítottam, hogy fiaimat erre a fárasztó sportra is megtanítsam. Szerettem és sürgettem, hogy a gyermekek játsszanak, labdázzanak, egy-egy kirándulásra menjenek. Mily szép és jó is az Isten szabad természetének az élvezete! Jót tesz a szabadban való mozgás, séta az emberi szervezetnek: a szemnek, tüdőnek, izomzatnak, vérnek! Sőt az ember lelke is mintegy megifjodik, felfrissül, új erőre, új munkakedvre, ruganyosságra tesz szert.

De nézd csak, kedves Húgom, a gonosz világ ezt az ártatlan szórakozást is ártalmassá iparkodik tenni és arra kényszerít, hogy kijelentsem: vannak olyan séták, amelyek nem válnak lelkünk, de talán még testünk javára sem, amelyek gyanúsak, rosszak, botrányosak. Nem tudom, sejted-e, hogy milyen sétákra gondolok? No igen, *a korzóra!* Talán nem teszek rosszat, ha sok leány e legkedvesebb szórakozását szóvá teszem és lerántom róla — már tudni-

illik a korzóról — az álarcot. Ha ezzel esetleg elevenedre találnék tapintani, kérlek, ne haragudjál meg érte.

Nézzük csak, ki jár a korzóra? *Kit látunk? Mit látunk?*

Száz és száz leányt, asszonyt, kisebb-nagyobb diákot, fiatalembert sürgölődni, lődörögni, dörgölődni, forgolódni. Itt a korzón mutogatják a leányok cifra ruhájukat, kényes testüket, kikent ábrázatjukat. Akárhánynak a nyakába lehetne tűzni egy kis cédulát: „Vigyázat, frissen mázolva!"

Itt vetnek ragadós, hódító pillantásokat jobbrabalra és kívánva-kívánják, bár akadna egy kis bajuszos halacska a horgukra. Itt látható — minden beléptidíj nélkül — az a kislány, akiről az ének szól:

„Ez a kislány olyan kislány,
Maga jár a legény után!"

Itt a korzón láthatunk ú. n. nevelőnőket, akik eleven példákon mutathatnák a „gondatlanságukra" bízott gyermekeknek, milyennek nem illik lennie egy jónevelésű leánynak.

Látunk itt — és ha ezek nem lennének itt, a leányok sem lennének ott — szépen kiöltözött, de még egypár vizsgára szoruló flaszterkoptatókat és katonákat, akik tanulmányaik helyett üres flörtöléssel foglalkoznak.

No, ugye. szép társaság verődött egybe?

Most gondolkozzunk csak egy kicsit, kedves Húgom: *mi is a korzó?*

Nevető, de szúrós *rózsabokor.* Az ember alig tud hozzá úgy közeledni, hogy ruhája bele ne akadjon, kezét, ujját meg ne sebezze. Hányan jártak már pórul? Hányan szakították ott el, vagy piszkították be ártatlanságuk hófehér ruháját? Hányat sebzett meg a bűn tövise? A rózsabokor aljában húzódik meg a kígyó, az aljas csábító, és bizony nagyon félő, hogy megmarja a gondtalan, könnyelmű járókelőt.

A korzó a *paradicsomkerthez* hasonlít. Ott a

ravasz kígyó hívogatta, csalogatta Évát, és addig disputált és évődött vele, míg rá nem szedte őt, és ez viszont kedves férjurát. A korzón egy szoknyavadász vállalkozott az ördög szerepére. Évalányok, vigyázzatok, vigyázzatok!

A korzó nagy, hatalmas *sétáló kirakat,* amelyben az édes szülők mutogatják drágalátos eladó leányaikat. És a leányok is bemutatják, miként tudnak öltözködni, mosolyogni, nevetni, szellemeskedni és bemutatják egyszersmind, miként értenek az időpazarláshoz, a munkakerüléshez, a flörtöléshez.

A korzó *találkozóhely.* Először csak egy pillantást vetnek a sétálók egymásra. Másodszor már megnézik egymást. Harmadszor egymásra mosolyognak. Negyedszer már egy szót is szólnak. Ötödször már megbeszélések folynak, és egymásnak légy itt, légy ott-ot adnak. S ezzel megkezdődnek az ismeretségek, melyeknél egyelőre az a fő: „csak a mama meg ne tudja!" — Némelyik mama nem oly érzékeny e dologban. Neki hízeleg, hogy lánya olyan kapós, mint a spanyolnátha. Ha aztán a lánya rossz hírbe keveredik, akkor tépi a haját és hazudja: úgy vigyázott a lányára, mint a szemefényére.

A korzó *színpad,* amely a háború előtt igen fényesen, a háború alatt homályosan volt megvilágítva. Voltak, akik ezt különösen érdekesnek találták. A sétálók *színészek,* ritkán komoly színészek, sokszor csak komédiások vagy bohócok, mert csak láttatni és mulattatni mennek oda. Néha ezek a komédiások egy egész *regényt* játszanak végig. Egy német író a regény tartalmát így adta:

Erst gieng Er, wo Sie gieng;
Dann gieng Sie, wo Er gieng;
Dann giengen Beide, wo früher Keiner gieng;
Dann gieng Keiner, wo einst Beide giengen.

Ha nem érted e verset, kedves Húgom, ne törd rajta a fejedet. De mondd meg mindezek után, hát oly ártatlan, oly veszélytelen mulatság, szórakozás

a korzózás? Nem jelent-e a sétatér sokszor bűnalkalmat?

Ha értenék a mesterséghez, két dolgot szeretnék csinálni a korzón, hogy téged attól elhessegesselek.

Először is *gondolatokat* szeretnék fényképezni! Mily képek kerülnének az én lemezemre! Mily fantáziával dolgozik ott egyik-másik kópékisasszony? Ha én e gondolatokat egy mozitekercsre venném fel és a filmet bemutatnám a kedves szülőknek, az ismerősöknek, a tanári karnak, mit gondolsz, kedves Húgom, nem szégyelnék magukat a lányok?

Másodszor a grammofón számára preparált *felvevő készülékkel* szeretnék odaállni, hogy a köhécselést, torokreszelést, pisszegést, suttogást, beszélgetést, nevetést, hahotázást megörökítsem. Mily beszédeket, mennyi szellemes megjegyzést hallana az én masinám? És ha én azt a grammofónt beállítanám szobátokba, osztálytokba és megszólaltatnám, hej, sok leányzónak de kellene szégyenkeznie, pirulnia!

Mindezekből sejtem, kedves Húgom, hogy nem egészen ártatlan szórakozás a korzózás; s ha azt kérdenék tőlem, járhat-e oda a leány, különösen a kongreganista leány, erre vonatkozólag a legnagyobb szerénységgel a következő tanácsot bátorkodnám adni:

Először: *akinek nincs mit veszítenie,* aki lelke üdvét nem akarja, az miattam a déli, ebéd utáni és esti korzóra mindíg mehet. Csak sétáljon, míg a cipőtalpa ki nem kopik, és ha jól tud hódítani, talán akad majd egy Pali, aki belebotlik. De utóbb persze majd ő fog elbotlani.

Ha valakinek *van mit veszítenie,* azt arra kérem, ne vigye oda testi-lelki bájait. Ha szórakozni akar, egy kis mozgásra, egy kis üdülésre szorul, az menjen ki a szabadba, ott teleszívhatja tüdejét friss levegővel, egy szakajtóval még haza is vihet.

Néha megtörténik, hogy az ember nem tudja elkerülni a korzót, és az is megtörténhetik, hogy ilyenkor egy kullancs egyik-másik leányba bele

szeretne kapaszkodni, pardon! haza szeretné kísérni, mert attól tart, hogy nélküle haza sem találna. Mit kell akkor tennie? Csinálj úgy, mint egy vidéki városban csinálta egy negyedik polgáriba járó derék kislány. A legjobb tanuló volt, hozzá még szép is, de ami a fő: jó kongreganista. Egy gimnazista — no, most kapnak egyet a fiúk is — szörnyen érdeklődött iránta. Folyton azon törte a fejét, hogy lehetne e leánnyal beszélgetni. Egyszer aztán gyönyörűen megfésülködött (a legszeretőbb tehén nem tudná oly szépen kinyalni borjúját), aztán megtörölte a bajusza helyét, kihúzta egy ujjnyira fehérbe játszó mandzsettáját, és lélekzetét visszafojtva, dobogó szívvel várta őt az utca sarkán. Jön már az imádott. Az ifiúr feszesen meghajtja magát, nagyot emelve kalapján, alázatosan rebegi:

— Kezit csókolom, ha meg tetszik engedni...

A kislány egy pillanatra megáll, nagyot néz, de egyszerre csak megérti a helyzetet és odamondja:

— Menj tovább, mert úgy váglak pofon, hogy örökre megemlegeted.

Elképedés. Dadogás. Kotródás. Melyhez hasonló jókat kíván minden csábító, szamár diáknak

Laci bácsi

11. A tánc

Kedves Húgom!

Andersennek van egy meséje, amelyben a *táncosokat* az az átok éri, hogy nem tudják abbahagyni a táncot. Izzadnak, halálra fáradnak, egy kis pihenőre meg szeretnének állni, de csak nem bírnak pihenni, szegényeknek rogyásig kell táncolniok.

Nem hiszem, hogy volna a modern táncmániában szenvedő leányok közt csak egy is, aki irígyelné a fenti táncosokat. Pedig közismert dolog, hogy

főkép a leányok közül *igen sokan* szeretnek táncolni, ugrálni, néha egy kissé bolondulni.

Ami a bolondulást illeti, persze csak enyhébb formájában, teszem azt farsangkor, egyszer egy esztendőben, nem ellenzem.

Némelyik leány akkor is bolondul, ha férjhez megy. Ellenzem, ha bolondul teszi.

Vannak lányok, akik a táncért bomlanak, bolondulnak.

Nos, kedves Húgom, rögtön kijelentem, — különben többen el sem olvasnák levelemet — hogy nem akarok pálcát törni minden tánc felett, mert hisz akkor a lányok törnének pálcát, ha nem is a hátamon, de legalább levelem fölött és kategórice kijelentenék, hogy Laci bácsival a táncról nem is lehet beszélni.

Rögtön megjegyzem, hogy én *csak kétféle* táncot különböztetek meg: először *még erkölcsösnek mondható* táncokat és másodszor *erkölcstelen táncokat.* A táncoknak első neme ellen nem teszek kifogást. Ilyeneknek akarom hinni a jó magyar táncokat: körmagyart, leventét, társalgót, daliást, kúntoborzót, palotást és talán még, ami a „szögedi fődön" szokásban van, a „tisztösségös" csárdást.

Erkölcstelennek nevezem ama táncokat, amelyekben a táncosok úgy *összeszorulnak,* hogy egy cigarettapapirost sem lehetne közéjük ékelni. Közönséges szenny, piszok, erkölcstelenség, ha a táncosok úgy összelapulnak, hogy alig tudnak szuszogni, egymás arcába lihegnek és oly belépéseket, fonódásokat, fordulatokat végeznek, melyek az érzékiséget felkorbácsolják, vagy legalább is felkorbácsolhatják. Ezt némely tompaérzékű libácska miatt írom ily világosan, mert ez soha nem érez semmit, míg botrányos viselete miatt ki nem rúgják, fínomabban: ki nem tessékelik, még fínomabban: ki nem méltóztatják a táncteremből, vagy legalább is minden tisztességesebb társaságból.

Ilyen erkölcstelen táncok szinte természetüknél

fogva a modern táncok, melyek a négerektől, a sziú-indiánoktól, a párizsi lebújcsatornákon, orfeumokon, varietéken át hozzánk szivárogtak, legyen az most: tangó, one-step, two-step, dandy-step, ragtime, fox-trottli, vagy bármiféle exotikus néven nevezett ugri- vagy gilisztatánc.

Bizonyára lehetnek olyan *magyar* táncok is, melyek ebbe a kategóriába tartoznak. Akkor az igazság kedvéért ezekre is, akárcsak az ú. n. modern táncokra, rá kell borítani a vizes lepedőt.

Ami pedig a shimmyt és az őt kísérű tam-tam jazzbandet illeti, azt ajánlotta nekem egy csinos és okos egyetemi hallgató, hogy fogjak ostort rá, mert az semmi egyéb, mint egy simli-módon rugdalódzó, érzékies hülyeség, melyet bohócok és kajlalábú zsidók járhatnak, de azok, akik a szó igaz értelmében vett „tisztességes" jelzőre pályáznak — nem! Különben nomen est omen, a shimmy neve se gyaníttat valami jót. Simia a latinban *majmot* jelent. Gondolj, amit akarsz, én nem szólok semmit.

— De, Laci bácsi, hiába minden beszéd, mert ha mindjárt meg is pukkad mérgében, a lányok mégis csak ezt járják.

Nos, kedves Húgom, mondd meg a táncdühben szenvedőknek, ami az utóbbit, értem, a pukkadást illeti, arról lemondok az ő javukra, mert Istennek hála, nem vagyok túlságosan pulykatermészetű. Ami az előbbit, beszédem hiábavalóságát illeti, elismerem, hogy agyalágyultaknak hiába beszélek. De nem is írok azoknak, hanem kongreganistáknak, Mária jó, buzgó, törekvő gyermekeinek, és ezek hallgatnak rám.

Halljad csak, milyen szép, lélekemelő dolgot cselekedett *Székesfehérváron* az úrileányok Mária-kongregációja. Megérdemlik, hogy kiszerkesszem őket. Többször hallották, amint nagynevű püspökük, dr. Prohászka Ottokár és szeretett jó prézesük, Dornis István kikelt a tánc ellen. Szavukat nem eresztették szélnek, hanem gondoltak merészet és

nagyot, és kimondták, tessék választani: vansztepp vagy kongregáció! Az eredmény: 140 rendesen járó kongreganista leány közül kilépett 13, kettőt kitettek, a többi áll erősen. Gratulálunk. Ez erőpróbának is jó volt. Ezt legalább is minden vidéki kongregációban, ahol a kongreganisták képezik a város leányainak színe-javát, meg lehetne tenni. Itt Pesten kongreganistáinknak több mint kétharmada nem jár bálba.

Halljad, drága Húgom, mármost az okokat, amelyek arra bírnak, hogy a modern erkölcstelen táncokat a leghatározottabban elítéljem.

Először is, Mária kedves gyermeke, most nyiltan is megmondom, ha eddig nem érezted ki leveleimből, én téged olyannyira szeretlek, hogy hófehér lelkedet még a bűn árnyékától is féltem. Nem szeretném, ha liliomtiszta ártatlanságod a bűn veszélyébe kerülne, ha fehéren ragyogó szívedet a vétek piszkos szennye borítaná és te az *örök kárhozatba* jutnál. Ó jóságos mennyei Anyám, ne engedd meg, hogy csak egy igazi tisztelőd is a pokolba jusson! Ettől féltelek, ezért ítélem el az erkölcstelen táncokat.

De elítélem azért is, mert úgy látom, hogy akik ezeket kedvvel járják, azok már elvesztették *szemérmességüket,* szégyenérzetüket. Minden kéjenc kénye-kedve szerint úgy fogdoshatja, nyalábolhatja őket, mint egy liszteszsákot. Ej ha! Útálat! Az ilyen leányok már elvesztették bájukat. *Ha egyszer a nemes gyümölcs kékes hamva letörlődött, az többé ott soha újra nem terem.*

Mélyen elszomorított, amit egyszer egy főhadnagy beszélt el nekem egy jó dunántúli városban. Kérdésemre, hogy hol volt, mert egy napig nem láttam, azt válaszolta, hogy „züllött".

— Hol? — kérdeztem.

— A bálban — válaszolta.

— Aztán járták-e a modern táncokat? — kérdeztem.

— Míg a plébános úr ott volt, nem — felelte. — De midőn elment, a káplán urat addig szekírozták a *lányok,* míg végre a *szelídebb formákban* megengedte. Reggelig aztán úgy jártuk a *„destruktív táncokat"*, amint jól esett. Csodálkoztam, — így fejezte be a főhadnagy beszédét — hogy úrilányok (később megtudtam, hogy kongreganisták is) erre kaphatók! Hát nem elszomorító ez? Hány leány vesztette ott el szégyenérzetét! Hány dobta sárbasírba ártatlanságát? És van még, aki azt kérdezi tőlem, miért ítélem el az erkölcstelen táncokat?

Elítélem azért is, mert az élet mélységeit jól ismerő *férfiak* is elítélték. Vedd meg P. Tomcsányi Lajos S. J. „A tánc" című értekezését a Mária-kongregáció kiadóhivatalában és saját szemeddel meggyőződhetsz a mondott igazságról.

Elítélem, mert az erkölcstelen tánc a legnagyobb *istentelenségre* vezetheti az embert. Gondolj Herodiásra, arra a zsidó rüfkére, aki érzékies tánca által annyira elbolondította Heródes szívét-fejét, hogy ez kész volt országának felét is a bűnös élvezetért ölébe dobni! De a táncnak nem ez volt az ára, hanem Keresztelő Szent János feje. Maga Heródes elszörnyűködött e hajmeresztő, még zsidó szempontból is ízléstelen kérésen, de már, úgy gondolta, adott bűnös szava kötelezi őt erre is. Hát nem szörnyűség ez, amire az erkölcstelen tánc csábíthatja az embert? És manapság hány katolikus leány veszíti el egy bál következtében a hitét, tisztaságát?

De tovább nem is folytatom az okoskodást. Aki érteni akar, a mondottakból is érthet eleget: akinek pedig tapló van a fülében, érzékiség a szívében és a lelki dolgokat illetőleg sötétség a kobakjában, annak meg már úgyis hiába beszélek.

Ezek után három dolgot kérek tőled, kedves húgom.

Először is tartózkodjál lehetőleg minden táncmulatságtól (a nélkül is férjhez mehetsz).

Másodszor, ha mész, csak engedéllyel és kísérővel menj.

Harmadszor, soha destruktív, erkölcstelen táncot nem fogsz járni és ha téged táncosod erre kényszerítene, elengeded akár a terem közepén és így szólsz, mint egy derék pesti leány tette, aki nem volt kongreganista: *„Köszönöm, én így nem táncolok"*, és otthagyta a csábítót a faképnél. Melyhez hasonló jókat kíván minden rossz szándékú táncosnak

Laci bácsi

12. A színház

Kedves Húgom!

Régóta fúrja már az oldalamat a gondolat, hogy a *színházakról* írjak neked néhány sort. Szükségesnek tartom ezt azért, mert városhelyt megkezdődött a színházbajárás ideje, és nem egy kislány van, különösen, ha vidékről jött fel Budapestre, aki a hosszú téli estéket nem is tudja jobban eltölteni, a pénzt sem jobban elkölteni, mint éppen a színházzal. Szükséges erről a tárgyról azért is írnom, mert vannak leányok, akik a színházbajárást oly ártatlan foglalkozásnak tekintik, mint a handlézsidó a bolhavadászatot. Szükséges erről írnom, mert „azt akarjuk", — amint a katolikus nagygyűlés megnyitóján *Schioppa Lőrinc* pápai követ mondotta — „hogy irgalom nélküli harc induljon meg ama sajtó, *színház,* mozi és minden ellen, ami kéjbe fojthatná ifjúságunk erejét, amelynek véréből kell sarjadnia a holnap Magyarországának".

De mit tud Laci bácsi a színházról? Hisz nem jár oda!

Mivel nem járok színházba, azért nem írhatok, nem tudhatok a színházról eleget? Te sem láttad Rómát, Párizst, Amerikát, mégis tudsz róluk eleget.

Tudhatom, vajjon jó-e, rossz-e a színház. Amint az orvos, a gyógyszerész is tudhatja, milyen a méreg, ha nem is kóstolja meg. De aztán, juszt sincs igazad, mert én nem is olyan nagyon régen voltam színházban. Néhány évvel ezelőtt a szatmári nevelőintézetünknek voltam elöljárója. A kultuszminiszter elrendelte, hogy gimnazistáink is menjenek a diákelőadásokra. Akkor jelentettem az igazgató úrnak, tudni szeretném, hogy mi jóra tanítják ott fiainkat, és így kerültem gyermekkorom óta 25 év után ismét a színházba. (Most veszem észre, azóta elmúlt a másik 25 év is!) De, kedves Húgom, annyit ma is tudok, hogy amikor hazajöttem a színházból, nagyon, igen nagyon szomorú voltam. Miért? Hát azért, mert megsajnáltam az embereket, akik ilyen léhaságokon, ilyen tartalmatlan dolgokon tudnak mulatni, szórakozni. Egyedül akkor vigasztalódtam meg, midőn a fiúkkal a szombatesti litániára a kápolnába mentem, és 110 egészséges gyermektorokból hangzott fel az ének: *Boldogasszony Anyánk!* Ilyet a színház nem tud produkálni!

Tudom, hogy *valamikor* a színház jó, erkölcsös, hazafias volt, hogy hajdan a régi görögöknél az istenségeknek szentelt oltár állt a színház közepén, hogy valamikor az isteni Gondviselés útjait tanulta megismerni a közönség a színházban, hogy régente az istenfélelem, a hazaszeretet, az erény hirdetője volt. Ha mindezt ma is megtenné, akkor örülhetnénk a színház szaporodása és virágzása fölött.

Sajnos azonban, a mai szervezetében és hatásában sokszor oly messze tér el eredeti céljától, hivatásától, mint földünk az északi sarkcsillagtól, vagy hogy világosabban szóljak: az alföldi kanász a francia etikettől. A *mai színház* sok-sok esetben a legalacsonyabb érzékiségnek a szolgálatában áll. Nem tesz egyebet, mint az állatot korbácsolja fel az emberben. Az erkölcstelenség posványait szürcsölik, habzsolják az emberek. Nincs toll, mely le tudná írni azt a romboló hatást, melyet a színpad a

fejlődő leányokra, érett ifjakra gyakorol. Jól mondotta valaki: a színpad az erkölcstelenség tanterme, melegágya. Ott hallja az előkelő és proletár ifjúság, egyik a páholyból, másik a karzatról, hogy mily ártatlanok, mily természetesek a 6. parancsolat ellen irányuló gondolatok, vágyak, érzelmek, hogy érthető, megbocsátható, természetes gyengeség, ha az ember nem tud ellenük küzdeni. Ily módon a színpad nem épít, hanem rombol; nem tanít vallásosságra, hanem istentelenségre; nem nevelőintézet, hanem bűntanya, midőn fínomítja a modort, rontja az erkölcsöt. Igen sok színész — jól mondta egy német tanárom — nem Schauspieler, hanem Sauspieler!

Tán azt mondod, hogy *elfogult* vagyok! Nem, ezt nem fogadom el! Nyitva a szemem, és épp ezért a feketét nem mondhatom fehérnek, a hóval takart szemétdombot lélekemelőnek, a csokoládéval leöntött ciankálit fínom nyalánkságnak. No de nem akarok szigorú lenni, átadom a szót azoknak, akik többet értenek a színházhoz, mint mi ketten.

Racine János, elsőrangú francia drámaíró, annyira megútálta a színházat, a színműírást és minden velejáró dicsőséget, hogy 38 éves korában (1677) otthagyta, és mint jó katolikus családapa élt. Fia, Lajos, szintén költő, atyjának kiadott memoárjaiban említi, hogy édesatyja többször így nyilatkozott: „A színműírók (persze a vallástalanok) nyilvános méregkeverők."

Gutzkow költő és színműíró ünnepélyes felhívást intézett mindazokhoz, akik a német nemzet jólétét szívükön hordják, hogy vállvetve tegyenek valamit „az erkölcsi romlás fészkei" (a színházak) ellen. A kormányokat felszólítja, hogy a hatalom minden eszközét vegyék igénybe „a bűnbarlangok" elnyomására.

Veuillot Lajos, a legnagyobb tekintélyű francia ujságíró 1877-ben könyvet írt a színházak ellen: „Molière et Bourdalou". Pár hónap alatt öt kiadást

ért el. Megcáfolni könyvét nem tudták. Kérlelhetetlen logikával bizonyítja be, hogy a színház az anyagi romlásnak az okozója. Hogyan? Meglazítja a házassági köteléket, a hitvestársi hűség fogalmát; hirdeti és szépítgeti a lázadást a tekintély, az állam ellen. A házasság a színpadon csak „természetes szövetség". Ha nem tetszik, a férj nyugatra, az asszony keletre mehet.

XV. Lajos francia király leánya, *Henriette*, egyik este az operai előadáson könnyezni kezdett.

— Miért sír? — kérdezte környezete.

— Én e szegény színészeket siratom, akik elkárhoznak, hogy nekem mulatságot szerezzenek — válaszolta.

Férfiak jönnek ki ma a budapesti színházakból és azt kérdezik, hogyan lehetséges, hogy anyák leányaikkal, gyermekeikkel ilyesmit meghallgatnak, megnéznek, a nélkül, hogy szégyenükben a föld alá nem süllyednek?

A művészet — ha eddig nem tapasztaltad, előbbutóbb lesz módod tapasztalni — nagy befolyást gyakorol az emberi lélekre. Egy szobor, festmény megindíthatja az embert: jobb, de rosszabb is lehet a szemléletétől. Ennél többet tud elérni a szó, a zene, az ének. Ezek a színház segítő eszközei. A színművész megjeleníti a történetet, vagy játszik, hazudik történetet. Ha igaz, szép, nemes történetet ad elő, igaz, szép, nemes cselekedetre ösztönzi az embert; ha durva, szemérmetlen dolgot ad elő, akkor ennek a hatása lesz észlelhető az emberben.

Szent Jeromos fiatalkorában ledér táncosnőt látott a római színpadon. Elhagyja Rómát, egyiptomi pusztaságba vonul, onnét a Szentföldre, bűnbánatot tart: imádkozik, bőjtöl, virraszt és késő vénségében panaszkodik, hogy olykor-olykor a régi undok nők még ott ugrálnak képzelete előtt.

Szent Ágoston beszéli, hogy barátját, Alipiust sokszor hívták, csalták, csábították a színházba. Százszor ellentmondott, sokáig vonakodott, végre

engedett. „Elmegyek, de nem nézek meg semmit" — így fogadkozott. Behúnyta szemeit. Egyszerre hosszantartó nevetés tölti be a színházat. Kíváncsi lett, felnyitja a szemét, szemérmetlent látott, nevetett, tapsolt és mint szegény bűnös hagyta el a színházat.

A mondottakból csak egy következtetést szeretnék levonni. Mit kell tennünk?

Seneca azt mondta: „Aki okos, kerüli a színházat!"

Arra kérlek tehát, kedves Húgom, kerüld a színházat! Ha pedig már mindenáron menni akarsz, akkor mentül kevesebbet és csak fehér darabokba menj. Ilyenekre pedig csak a Nemzetiben bukkanhatsz.

Egy kis történettel befejezem levelemet. Midőn *I. Napoleon* dicsőségének magaslatán állt, egyik nap színházba ment. Egy igen előkelő származású apród kísérte el. Napoleont azonban nem nagyon érdekelte a színdarab, inkább a nézőközönséget figyelte. Ekkor észrevette, hogy fiatal kísérője köpönyege alatt valamit rejteget. A császár látni akarta, odanyúlt és egy olvasót fedezett fel. Tetten érte nemesi apródját; olvasót imádkozott a színházban! Abban az időben nem állt valami nagy becsben az olvasó az emberek előtt, azért várta is az apród a nagymosást, de csalódott! Napoleon látható örömmel mondta: „Ember lesz belőled, fiam, mondd csak tovább, többet nem zavarlak." A fiúból tényleg ember lett: *Rohan Chabot*, bezanszoni érsek, leoni herceg.

Kedves Húgom, ha a színházaktól elment volna valamelyest a kedved, ennek örülne

Laci bácsi

13. A babonaság

Kedves Húgom!

No, most valami nagyon időszerű dologról írok, amely sokaknál pótolja a vallást, pedig annak épp az ellenkezője: a *babonaság*. Eddig azért nem írtam róla, mert attól tartottam, hogy lesz oly hóbortos, bolondos leány, aki csupa viccből majd megpróbálja, amit ostorozok. Most azonban úgy gondoltam, ha megteszi: lelke rajta! A kongreganisták között ily csépelni-, csapnivaló leány talán csak mégsem akad. Vagy igen? — Meg aztán muszáj is valamit írni arról a felhőkarcoló magasságnyi ostobaságról, amely annál nagyobb polgárjogot nyer a mai világban, mennél kevesebb benne az igazán okos, öntudatos hívő ember.

Hogy hányféle babonaság fordul elő a világon csak a lányok közt is, szinte képtelenség felsorolni. Babonaság, hogy csak egyet-kettőt említsek: valamilyen imádságot kilencszer leírni s kilenc nap alatt kilenc más személynek elküldeni. Babonaság a Szent Antal lánca. Az ördög rabszolgái a templompadokon is el szokták helyezni. Babonaság a 13-as számot szerencsétlenségnek tartani, ólmot önteni, Szent András napját megbőjtölni, Luca-széket készíteni. Babonaság, ha a lányok azt hiszik, ha bolha ugrik a kezükre, levelet kapnak, ha tűt találnak, férjhezmennek, ha iskolába menet az utcán szamárral találkoznak, ötösre felelnek, ha vén zsidóval találkoznak: szerencséjük lesz (persze nem éppen ahhoz a zsidóhoz!) stb., stb. Felháborító babonaság és korlátoltság azt hinni, ha valaki „le nem kopogja a jó hírt, hogy egészséges", hát akkor menten elszáll az egészség. Mit tartsunk, kedves Húgom, az ilyen hitványságokról, ostobaságokról, amelyek bűnök is (ha valaki hisz bennük), megmondom kereken.

1. *A babonaság mindenekelőtt hajmeresztő ostobaság.*

Először is azért, mert a babonás *jelentéktelen dolgoknak oly erőt tulajdonít, mellyel azok sem természettől, sem Isten rendeléséből nem bírnak.* A négylevelű lóhere jó a lovaknak, teheneknek, de a babonástól hallom, hogy az különösen jó a lányoknak, mert az nekik „szerencsét hoz". (Ezért is hordja akárhány lipótvárosi „úri"-lány a nyakán. A Máriaérem vagy keresztecske nem kell nekik, ellenben hatásos védőszerül, sőt védőszentül szolgálnak nekik ezek a bűbájos, ékes tárgyak: lóhere, malacfej, lópatkó és hasonlók!) A rossz patkó még a sánta gebének sem jó, de vannak oly felvilágosodott, modern leányok, asszonyok, férfiak, akik boldogok, ha talált lópatkót illeszthetnek — nem ugyan a cipőjük sarkára, hanem a házuk, szobájuk küszöbére. Mert hát ez a bitang vas nekik több szerencsét hoz, mint az az elnyűtt, semmit sem jelentő, divatból kiment feszület! Eddig azt hittük, hogy a kötél éppen csak a rablógyilkosok nyakára jó, de most hallom, hogy Bali Mihálynál a fehérített, pirosított, kékített modern úrileányok úgy verekszenek egy darabka akasztófakötélért, mintha pont ezen a kötélen kellene a boldogság hazájába felmászniok. Ezzel a kötéllel akarják szerencséjüket elfogni. Persze, a bolond szerencse csak nem áll kötélnek. Hát nem hajmeresztő ostobaság mindez?

De ostobaság a babonaság azért is, mert *meg nem felelő eszközökkel oly célt akar elérni a babonás, amellyel az semmiféle összeköttetésben vagy arányban nem áll.* Aki az első hóval mosakodik, — így tartják — szép lesz. Ebben van is valami: mert ha jó szutykos és piszkos volt valaki, az akármilyen vízben mosdik, tehát az első hó vizével is, szép tiszta lesz. De inkább tiszta, mint szép. Azért még a himlőhelyes nem lett ettől a mosdástól soha síma arcú, a foghíjasnak sem nőttek ki a fogai, a szeplős

se szabadult meg a képén nőtt daramaradéktól. — Egy másik fruska öcsikéjének nadrágját teszi vánkosa alá, hogy megálmodja jövendőbelijét. Ó látnoki nadrág, ó vőlegényt varázsoló ruhadarab. — Egy harmadik meg leendő udvarlójának a nevét szeretné megtudni! Férfineveket ír apró cédulákra, azokat gombócba gyúrja és amely gombóc először bukkan fel a forró vízben, az adja meg a boldog várományos nevét. Hiába, gombócban van az igazság s a jó Isten pont a gombócok belsejébe szokta belefektetni a jövő titkainak kulcsát! Hát eszüknél vannak ezek a lányok? — De van, aki még ezzel sem éri be. Elmegy egy kócos (a háziállatokat nem említem) cigányasszonyhoz vagy más efféle kuruzslóhoz. Ez persze előbb megfizetteti magát: kicsikar belőle néhány pengőt, lisztet, tojást, zsírt. No ezért már érdemes valami jót jövendölni! Mindenféle hókuszpókusszal nagy feneket kerít annak, amit mondani akar: „Egy gazdag, barna fiatalember érdeklődik maga iránt, katona volt, nagy veszély kerülgette (mely ritkaság!) — két füle van — nagy bajok fenyegetik, — de boldogok lesznek!" Mese, hogy mindezt milyen jól tudja! A cigányasszony nem is olyan ostoba, mint amilyennek látszik. Mindent össze-vissza beszél. Igy is lehet érteni, meg úgy is. A sok közt valami majd csak beválik. Vak tyúk is talál itt-ott egy-egy kukoricaszemet. Egyszer megkérdeztem a börtönben egy ilyen cigányasszonytól:

— Az ördöggel vagy összeköttetésben, hogy te mindent tudsz?

— Ej, dehogy: a segíny embernek is meg kell élni válámibúl! — mondta.

Hát igen: a modern, felvilágosult, a gyóntatószéket kerülő nők ostobaságából.

2. *A babonaság ázsiai műveletlenség.*

Ha a *kínai* szárazság idején belelő a kútba, hogy a vizi szellemeket felébressze — értem. Ha a *japán* szájában összerágja a papirost és a bálványistenekre köpi azon hitben, ha odaragad, meghallgattatott könyörgése, ha pedig lehullott, hiába fohászkodott — értem. Szegény pogányok ezt tartják jónak, helyesnek. De nem értem, hogy hiheti és teheti egy felvilágosodott, modern hölgyike, hogy ha ő tűt dob a pap után, vagy mint egy eszeveszett a gombja után kapkod, hogy ez őt megőrzi minden balesettől! Nem tudom, hogyan egyeztetheti össze pesti vagy magyarországi műveltségével azt, hogy ha pappal találkozik, azzal a félhangosan elkottyantott megjegyzéssel utcagyerekeskedik, hogy: „Nem lesz szerencsém!"

Az ilyen műveletlen, goromba nők ne csodálják, ha aztán az inzultált pap sem marad adós a felelettel, ha átadja őt a legközelebbi sarki rendőrnek. Én legalább ritkán hagyom szótlanul az ilyen szellemességet. Budapesten egyízben két leány jött velem szembe egy katonatiszt társaságában. Végtelenül boldogok voltak. Midőn észrevettek, rögtön elvakkantották:

— Nem lesz szerencsénk!

Erre visszafordultam, összecsaptam kezemet és fejbólogatva mondtam:

— Jé, de művelt leányok!

Irultak-pirultak, de ázsiai műveltségükért mást nem érdemeltek.

Temesváron egyszer épp a villamosra szálltam. A kocsiban két fínom, comme il faut-hölgyecske turbékolt. Amint megláttak, rögtön leadták Baka Sárifféle műveltségük névjegyét: nem lesz szerencsénk. Kísérőm, egy pap-tanár, a perronon a kalauznál megváltotta a jegyet. Midőn belépett, nem sejtve az előzményeket, hangosan kérdem:

— Főtisztelendő Uram, ha pappal találkoznak a

lányok, itt is azt szokták mondani, nem lesz szerencsém?

— Igen, — szólt a kísérőm — de csak az utcai leányok!

— Hja, úgy! — szóltam.

Pirulás a túloldalon. Műveletlen, vallástalan, frivol leányok ajkára illik e szó.

Még ennél is jobban rápirított egy prelátus úr a villamoson egy szellemeskedő pesti nagyságos asszonyra.

— Vigyázzon magácska, — így figyelmeztette atyailag a hölgyet — mert megmondom őnagyságának, hogy máskor ne adjon magának kimenőt!

Az utasok rögtön megértették és hangosan kacagtak. A hölgy felpattant:

— Hát minek néz engemet?

— Aminek beszéde és viselkedése mondja — válaszolt a prelátus.

Nem lesz szerencsénk, ha keresztény pappal találkozunk! A kommunizmus idejében Pest utcáin nem lehetett reverendát látni, de annál több kaftánt és zsidót meg Szamuellit meg Kohn Bélát, és úgy-e, akkor mindenkinek akadt „szerencséje"!? Csupa boldogság volt az élet! Ha zsidók vagy pogányok bántanák a papokat, érteném; de ezt névleges katolikusok teszik. Katolikusok, akiknek hite éppoly fogyatékos, mint a műveltségük. Le ezzel az ázsiai műveletlenséggel!

3. *A babonaság végül útálatos bűn az Isten előtt.*

Bűn, mert a babonás nem Istennél, hanem a teremtményeknél keres természetfölötti segítséget.

Ezt a bűnt követte el 1914-ben Berlinben két leány, akik kártyavetőkhöz fordultak. Ez megjósolta, hogy nagy szerencsétlenség fogja őket érni. Erre annyira megijedtek, hogy mindketten a Spree folyóba ugrottak. A 16 éves munkásleány, Schmidt Elza, meghalt, a másik szerencsésen megmenekült.

Bűn a babonaság azért, mert természetfeletti erőt, jövőbelátást, csodatevő képességet, tehát isteni tulajdonságokat tulajdonít ostobaságoknak, cigányoknak, lópatkónak, ballábnak, álomnak stb., s ezáltal Istent ezekkel a semmiségekkel helyezi egyrangba, ami nyilván súlyos tiszteletlenség. Babona a spiritizmus is, de erről majd legközelebb írok.

Abban a reményben, hogy az ilyen badarságokat a jövőben is gondosan kerülni fogod s egyszerűen megveted, maradok szeretettel, aki voltam:

Laci bácsi

14. Szellemidézés

Kedves Húgom!

A minap egy ev. református leánykától kaptam levelet. Régebb idő óta ismer. A Mária-kongregációnak rendes olvasója. Mit szólsz hozzá? Nem kellene azon kongreganistáknak, akik lapjukat nem olvassák, ha nem is föld, de legalább is az asztal alá bújni szégyenükben? Én az ilyeneket „mihaszna" kongreganistáknak szeretném nevezni. Mert mi haszna van ezekből a kongregációnak? Azt gondolom, Szűz Máriát sem szerethetik igazán azok, akik az ő lapját nem szeretik. No igen, az a klerikális ev. református lányka valamikor gyónni szeretett volna nálam, még akkor, midőn a Halley üstökös eljövetelét vártuk és az újvárosi vénasszonyok azt a hírt terjesztették, hogy vége lesz a világnak. Azóta már képzős növendék lett, s most már tudja, mi az az üstökös; de akkori eszével még inkább hitt a vénasszonyok nyelvének, mint tisztelendő tanítónője szavának, mert úgy gondolta, hogy ez csak bátorítani akarja őket és titkolja előttük a veszedelmet.

Ez a képzős írta nekem, hogy N. városában

nagy divat a *szellemidézés*. Ő ismer úrinőket, akik igen vallásosak, — (ő legalább is annak tartja őket) s akik igen sokszor járnak gyónni, áldozni, de azért hisznek szellemekben, sőt maguk is résztvesznek spiritiszta összejöveteleken. (Ugye, kedves húgom, fajntos katolikusokról lehet szó! Gyóntatójuk előtt hallgatnak, mint a csukák, másoknak pedig botrányt adnak!) Az ev. református növendék bevallotta, hogy ő is hisz valamiben. No miben? „A kártyában, de nem a cigányasszonyéban, hanem amit magam vetek. A szellemidézésben nem hiszek — folytatta a leányka. — Az igaz, hogy egyszer azért mégis megpróbáltam én is az asztaltáncoltatást, de bizony a szellem csak nem jelent meg. Erre azt mondták, hogy azért nem jön a szellem, mert nem hiszünk benne és nevetjük. Jó! Nem nevettünk, de a szellem mégse jött! Akkor meg azt mondták, hogy vasszeg van az asztalban, azért nem jön. Én azt hiszem, hogy a vason is keresztül tud jönni, ha akar. Miért áll útjában egy szeg? Hát jöjjön a szeg mellett! És most valamire kérem, kedves Laci bácsit, szíveskedjék a Mária-Kongregációban megírni, hogy vajjon szabad-e a katolikusoknak a szellemidézésben hinni és azon résztvenni? Úgy gondolom, hogy a Mária-Kongregáció sokaknak jár, s hogy a Laci bácsi levelében írottakat mindenki megszívleli. Ha tehát azt írja Laci bácsi, hogy nem szabad, akkor, azt hiszem, senki sem fog többé asztalt táncoltatni; én részemről biztosan nem."

Drága Húgom, elárulom, hogy a levélnek nagyon megörültem. Egy igazi leánnyal álltam szemben, akiben kavargott a jó meg a rossz. Jól esett a bizalom, mellyel az ev. református leányka hozzám jött, de meg azért is, mert olyan dologról kért felvilágosítást, amely közérdeklődésre tarthat számot.

Sokan azt mondják, hogy egész vallásosságuk a szellemidézésből ered!

Ha az ördög valakit lépre akar vezetni, akkor

a világosság angyalának ruhájába öltözködik, azaz jót mond, például imádkozzál, gyujts gyertyát a Szent Szűz oltára előtt, gyónjál. És csakugyan ilyenek a szellemidézők? Eleinte igen, de később a mindennapi életben egy berozsdásodott szellemidéző sem járul a szentségekhez, ő mindent jobban tud, ért az Egyháznál! Itt a lóláb. Az ördög elérte célját!

A köznép között is sokszor szó esik szellemekről, szellemjárásról. Magad is hallottál, olvastál ilyen szellemhistóriákat.

Temetőkben, régi várakban, kastélyokban, elhagyott romok között, egy-egy titokzatos halál vagy gyilkosság színhelyén szoktak megjelenni, rendszerint éjjel 12 és 1 óra között. Az egyik a fejét a hóna alatt viszi, a másik végigjárja az összes szobákat, a harmadik csörömpöl és az ajtókat csapkodja, a negyedik elásott kincsek fölött gubbaszt, sőt van olyan is, aki éjnek idején fehérbe öltözve sebesen vágtat egy tajtékzó fehér paripán a temető mellett vezető kísérteties úton.

Megesett már, hogy derék csendőreink az említett kísértetek közül egy-kettőt el is csíptek, egyszer egy jómódú gazda padlásán zsákemelés, máskor egy grófi kastélyban víg lakmározás közben. Nem is szellemek voltak, hanem csak közönséges betörők. Előre megmondom, hogy a szellemidézők csak a furfangban múlják felül a betörőket. Raffináltabban szedik ki az emberek zsebéből a pénzt.

No, de nem akarok túlságosan a dolog elé vágni, nézzük, legalább röviden, a szellemidézés történetét.

New-York mellett pár év előtt egy igénytelen család lakott, mely a szülőkön kívül három leányból állott. Foxéknak hívták őket. Éjnek idején egyszer (most borzongjon egy kicsit a hátad!) kopogó hang hallatszott a szobában. Pszt! Csendben! A lányok figyelnek és bámulatuk, talán félelmük is nőtt, mikor e hangok szinte állandókká váltak és

nem csupán a szoba padlózatából, hanem ajtókból, falból, sőt különböző bútorokból is hallatszottak. Hiába kutatták át az egész lakást, csak nem bírták megtalálni a szokatlan zaj nyitját. Végre is, mikor belátták, hogy itt hiábavaló minden utánjárás, felszólították a kopogó hangok okozóját, adjon felvilágosítást a hangok természetéről.

— Hány éves vagyok? — kérdé Kati.

A szellem tizenkettőt kopog.

— Hát én? — szól Margit.

Tizennégy ütés.

Foxék odavoltak bámulatukban. Minden jel arra mutatott, hogy értelmes lénnyel van dolguk. Ez a jelenet azután mind gyakrabban ismétlődött. Lassankint rájöttek, hogy egy kopogás nemet, három igent, kettő talánt jelent; majd az ábécé betűit írták le és a kopogás mondta meg, melyik betűt érti a szellem azok közül, melyekre a kísérletezők rámutattak. Azt mondanom sem kell, ugye, hogy ennek hamarosan híre ment. Foxék híressé lettek; mindenki hozzájuk sietett, hogy láthassák a világraszóló csodát. A szellem pedig hűségesen követte őket mindenhova. Amint megjelentek valahol a Fox-lányok, egyszeriben megmozdultak asztalok, székek, egyéb bútorok; az asztallábra helyezett irón önmagától írni kezdett, azaz az ábécének majd erre, majd arra a betűjére mutatott, s így szavakat, mondatokat mondott, illetve mutatott tollba. Persze ez a dolog egy kicsit körülményes volt és nem is igen illett szellemekhez. Ezért egyszerűbb és méltóbb eszköz után néztek. Kisütötték, hogy a szellem sem teljesen ment ama általános gyönge alól, melyet szimpátiának neveznek; hogy vannak személyek, melyek iránt ő is különös előszeretettel viseltetik. Ezeket médiumoknak, magyarul közvetítőknek nevezték el.

A médium kezébe vette az irónt és várta, míg a szellem elkezdte a kezét vezetni. Ezek az úgynevezett *írómédiumok*. Erre természetesen nem

minden kéz alkalmas. Vannak *beszélő médiumok* is, akiknek beszédét sugalmazta a szellem. Ha a szellem egy médiumot hatalmába ejt, az trance-ba, azaz alvási állapotba esik. Nagy kegyben állnak a spiritiszták előtt a *materializáló médiumok,* vagyis azok, akiknek jelenlétében a szellemek látható, érzékelhető, páraszerű alakot öltenek. Gyakran megesik, hogy a szellemek tisztelőiknek egy kis ajándékot, például virágot is hoznak a szellemországból.

A szellemidézés bámulatos gyorsasággal hódított magának teret. A Fox-lányok az első kopogást 1847-ben hallották, és 1852-ben Észak-Amerikában magában már vagy 300 társaságban dolgoztak a kopogó szellemek. A spiritiszták élén eleinte egy Davis Jackson nevű úriember állt, aki mint marhapásztor kezdte pályafutását, aztán kereskedőinas, majd cipész lett, míg végre Lion orvos pártfogása alatt kitűnő médiummá fejlődött. Delejes álomba merülve, több könyvet is diktált. A kereszténységről, pláne a katolikus vallásról nincs valami hízelgő véleménye. Saját hívei vigaszára abban a kitűnő helyzetben van, hogy kijelentheti: nincs pokol, nincs örök kárhozat. Ki ne hallaná ezt szívesen, hogy a pokol kapui végre-valahára végérvényesen bezárultak! De még sok más dícséretes és épületes kijelentést is tett ez a kitűnő, delejes álmú úriember. Például, hogy a jó és rossz között nincs különbség (miért beszélnek akkor ők jó és rossz szellemekről?), hogy ami ma még tökéletlen, az idővel tökéletes lesz és így egyszer mindenki a mennyországba fog jutni. (Hát mennyország van?) Tanítja továbbá a lélekvándorlást, a reinkarnációt. (Mekkora ezeknek a hitük!) Ezenkívül a legtöbb spiritiszta tagadja Krisztus istenségét, az Egyházat, Szűz Máriát, többékevésbbé az egész keresztény vallást.

Kedves Húgom, te bizonyára nagyon szeretnéd tudni, hogy mit is csinálnak az emberek a spiritiszta üléseken, szeanszokon? Ha tetszik, gyere velem egy ilyen ülésre, de ne félj, csak így gondolatban.

Bevezetnek bennünket a beavatottak kis körébe. Odaülünk az asztal köré, kezeinket laposan az asztalra fektetjük, úgy, hogy ujjaink hegye érintkezzék, és így „láncot" alkossunk. Mivel a „szellemek" félnek a világosságtól (hogy miért, elég, ha a rendezők tudják), besötétítik a szobát. Zene is szükséges kellő hangulat megteremtéséhez (nem szükséges minden motoszkálást hallanunk) és azért egy játékóra muzsikál. Képzelőtehetségünk a végsőkig meg van feszítve; most már jöhet a szellem. A médium alvó állapotba merül... most tessék nyugodtan maradni; jó a hidegvér! Egyszerre csak minden elkezd mozogni. Székek, asztalok táncolnak, képek röpködnek a levegőben, virágok hullanak ölünkbe. A médium beszélni kezd... indiai nyelven. Pedig sohasem tanulta, mi se hallottuk soha. De kérlek, ne sóhajts, ne szuszogj, mert most jön az ülés fénypontja: a szellem megjelenése. Úgy látjuk, mintha valami keresztülsurrant volna a szobán. Gyenge suhogást hallunk, a szellem ruhájának suhogását. Ez odahajol a médium fölé, azután eltűnik. Az egyik jelenlévő hölgy felismeri benne rég meghalt nagyapját; a többiek persze egy nézeten vannak vele; igen, kinek is kerülhetné el a figyelmét ekkora hasonlatosság! Egész olyan volt, mint az unokája. De úgy gondolom, kedves Húgom, neked máris elég volt e hátborzongató látványosságból? Vagy mégsem? Gyere akkor, próbáljunk kissé a dolog mélyére hatolni; kérdezzük meg: ki táncoltatta az asztalt, ki adott szárnyakat a képeknek, ki dobta ölünkbe a rózsákat. Nem tehetünk róla, de nekünk erős a gyanúnk, úgye, hogy egy a jelenlevők közül, vagy tán maga a médium.

A spiritiszta erre méltatlankodva csóválja a fejét: de hogy is lehet ilyesmit gondolni! Hisz a médium ott ül a láncban. Az igaz; de azért ne nyugodjunk bele könnyűszerrel ebbe a magyarázatba, hanem gyujtsunk világot a sötét szobában s majd

meglátjuk, hogy világosság mellett egészen más színezete lesz a dolognak.

A sötétben azt hittük, hogy a láncban a médium kezét érintettük; pedig dehogy. Az igen ügyesen, még a lánc képződésekor kivonta kezeit és szomszédai ujjait hozta kapcsolatba, hogy ő annál szabadabban dolgozhassék kezével. Azok a médiumok, akik sötétben székeket, asztalokat táncoltatnak, világosság mellett még csak egy fogpiszkálót sem képesek eltolni helyéből, egy óraingát nem tudnak mozgásba hozni pusztán szellemük segítségére támaszkodva.

Szebbnél-szebb eseteket tudnék felsorolni, mikép csípték rajta a leghíresebb médiumokat is csaláson. A sok közül azonban csak egyetlenegyet fogok elmondani. Münsterberg Húgó, amerikai pszichológus beszéli el a „Metropolitan Magazine" 1910. februári számában. Körülbelül egy héttel karácsony előtt történt 1909-ben. „Ott ültem Palladino Eusapia őnagysága, híres médium baloldalán, míg Mr. Carrington, az ismert természettudós jobboldalán foglalt helyet. Balkezét én, jobbját másik szomszédja fogta. Ballábával az én lábamat, jobblábával a másikét nyomta. Körülbelül egy órája szórakoztatott már bennünket, mikor Mr. Carrington arra kérte a szellemet, érintse meg derekamat és karomat. Tényleg, nemsokára éreztem ám, hogy valaki hozzám nyúl; még a hideg is végigfutott rajtam. Most meg arra kérte, emelje fel a kabinet asztalát. Mi ketten erősen fogtuk Eusapia kezeit, lába nyomását pedig folytonosan éreztük. Az asztal lába ennek dacára már kezdte karcolni a padlót, és mi azt vártuk, hogy most egyszerre fel is fog emelkedni. De e helyett egy éles kiáltást hallottunk, mintha Eusapiát szíven szúrták volna.

Mi történt? Semmi különös. Csupán az, hogy egy ember hason csúszva bejutott a szobába, akinek én már előzőleg megmondtam gyanúmat, hogy Eusapia valószínűleg drótok segélyével dolgozik. Ez

a kém azután tényleg észre is vette, hogy Eusapia kihúzza lábacskáját a cipőből és kimondhatatlan ügyességgel gitározni kezd lábujjai segítségével a földön végighúzódó drótokon. A mi hasonfekvő emberünknek sem kellett több. Megragadta Eusapia lábacskáit; mire azután az a bizonyos éles sikoltás volt a felelet. Palladino nevének fénye elhomályosult, dicsősége, híre megingott. (Lásd Theol. prakt. Quartalschrift 1915. III. 493.) Az eset bővebb magyarázatra nem szorul.

Mit tartsunk tehát a szellemidézésről? Csak azt, hogy legnagyobb része *csalás;* ezt bizonyítja legalább is a legkiválóbb médiumok leleplezése. Blavitzkit Hodsgen, Regazzonit Schiff tanár leplezte le. Sladet sok csalás után szintén sikerült kézrekeríteni. A híres amerikai médiumot, Bastian urat János főherceg csípte nyakon az ő foszforral itatott és azért a sötétségben világító szellemruhájában. Rothe asszonyt, a híres virágmédiumot egy kriminalista hivatalnok fogta el és belső zsebeiben 153 virágot, 3 narancsot, 2 citromot és néhány fenyőgallyat talált, melyeknek az lett volna a hivatásuk, hogy mint túlvilági ajándékok szerepeljenek. E díszes galériába tartoznak még: Cook Florence, Smith Helene, Eldred Charles. Dr. Wolkenberg Alajos írt róluk behatóbban: *A spiritizmus* című művében. (Megjelent Szatmáron, 1899. Az újabb kiadás a Szent István-Társulatnál.) Ezzel azonban nem azt akarjuk bizonyítani, hogy minden csalás a spiritizmus terén. A spiritiszta tüneményeknek legtöbbjét, mint ahogy „A Szív" (1915 november 20.) egy kitűnő cikkében írja, természetes módon meg lehet magyarázni s a túlvilághoz semmi közük sincsen. De minthogy a tünetek néha eszes lény beavatkozására engednek következtetni, szinte magától merül fel az a kérdés, ki lehet ez az eszes lény? Jegyezd meg magadnak, kedves Húgom, hogy ebben a kérdésben az Egyház még nem döntött. Nem mondotta ki, hogy az eszes lény az ördög, vagy más elkárhozott lélek. Azért

bizonyosan én sem mondom. De joggal következtethetünk így: ha a spiritiszta kísérleteknél tényleg közreműködik egy eszes lény és ha az előforduló csodálatos jelenségeket nem lehet másképp magyarázni, mint csakis úgy, hogy azokat (például értelmes kopogást, írást, igen távoli események közlését, holmi titkos dolgok kinyilvánítását) egy, a jelenlevő személyeken kívül álló tényező hozza létre, akkor az biztosan nem lehet sem Isten, sem angyal, sem a tisztítótűzben vagy már az égben levő lélek, szellem, hanem csakis az ördög, vagy egy elkárhozott lélek. Hogy miért? Azért, mert Isten nem fogja elküldeni szentjeit, angyalait egy, sokszor léha kompánia mulattatására és ő maga sem fog szembekötősdit játszani az emberekkel; ez méltatlan lenne Istenhez és a jó lelkekhez.

Azért, kedves Húgom, halljad az Egyház döntését a spiritizmusról, és ebből megtudod, mit szabad a katolikusoknak ez ügyben tenniök.

1. A spiritiszta *kísérletek,* üzelmek tilosak még azon esetben is, amikor a kísérletezők a maguk részéről ki akarják zárni a rossz szellemmel való érintkezést és csak a jó lelkekkel akarnak közlekedni.

2. Senkinek sem szabad magát *médiumul* odaadnia, hogy vele vagy rajta kísérletezzenek. Mert ha úgy is vélekednek a spiritiszták, hogy ők nem a rossz, hanem a jó lelkeket idézik, voltaképpen mégis a rosszak jelennek meg, — ha egyáltalán megjelennek a lelkek — s így tilos és bűnös babonát űznek.

3. Nem szabad spiritiszta gyűléseken, látványosságokon, kísérletezéseken mégcsak mint nézőnek sem *résztvenni,* még akkor sem, ha az illető előre biztos is benne, hogy az ott tapasztaltakkal nem fog egyetérteni.

Kedves Húgom! Abban a városban, melyben mostanában leveleimet írom, pár hónap előtt két csodálatos tünemény ütötte fel a fejét: a csoda-

rabbi és a csodapók. A kettő között az a különbség, hogy míg az előbbi egy pengőért, az utóbbi csak 20 fillérért vesztegette tudományát. Egy cselédleány nagyon szomorkodott, mert úrnője jól megszidta, hogy nem vigyázott a csibékre és a kakas elveszett.

— Ne búsulj, — vigasztalja barátnője — elmegyünk a csodapókhoz, majd megmondja, hol van.

Elmennek. Lefizetik a 40 fillért. Sokan tolongnak a potrohos jószág körül. Az egyik az ura, a másik a jövendő ura után kérdezősködik. Odaáll a mi cselédlányunk és ravaszul azt kérdi:

— Megtérül-e az elveszett?

— Meg, éspedig kitüntetéssel! — feleli a csodapók.

A leányok összenéznek, kacagni kezdenek; a kakas pedig kitüntetés nélkül elveszett.

Drága Húgom, véleményem szerint a spiritiszták is éppen annyit tudnak, mint a csodapók, azért ha nem akarsz vétkezni és megbolondulni, ne fuss utánuk!

Szeretettel

Laci bácsi

15. Könnyelműség

Kedves Húgom!

Fontos mondanivaló nyomja a lelkemet. Mázsányi súllyal nehezedik szívemre hetek, hónapok óta egy gondolat a leányvilágot illetőleg, amelyet ma kellő tapintattal le szeretnék adni. Szeretnéd tudni, mi gyötri, mi bántja szívemet? Nos, hát nem csűröm-csavarom, de kereken kimondom: nagyon elszomorítja szívemet a lányok rettenetes *könnyelműsége, felületessége.*

Most ne fogj köveket rám, hanem hallgasd meg türelemmel, miként bizonyítom állításomat.

Mostanában valami pucér színésznő táncol egy

rosszhírű pesti színházban. Tán ostort, seprűt ragadnak az asszonyok, hogy nemük szégyenét kiseprűzzék, kiverjék a városból? Szó sincs róla! A színház esténként zsúfolásig megtelik, és ott hizlalják szemüket elerőtlenedett szalonbetyárok mellett a fínom, előkelő, művelt leányok a szemérmetlen komédiásnő haszontalanságain. Hát ha ez nem rettenetes, szörnyű léhaság, akkor már nem tudom, ébren vagyok-e vagy alszom?

Székesfővárosunkban történt a farsangban. Báli mulatság volt. A legelőkelőbb körök, országunk színe-java jött össze. Tehát nem a Dob-utcai krajzlerosnékról és Király-utcai rüfkékről van szó, hanem az elegáns, a legelőkelőbb intézetekben nevelődött, franciául, angolul beszélő, comme il faut hölgyekről és kisasszonyokról. Megtörtént a szégyen és gyalázat, hogy maga a rendőrkapitány kénytelen volt intézkedni, hogy hölgyek, akik illetlenül öltözködtek, jobban mondva nem öltözködtek, mert még a hátuk *is* csupasz volt, eltávolíttassanak a táncteremből. Hát van ezekben az asszonyokban, lányokban még egy szikra szégyenérzet? Hát nem rettenetes, szédítő könnyelműség ez?

Egy nagyvárosban történt, éspedig az úgynevezett „Katolikus Kör"-ben. Száz művelt, disztingvált család álarcosbált rendezett. A mulatság szombat estétől vasárnap reggel 11 óráig tartott! Ami ott végbement, az minden kritikán aluli. Egy leány beszélte, aki a világ szájaíze szerint szokta életét berendezni és akit most is a kíváncsiság hajtott a bálba, hogy azon a közönséges, szemérmetlen táncon és viseleten, mely ott nyilvánosan terpeszkedett, lelke mélyéig megbotránkozott és megfogadta, hogy ilyen gyalázatos mulatságon soha többé nem vesz részt. Ez derék dolog! Lám, „Katolikus Kör", büszke lehetsz, hogy ily szép elhatározásra készteted a lelkeket!

Egy valóban művelt, fínomlelkű, igen előkelő hölgy mondotta, hogy igen sok úricsalád leánya ma

úgy viselkedik, öltözködik, mintha nem is férjet, hanem csak könnyelmű udvarlót akarna keríteni. Az ilyen lányok térdig érő szoknyában járnak (pedig többen közülük már harminc és egynéhány tavaszt is láttak), keresztbevetett lábakkal ülnek, feltűnő sokat cigarettáznak, a fiúkkal gyerekesen heccelődnek és kivágott ruháikban sokszor olyan pózba helyezkednek, mely egyenesen undorító. Egy táncmurin a rendezőség kijelentette, hogy nem tűri meg a modern (értsd a szemérmetlen, zsidó) táncokat, mire a leányok maguk rendelték meg a cigánynál a vansztteppet, meg a foxtrottlit és a legduhajabb módon járták másnap reggelig. Hát mondd csak, kedves Húgom, nem az eszüket vesztették ezek a lányok? Ezek még becsületes, tisztességes, művelt lányoknak akarnak tartatni? Hát van ennél féktelenebb könnyelműség?

És teszik mindezt lányok, asszonyok akkor, midőn ellenségeink, mint a koncon marakodó kutyák, ronggyá tépték országunkat, és minden igaz magyarnak volna oka vérkönnyeket sírni; teszik ezt akkor, midőn Mrs. Thompson szavai szerint: a magyar anyák és gyermekek igazi Becker Bébik, mert nincs jóravaló ruhájuk, ingük, amiért kénytelenek, mint a koldus a templomajtóban, a külföldi misszióktól könyöradományokat elfogadni; teszik ezt akkor, midőn a vörös veszedelem habzó ajakkal vicsorgatja ránk mérges fogát és öltögeti felénk tüzes nyelvét. Ó a világnak fölületes, könnyelmű gyermekei, szánalomra méltatlan gyászos alakjai!

Ne gondold azonban, kedves Húgom, hogy én minden jókedvnek, ártatlan örömnek ellensége vagyok. Nem ócsárolok én senkit, ha annak idején és helyén megengedett szórakozásban vesz részt, nem bántom egy árva szóval sem azt, aki tisztán tartja magát, aki illendően öltözködik, aki udvarias másokkal szemben. De elítélem és rosszalom a bűnt, a könnyelműséget, szánom azokat a jobb lányokat, akik az ilyen hitvány alakokra irígykedve néznek,

akiknek a világ könnyűröptű pillangói imponálnak, akik nem veszik észre, hogy az ilyen leányoknál a műveltség csak máz, hogy hasonlítanak a meszelt sírhoz, a hóval takart szemétdombhoz.

Kedves Húgom, ha megmondtam a rosszat, megmondom a jót is. Tudod, mit szeretnék látni a lányokban? Leginkább egy kis összeszedettséget, egy kis komolyságot, egy szikrányi bensőséges lelki életet.

Zajos *vásár* a világ, telve tülekedő népekkel, kapzsisággal, hiúsággal, szórakozással. Tudod, hol a legjobb lenni ilyenkor? *Otthon!* Kerüld e zajt, lármát és érezd magad legjobban — a saját szívedben. Szíved legyen *otthonod.* Ott találj magadra, ott foglalkozzál lelked nemesítésével. Alakítsd azt át Krisztus kápolnájává és foglalkozzál isteni Üdvözítőddel szíved szentélyében.

Háborgó *tenger* a világ, telve veszedelmes szirtekkel, mély örvényekkel, falánk állatokkal. Menekülj a világ tengeréről egy békés, biztos, nyugodt szigetre. A sziget nem inog meg, ha nap-nap után csapdossák is a tenger hullámai. Szíved a *sziget.* Őrizd meg nyugalmát. Vigyázz, hogy a szenvedélyek hullámai el ne lepjék, hogy tengeri kalózok kikötőre ott ne találjanak.

Bűvös-bájos *paradicsomkert* a világ, telve piros-pozsgás almákkal, édes kísértésekkel, ezernyi csábítással. A kígyó fulánkja mindenütt ott lappang. A kertben legyen egy kis lugasod. Sűrű örökzölddel futtasd be, hogy senki be ne lásson. Szíved legyen a *lugas.* Isten iránti örök hűség jellemezze. Vonulj oda gyakran. Az Úr Jézus, szíved kincse, vár ott reád. Ha vele társalogsz, ha az ő szavát hallgatod, lelkileg megerősödve lépsz a munkatérre.

Ha tetszik, légy lugasodnak *kertésze.* A gizgaz bűnöket eltávolítod, a szenvedély vad hajtásait lenyesegeted, az erények virágait elülteted. Melyik a kedvenc virágod? Melyiket szereted legjobban? És mit gondolsz, édes Húgom, melyik erényvirágot szeretné látni szívedben leginkább Jézus?

Ime, kedves Mária-gyermek, gondolkozzál ezen. Ha megértesz, szíved kis *mennyország* lesz. Hasonlítani fogsz ahhoz a boldog emberhez, aki egyszer kijőve a templomból, keresztbe tette karjait szíve fölött és így szólt: „Átöleltem az én Istenemet!" *Szent János* evangélistával fogod mondhatni: „Aki szívünkben lakik, erősebb, mint e világ."

Kerüld a felületes, külső, zajos heje-huja világot és szeresd a benső lelki életet!

Szeretettel gondol rád

Laci bácsi

16. A kíváncsiság

Kedves Húgom!

Egy kislány azt kérdezte tőlem: „bűn-e a *kíváncsiság?*" „Ó te kis naív, — így szóltam hozzá megértőleg — te persze azt szeretnéd, ha nem lenne bűn, hanem kiváló erkölcsi erény, amelynek gyakorlásáért óránként 300 napi és havonként két teljes búcsút nyerhetnél. Hát még mit?"

E felelet, megvallom, nem volt teljesen kielégítő és azért legjobb lesz, ha a fenti kérdésre „levélben" adom meg a választ: először, mert nemcsak egy kíváncsi kislány van a világon, és másodszor azért, hogy válaszomat meghallják azok is, akik nem kérdeztek és mégis kíváncsiak.

A gonosz nyelvek azt mondják, hogy a kíváncsiság „női erény". Ezzel persze bökni szeretnének a lányokon. De ugye, kedves Húgom, ezt mégsem tűrhetjük? Igaz, hogy némelyik lányban erősebben, másikban gyengébben van kifejlődve valami ebből a tulajdonságból, hisz valamennyi „Éva" leánya, meg aztán a tudnivágyás ugyancsak nem vétek; de hogy például a fiúk teljesen mentek lennének a kíváncsiságtól, ezt nyugodt lelkiismerettel ki merné állítani? Tehát jó lesz nem minden hibát a lányokra kenni!

De hát vessük csak fel nyugodtan s a saját okulásunkra a fenti kérdést: „bűn-e a kíváncsiság?

E kérdésre csak egy másik kérdéssel válaszolok: „bűn-e a csevegés?"

Azt felelhetném rá: igen is, meg nem is. Nemde, kedves Húgom, bűn, hiba a csevegés vagy beszéd, ha a lányok tiltott időben, vagy meg nem engedett, rossz dologról csevegnek; de nem bűn, ha idejében ártatlan dologról folyik a beszéd.

Nos, ugyanez áll körülbelül a kíváncsiságról is. A kíváncsiság bűn *lehet.* Jó Istenem, hány lány van a világon, aki meg tudta volna őrizni szíve liliomát, gyermeki ártatlanságát, ha nem lett volna oly kíváncsi! A kíváncsiság bizony veszedelmessé lehet, s ártatlanságodra, halhatatlan lelkedre sok bajt hozhat.

A kíváncsiság leginkább háromféleképen szokott megnyilvánulni a mindennapi életben: a *kérdezősködésben,* a *nézésben* és a *hallásban.* Nos, vegyük sorra e pontokat.

1. A kíváncsiság megnyilvánul a *kérdezősködésben.* „Kérdezni csak szabad?" — fogod mondani. Hát hogyne! Hisz a kérdezősködés a főeszköz arra, hogy tanuljunk, tapasztaljunk, tudásunkat tökéletesítsük. Hogy lenne ez bűn? Valamikor mindnyájan olyan kíváncsi kis jószágok voltunk. Folyton ott lógtunk, lábatlankodtunk édesapánk, édesanyánk, nevelőnőnk oldalán, hogy ne mondjam: fülén, és mindíg új és új kérdésekkel ostromoltuk őket. Egypárszor talán türelmüket is veszítették, és lehet, hogy akkor hallottuk először a közmondást: „egy bolond többet tud kérdezni, mint száz bölcs felelni". A gyermektől nem lehet, de nem is szabad rosszneven venni, ha kérdezősködik, ha tudását, ismereteit bővíteni akarja. Sőt amondó vagyok, hogy ezt a tudásvágyat, ezt a lelki szomjúságot vagy éhséget, ezt az érdeklődést mindíg fenn is kell benne tartani és gondoskodni kell arról, hogy megfelelő kielégítést találjon.

A kérdezősködés magában véve tehát még nem bűn. Bosszantó a lányok előtt, de vételknek talán csak nem vétek, ha egy „tanítónő" oly kíváncsi és nap-nap után érdeklődik és „kérdezősködik", hogy hát mit is tudnak az ő drágalátos csemetéi? Az ilyen eljárást — jól tudom — holmiféle lustaházi diákkisasszonyok igen szívesen stempliznék bűnnek. Bosszantó a nagyobb leányok előtt, de vételknek szintén nem vétek, ha a kedves mama megkérdezi csodálatos sétakedvtől megszállott lányát, hogy hát hol és kivel koncsorgott sötét estig?

Mindezekből láthatod, kedves Húgom, hogy a kérdezősködés még nem hiba, legföljebb akkor, — és ezt nagyon jól jegyezd meg — ha olyat kérdezünk, ami hiábavaló, ami káros. Vagy nem akarnak-e a lányok (tisztelet a kivételnek!) néha olyat is tudni, amit jobb nekik nem tudni? Hiszen aki bűnös vagy helytelen dolgokban kíváncsiskodik, úgy jár, mint aki szemétben turkál: beszennyezi magát. Pedig ugye, megtörténik, hogy néha kisfiúk, kislányok, nagyfiúk, nagylányok maguk között összesúgnak-búgnak: „Tudod ezt? Tudod azt?" — míg meg nem jelenik a színtéren a kedves mama, és akkor hirtelen elnémulnak, mint a csukák és elpirulnak, mint a főtt rákok. Látszik, hogy rossz a lelkiismeretük. Hát az ilyen kíváncsiság persze hogy vétkes. S hány leány van, aki sokszor olyan dolgokra kíváncsi, amik sem nem szépek, sem nem nekik valók!

2. A kíváncsiság a nézésben is megnyilvánulhat.

„De Laci bácsi, azt csak nem tagadhatja, a *szemünket* azért adta a jó Isten, hogy nézzünk vele!" Ne oly hangosan, mert akkor félek tőled! Igazad van, kedves Húgom, de csak bizonyos fokig. Isten látásra adott szemet. A szem a legjobb *fényképezőgép* az egész világon. A külvilág színes képeit a legprecízebb kidolgozásban közli a lélekkel. A szemlencse a hajszálnál fínomabb pontossággal fel-

veszi a képeket, bevetíti az agy sötétkamrájába (mert bizony a legfelvilágosultabb leánynak is sötét az agyveleje) és így a lélek mindíg új és új képeket kap, amelyeken aztán elgondolkozhatik, míg jónak látja.

A szem Isten ajándéka, melyért sosem hálálkodhatunk eleget. *Don Boscóhoz,* a szaléziánusok szentéletű alapítójához jó asszonyok egyszer egy vak leánykát hoztak és kérték, gyógyítaná meg. A Szent a kislányhoz fordult:

— Ha Isten megadja neked szemedvilágát, nem fogod azt az Ő megbántására használni?

— Szentül fogadom, hogy nem bántom meg — szólt a gyermek.

A csoda megtörtént.

Nemde, kedves Húgom, el tudod képzelni, mennyire örült és mily hálás lehetett ez a leányka, hogy megkapta szemevilágát. De nem kell nekünk éppoly, vagy még hálásabbnak lennünk, hogy mindíg ép szemekkel bírtunk? Szemünket valóban csak jóra kellene használnunk. Arra kaptuk, hogy lássunk vele, de arra is, hogy Isten akarata szerint használjuk.

Mármost az a bizonyos fent nem dícsért kíváncsiság arra viszi az embert, hogy lehetőleg mindent meglásson a világon, ha mindjárt drágán fizeti is meg az árát. Ha a leányok úgy bűnhödnének kíváncsiságukért, mint hajdanában *Kandi Klára,* akkor tudom, jobban vigyáznának két ragyogó „felfedezőjükre". Mert talán emlékszel még, hogy arra volt kíváncsi ez a Kandi Klára, hogy mi van az odvas fában, de egy darázs megszúrta, s „úgy megdagadt fitoskája, alig ismert rá mamája".

Van bizony olyan kíváncsiság is a szemünkben, amelynek folytán csúnya, potrohos darázs szúrja meg, ha nem is a fitoskánkat, de igenis a — lelkünket!

De hát kell-e egyáltalán mindent látnunk? Végig kell-e minden járókelőt mustrálnunk? Bele kell-e

minden kirakatba bámulnunk? Minden levelezőlapot meg kell-e néznünk? Minden színdarabot meg kell-e tekintenünk? Minden modern ponyvaregényt végigolvasnunk? Erre adta a jó Isten a szemünket?

És ez a ragyogó szem mily gyors, mily fürge! A legügyesebb zongoraművésznek a futama a billentyűkön merő lassú csigalépés a szem gyorsaságához képest. Olyik lánynak úgy jár a két pislogatója, mintha hat tüzes ördög paripája száguldana rajta. Nem nézi, mit néz meg, mit nem, sőt mint a szeméttúró bogár, legszívesebben azt nézi, ami közönséges, ami rossz, ami beszennyező. Csoda-e, ha a dolgok ilyetén állása mellett nem egyszer olyan dolgokat is meglát, amelyeket jobb lenne nem látnia?

S aztán, amit nagyon meg kell szívlelnünk: a látottak nemcsak szemünkre hatnak, hanem azon át a lélekre is és ott különféle gondolatokat idéznek fel, amelyek szintén vétkesek lehetnek. Ha ezeket távol akarjuk tartani, akkor bizony a kíváncsiságunkat is meg kell egy kicsit fékeznünk. Zabba mennek a lovak, ha idején nem rántjuk vissza a kantárszárat!

Kedves Húgom, azt mondják s igaz is, hogy a szem legcsodálatosabb remeke az alkotó Istennek. Azt mondják (lehet, hogy ez is igaz), hogy egyikmásik emberfiának s emberlányának a szemében van az egész szépsége. De ne feledd el, nemcsak ragyogó szemed, de szempillád is van. S a szempilla sokszor még a szemnél is milliószor szebb! Azért adta a jó Isten, hogy kellő pillanatban le is tudjuk csukni a szemünket. S amilyen szép a szem, mely a jóra, szépre néz, éppoly szép a leborított szem, amikor csúnya dolgok előtt zárul be a szem kapuja.

3. A kíváncsiság végül a *hallásban* is megnyilvánulhat.

A *fül* a kíváncsiság harmadik eszköze. A jó Isten ebből kettőt adott, akár a szemből, mintha csak azért adta volna, hogy jobbra is, balra is fülelni

tudjunk vele. A fülek kifelé állnak a fejből (némelyiknél ugyancsak!), hogy annál jobban tudjuk hegyezni az új hírek hallatára és ne hagyjunk semmit sem fülünk mellett elsurranni. De az igazság kedvéért meg kell említenem, hogy egy nagy hátránya is van a fülünknek, tudniillik, hogy nem tudjuk úgy elzárni, mint például a szemünket. „Fülpillákat" nem adott az Isten. S ha adott volna, biztos, hogy sok Ádám-fia, sok Éva-lánya inkább leborotváltatná, csakhogy mindent meghalljon, amit csak lehet, jót, rosszat, igazat, hamisat egyaránt.

Az emberek (még a lányok is!) szörnyen kíváncsiak az ujságokra. Igy is volt ez mindíg. Az öreg *Demosthenes,* a világ legnagyobb szónoka, Athén polgárainak is ezt vetette a szemükre. Ha kijönnek a piacra, első kérdésük: *λέγεταί τι καινόν*? (Mi ujság?) És azóta hányszor ismétlődött e kérdés, kedves Húgom?! A választ azonban sokszor jobb volna meg nem hallgatni.

Némelyik leányka, — látod, mily óvatos vagyok a kifejezésben? Nem szidom, mosom én valamenynyit — némelyik leányka mindent meg akar hallani. Egy olyan kis *telefonközpont* szeretne lenni, ahol a város minden pletykája, minden ujságja, minden híre összefolyik. Magától értetődik, aki ilyen kíváncsi, az kap is majd hallani valót. A multkor egy telefonközpontbeli kisasszonnyal utaztam, aki azt a kijelentést tette: „rettenetes, hogy mennyi léhaságot beszélnek az emberek". És vannak olyan leányok, akik erre a léhaságra nemhogy bedugnák, de hegyezik fülüket.

Sőt egyesek nem is elégszenek meg azzal, amit nekik otthon elmondanak „a falu, a város harangjai", hanem ők maguk is felkeresik a szomszédokat, ismerősöket, rokonokat, barátnőket és kezdik a szapulást, cséplést, igazi mosdatást. És némelyik az ilyen beszédet úgy szereti, mint te, kis Húgom a cukorsüteményt. Hát erre azt mondja a Szentírás: In mul-

tiloquio non deerit peccatum — sok beszédben nem marad el a bűn.

De mit vesztegetem tovább is a szót? Bőven láthatod a mondottakból, kedves Húgom, hogy bizony, ha közömbös dolgoknál nem is bűn a kíváncsiság, de legalább gyarlóság, amely nem válik díszünkre. Minden gyarlóság ellen küzdenünk kell. Ha kíváncsiságunkat legyőznők, bezzeg sok szeretetlenségtől, kísértéstől őriznők meg magunkat, és ezzel ugyancsak nagyot haladnánk az életszentség, önmegtagadás, érdemszerzés útján.

Pontot tehetnék itt levelem végére, de még van valami mondanivalóm. Néha *jó és dícséretreméltó* dolog a kíváncsiság. Kíváncsinak szabad lenni: iskoláskönyveidre (no!), a prédikációra (nono). Ha a „Mária-Kongregáció"-t kedves kíváncsisággal várod, hát ezt persze nem veszem tőled rossznéven, de kérlek: necsak az én leveleimet olvasd (némelyik abból is csak a vicceket halászgatja), hanem olvasd el a többi jó és tanulságos cikket is.

Nincs kifogásom ellene, kedves Húgom, ha csupa kíváncsiságból még egypár százan megrendelik ezt a kedves lapot és ha erre a könyvre minél több rendelőt szerzesz. Vajjon lesz-e eredménye ezen csendes felszólításomnak, erre, őszintén megvallva, magam is — kíváncsi vagyok.

Szivélyes üdvözlettel

Laci bácsi

17. A rossz sajtó

Kedves Húgom!

Igen sok leányt ismersz, aki szörnyen szeret olvasni, de olvasmányát nem válogatja meg; vagy ha megválogatja, akkor mindig a rosszabbik, a sikamlósabb könyvet, ujságot, élclapot választja.

Mennyit küzdött, írt és beszélt a rossz sajtó ellen boldogult jó P. Bangha! De a lányok és sajnos, a katolikus hívek nagy része még ma is keveset törődik a magvas, észhez szóló cikkekkel, beszédekkel, sőt volt, aki még fel is háborodott, mint a bolond, akinek megmondják, hogy bolond.

De voltak és vannak ma is olyan jó leányok, akik a katolikus lapokat nagy figyelemmel olvassák, terjesztik, sőt „sajtóapostoloknak", „sajtóangyaloknak" is felcsapnak.

Nos, kedves Húgom, igen örülnék, ha ma egy rövid negyedórára le tudnám kötni figyelmedet, amikor a rossz sajtóról szándékozom veled beszélni. Kérlek tehát, ide hegyezd sokra ügyelő fülecskédet!

Általánosan elismert dolog, hogy ma mindenki szeret olvasni. Olvasás miatt a diák bukik, a kisasszony lustálkodik, a cseléd kisasszonykodik. Az öreg Panni néni, aki régente délutánonkint imakönyvét vette elő és a nagy ókuláriumot állította orra tetejére, *ma* a Friss Ujságból betűzi, hogy tegnap ki ugrott le az emeletről s ki ivott veronált. A soffőr, ha egy kapu előtt csak 10 percig is kell várnia, a Sportujságot húzza elő. A szobalány, ha a szobában minden égnek áll is, ha elment őnagysága, a legnagyobb előkelőséggel a karosszékbe veti magát és a fércregényeket olvassa. Ezt teszi a villamoson (néha munka közben is) a gépírókisasszony; ezt műhelyében, ha egyedül van, a suszterinas. Legföllebb az egyik inkább limonádés szerelmi hebegéseket, a másik nyaktörő detektívhistóriákat szeret.

Ezzel csak jelezni akarom, mennyire elterjedt az olvasási mánia. Az emberek ma sokat akarnak olvasni, nem: sok okosat, hanem: sok érdekeset; csakúgy falják-nyelik a könyveket. Szinte csoda lenne, ha nem feküdné meg a gyomrukat! A régieknek volt egy közmondásuk, amely így hangzott: „timeo unius libri lectorem", ami annyit jelent (ezt a nem gimnazista lányok miatt írom ide), hogy „attól félek, aki *csak* egy könyvet olvasott". Mit akartak ezzel mon-

dani? Csak annyit, hogy aki sokfelé kap, keveset markol. Míg ha valaki csak egy jó könyvet is alaposan áttanulmányoz, az avval jó fegyverre tett szert. No de most nem is az olvasás mesterségéről, hanem a rossz sajtóról szeretnék írni. Mert hiszen nem az a legnagyobb baj, hogy az emberek sokat olvasnak, hanem hogy sok rosszat olvasnak, mert a rossz sajtótermékek valósággal közkézen forognak.

Midőn az arab *Abder-Kader* először látott a nyomdában egy hatalmas rotációsgépet, amely az ujságokat csakúgy ontotta, akkor így kiáltott fel: *„Ez a gondolat ágyúja!"* Az ágyú mindig rettenetes, de legrettenetesebb, ha mérges gázbombákat röpít világgá. A szegény olaszok sokat tudnának a gázbombákról beszélni: ezren és ezren haltak meg ezek miatt.

Bizony, kedves Húgom, a rossz sajtó is ilyen mérges gázbomba, nagyon sok lélek ettől pusztult el örökre. Lehet, hogy ezt el sem hiszed, épp azért kész vagyok bizonyítékokkal szolgálni.

1896-ban *Genfben,* az antropológus (embertani) gyűlésen a saint-brieux-i dr. Aubry vádat emelt a rossz, hitetlen, erkölcstelen sajtó ellen, merthogy legnagyobb részben *az ujságok az okai* annak, hogy a bűntények és a betörések száma egyre nagyobbodik, minthogy ezeknek bőbeszédű leírása valóságos oktatás a hasonló gonoszságok mind ügyesebb elkövetésére.

A genfi gyűlés után nemsokára *Münchenben* egy gyilkossági pert tárgyaltak. Az ügyész, dr. báró Schrenk-Notzing azt mondotta: „Több szerző joggal *az ujságokat tartja a gonosztevők katekizmusának".*

1906-ban, augusztus 19-én történt *Budapesten,* hogy egy 85 éves paptanárt, Csaplár Benedeket, egy szociáldemokrata gázgyári munkás az utcán fejbe ütött, mire a szegény aggastyán a földre zuhant s meghalt. A szocialista nem is ismerte Csaplár Benedeket. Mi bírta ezt a szociáldemokratát arra, hogy ezt az érdemekben gazdag, tudós papot, aki egész

életét az ifjúság nevelésének szentelte, mint az oktalan állatot leüsse? Saját vallomása szerint a harag s a gyűlölet, melyet a szocialista gyűlésekből és a *Népszava* című munkásizgató ujságból szitt magába.

Belgiumban az esküdtszék előtt egy 16 éves leány állt, akit gyilkosság kísérletében mondottak ki bűnösnek. A leány valamikor jó és istenfélő volt, sőt zárdába akart lépni. Istentelen *„édes"*-apja ezt meg akarta akadályozni és ez sikerült is neki. A lelkiismeretlen ember rossz könyveket adott leányának olvasásra. „Olvasd, leányom, ez majd egy kicsit elszórakoztat." Ördögi mosollyal továbbállt a gonoszlelkű ember és feleségének ezt súgta: „Most olyan könyvet adtam a leányunknak olvasásra, hogy örök időre elmegy a kedve a zárdától." Igaza volt, jól számított. A leányt egészen megváltoztatta a rossz könyv. Nemcsak zárdába nem lépett, de neki is adta magát a bűnnek; csakhamar elveszítette az ártatlanságát és a legundokabb lejtőn, az erkölcstelenség lejtőjén gyorsan siklott lefelé. 16 éves korában már a gonosztevők sorába került. A törvényszék, tekintve a leány fiatal korát és az enyhítő körülményeket, tíz évi fogságra ítélte. Ez is a *rossz sajtó gyümölcse!*

Combes, a hírhedt szabadkőmíves miniszterelnök dicsekedve mondotta az egyik beszédében: „Franciaországban ma 38 millió „névleges" katolikus él, de hangsúlyozom, hogy csak névleges. E számnak ma már alig egyötödrésze tart szívében az Egyházzal, *négyötödrésze pedig elszakadt tőle.* S hogy ezt elértük, uraim, ezt mindenekelőtt a *sajtónknak* köszönhetjük." Combes mondotta ezt is: „Egyetlen szavazással elsöpörtem a föld színéről a szerzeteknek több mint *17,000 intézetét,* ősi zárdáit, nagy, modern kollégiumait." S a szavazást mivel irányította? Mivel készítette elő a nép hangulatát? *A napisajtóval!* 20 párizsi napilap erősebb volt 50,000 katolikus papnál, csupán azért, mert a francia katoliku-

sok nem igyekeztek hatalmas keresztény sajtót teremteni.

Kedves Húgom, ez alkalommal rámutathatnék a francia forradalom borzalmaira is és elmondhatnám, hogy azokat a rémes napokat Voltaire és Rousseau iratai, a rossz sajtó termékei idézték elő.

De azt gondolom, elég is lesz a bizonyítékokból. El fogod ismerni, hogy a sajtónak óriási hatása van a lélekre és borzasztó károkat okoz az emberek között.

Nagyon jól mondta tehát *Csernoch János*, Magyarország bíboros-hercegprímása: „Az ellenséges, szabadkőmíves *zsidó sajtó* rohama a történelmi üldözéseknél is erősebben *ritkítja a küzdő Egyház sorait.*"

Érted ezt a szót? Ime, ez a rossz sajtó hatása!

No mármost, kedves Húgom, mit szóljon az ember, ha jön egy kócos, csipetnyi leány és azt mondja, hogy de bizony őneki nem árt meg a Pesti Hirlap, az Olcsó Regény, a Pesti Napló, Színházi Magazin, a Délibáb és a sok sikamlós regény. Megsúgom, hogy ilyenkor nagyon nehéz szelídnek lennem. Az ilyen lányban nemcsak a határtalan butaság bosszantó, hanem az, hogy még büszke is a butaságára.

Nem árt? *Gablonz* városában, Észak-Csehországban, több üveggyári munkás művészi üveggolyók készítésével foglalkozik. Ehhez a munkájukhoz higanyt is használnak, amelyet belefújnak az üvegbe. Bár a legnagyobb óvatossággal járnak el, mégsem tudják elkerülni, hogy a higany vagy a higanygőz — ha kis mértékben is — szájukba, testükbe ne menjen. Ez persze egyéb bajokon kívül azt is előidézi, hogy ezeknek az embereknek a teste mindíg feketébb és feketébb lesz. Amint ezeknél az embereknél a higany minden elővigyázat mellett is rossz hatással van a testre, hasonlóképen a rossz könyv is rossz hatással van a lélekre. És mégis akad oly önfejű, csökönyös leány, aki váltig azt állítja,

hogy neki az ilyen könyvek, ujságok olvasása nem árt!

Mária jó gyermeke, az elmondottak után könnyen beláthatod, mily okosan jár el az Egyház, midőn mint gondos anya, óva inti gyermekeit a rossz könyvek olvasásától, sőt azok közül némelyeket *indexre* is tesz. Az indexről azt hallottam, hogy sok leány azt sem tudja, mi az, és csupa imponálási viszketegből elhenceg vele, hogy ő indexen lévő könyvet olvasott. Nem akarják, hogy őket buta kis libáknak nevezzék azok a még nagyobb és — bocsánat — még butább libák. Hát azzal is lehet dicsekedni, ha valaki az utca pocsolyáiból ivott?

Nos hát, drága kis Húgom, felvilágosításként hadd szólok egy szót az indexről.

Először is az Egyház igen észszerűen jár el, midőn a rossz könyvek olvasásától tiltja gyermekeit. Igy jártak el már az ókorban is a görögök és a rómaiak. *Athénben* Pythagorast száműzték, iratait elégették, mert kételyeket támasztott az istenek létezése felett. *Rómában* a Pontifex Maximus, a főpap köréhez tartozott ily iratok felett ítéletet mondani és azokat elégetni. *Napjainkban* a kormány és a hadsereg ugyancsak kemény cenzúrát gyakorolnak. Tiltják a nyugtalanító, kétes hírek terjesztését s az államellenes üzelmeket. A *pápa,* a Pontifex Maximus, a népeknek Istentől rendelt pásztora lévén, szintén nagyon helyesen teszi, ha óvja a méregtől a Krisztustól rábízott híveket. Vétkezne, ha nem tenné.

Az index tehát a névleg eltiltott könyvek jegyzéke. De mivel lehetetlen az összes rossz könyveket listába szedni s nem is szükséges, azért XIII. Leó pápa egyik határozatában összefoglalta az általános irányelveket. Ezek szerint:

1. Eretnekek, szakadárok, hitehagyottak és zsidók könyvei, melyek vallási tévedéseket tartalmaznak és védenek, vagy minden vallás alapját támadják (Isten létét, lélek halhatatlanságát), *tiltva*

vannak, ha nincsenek is névleg az indexen. (Meg van tehát engedve olyan könyvek olvasása, melyek ugyan egyes tévedéseket tartalmaznak, de nem védenek. Például Nansen: Északsarki utazásai.)

2. Iratok, melyek Isten káromlását (tehát hitünk gyalázását, Isten és a szentek, a katolikus istentisztelet, a pápaság, a papság, a szerzetesrendek bántalmazását) tartalmazzák, természetesen szintén *tiltva vannak.*

3. Tiltva vannak mindazon iratok, regények, tárcák, költemények, erkölcstelen elbeszélések, amelyeknek az a látnivaló céltudatos törekvésük, hogy az olvasóban bűnös érzéki szenvedélyt keltsenek fel.

E könyveket *minden* katolikus hívő köteles elvetni, mégha neki személyesen nem is ártanának.

Abban az édes reményben zárom soraimat, hogy megértettél és csakugyan nem veszel rossz lapokat a kezedbe.

Szeretettel

Laci bácsi

18. A rossz könyvek

Kedves Húgom!

Elmúlt az az idő, midőn a lányokkal csak a négy polgárit, az okosabbakkal még a tanítónőképzőt is kijáratták. Mi haladunk a korral és az intelligens pályák tárva-nyitva a lányok előtt is, csak törekedjenèk, tanuljanak, hogy a tudományok majd elérhetetlen Csimborasszójára ők is feljussanak. Az odavezető út, amint vagy két évtizeddel előbb közhírré tétetett: a gimnázium és az egyetem. A fiúk ezt az utat már kipróbálták. A lányoknak is meg kell küzdeniök a nehézségekkel, veszélyekkel.

Vagy 20 évvel ezelőtt egy nyolcadosztályos leánygimnazistával utaztam. Beszélgetésünk fona-

lán osztálytársnői felől érdeklődtem. Ezek abban az időben még legnagyobb részt zsidók voltak. Erről a szegénykék nem tehettek. De az már nagyobb baj volt és erről már ők is tehettek, hogy erkölcs tekintetében is csak annyit értek, mint a Kossuth-bankók, vagy a jeles kommunisták ötkoronása.

E lányok védelmére mondom, lesiklásuk oka akkori irodalomtanáruk is volt. Ez a tanár úr nem elégedett meg azzal, mint útitársam mondja, hogy ismertesse a mai irodalom termékeit és *kinövéseit,* hanem határozottan megkövetelte, hogy a legromlottabb ízlésű *nyugatosok* iratait, könyveit olvassák. Olvasniok kellett Tolsztoj, Ibsen, Zola könyveit is, léha francia regényeket és színdarabokat. Hát ez persze hogy felháborító.

Sőt még ez sem volt elég a tanár úrnak. Még be is követeli az olvasmányok pontos kivonatát, s a leánykáknak az egyes színdarabok egyes jeleneteit fejből is tudniok kellett.

Kedves Húgom, nem volt módomban meggyőződni ez állítások igaz voltáról, de útitársnőm szavahihetőségében sem volt okom kételkedni, és azért csak annyit mondtam: ha a leánygimnáziumokban ilyen szellemben fogják nevelni a növendékeket, akkor nem az orosz, nem a román, nem az angol és nem a francia fog bennünket tönkretenni, hanem az ilyen bimbópusztító féreg-pedagógusok.

Elhiheted, hogy az ilyen dolgok hallatára nagyon elszomorodtam és tán búskomorságba is esem, ha nem vigasztal meg két világi gimnáziumi tanár úr, akik szinte gondviselésszerűen egy fülkében utaztak velünk és helyeselték nézetemet. Hisz tisztességes gimnáziumból kicsapják a fiúkat ,ha rossz könyveket olvasnak és másnak olvasásra adnak, és a fent nem dícsért tanár meg maga terjeszti a leányok között a szennyirodalmat ezzel a bölcs szóval: „A gimnazista leánynak mindent el kell olvasnia!"

Mindent? De már miért kell annak mindent

elolvasnia? Tán azért, hogy minden társalgásba bele tudjon kotyogni, hogy ő ezt is, azt is olvasta? A szemetet is? Ez a műveltség tartozéka? Mindent el kell olvasnia? Tán azért, hogy műveletlen, romlott lelkű íróktól tanuljon műveltséget? Vagy talán azért, hogy megtudja, hogy mi a jó, mi a rossz? Szép dolog volna, ha a patikusnak is előbb mindent meg kellene kóstolnia a gyógyszertárban, hogy aztán meg tudja mondani, mi a jó és mi a méreg a patikában?

Nem, nem azért kell azoknak a szegény leányoknak minden rossz könyvet összeolvasniok, hogy ítéletet alkossanak és aztán, mikor már késő, vonják le a nem tudom milyen következtetést, — hisz „éretlen" leányokról van szó — hanem hogy lelketlen felforgatók minden fennkölt gondolkozást kiöljenek a leányvilág lelkéből, a vallásosság csíráját tönkretegyék benne, testét-lelkét egész életére megmételyezzék. Ez a szabadkőmíves recept.

Ugyan mit várhatnak a tanár urak, mit a szegény szülők, mit az állam cserébe azokért az áldozatokért, melyekbe a mai nőnevelés kerül, ha épp az állam egyes alkalmazottai — mert hiszen Istennek hála, csak egyesekről van szó — ily hóhéri, ily ördögi munkát végeznek gyengéd, de sajnos, bűnrehajló leányszívekben!

Ilyen liliomtipró aknamunka ellen lobogó tiltakozással kellene állást foglalniok, ha már az igazgató vagy főigazgató nem teszi, legalább maguknak a szülőknek. A hárompontos mételyhintők rontsák el a maguk gyermekeit, ha már rontani akarnak, de nyilvános intézetekben ne merészeljenek ártatlan leányokra leselkedni, mert a szülők nem azért küldik leányaikat drága pénzen magasabb tanulmányokra, hogy erkölcsi érzékük elvesszen s lelkük tönkre menjen.

Az állam a városokban mindenütt felállítja az ifjúkori bűnösök bíróságát. Inti, bünteti, gondnokság alá helyezi a vétkes gyermekeket. Csaknem azt mondanám: kárbaveszett munka! A megmételyezett

gyermekek ezzel ritkán lesznek jobbak. Egyet azonban megtehetne az állam. Állítaná inkább az ilyen gyermekmérgező tanítókat és tanárokat javító gondnokság alá; a szennyírókat pedig, ha mégoly divatosak is, tétetné mint megrögzött gonosztevőket vasajtók mögé és szuronyos őrökkel vigyáztatna rájuk.

Kedves Húgom, sokan azt mondják az ilyesmire, hogy ezek a sötét középkorból való gondolatok s a huszadik században nem szabad ily „elfogultnak", ily reakciósnak lenni a modern áramlatokkal szemben.

Az ilyen vádtól azonban csak az szeppen meg, akinek minden hangzatos jelszóra azonnal megrogynak a térdei. Hála Istennek, nem is állok egyedül a nézetemmel. Még nem veszett ki a józan ítélet más emberekből sem. S hogy mást ne is említsek: maguk a szabadgondolkodó írók is bevallják nem egyszer, hogy irataik nem valók tisztességes emberek kezébe. Igy Zola, az erkölcstelen író, nem engedte, hogy saját leányai elolvassák az ő műveit.

Rousseau, a XVIII. század hírhedt istentagadója egyik regényének előszavában ezeket írja: „Ha valaki regényemből csak egy oldalt is olvas, az elveszett. De óvakodjék vesztét ezen könyvnek számlájára írni, mert az ő pusztulása már korábbi időkből ered." Majd ismét: „Egy erkölcsileg tiszta leány *sosem olvas ilyen regényt.*" — Második kiadásának előszavában így ír: „Arról beszéltek, hogy a regényolvasást hasznossá teszik a fiatalság számára. *Esztelenebb törekvésről* még nem hallottam." Jó volna, ha bizonyos túlmodern irodalomnak a terjesztői ezt a pár mondatot a kézelőjükre írnák!

I. Napoleon eltiltotta a vallásellenes könyvek terjesztését s indokolásul így szólt: „Nem érzem magamat elég erősnek arra, hogy olyan népet kormányozzak, mely Rousseau-t és Voltaire-t olvassa."

Görres József, a hatalmas tollú német író mondja: „*Vízözönné* lett a rossz sajtó, melytől védőgátak segítségével már nem lehet menekülni; min-

denki csak arra nézzen, hogy menekülhet meg maga. Mint egy *pusztító vihar,* úgy lép fel ellenünk, és mi tehetetlenül állunk vele szemben. Mint egy *romboló betegség* dühöng közöttünk, és mi már azt hisszük, nincs más menekvés, mint az imádság." Ime, ez is elég rikító színekkel festi a rossz sajtó hatását.

Stolberg Frigyes Lipót gróf, a híres konvertita költő és történetíró így írt Ernő fiának még abban az időben, midőn a rossz sajtó nem érte el a mai körmönfont gonoszságát és elterjedését: „Óvakodjál azoktól a regényektől, melyeket sohasem láttam szívesen, mert csak elrabolják időnket, tönkre teszik az ártatlanságot, léhák és üresek, s a jó könyveket értéktelennek tüntetik fel, a vallást pedig a legtöbb esetben támadják."

Svájcban egy rokongyilkost halálra ítéltek. Az elítélt ezeket vallotta Greith, st.-galleni püspöknek: „ Engem Strauss Dávid: Jézus élete vitt a romlásba. Azelőtt hittem, szerettem imádkozni, boldog és nyugodt voltam. De a rossz könyvek elvették hitemet s azt a meggyőződést érlelték meg bennem, hogy a vallás csak eszköz a köznép megfélemlítésére; pokol, mennyország, isteni igazságosság csak a papok találmánya."

Néhány évvel ezelőtt *a londoni törvény*szék előtt ott álltak a Vizitelly-testvérek, akik Zola regényeinek angol fordítását adták ki. Sir Edward Clarke főügyész néhány részletet olvasott fel a bírák előtt Zola műveiből, hogy vádját igazolja. Az esküdtszék elnöke ekkor félbeszakította olvasását e szavakkal: *„Kérem, kímélje meg fülünket az ilyen piszoktól!"* És íme, önmagukkal meghasonlott emberek ettől a piszoktól nem kímélik meg a saját gyermekeik: fejletlen fiatal leányok lelkét!

Kedves Húgom, ha többet akarsz érni egy ütött taplónál, akkor rossz könyveket többé ne olvass!

Ezt elvárja tőled

Laci bácsi

19. Három panasz

Kedves Húgom!

Nagy hidegek jártak nálunk. Befagyott a tintatartóm, sőt szívem fölött is jégkéreg képződött. De jött a tavasz. A szerkesztő úr várt szíves felszólítása, hogy írjak Húgomnak, napsugárként hatott a szívemre és most már olvadozni kezd a jégkéreg és a tintartartómban a tinta. A fagyott tinta persze nem jó. És azért, ha e levelemben nem lesz valami az ínyedre, azt a rossz tintának tulajdonítsd, a világért sem az én szívemnek.

Három panaszt hallottam az utóbbi időben a lányok ellen. (Az asszonyok is érthetnek belőle.) Először *meghunyászkodók hitükben.* Másodszor *gerinctelenek a táncban.* Harmadszor *játékbábuk a divatban.*

Ami az első panaszt illeti, hogy *meghunyászkodók hitükben,* arról nem kell sokat írnom, mert hisz többször sürgettem már az öntudatosságot szent hitünkben és később is írni fogok még erről. Hitét nem szégyenli a török, a zsidó, a kálvinista. Sokkal jobban megnőtt ezeknek az utóbbi időben a tarajuk, mint Szent Péter kakasának, melyről az evangélium beszél.

Mikor *I. Napoleon* Egyiptomban egyik ütközet előtt katonáinak harcvonala előtt lovagolt, a láthatáron feltűnő évezredes piramisokra mutatott és így szólt: „Katonáim, negyven évszázad csodálattal néz rátok ezen emlékművek magaslatáról." És Napoleon katonái nem féltek, bátran síkra szálltak. Ránk, kedves Húgom, az örök Isten néz a magas égből, hogy hogyan vallunk színt hitünkben! Féljünk, remegjünk? Ugyan kitől? A jó, becsületes emberektől nincs mit tartanunk. A rosszaktól, a hitetlen, erkölcstelen emberektől ijedjünk meg? Ők rosszul lesznek, ha bennünket meglátnak, felfordul a lelkük egyensúlya, eszi őket a méreg, ha látják,

hogy vannak tisztességes és tisztaságos emberek a világon. Ha ettől vannak rosszul, ez az ő bajuk. A *teve,* és ezt készségesen elismered te is, kis Húgom, igen csúnya állat. Beszélik, ha tiszta felületű vízhez ér, amelyben alakját megláthatja, idomtalan lábával azonnal belelép, hogy a vizet zavarossá tegye és képmását elrontsa. Szakasztott így tesznek a gonoszok. Jó életed tükör előttük. Bepiszkítják gonosz szavukkal, hogy a nagy ellentétet fel ne fedezzék. Ezektől a tevéktől féljünk?

A második panasz, hogy a lányok *gerinctelenek a táncban.* És ezzel nem azt akarják mondani, hogy hajlékonyak, mert hisz ez a táncban talán dícséretszámba is megy, hanem azt, hogy mindenfélét összevissza táncolnak. Kedves Húgom, a napokban óriási fricskát kaptam — bocsánat a szóért — az orromra. És most ezt a fricskát át szeretném adni azoknak a lányoknak, akiket illet. Valamikor azt gondoltam és mondottam egy sereg leány beszédére, hogy a modern táncokat is lehet fínoman járni. *Tóvölgyi Elemér dr.* egyetemi magántanár egy napilapban közzétett nyilt levelében olvasom, hogy ezeket a táncokat már azért sem lehet fínoman elkövetni, mert ezt az előírt tánclépések is lehetetlenné teszik. Hogy mit mond az a tanár úr a táncokról, meglepő. „Aki még magyar jóérzésének és ízlésének egy parányát is meg tudta őrizni szívében, azt óva intem, kerülje még a tájékát is a mai mulatságnak . . ." Csodálkozik azon, hogy „a magyar fiatalság elitje minden szégyenpír nélkül képes hódolni e táncnak csúfolt perverz nyavalygásoknak . . . A bálterem egyszeriben megtelik csupa ballábú, rogyadozó térdű, kificamodott karú, horpadt mellű és púposnak látszó, néha egymástól kissé szétváló, majd annál dühösebben összecsapódó, förtelmesen vigyorgó, avagy e figurázáshoz illő buta pofákat vágó véglényekkel. Az egyes bájmozdulatok olyan alávalók, olyan aljasak, erkölcstelenek, ha akarja valaki, ha nem, hogy aki az én magyar tisztaságban nevelt leánykámmal

valaha így merne táncolni, azt én stante pede, ott a hely színén megfojtanám." Itt a fricska a lányoknak, akik azt állították, hogy a zulukaffer, hottentotta vagy néger táncokat illendően is lehet járni. És az egyetemi tanár úr ennél keményebben is szól, de ezt már nem idézem, mert ebből is eléggé kitűnik, hogy mily gerinctelen alakok járhatják e táncokat. Kedves Húgom, nagyon megörültem soraidnak, amelyekben írtad, hogy az idei hosszú farsangban egyszer sem mentél a táncmulatságba.

A harmadik panasz a lányok ellen az, hogy *játékbábuk a divatban.* Én azt mondanám, hogy a divatnak rabszolgái. Igaz, azt mondják... drága Húgom, hogy ma már nincsenek rabszolgák. Nincsenek? Nincsen *vasraverve* kezük, ellenkezőleg, aranykarkötő díszlik azokon, de azért nem szabadok, mert azt teszik, amit mások mondanak. Nem pattognak az *ostorcsapások* hátukon, pedig annak mezítelenségén a korbácsütés nagyon elférne; nem hordanak *vaskarikát* az orrukban, mégis az orruknál fogva hagyják magukat vezettetni. Egyáltalán nem tud egy megkergült divatkreáló oly ostobaságot kitalálni, amit hölgyeink el ne fogadnának. Először — ez szintén igaz — fellázad jobb érzésük, azután kezdik a divatot érteni, később meg felveszik, utóbb meg leszólják, aki nem öltözködik úgy, mint ők. Egy bolond százat csinál.

És mit nem vesznek magukra a nők, ha divat? Hogyis énekelte valamikor a mi kedves Kliónk a *Nemzeti Ujság*-ban?

Csupa rés és lyuk az öltöny,
Lehet házi, lehet báli,
S úgy fest benne nőm, akár egy
Jól sikerült ementáli.
Oly egyszerű a ruhája, hogy elhül a vérem,
Nincsen azon, nincsen azon semmi egyéb, kérem,
Csak itt-ott egy kis grenadin.
Muszlin-szoa, krepdösin
Rojtok, bojtok, glándok, pántok,
Kergék, ferdék és harántok.
Mindenféle kacabajka,

Leffentyűk, mint balalajka.
Aki hordja, semmi kétség,
Egy kicsit biztos habajka,
Ráfér egy kis kancsuka,
Hadd szakadjon az a bájos, mintaszimpla kis ruha.

És mit érnek el a nők ezzel a szemérmetlen viselettel? Van, akit bűnre ingerelnek; van, aki szánakozik rajtuk; van, aki kikacagja őket. *Zürichben* történt, egy szemtanú beszélte el nekem, hogy egy hölgy nagy feltűnést keltett kiáltó ruhájával. Az autóstand mellett kellett elmennie. Észreveszi az első soffőr, mosolyog a szegénykén és tülköléssel figyelmezteti cimboráját a divatbábra. Észreveszi a hölgyet a második soffőr, kacag és tülkölésével jelt ad a hármadiknak. És egymásután valamennyi autó tülkölt és minden szem az iruló-piruló, továbbiramló hölgyet nézte. No, most teljesült akarata. Megbámulták — és kikacagták.

Ezek után csodálkozzunk azon, kedves Húgom, hogy maga az Egyház, püspökök, sőt a pápa is állást foglalt a divat szertelen kinövései ellen, hogy ők legalább a templomot és a templombajáró híveket meg akarják kímélni e botrányos viselettől? A *Szentatya* parancsára minden római templomban olvasható a figyelmeztetés: „A nő Isten házába fedett fővel és magasnyakú öltözékben lépjen, mert az öltözködésben való mindenütt és mindenkor elítélendő szerénytelenség sérti a *templom szentségét, eltilt az Úr asztalától, botránkoztatja a híveket, s Isten büntetését hívja ki.*" Hasonló rendszabályokat léptetett életbe *Mercier* belga bíboros is, aki abban az örömben részesült, hogy a katolikus nők küldöttségileg biztosították őt e rendszabályok megtartásáról.

Kedves Húgom, hát nem szép dolog ez? Miért ne lehetne ezt nálunk is megtenni? Légy ezentúl is jó gyermek és sose adj okot panaszra! Ellenkezőleg, arra kérlek, most már vegyük fel egyesült erővel a harcot minden ferdeséggel szemben!

Maradok szeretettel *Laci bácsi.*

További elérhető kiadványaink:

- Franz Spirago: Felnőttek Katekizmusa (1929)
- Franz Spirago: Példatár (1927)
- Római Katolikus Katekizmus (1890)
- Goffine Lénárt Katholikus oktató- és épületes könyve (1928)
- Goffine Lénárt: Módszer a lélekben történő szentmisehallgatásra
- Túrmezei Ferenc: Jöjj Szentlélek Úristen! (1940)
- Blaskó Mária: Isten kertje (1941)
- Blaskó Mária: Jaj de szép! (1929)
- Dr. Tóth Tihamér: A tiszta férfiúság (1935)
- Dr. Tóth Tihamér: Dohányzol? (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: Ne igyál! (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: A művelt ifjú (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: A jellemes ifjú (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: A vallásos ifjú (1936)
- Dr. Tóth Tihamér: Krisztus és az ifjú (1936)
- Finn Ferenc SJ: Tom Playfair (1928)
- Finn Ferenc SJ: Wynn Percy (1941)
- Finn Ferenc SJ: Harry Dee (1942)
- Liguori Szent Alfonz: Az üdvösség útja (1896)
- Egger Ágoston: A keresztény apa (1904)
- Egger Ágoston: A keresztény anya (1904)
- IX. Piusz pápa „Quanta cura" kezdetű körlevele (1864. december 8.)
- XIII. Leó pápa „Libertas præstantissimum donum" kezdetű körlevele (1888. június 20.)
- XIII. Leó pápa „Satis cognitum" kezdetű körlevele (1896. június 29.)

- X. Piusz pápa „Pascendi dominici gregis” kezdetű enciklikája (1907. szeptember 8.)
- XI. Piusz pápa „Mortalium animos” kezdetű apostoli körlevele (1928. január 6.)
- XI. Piusz pápa „Divini illius magistri” kezdetű apostoli körlevele (1929. december 31.)
- XI. Piusz pápa „Vigilanti cura” kezdetű apostoli körlevele (1936. június 29.)
- XII. Piusz pápa „Humani generis” kezdetű apostoli körlevele (1950. augusztus 12.)
- Anthony Cekada: Új mise vagy hagyományos mise?
- Donald J. Sanborn: Tájkép zsinat után
- Donald J. Sanborn: A vallások átalakítása
- Donald J. Sanborn: Ellenállás és fogyatkozhatatlanság – avagy Hol az Egyház?
- Alfredo Ottaviani bíboros · Antonio Bacci bíboros · Római teológusok egy csoportja: Az Ottaviani Intervenció
- Anthony Cekada: Hagyományhű katolikusok, tévedhetetlenség és a pápa
- Donald J. Sanborn: Miért nincs helye katolikusoknak a Novus Ordóban?

Előkészületben:

- Finn Ferenc SJ: Lightfoot Kolozs (1942)
- Finn Ferenc SJ: Fülöp (1932)
- Finn Ferenc SJ: Merton Ada (1899)
- Anthony Cekada: Mi a baj a modern mise imádságaival?

... és sok egyéb is.

https://kapisztrankiado.hu